UCHWAŁA NR LVI/463/2014
RADY MIASTA BOLESŁAWIEC

z dnia 12 listopada 2014 r.

w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Bolesławiec

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 594, poz. 645 i 1318, z 2014 r. poz. 379 i 1072) i art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 647, poz. 951 i 1445, z 2013 r. poz. 21, 405, 1238 i 1446, z 2014 r. z 2014 r. poz. 379, 768 i 1133), w związku uchwałą Nr XXXV/288/2013 Rady Miasta Bolesławiec z dnia 27 marca 2013 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Bolesławiec,

Rada Miasta Bolesławiec uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Bolesławiec, zwane dalej Studium.

§ 2. 1. Załącznikami do niniejszej uchwały są:

1) tekst Studium (Załącznik nr 1);

2) rysunek Studium w skali 1:10 000, składający się z dwóch części:

a) uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego miasta Bolesławiec (Załącznik nr 2a),

b) kierunki zagospodarowania przestrzennego miasta Bolesławiec (Załącznik nr 2b);

2. Rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag, o których mowa w art. 11 pkt 12 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Załącznik nr 3).

§ 3. Traci moc uchwała Nr XIII/84/99 Rady Miasta Bolesławiec z dnia 28 września 1999 r. w sprawie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Bolesławiec, wraz ze zmianami przyjętymi uchwałami: Nr XXVIII/274/04 z dnia 22 grudnia 2004 r., Nr XXIX/243/08 z dnia 29 października 2008 r., Nr VII/37/11 z dnia 30 marca 2011 r. oraz Nr XLVII/379/2014 z dnia 29 stycznia 2014 r.

§ 4. Wykonanie niniejszej uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Bolesławiec.

§ 5. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta

Józef Pokładek

Bolesławiec

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA BOLESŁAWIEC

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr LVI/...../2014
Rady Miasta Bolesławiec
z dnia 12 listopada 2014 r.

Bolesławiec 2014

REGION
studio projektowe

ul. Kosynierów Gdyńskich 66/4
51-686 Wrocław
+48 601 050 470
region@region.wroc.pl
www.region.wroc.pl

zespół projektowy:

mgr inż. Grzegorz Kosturek - *główny projektant*
(nr członkowski Zachodniej Okręgowej Izby Urbanistów: Z-096)

mgr inż. Marek Osadca - *projektant*

S P I S T R E Ś C I

CZĘŚĆ I - WPROWADZENIE 4
CZĘŚĆ II - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO 4
II-1. Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu 4
II-1.1. Dotychczasowe przeznaczenie i zagospodarowanie terenu 4
II-1.2. Dotychczasowe uzbrojenie terenu 6
zaopatrzenie w wodę 6
unieszkodliwianie ścieków 9
gospodarka odpadami 11
zaopatrzenie w energię elektryczną 12
zaopatrzenie w energię cieplną 13
zaopatrzenie w gaz 13
II-2. Stan ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony 14
II-2.1. Cechy elementów zagospodarowania przestrzennego, które wymagają ochrony 14
II-2.2. Cechy elementów zagospodarowania przestrzennego, które wymagają ukształtowania lub rewaloryzacji 15
II-3. Stan środowiska 16
II-3.1. Stan rolniczej przestrzeni produkcyjnej 16
II-3.2. Stan leśnej przestrzeni produkcyjnej 17
II-3.3. Wielkość i jakość zasobów wodnych 19
II-3.4. Wymogi ochrony środowiska 20
II-3.5. Wymogi ochrony przyrody 23
II-3.6. Wymogi ochrony krajobrazu kulturowego 33
II-4. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej 34
II-4.1. Najważniejsze obiekty zabytkowe na terenie miasta 35
II-4.2. Rejestr zabytków 37
II-4.3. Gminna ewidencja zabytków 39
II-4.4. Zabytki archeologiczne 56
II-4.5. Dobra kultury współczesnej 57
II-5. Warunki i jakość życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia 57
II-5.1. Ludność 57
II-5.2. Mieszkalnictwo 58
II-5.3. Rynek pracy 58
II-5.4. Opieka, oświata, wychowanie i wyższa edukacja 58
II-5.5. Kultura 61
II-5.6. Sport i rekreacja 62
II-5.7. Opieka zdrowotna 62
II-6. Zagrożenie bezpieczeństwa ludności i jej mienia 64
II-6.1. Zagrożenia powodzią 64
II-6.2. Zagrożenia poważnymi awariami 65
II-6.3. Zagrożenia pożarowe 65
II-6.4. Zagrożenia przestępczością 65
II-6.5. Zagrożenia związane z komunikacją samochodową 66
II-7. Potrzeby i możliwości rozwoju miasta 66
II-8. Stan prawny gruntów 68
II-9. Występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych 69
II-10. Występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych 70

II-11. Występowanie udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla 70
II-12. Występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych 70
II-13. Stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej 71
II-13.1. Stan systemów komunikacji 71
II-13.2. Stan systemów infrastruktury technicznej 73
II-14. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych 73
II-15. Wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej 73
CZĘŚĆ III - KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO 74
III-1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej miasta oraz w przeznaczeniu terenów 74
III-2. Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone spod zabudowy 81
III-3. Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk 91
III-4. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej 93
III-5. Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej 94
III-5.1. Kierunki rozwoju systemów komunikacji drogowej 94
III-5.2. Kierunki rozwoju systemów komunikacji kolejowej 95
III-5.3. Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej 95
III-6. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym 96
III-7. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym 96
III-8. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych 97
III-8.1. Obszary wymagające scaleń i podziału nieruchomości 97
III-8.2. Obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² 97
III-8.3. Obszary przestrzeni publicznej 98
III-9. Obszary, dla których miasto zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego 98
III-10. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej 99
III-10.1. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej 99
III-10.2. Kierunki i zasady kształtowania leśnej przestrzeni produkcyjnej 99
III-11. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych 99
III-11.1. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią 99
III-11.2. Obszary osuwania się mas ziemnych 99
III-12. Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny 99
III-13. Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych 100
III-14. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji 100
III-15. Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych 101
III-15.1. Tereny zamknięte określone przez ministra właściwego do spraw obrony narodowej 101
III-15.2. Tereny zamknięte określone przez ministra właściwego do spraw transportu 102
III-16. Obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących na terenie miasta 101
CZĘŚĆ IV – UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ I SYNTEZA USTALEŃ STUDIUM 103

CZĘŚĆ I - WPROWADZENIE

Po raz pierwszy *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Bolesławiec* zostało sporządzone i przyjęte uchwałą Rady Miasta Bolesławiec Nr XIII/84/99 z dnia 28 września 1999 r. Studium z 1999 r. zostało opracowane pod rządami nieobowiązującej obecnie ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. *o zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. Nr 15 z 1999 r. poz. 139 z późn. zm.). Kolejne aktualizacje *Studium* były przyjmowane uchwałami Rady Miasta Bolesławiec:

1) Nr XXVIII/274/04 z dnia 22 grudnia 2004 r.;
2) Nr XXIX/243/08 z dnia 29 października 2008 r.;
3) Nr VII/37/11 z dnia 30 marca 2011 r.;
4) Nr XLVII/379/2014 z dnia 29 stycznia 2014 r.

Uwzględniając fakt, że od czasu opracowania pierwotnego dokumentu *Studium* upłynęło 14 lat, a od ostatniej kompleksowej aktualizacji dokumentu – 5 lat, zaistniała potrzeba dokonania oceny jego aktualności. Prezydent Miasta Bolesławiec przeprowadził ocenę aktualności *Studium*, stwierdzając konieczność dokonania aktualizacji dokumentu. Konieczność taka wynika z analizy własnych potrzeb gminy, jak również oceny zasadności wniosków złożonych przez osoby prawne i fizyczne w sprawie dokonania zmian w sposobie przeznaczenia terenów położonych w granicach administracyjnych miasta Bolesławiec. Biorąc pod uwagę powyższe, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. *o samorządzie gminnym* (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 594, z późn. zm.) i art. 9 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 647, z późn. zm.), w dniu 27 marca 2013 r., Rada Miasta Bolesławiec podjęła uchwałę Nr XXXV/288/2013 *w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium* uwarunkowań i kierunków *zagospodarowania przestrzennego miasta Bolesławiec*.

Niniejszy dokument sporządzany jest w granicach administracyjnych Gminy Miejskiej Bolesławiec, jako całkowicie nowy, zastępujący w pełni dotychczas obowiązujące *Studium* (wraz z wprowadzonymi do niego kolejnymi zmianami). Zarówno opisane w dokumencie uwarunkowania jak i kierunki zagospodarowania przestrzennego miasta Bolesławiec zostały przedstawione w sposób graficzny na mapach sporządzonych w skali 1:10 000 (z wykorzystaniem urzędowej kopii mapy topograficznej), stanowiących załączniki nr 1 i 2 do niniejszego *Studium*.

CZĘŚĆ II - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

II-1. DOTYCHCZASOWE PRZEZNACZENIE, ZAGOSPODAROWANIE I UZBROJENIE TERENU

II-1.1. Dotychczasowe przeznaczenie i zagospodarowanie terenu

Miasto Bolesławiec położone jest w północno-zachodniej części województwa dolnośląskiego, nad rzeką Bóbr, na wysokości około 170-250 m n.p.m. Miasto stanowi ośrodek administracji samorządowej na poziomie lokalnym i powiatowym (swoje siedziby mają tu Urząd Miasta Bolesławiec, Urząd Gminy Bolesławiec oraz Starostwo Powiatowe w Bolesławcu). Miasto Bolesławiec posiada powierzchnię 2 284 ha (22,84 km²) oraz 38 273 mieszkańców (stan w roku 2013), co przekłada się na średnią gęstość zaludnienia wynoszącą 1 675 osób/km². Powierzchnia miasta stanowi 1,75% ogólnej powierzchni powiatu bolesławieckego.

W granicach administracyjnych miasta największy udział mają grunty o następującym sposobie użytkowania:

rodzaj użytku	powierzchnia
użytki rolne ogółem	706 ha
użytki rolne przeznaczone w planach na cele nierolnicze i nieleśne	246 ha
lasy	450 ha
tereny zamieszkałe	246 ha
tereny przemysłowe	135 ha
drogi	188 ha
wody	24 ha

tereny inne zabudowane	159 ha
tereny zurbanizowane niezabudowane	94 ha
tereny rekreacyjne	47 ha

Dla potrzeb niniejszego *Studium* przyjęto podział obszaru miasta Bolesławiec na 10 **jednostek urbanistycznych** (A, B, C, D, E, F, G, H, I oraz J). Jednostki urbanistyczne posiadają zróżnicowaną genezę i cechy funkcjonalno-przestrzenne:

Jednostka „A"

Wielofunkcyjna jednostka obejmująca ścisłe centrum miasta, w tym Stare Miasto z plantami i historycznymi parkami oraz część administracyjno – usługową miasta. W granicach jednostki przeważa zwarta zabudowa o charakterze śródmiejskim, charakteryzująca się wysokimi współczynnikami powierzchni i intensywności zabudowy. W tej części miasta zlokalizowane są ośrodki administracyjne i usługowe na poziomie lokalnym i powiatowym (mają tu siedziby m. in.: Urząd Miasta Bolesławiec, Starostwo Powiatowe w Bolesławcu oraz Urząd Gminy Bolesławiec). Jednostkę „A" otacza pierścień ulic, tworzących wewnętrzny pierścień wokół Starego Miasta (ulice: Wesoła, Bohaterów Getta, Władysława Łokietka i Garncarska [biegnące w ciągu drogi wojewódzkiej nr 297], ul. Tamka, Bolesława Chrobrego i Spółdzielcza [biegnące w ciągu drogi wojewódzkiej nr 363] oraz ul. Zygmunta Augusta i Podgórna [biegnące w ciągu drogi powiatowej nr 2306 D]).

Jednostka „B"

Zlokalizowana na północ od Starego Miasta, pomiędzy ulicami: Zgorzelecką, Wróblewskiego, Augusta Cieszkowskiego (biegnącymi w ciągu drogi krajowej nr 94), linią kolejową nr 282 (E-30), ul. Polną, ulicami: Bolesława Chrobrego i Tamka (biegnącymi w ciągu drogi wojewódzkiej nr 363) oraz ulicami Bohaterów Getta i Wesołą (biegnącymi w ciągu drogi wojewódzkiej nr 297). W strukturze tej jednostki dominują obszary aktywności gospodarczej oraz tereny usług i komunikacji.

Jednostka „C"

Zlokalizowana na północny wschód od Starego Miasta, pomiędzy ulicami: Bolesława Chrobrego (biegnącą w ciągu drogi wojewódzkiej nr 363), Al. Tysiąclecia, obwodnicą średnicową miasta (w ciągu drogi krajowej nr 94) i linią kolejową nr 282 (E-30). Na obszarze jednostki przeważa zabudowa wielorodzinna (rejon ulic: Gałczyńskiego, Jana Pawła II i Alei Tysiąclecia), z komercyjnymi i publicznymi funkcjami towarzyszącymi. Sąsiedztwo obwodnicy i linii kolejowej koncentruje na tym obszarze również aktywność gospodarczą.

Jednostka „D"

Zlokalizowana pomiędzy Al. Tysiąclecia, granicami miasta oraz ulicami: Bronisława Kosiby i Spółdzielczą (biegnącymi w ciągu drogi wojewódzkiej nr 363). Jednostka obejmuje rozległe tereny usługowe (zlokalizowane przy Al. Tysiąclecia, m.in. zespół zabudowań Wojewódzkiego Szpitala dla Nerwowo i Psychicznie Chorych), tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej w rejonie Al. Tysiąclecia, ul. Spokojnej i ul. Bronisława Kosiby oraz tereny zabudowy jednorodzinnej w rejonie Al. Piastów i ul. Bronisława Kosiby. W centralnej i południowej części obszaru koncentrują się rozległe tereny ogrodów działkowych. We wschodniej części jednostki, w rejonie Al. Piastów zlokalizowany jest kompleks rekreacyjny o charakterze parku leśnego. W zachodniej części jednostki, w rejonie ul. Spokojnej i ul. Spółdzielczej położony jest stadion miejski.

Jednostka „E"

Zlokalizowana w południowej części miasta, pomiędzy ulicami: Jeleniogórską i Podgórną (biegnącymi w ciągu drogi wojewódzkiej nr 297), ul. Zygmunta Augusta, ul. Bronisława Kosiby (biegnącą w ciągu drogi wojewódzkiej nr 363) oraz granicami miasta. Niemal całą południową cześć jednostki stanowią tereny lasów. Znaczny obszar położony na południe od ul. Altyleryjskiej stanowią tereny zamknięte z przeznaczeniem na cele związane z obronnością i Państwa. Sposób użytkowania terenów na pozostałej części jednostki „E" związany jest z mieszkalnictwem jedno- i wielorodzinnym (uzupełnionym usługami i innymi funkcjami towarzyszącymi). W strukturze funkcjonalnej terenów wyróżnia się Szpital Powiatowy zlokalizowany przy ul. Jeleniogórskiej. W rejonie ul. Łasickiej zlokalizowane jest ujęcie wód podziemnych „Nowe".

Jednostka „F"

Zlokalizowana w południowej części miasta, pomiędzy ul. Lubańską, ulicami: Podgórną i Jeleniogórską (biegnącymi w ciągu drogi wojewódzkiej nr 297) oraz granicami miasta. Niemal całą południową i centralną część jednostki pokrywają tereny leśne (które w dużym stopniu stanowią tereny zamknięte z przeznaczeniem na cele związane z obronnością i Państwa). Na obszarze jednostki, w jej północnej części dominuje zabudowa jednorodzinna, której towarzyszą zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna i usługi. W strukturze funkcjonalnej jednostki wyróżniają się: stary cmentarz katolicki/cmentarz Armii Radzieckiej zlokalizowany u zbiegu ulic: Lubańskiej i Garncarskiej/Willowej oraz główny punkt zasilania (GPZ) przy ul. Jana Matejki (który okalają tereny ogrodów działkowych i lasów).

Jednostka „G"

Zlokalizowana pomiędzy ul. Zgorzelecką (biegnąca w ciągu drogi krajowej nr 94), ulicami: Władysława Łokietka i Garncarską, (biegnącymi w ciągu drogi wojewódzkiej nr 297), ul. Lubańską i granicami miasta (od zachodu rzeką Bóbr). Ważnym elementem podkreślającym charakter jednostki jest rzeka Bóbr. Wzdłuż doliny Bobru zlokalizowane są tereny rekreacyjne i tereny otwarte. Tutaj zlokalizowany jest cmentarz komunalny oraz ogrody działkowe, stanowiące wraz z zielenią Doliny Bobru ważny element systemu zieleni w mieście. W północnej części jednostki przeważa zabudowa usługowa. Zabudowa jednorodzinna wraz z usługami towarzyszącymi przeważa natomiast w części wschodniej jednostki, w rejonie pomiędzy ulicami: Gdańską, Warszawską, Lubańską i Śluzową. W południowej części jednostki dominują tereny ogrodów działkowych (rejon ul. Lubańskiej).

Jednostka „H"

Zlokalizowana w północno-zachodniej części miasta, pomiędzy ul. II Armii Wojska Polskiego (biegnącą w ciągu drogi krajowej nr 94) i ul. Widok (biegnącą w ciągu drogi wojewódzkiej nr 350). W tej części miasta następuje rozwój zabudowy jednorodzinnej osiedli „Kwiatowe" i „Przylesie". Wzdłuż ul. II Armii Wojska Polskiego, rozwijają się funkcje komercyjne. Po północnej stronie tej drogi, w zachodniej części jednostki „H" położony jest zabytkowy cmentarz wojenny im. Kutuzowa oraz tereny przewidziane pod budowę cmentarza komunalnego.

Jednostka „I"

Zlokalizowana jest w północno-zachodniej części miasta, pomiędzy linią kolejową nr 282 (E-30), ulicami: Walerego Wróblewskiego i Augusta Cieszkowskiego (biegnącymi w ciągu drogi krajowej nr 94) oraz ul. Tadeusza Kościuszki (biegnąca w ciągu drogi wojewódzkiej nr 297). Jednostka ma charakter jest wielofunkcyjny – na lewym brzegu Bobru (rejon ulic: Granicznej, Mostowej i Ceramicznej) dominuje zabudowa jednorodzinna i mieszkaniowo-usługowa. Tereny aktywności gospodarczej koncentrują się wzdłuż średnicowej obwodnicy miasta i wzdłuż ul. Tadeusza Kościuszki. W centralnej części jednostki położone jest osiedle „Staszica". zabudowa osiedla ma charakter jednorodzinny, uzupełniony zabudową wielorodzinną i usługami. Osiedle „Staszica" otaczają od wschodu ogrody działkowe, od zachodu teren opada ku rzece Bóbr. W północnej części jednostki „I" zlokalizowana jest miejska oczyszczalnia ścieków oraz rozległe tereny lasów i zbiorników wodnych (stanowiących ślad dawnej odkrywkowej działalności wydobywczej).

Jednostka „J"

Zlokalizowana w północnej części miasta, pomiędzy ul. Widok (biegnącą w ciągu drogi wojewódzkiej nr 350), granicami miasta (od zachodu rzeką Bóbr), ul. Tadeusza Kościuszki (biegnącą w ciągu drogi wojewódzkiej nr 297) oraz ulicami: Augusta Cieszkowskiego, Walerego Wróblewskiego i Zgorzelecką (biegnących w ciągu drogi krajowej nr 94). W strefie tej dominują różne formy aktywności gospodarczej. Część jednostki „J" położona jest w zasięgu Podstrefy Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. W granicach jednostki zabudowa o charakterze mieszkaniowym lub mieszkaniowo usługowym występuje nielicznie i ma charakter marginalny. W południowo-wschodniej części jednostki zlokalizowane jest ujęcie wody podziemnej (przy ul. Modłowej).

II-1.2. Dotychczasowe uzbrojenie terenu

Zaopatrzenie w wodę

Na obszarze miasta Bolesławiec zadania z zakresu realizacji zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków (tj.: ciągłej dostawy wody o odpowiedniej jakości, w wymaganej ilości i pod odpowiednim ciśnieniem oraz odprowadzanie ścieków w sposób ciągły i niezawodny) należą do zadań Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Bolesławcu Sp. z o.o.

System „SUW Miejskie” to sieć wodociągowa o pierścieniowym układzie, który jest najkorzystniejszy, ponieważ w sytuacji wystąpienia awarii sieci lub jednego z ujęć wody, zachowana jest ciągłość jej dostawy w pozostałej części układu. Woda ze wszystkich stacji uzdatniania trafia do jednego układu sieciowego. W skład systemu wchodzą 4 ujęcia wody:

- **SUW Modłowa**, obsługujące na terenie miasta Bolesławiec osiedla: Piastów, Staszica oraz Centrum Miasta.

  Woda pochodząca ze studni o charakterze artezyjskim jest poddawana procesowi uzdatniania, a następnie trafia bezpośrednio do stacji uzdatniania wody zlokalizowanej na terenie ujęcia wody, w której skład wchodzą: pompownia, hala filtrów, chlorownia oraz zbiornik i komora kontaktowa wody surowej. Na terenie obiektu zlokalizowano także zbiornik popłuczyn, służący do podczyszczania ścieków pochodzących z płukania filtrów.

  Dla ujęcia SUW Modłowa obowiązuje pozwolenie wodnoprawne udzielone decyzją Starosty Bolesławieckiego Nr ROŚ.6223/10/10 z terminem ważności do dnia 30 kwietnia 2030 r. Wielkość poboru wód dla tego ujęcia określono następująco:

  $Q_{hśr}$ = 280 m³/d

  Q_{hmax} = 420 m³/d

  $Q_{dśr}$ = 5170 m³/d

  Q_{dmax} = 6 720 m³/d

  Dla ujęcia SUW Modłowa ustanowiono strefy ochronne Rozporządzeniem Nr 6/2010 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej We Wrocławiu z dnia 17 grudnia 2010 r. *w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej przy ul. Modłowej w Bolesławcu, gmina Bolesławiec, powiat bolesławiecki, województwo dolnośląskie* (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego z 2011 r. Nr 6, poz. 62):

  - teren ochrony bezpośredniej, składający się z ogrodzonego obszaru w kształcie sześcioboku powierzchni 148 m²,
  - teren ochrony pośredniej o powierzchni 3,4 km².

- **SUW Nowe** obsługujące na terenie miasta rejony ulic: Altyleryjskiej i Żeromskiego.

  Woda pochodząca ze studni jest poddawana procesowi uzdatniania, a następnie trafia bezpośrednio do stacji uzdatniania wody zlokalizowanej na terenie ujęcia wody, w której skład wchodzą: pompownia i hala filtrów.

  Dla ujęcia SUW Nowe obowiązuje pozwolenie wodnoprawne udzielone decyzjami Starosty Bolesławieckiego Nr 6223/13/2006 i ROŚ.6223/7/08 z terminem ważności do dnia 20 grudnia 2020 r. Wielkość poboru wód dla tego ujęcia określono następująco:

  Q_{hmax} = 360 m³/d

  $Q_{dśr}$ = 4 167 m³/d

  Q_{dmax} = 5 416 m³/d

  Dla ujęcia SUW Nowe ustanowiono strefy ochronne Rozporządzeniem Nr 7/2010 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej We Wrocławiu z dnia 17 grudnia 2010 r. *w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wód podziemnych „Nowe” przy ulicy Łasickiej 53 w Bolesławcu, gmina Bolesławiec, powiat bolesławiecki, województwo dolnośląskie* (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego z 2011 r. Nr 6, poz. 63):

  - teren ochrony bezpośredniej, w kształcie czworoboku o wymiarach 340 x 244 x 328 x 190 m i powierzchni 6,4648 ha,
  - teren ochrony pośredniej o powierzchni 1,2 km².

- **SUW Rakowice** obsługujące na terenie miasta Bolesławiec osiedla: Kwiatowe, Leśne, Zabobrze, Ceramiczne, Dolne Młyny oraz rejony ulic: Gdańskiej, Lubańskiej, Willowej, Jeleniogórskiej i Zgorzeleckiej.

  Ujęcie położone jest poza granicami miasta Bolesławiec, na terenie wsi Rakowice (gmina Bolesławiec), na prawym brzegu rzeki Bóbr (na wysokości osiedla Zabobrze). Ujęcie wody

tworzy 12 studni wierconych. Pobór wody odbywa się układem lewarowym o średnicy Ø400 mm do studni zbiorczej zlokalizowanej w budynku SUW. Proces uzdatniania wody składa się z faz: wapnowania w studni zbiorczej, filtrowania i napowietrzania. Na terenie obiektu zlokalizowano także zbiornik popłuczyn służący do podczyszczania ścieków pochodzących z płukania filtrów.

Dla ujęcia SUW Rakowice obowiązuje pozwolenie wodnoprawne udzielone decyzją Starosty Bolesławieckiego Nr ROŚ.6223/27/10 z terminem ważności do dnia 31 grudnia 2015 r. Wielkość poboru wód dla tego ujęcia określono następująco:

Q_{hmax} = 543 m³/d

Q_{dmax} = 8 688 m³/d

$Q_{hśr}$ = 362 m³/d

$Q_{dśr}$ = 6 683 m³/d

Dla ujęcia SUW Rakowice ustanowiono strefy ochronne Rozporządzeniem Nr 8/2010 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej We Wrocławiu z dnia 17 grudnia 2010 r. *w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wód podziemnych w Rakowicach, na terenie gminy Bolesławiec, powiat bolesławiecki, województwo dolnośląskie* (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego z 2011 r. Nr 6, poz. 64), zmienionego Rozporządzeniem Nr 11/2013 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej We Wrocławiu z dnia 18 września 2013 r. (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego z 2013 r., poz. 5027):

- teren ochrony bezpośredniej dla studni nr 1, 1A, 2, 2A, 3, 3A, 4 oraz 4A, składający się z ogrodzonego obszaru w formie sześcioboku o wymiarach 134 x 57 x 43 x 92 x 90 x 16 m i o powierzchni 1,93 ha,
- teren ochrony bezpośredniej dla studni nr 5, 6, 9R, 10R, 11R, 12R, 13R, 14R i 15R składający się z odrębnych ogrodzeń dla każdej ze studni w formie czworoboków o wymiarach 10 x 10 m
- teren ochrony pośredniej o powierzchni 2,81 km².

- **SUW Stare** (nie jest ono jednak obecnie eksploatowane i pełni rolę jedynie ujęcia rezerwowego)

  Ujęcie wody **„Stare”** stanowi jeden z filarów, na którym opiera się system **„SUW Miejskie”**. Powstało w okresie przedwojennym i składa się z 1 studni szybowej o głębokości ok. 20 m zasilanej przez dno - zlokalizowanej w piwnicy budynku administracyjnego. Woda pochodząca ze studni nie jest poddawana procesowi uzdatniania, trafia bezpośrednio do zbiornika wyrównawczego, gdzie miesza się z wodą pochodzącą z innych ujęć systemu „SUW Miejskie”.

  Dla ujęcia SUW Stare obowiązuje pozwolenie wodnoprawne udzielone decyzją Starosty Bolesławieckiego Nr ROŚ.6223/29/08 z terminem ważności do dnia 2 września 2028 r. Wielkość poboru wód dla tego ujęcia określono następująco:

  Q_{hmax} = 120 m³/d

  Q_{dmax} = 1 920 m³/d

  $Q_{hśr}$ = 80 m³/d

  $Q_{dśr}$ = 1 480 m³/d

W celu stabilizacji ciśnienia wody a przede wszystkim do zapewnienia zapasu wody na cele przeciwpożarowe wykorzystuje się 2 zbiorniki wyrównawcze, które zlokalizowano przy ul. Kosiby. Zbiorniki wybudowano jeszcze przed II Wojną Światową. Woda pobierana z ujęć doprowadzana jest do żelbetowego zbiornika wyrównawczego nr 1 o pojemności 800 m³ zlokalizowanego przy ul. Kosiby a następnie rurociągiem Ø400 do zbiornika nr 2 o pojemności 1600 m³, zlokalizowanego po przeciwnej stronie ulicy, gdzie prowadzi się proces napowietrzania przy użyciu systemu dysz rozbryzgowych. **Zbiornik Kosiby** obsługuje na terenie miasta osiedle 40-lecia oraz rejony ulic: Kosiby, Konradowskiej i Łasickiej.

W systemie „SUW Miejskie” znajdują się także 3 hydrofornie:

- Hydrofornia Kleeberga;
- Hydrofornia Kosiby;

– Hydrofornia Golnice.

Ich zadaniem jest zapewnienie odpowiedniego ciśnienia wody, tak aby nie występowały przerwy w dostawie wody, w godzinach maksymalnych jej rozbiorów.

Tab. Nr 2. Średnia jakość wody (Zbiornik Kosiby nr 2) w mieście Bolesławiec i w miejscowościach zasilanych z ujęć miejskich

lp	Nazwa wskaźnika	jednostka	średnia wartość uzyskana w II półroczu 2012	Najwyższe dopuszczalne wartości wskaźników
1.	pH	µS/cm	6,9	6,5 – 9,5
2.	przewodność	mg Pt/l	305	2500
3.	barwa	NTU	5	akceptowalna przez konsumentów
4.	mętność	mg Pt/l	0,3	akceptowalna przez konsumentów
5.	NH_4	mg NH_4/l	<0,04	0,5
6.	NO_3	mg NO_3/l	27	50
7.	NO_2	mg NO_2/l	<0,0125	0,5
8.	Fe	µg/l	71	200
9.	Mn	µg/l	<50	50
10.	twardość	mg $CaCO_3$/l	121	60-500
11.	zapach	-	Z 1 R	akceptowalny przez konsumentów

Twardość wody w II półroczu 2013 r. w poszczególnych ujęciach przedstawiała się następująco:

– SUW Modłowa – woda o średniej i znacznej twardości (277 ± 14 mg $CaCO_3$/l);

– SUW Nowe – woda miękka (132 ± 7 mg $CaCO_3$/l);

– SUW Rakowice – woda miękka (117 ± 6 mg $CaCO_3$/l);

– Zbiornik Kosiby – woda miękka (150 ± 8 mg CaCO3/l).

Łączna długość sieci wodociągowej na terenie miasta wynosi ok. 150,5 km. Sieć rozdzielcza posiada długość 99 km, sieć magistralna 22 km, natomiast długość przyłączy wodociągowych wynosi 29,5 km. Zużycie wody w przeliczeniu na jednego mieszkańca wynosi ok. 34,6 m³ rocznie.

Unieszkodliwianie ścieków

Na obszarze miasta zapewnienie zbiorowego odprowadzenia ścieków realizowane jest przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Bolesławcu Sp. z o.o.

Obszar miasta, z uwagi na swoje ukształtowanie terenu, został podzielony na zlewnie:

– Największa zlewnia obejmuje prawostronną część miasta, z której ścieki dopływają do oczyszczalni zlokalizowanej przy ul. Granicznej w sposób grawitacyjny. Większość terenów należących do tej zlewni posiada kanalizację ogólnospławną. Kanalizacja rozdzielcza została wybudowana jedynie na terenach nowo uzbrojonych w rejonie ulic Jeleniogórskiej i Zwycięstwa.

– Drugą zlewnią pod względem wielkości, jednak zdecydowanie mniejszą od pierwszej, jest zlewnia obejmująca część miasta po lewej stronie rzeki Bóbr. Ścieki z terenu zlewni dopływają istniejącymi kolektorami do największej w mieście przepompowni ścieków zlokalizowanej przy ulicy Ceramicznej i tam są przetłaczane na prawobrzeżną część miasta, do głównego kolektora doprowadzającego ścieki bezpośrednio na oczyszczalnię przy ulicy Granicznej. Zlewnia posiada kanalizację ogólnospławną i rozdzielczą. Na istniejących kolektorach zlokalizowano przelewy burzowe. Ścieki przelewowe odprowadzane są do rzeki Bóbr.

Na terenie miasta długość sieci kanalizacyjnej wynosi 174,30 km, w tym:

– ogólnospławnej 94,70 km;

– sanitarnej 44 km;

– deszczowej 4,10 km;

– przykanalików 31,50 km.

Dla kolektorów ścieków deszczowych Starosta Bolesławiecki udzielił następujących pozwoleń wodnoprawnych:

- Kolektor Deszczowy II Armii Wojska Polskiego - Zabobrze decyzją Nr ROŚ.6223/18/09 z okresem obowiązywania do 30 stycznia 2019 r. oraz ilością odprowadzanych ścieków:

  Q = 727 dm³/s

  $Q_{max.}$ = 800 dm³/s

- Kolektor Deszczowy Spacerowa - Zabobrze decyzją Nr ROŚ.6223/2/10 z okresem obowiązywania do 31 grudnia 2019 r. oraz ilością odprowadzanych ścieków:

  wylot I

  Q = 175 dm³/s

  $Q_{max.}$ = 200 dm³/s

  wylot II

  Q = 124 dm³/s

  $Q_{max.}$ = 152 dm³/s

- Kolektor Deszczowy Kościuszki decyzją Nr ROŚ.6223/3/10 z okresem obowiązywania do 31 grudnia 2015 r. oraz ilością odprowadzanych ścieków Q = 1189,4 dm³/s.

Oczyszczalnia ścieków zlokalizowana jest na prawym brzegu rzeki Bóbr, na Osiedlu Staszica, przy ul. Granicznej 48. Obiekt przyjmuje ścieki bytowo-przemysłowe z terenu miasta i gminy wiejskiej Bolesławiec. Ścieki z kanalizacji ogólnospławnej dopływają do oczyszczalni dwoma kolektorami, które łączą się w komorze wlotowej wyposażonej w przelew burzowy, natomiast ścieki dowożone transportem asenizacyjnym dostarczane są do automatycznej stacji zlewczej. Dla oczyszczalni obowiązuje pozwolenie wodnoprawne udzielone decyzją Starosty Bolesławieckiego Nr ROŚ.6341.5.2011 z okresem obowiązywania do 31 stycznia 2021 r. Zgodnie z obowiązującym pozwoleniem wodno prawnym przepływy charakterystyczne dla oczyszczalni kształtują się następująco:

$Q_{śrd}$ = 15 000 m³/d

$Q_{śrh}$ = 625 m³/h

Q_{maxh} = 750 m³/h (pogoda sucha)

Q_{maxh} = 1 350 m³/h (pogoda deszczowa)

Średni przepływ dobowy w roku 2011 kształtował się na poziomie Qśrd = 9 606 m³/d. Obecny kształt i wyposażenie obiektu jest wynikiem budowy oraz długofalowego procesu usprawniania i unowocześniania poszczególnych elementów oczyszczalni, a zwłaszcza zakończonej w 2008 r. modernizacji. Na oczyszczalni ścieków w Bolesławcu można wyróżnić trzy zasadnicze części: ściekową, osadową i biogazową.

Produktem ubocznym fermentacji w zamkniętej wydzielonej komorze fermentacyjnej jest produkcja biogazu, który wykorzystywany jest do produkcji energii elektrycznej oraz ciepła. Procesy związane z przeróbką osadów ściekowych oraz wytwarzaniem energii elektrycznej na oczyszczalni ścieków w Bolesławcu realizowane są w budynku wielofunkcyjnym. W budynku tym zlokalizowane są również pomieszczenia pomocnicze, takie jak kotłownia olejowo-biogazowa (która jest alternatywnym źródłem ciepła dla ogrzewania osadu oraz budynku wielofunkcyjnego) rozdzielnia technologiczna, węzeł sanitarny i pomieszczenia magazynowe.

PWiK w Bolesławcu sp. z o.o. odprowadza ścieki oczyszczone do rzeki Bóbr o następujących parametrach:

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	średnia wartość uzyskana w I półroczu 2012 r.	średnia wartość uzyskana w II półroczu 2012 r.	Najwyższe dopuszczalne wartości wskaźników
1	pięciodobowe biochemiczne zapotrzebowanie tlenu (BZT_5) oznaczone z dodatkiem inhibitora nitryfikacji	mg O_2/l	5,6	3,8	15
2	chemiczne zapotrzebowanie tlenu ($CHZT_{Cr}$)	mg O_2/l	42,1	48,2	125

	oznaczone metodą dwuchromianową				
3	zawiesiny ogólne	mg / l	6,0	4,4	35
4	azot ogólny (suma azotu Kjeldahla NNorg+NNH4), azotu azotynowego i azotu azotanowego	mg N / l	11,2	11,1	15
5	fosfor ogólny	mg P / l	0,6	0,4	2

Gospodarka odpadami

Głównymi źródłami wytwarzania odpadów komunalnych na terenie miasta Bolesławiec są gospodarstwa domowe oraz „obiekty infrastruktury": handel, usługi, zakłady rzemieślnicze, zakłady produkcyjne w (części socjalnej), targowiska oraz szkolnictwo. W strumieniu odpadów niesegregowanych wyróżnić można: odpady kuchenne ulegające biodegradacji, odpady zielone, papier i tektura, tworzywa sztuczne, szkło, metale, materiały tekstylne i odpady niebezpieczne (m.in.: przeterminowane lekarstwa, świetlówki, baterie, rozpuszczalniki, kwasy i alkalia, środki ochrony roślin). Ponadto, w skład strumienia odpadów komunalnych wchodzą również odpady wytwarzane nieregularnie: odpady wielkogabarytowe i odpady powstające w wyniku wykonywania tzw. usług komunalnych, tj. odpady z pielęgnacji terenów zieleni, odpady z czyszczenia ulic i placów oraz odpady z targowisk. W strumieniu odpadów komunalnych występują również zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny oraz odpady remontowo – budowlane. Na terenie Bolesławca nie były do tej pory prowadzone kompleksowe badania morfologii odpadów komunalnych, jednak według danych z 2010 r. przeważają w nich jednak odpady kuchenne podlegające biodegradacji (ok. 33 %), papier i tektura (ok. 20%) oraz tworzywa sztuczne (ok. 14 %). W składzie odpadów z tzw. „obiektów infrastruktury" papier i tektura (ok. 27%) oraz opakowania wielomateriałowe i tworzywa sztuczne (łącznie ok. 36 %).

Miejski Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Bolesławcu jest jednostką budżetową, która za pośrednictwem Działu Gospodarki Odpadami realizuje zadania obejmujące:

- przygotowywanie, wdrożenie i realizację przepisów prawa miejscowego z zakresu ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach;
- wybór przedsiębiorcy realizującego umowę na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych, prowadzenie Centralnego Punktu Gromadzenia Odpadów Komunalnych oraz Lokalnych Punktów Gromadzenia Odpadów Komunalnych, jak również nadzorowanie realizacji tejże umowy;
- udostępnianie informacji o podmiotach odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, miejscach zagospodarowania zamieszkałych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania, uzyskiwanych poziomach recyklingu, punktach selektywnego zbierania odpadów komunalnych, zbierających zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny pochodzący z gospodarstw domowych;
- prowadzenie corocznej analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi;
- przyjmowanie i weryfikację deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.
- księgowanie wpłat z tytułu opłat za odbiór i gospodarowanie odpadów komunalnych jak również rozliczanie przedsiębiorcy odbierającego odpady komunalne z tytułu wykonywanej usługi;
- prowadzenie postępowań administracyjnych w zakresie gospodarowania odpadami;
- opracowywanie wniosków i współdziałanie z odpowiednimi komórkami Urzędu Miasta Bolesławiec w ich opracowaniu w celu pozyskiwania środków finansowych ze źródeł pozabudżetowych;
- prowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnej wśród mieszkańców miasta.

W drodze przetargu jako przedsiębiorcę realizującego umowę na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych, prowadzenie Centralnego Punktu Gromadzenia Odpadów Komunalnych oraz Lokalnych Punktów Gromadzenia Odpadów Komunalnych wyłoniono Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Bolesławcu, który realizuje powierzone mu zadania m. in. poprzez:

- **Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Trzebieniu** - w zakresie kompleksowej usługi gospodarowania odpadami: przyjmowania, przetwarzania, unieszkodliwiania oraz

selektywnej zbiórki odpadów, a także wywozu nieczystości płynnych oraz sprzedaży surowców wtórnych;

- **Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych** oraz **Punkt Zbiórki Zużytego Sprzętu Elektrycznego i Elektronicznego**, mieszczące się przy ul. Stanisława Staszica 6;
- **Zakład Oczyszczania i Transportu** – w zakresie odbioru i transportu nieczystości komunalnych, wielkogabarytowych, poremontowych i segregowanych, utrzymania w czystości ulic, placów, chodników oraz zimowego utrzymania dróg;
- **Biuro Obsługi Klienta** – w zakresie zawierania umów, fakturowania i przyjmowania zleceń na usługi komunalne.

Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Trzebieniu (dalej: ZUOK) wybudowany został w latach 1997- 2004 w miejscowości Trzebień (gm. Bolesławiec), w odległości ok. 20 km na północ od miasta Bolesławca, w II Etapach:

- w ramach Etapu I w 1997 r. powstała Kwatera składowa nr 1 o powierzchni 2,8 ha i pojemności całkowitej wynoszącej 280 300 m³, wraz z zapleczem eksploatacyjnym: dyspozytornią i wagą samochodową, a W 1998 r. zakupiono kompaktor, w celu zagęszczania składowanych odpadów i formowania skarpy składowiska;
- Etapu II obejmował: budowę stacji segregacji odpadów i wykonanie nowej kwatery składowiska.

Budowa stacji segregacji odpadów objęła realizację hali technologicznej stacji segregacji odpadów wraz z kompletną linią sortowniczą, linią prasowania i belowania odpadów, linią przygotowania biofrakcji do kompostowania, a także magazynów odpadów surowych i biofrakcji, boksów na odpady, kontenerowej kompostowni oraz towarzyszących dróg, placów i sieci infrastruktury technicznej.

Kwatera składowa nr 2 została wykonana w sposób umożliwiający docelowe, nadpoziomowe połączenie obu kwater w ramach rekultywacji obiektu. Odcieki z każdego ciągu drenarskiego odprowadzone są rurą kanalizacyjną ciśnieniową do studni kanalizacyjnej odcieków i dalej do szczelnego, żelbetowego zbiornika bezodpływowego. Pojemność całkowita kwatery wynosi 300 985 m³. Uruchomienie powyższych inwestycji umożliwiło składowanie odpadów przez okres nawet 50 lat.

ZUOK w Trzebieniu działa zgodnie z Decyzją Pozwolenie Zintegrowane Wojewody Dolnośląskiego Nr PZ 23/2006 z dnia 25 stycznia 2006 r. dla Instalacji Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Trzebieniu, z późniejszymi zmianami.

Selektywna zbiórka i segregacja odpadów na terenie Bolesławca prowadzona od 2004 r. jest w dwóch systemach:

- segregacja odpadów u źródła – selektywna zbiórka odpadów przez mieszkańców do kolorowych pojemników,
- segregacja ręczna – wtórna na ciągach technologicznych w Zakładzie Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Trzebieniu.

W Bolesławcu rozstawionych zostało ok. 200 kolorowych kompletów pojemników na plastik, papier, szkło, typu „IGLOO", które są opróżniane pojazdem specjalistycznym z HDS-em. Segregacja w zabudowie jednorodzinnej prowadzona systemem workowym i z pojemników. Wprowadzona segregacja odpadów przynosi efekty ekologiczne, a ilości zebranych odpadów w poszczególnych latach funkcjonowania systemu stale się zwiększają.

Zaopatrzenie w energię elektryczną

Bolesławiec zasilany jest z systemu sieci wysokich napięć przez dwie stacje elektroenergetyczne WN-110 kV/SN-20 kV:

- GPZ R-303, zlokalizowany tuż za wschodnią granicą miasta, przy ul. Głównej (wjazd do miasta od strony Kruszyna, gm. Bolesławiec), wyposażony w 2 transformatory 110/20 kV o mocach 25 MVA i 16 MVA,
- GPZ R-304, zlokalizowany przy południowej granicy miasta przy ul. Jana Matejki, wyposażony w 2 transformatory 110/20 kV o mocy 16 MVA każdy.

Najwyższy stopień wykorzystania mocy energetycznych wskazanych urządzeń miał miejsce w 1997 r. (średnia dla stacji przy ul. Matejki i Al. Tysiąclecia) i wyniósł 45 %. Układ połączeń oraz

rozłożenie obciążenia na dwa GPZ-ty zapewnia bezpieczne zasilanie podstawowe oraz rezerwowe oraz zapewnienia odpowiednią rezerwę mocy.

Na terenie Miasta Bolesławiec funkcjonuje jednolity poziom średniego napięcia 20 kV. W strukturze linii SN przeważają linie kablowe oraz kablowo – napowietrzne. W zasadniczej części miasta występują linie kablowe, natomiast linie napowietrzne SN zlokalizowane są głównie w północno – wschodniej części miasta (część przemysłowa) w rejonie ulic: Cieszkowskiego, Modłowa, Kościuszki oraz linie wychodzące z R-303 przy Al. Tysiąclecia.

Na terenie miasta znajduje się około 140 stacji transformatorowych zasilanych liniami SN dostarczając energię poprzez sieć rozdzielczą niskiego napięcia dla odbiorców komunalnych i przemysłowych.

Sieć rozdzielcza niskiego napięcia jest również o charakterze mieszanym kablowo-napowietrznym, z rosnącą przewagą sieci kablowych. Na terenie Miasta Bolesławiec brak jest źródeł wytwarzania energii elektrycznej. W starszych częściach miasta sieć niskiego napięcia jest wykorzystana w stopniu maksymalnym. Podłączenie nowych odbiorców do sieci NN wymaga wybudowania nowych odcinków sieci i stacji transformatorowych.

Zaopatrzenie w energię cieplną

Za wytwarzanie, przesył i dystrybucję energii cieplnej na potrzeby centralnego ogrzewania oraz ciepłej wody użytkowej na terenie miasta Bolesławiec odpowiada Zakład Energetyki Cieplnej Sp. z o.o. w Bolesławcu. Wytwarzanie ciepła odbywa się w Ciepłowni Centralnej, położonej przy ul. Gałczyńskiego, o mocy zainstalowanej 45,62 MW, opalanej miałem węgla kamiennego. Poza tym ZEC produkuje ciepło wykorzystując kotłownię parową opalaną gazem ziemnym o mocy 0,335 MW oraz dwie kotłownie wodne opalane gazem ziemnym o łącznej mocy 0,405 MW. Spółka eksploatuje 218 węzłów cieplnych oraz blisko 32 km sieci ciepłowniczych, z czego 62 % stanowią sieci preizolowane. ZEC zaopatruje w ciepło około 36 % mieszkańców Bolesławca i zaspokaja w około 30 % zapotrzebowanie na ciepło w Bolesławcu. Udział sprzedaży ciepła w podziale na grupy odbiorców kształtuje się następująco: 58 % - odbiór ciepła na cele mieszkaniowe; 21 % - odbiorcy z sektora publicznego; 19 % - odbiorcy z sektora przemysłu; 2 % - pozostali odbiorcy. Właścicielem 100% udziałów Spółki jest Gmina Miejska Bolesławiec.

Istotny udział w pokrywaniu zaopatrzenia w ciepło mają indywidualne rozwiązania grzewcze. W chwili obecnej następuje stosunkowo szybkie przechodzenie odbiorców indywidualnych do instalacji c.o. opalanych gazem. W szczególności dotyczy to najnowszego budownictwa jednorodzinnego, które niemal w całości wykorzystuje gaz jako paliwo do celów grzewczych. Także już w istniejącej substancji mieszkaniowej obserwuje się przechodzenie od spalania węgla do spalania paliw bardziej ekologicznych. Olej i gaz płynny nie mają istotnego znaczenia jako paliwo dla indywidualnego ogrzewania z uwagi na bardzo dobrą dostępność gazu sieciowego.

Zaopatrzenie w gaz

Na obszarze miasta Bolesławiec Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A. Oddział we Wrocławiu eksploatuje sieć gazową wysokiego ciśnienia:

- gazociąg przesyłowy wysokiego ciśnienia relacji Radakowice - Zgorzelec o średnicy nominalnej DN 300 i ciśnieniu nominalnym PN 6,3 MPa;
- odgałęzienie wysokiego ciśnienia do stacji redukcyjno-pomiarowej gazu I° Bolesławiec 5 PEP, DN 100 i ciśnieniu nominalnym PN 6,3 MPa.

Przez obszar miasta przebiegają także główne gazociągi średniego ciśnienia:

- o średnicy nominalnej DN 300, biegnący na kierunku wschód-zachód w rejonie miejskiej oczyszczalni ścieków i zakładów „IBF-Polska” przy ul. Kościuszki;
- o średnicy nominalnej DN 300, biegnący wzdłuż ul. Kościuszki.

Właścicielem i jednocześnie eksploatatorem większości urządzeń związanych z dostawą i dystrybucją gazu na obszarze Miasta Bolesławiec jest *Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział we Wrocławiu – Zakład w Zgorzelcu.*

Ponadto na terenie miasta PSG Sp. z o.o. Oddział we Wrocławiu – Zakład w Zgorzelcu posiada sieci rozdzielcze średniego ciśnienia PE oraz stal o średnicach: 32, 40, 63, 90, 110, 125, 160, 225 i

315 mm oraz sieci gazowe niskiego ciśnienia PE, stal i żeliwo o średnicach: 50, 63, 80, 90, 100, 110, 125, 150, 160, 200, 225, 250, 300, 350 i 400 mm.

Dla gazociągów ustanowiono strefy kontrolowane wynikające z Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013 r. *w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie* (Dz. U. 2013 r. poz. 640).

Miasto Bolesławiec zaopatrywane jest w gaz ziemny za pośrednictwem trzech stacji redukcyjno-pomiarowych I°: Chościszowice (Bolesławiec-1), Wizów (Bolesławiec-2), Miasto (Bolesławiec-3) i Dobra (Bolesławiec-4). Ponadto w Bolesławcu zlokalizowane są jeszcze dwie stacje I° nie będące własnością PGNiG i zasilające odbiorców poza Bolesławcem.

II-2. STAN ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY

Zgodnie z definicją zawartą w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (t.j. Dz. U. z 2012 r. poz. 647 z późn. zm.), pod pojęciem ładu przestrzennego należy rozumieć *„takie ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne”*.

Miasto Bolesławiec posiada dość przejrzysty, promienisty układ urbanistyczny. Centrum miasta z bardzo dobrze zachowaną średniowieczną siatką ulic okala ciąg murów obronnych z plantami. Śródmieście miasta charakteryzuje się zwartą zabudową o funkcjach mieszkaniowych, administracyjnych i usługowych oraz wysoką intensywność zabudowy. Śródmieście otoczone jest obwodnicą wewnętrzną, w której zbiegają się główne ciągi komunikacyjne miasta:

- droga krajowa Nr 94 Medyka - Wrocław - Jędrzychowice (wschód - zachód);
- droga wojewódzka Nr 297 Jakuszyce - Zielona Góra (północ-południe);
- droga wojewódzka Nr 363 Bolesławiec – Złotoryja.

Istotnymi inwestycjami drogowymi, które zmieniły przepływy ruchu, a także relacje przestrzenne w mieście, są: zrealizowana w latach 1999 - 2002 obwodnica średnicowa, w ciągu drogi krajowej Nr 94 oraz pośrednio - przebudowana droga wojewódzka nr 297 na odcinku do węzła autostradowego A-4.

W północnej części miasta intensywnie rozwijają się obszary aktywności gospodarczej:

- w rejonie ulicy Modłowej i Kościuszki (na tym obszarze została utworzona Podstrefa Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej);
- na południe od trasy średnicowej, na północ od obwodnicy wewnętrznej i osiedla Piastów.

Na kierunku z południowego zachodu na północ przepływa przez miasto rzeka Bóbr, dzieląca miasto na część zachodnią i wschodnią. Istotnym problemem jest ilość przepraw mostowych i ich przepustowość. W mieście są tylko dwa mosty: najważniejsza przeprawa w ciągu drogi krajowej nr 94 (ul. II Armii Wojska Polskiego – Zgorzelecka) oraz druga - w ciągu drogi powiatowej nr 2312D (ul. Mostowa).

Największe kompleksy leśne zlokalizowane są w południowej i południowo-wschodniej części miasta.

II-2.1. Cechy elementów zagospodarowania przestrzennego, które wymagają ochrony

Do pierwszej kategorii elementów zagospodarowania przestrzennego, wymagających ochrony należą obiekty i obszary zabytkowe, świadczące o znaczącym dorobku kulturowym miasta. Historia Bolesławca sięga czasów średniowiecza - pierwsza wzmianka o mieście pojawiła się w roku 1202, a pierwsza poświadczona źródłowo wiadomość mówiąca o posiadaniu przez Bolesławiec praw miejskich pochodzi z 1251 roku. Elementami zagospodarowania przestrzennego wymagającymi ochrony są w szczególności:

- zachowane, historyczne rozplanowanie przestrzenne miasta, ze szczególnym uwzględnieniem układu urbanistycznego Starego Miasta (A/1819/354),
- zespół miejskich murów obronnych (A/5485/598),
- planty miejskie (1205/J),

- historyczny zespół budowlany stanowiący część dawnej przędzalni bawełny Spinnerei und Weberei „Concordia" z 1873 r. przy ul. Orlej 3 (A/5266/1-7, A/5266/1-8),
- pozostałe zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków (łącznie 34 pozycje), jak również ujęte w gminnej ewidencji zabytków (łącznie 668 obiektów i obszarów).

Kolejną kategorią elementów zagospodarowania przestrzennego, wymagających ochrony są najcenniejsze przyrodniczo obszary miasta, w szczególności objęte prawnymi formami ochrony:

- 16 pomników przyrody ożywionej i 9 pomniki przyrody nieożywionej,
- 4 rodzaje siedlisk przyrodniczych podlegających ochronie, w szczególności siedlisko o znaczeniu priorytetowym 91E0 - Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion) oraz pozostałe siedliska o kodach: 3260, 3270 i 6430,
- 20 gatunków roślin chronionych, w tym 10 gatunków ściśle chronionych i 10 gatunków chronionych częściowo,
- 26 gatunków ssaków, 97 gatunków ptaków lęgowych (gniazdowanie pewne i prawdopodobne), 5 gatunków gadów, 7 gatunków płazów, 26 gatunków motyli dziennych i 25 gatunków ważek,
- 4 gatunki rzadkich i ginących grzybów objętych ochroną ścisłą,

a także obszary przyrodnicze o szczególnym znaczeniu:

- koryto Bobru wraz z holoceńskimi tarasami zalewowymi i występującymi fragmentarycznie łęgami: wierzbowymi, topolowymi, olszowymi i jesionowymi oraz fragmentem grądu środkowoeuropejskiego oraz kompleksy zbiorników wodnych w dolinie Bobru,
- historycznie ukształtowane zespoły zieleni: planty, zabytkowe parki i cmentarze oraz parki leśne,
- ok. 450 ha ok. gruntów leśnych na obszarze miasta, a w szczególności leśną strefę południową, obejmującą Lasy Bolesławieckie,, które stanowią pozostałość Puszczy Zgorzelecko-Bolesławieckiej z fragmentami kwaśnej buczyny,
- Dolina Złotego Strumienia (Młynówki).

Elementami zagospodarowania przestrzennego wymagającymi ochrony są również obszary miejskie położone w granicach:

- jednostek planistycznych gospodarowania wodami – jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP): Bóbr od Bobrzycy do Kwisy o kodzie PLRW60002016599, która stanowi część scalonej części wód *Bóbr od Bobrzycy do Kwisy (SO0608)* oraz Bóbr od Żelichowskiego Potoku do Bystrzycy o kodzie PLRW600020163799, Bobrzyca od Osiki do Bobru o kodzie PLRW60001816389, Młynówka o kodzie PLRW60006163794, które stanowią części scalonej części wód *Bóbr od Żelichowskiego Potoku do Bobrzycy (SO0607)*,
- głównego zbiornika wód podziemnych GZWP Nr 317 - Niecka Zewnętrznosudecka Bolesławiec, gromadzącego wodę w kredowych utworach szczelinowo-porowych.

II-2.2. Cechy elementów zagospodarowania przestrzennego, które wymagają ukształtowania lub rewaloryzacji

W okresie powojennym nastąpiła znaczna degradacja wartości kulturowych miasta poprzez wprowadzenie w jego obręb wielu obiektów i zespołów zabudowy obcych stylistycznie w stosunku do historycznych tradycji budowlanych Bolesławca i rażących często skalą oraz gabarytami. Najbardziej dysharmonijny obszar w pobliżu historycznego centrum to Pl. J. Piłsudskiego z ul. A. Asnyka będącą bezpośrednim przedłużeniem ulicy wybiegającej z Rynku oraz rejon dworca autobusowego. Do takich obszarów można także zaliczyć zabudowę wielkopłytową przy ulicach: W. Chrobrego, Spółdzielczej, Z. Augusta, Podgórnej, Wł. Łokietka oraz osiedla 40-lecia.

W *Lokalnym Planie Rewitalizacji Miasta Bolesławiec* wyodrębniono obszary problemowe, uwzględniając wartość historyczną oraz stan techniczny zabudowy, zjawiska demograficzne i natężenie zjawisk patologicznych (bezrobocie, przestępczość, zapotrzebowanie na opiekę socjalną). Pierwotnie w dokumencie wskazano 2 „obszary wsparcia", obejmujące „Obszar Staromiejski" o powierzchni ok. 20 ha oraz „Obszar Powojskowy" o powierzchni ok. 7,4 ha (zlokalizowany w południowej części miasta, przy drodze krajowej nr 297 prowadzącej na Jelenią Górę). Aktualne analizy prowadzone przez

miasto w powyższym zakresie zakreślają szerszy zasięg terenów problemowych, o granicach rozciągających się:

- od ul. St. Staszica i dworca kolejowego przy ul. B. Chrobrego na północy,
- od ul. K. Miarki, Tyrankiewiczów, Parkowej, Podgórnej i Jeleniogórskiej na wschodzie;
- do Góry Holsteina na Północy,
- od ul. Willowej, Garncarskiej, Warszawskiej, Gdańskiej, Górne Młyny i Targowej na Zachodzie.

Z uwagi na wymogi ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, ważnymi obszarami, które obecnie podlegają powierzchniowemu wydobyciu kopalin ze złoża (a docelowo będą wymagać rekultywacji), są obszary górnicze „Bolesławice Pole I", „Bolesławice Pole II", „Bolesławice Pole III", zlokalizowane we wschodniej części miasta (Zabobrze).

Uporządkowania relacji przestrzennych i funkcyjnych wymagają ponadto obszary położone:

- po północnej i południowej stronie ul. A. Cieszkowskiego (biegnącej w ciągu drogi krajowej nr 94), w rejon ulic: T. Kościuszki, Modłowej, S. Staszica, Polnej, Staroszkolnej i K. I. Gałczyńskiego,
- po północnej i południowej stronie ul. A. Cieszkowskiego (biegnącej w ciągu drogi krajowej nr 94), w rejon ulic: T. Kościuszki, Modłowej, S. Staszica, Polnej, Staroszkolnej i K. I. Gałczyńskiego;
- w rejonie ulic: Gdańskiej, Kwiatowej, Orlej i Zgorzeleckiej.

Wyżej wymienione obszary cechuje industrialny charakter (przemysłowy lub poprzemysłowy), który w przypadku terenów położonych w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru śródmiejskiego powinien podlegać transformacji i uporządkowaniu.

Modernizacji wymaga także układ komunikacyjny – w szczególności w zakresie likwidacji tzw. „wąskich gardeł". Dotyczy to przede wszystkim przeprawy drogowej na rzece Bóbr w ciągu drogi krajowej nr 94 (jest obecnie zbyt wąska) oraz wiaduktów kolejowych (S. Staszica – Grunwaldzka oraz T. Kościuszki – Tamka).

II-3. STAN ŚRODOWISKA

Pod pojęciem środowiska rozumie się przez to ogół elementów przyrodniczych, w tym także przekształconych w wyniku działalności człowieka, a w szczególności powierzchnię ziemi, kopaliny, wody, powietrze, krajobraz, klimat oraz pozostałe elementy różnorodności biologicznej, a także wzajemne oddziaływania pomiędzy tymi elementami.

W przypadku miasta Bolesławiec można mówić o dobrym stanie środowiska, choć analiza stanu środowiska na obszarze miasta wskazuje także na występowanie zagrożeń – dotyczą one przede wszystkim środowiska atmosferycznego i klimatu akustycznego. Problemem w skali miasta, a także województwa dolnośląskiego pozostaje wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym PM10 i benzo(a)pirenem, występujący szczególnie w okresie zimowym. głównym źródłem powstawania przekroczeń w tym zakresie jest emisja z systemów indywidualnego ogrzewania budynków. Ponadto klimat akustyczny miasta ulega pogorszeniu, za co odpowiadają przede wszystkim komunikacyjne źródła emisji hałasu - trasy ruchu samochodowego (droga krajowa nr 94, drogi wojewódzkie nr: 297, 363 i 350 oraz liczne drogi powiatowe) a także magistrala kolejowa E30.

W mniejszym stopniu na degradację narażone jest środowisko wodne. Z pośród 4 jednostek planistycznych gospodarowania wodami – jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP), na obszarze których położony jest Bolesławiec tylko jedna JCWP o kodzie PLRW60002016599 została oceniona jako naturalna o złym stanie, niezagrożona nieosiągnięciem celu środowiskowego jakim jest dobry stan ekologiczny i dobry stan chemiczny.

Bardziej szczegółową analizę stanu środowiska przedstawiono poniżej.

II-3.1. Stan rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Na obszarze miasta Bolesławiec użytki rolne obejmują łącznie ok. 706 ha i mają 30,9 % udziału w ogólnej powierzchni gminy miejskiej. Gleby klasy bonitacyjnej III stanowią minimalny udział gruntów rolnych, przeważają gleby klasy IV i V. Na analizowanym obszarze występują głównie gleby bielicowe wytworzone z pyłów ilastych i glin średnich, głęboko podścielone piaskami. Są to gleby żyzne o dobrze wykształconej warstwie próchniczej i prawidłowych stosunkach powietrzno - wodnych, zaliczane do

klasy bonitacyjnej IIIa – IVa i odpowiednie do wszelkich upraw polowych i sadowniczych. Miejscami spotyka się również gleby brunatne wykształcone z glin lekkich i piasków gliniastych. Są to gleby niezbyt żyzne, zaliczane do IV i V klasy bonitacyjnej, należące do kompleksu żytniego. Nadają się one pod uprawę roślin pastewnych, gorczycy, słonecznika. W dolinie Bobru, w obrębie terasy zalewowej występują mady lekkie o składzie mechanicznym glin lekkich, pylastych o zróżnicowanych stosunkach wilgotnościowych. Zaliczane są one do IVb - V klasy gruntów rolnych. Występują głównie w miejscach wilgotniejszych i na terenach zalewowych jako słabe użytki zielone o charakterze trwałym.

Według bonitacji klimatycznej dla rolnictwa, rejon Bolesławca (legnicka strefa klimatyczna) należy do najkorzystniejszych w kraju (96 punktów w 100 punktowej skali). Dobra jakość gleb, łagodny klimat i jeden z najdłuższych w kraju okres wegetacyjny, a szczególnie jego wczesny początek, stanowią potencjalnie bardzo dobre warunki do uprawy warzyw (zwłaszcza nowalijek).

Okolice Bolesławca znajdują się w strefie o najniższym zagrożeniu zbiorów określonych częstotliwością występowania serii dni dżdżystych i opadów obfitych (co najmniej 10 mm/dobę) w założonym, dwutygodniowym okresie zbiorów żyta ozimego, pszenicy jarej i ziemniaków.

Rolnicza produkcja jest elementem marginesowym na tle ogólnej gospodarki miejskiej. Dane statystyczne wskazują, że z rolnictwa utrzymuje się zaledwie 0,3% ludności.

II-3.2. Stan leśnej przestrzeni produkcyjnej

Grunty leśne na obszarze miasta zajmują ok. 450 ha i mają 19,7 % udziału w ogólnej powierzchni gminy miejskiej. Same lasy zajmują powierzchnię ok. 63 ha. Lesistość terenów położonych wokół Bolesławca, a w szczególności w kierunku północnym i zachodnim jest bardzo wysoka i wynosi około 50 %.

Bolesławieckie lasy są częścią Krainy Śląskiej, Dzielnicy Równicy Dolnośląskiej, Mezoregionu Pogórza Nowogrodzkiego.

Lasy komunalne rozproszone są w niewielkich kompleksach na terenie Bolesławca. Lasy te w okresie przedwojennym funkcjonowały jako dobrze zagospodarowane parki leśne, wyposażone w sieć urządzonych alejek i miejsc wypoczynkowych oraz punkty widokowe.

Największe kompleksy leśne zlokalizowane są w południowej części miasta, szczególnie po wschodniej i zachodniej stronie ulicy Jeleniogórskiej (droga wojewódzka Nr 297). Ten kompleks leśny zwany jest *Lasami Bolesławieckimi* i znajduje się pod zarządem Nadleśnictwa w Bolesławcu. Lasy Bolesławieckie stanowią pozostałość Puszczy Zgorzelecko - Bolesławieckiej, która jeszcze w XIX wieku liczyła ponad 10 000 ha. W latach 1850-1923 znaczna część tych lasów uległa spaleniu lub wycięciu. Dwa mniejsze obszary położone są we wschodniej oraz w południowo – zachodniej części miasta.

Dominującym zespołem potencjalnej roślinności naturalnej jest *Galio sylvatici-Carpinetum* (grąd środkowoeuropejski, odmiana śląsko-wielkopolska zespołu *Calamagrostiso-Quercetum*). Obejmują one następujące typy siedliskowe:

Bór mieszany świeży (BMśw)

- Obejmuje 14 % siedlisk. Zajmuje gleby świeże, bielicowe, głównie słabo zbielicowane wytworzone z piasków gliniastych lekkich, głębokich z domieszką żwiru.
- Przybliżony skład drzewostanu: sosna – 70 %, świerk, dąb i inne gatunki domieszkowe (akacja, brzoza) – 30 %. Warstwa podszytowa średniowykształcona, w której występuje dąb, jarząb, głóg, bez czarny, czeremcha, brzoza, kruszyna, lipa i klon. Warstwa runa dość dobrze rozwiniętą, reprezentowana przez śmiałka, rokitnika, jeżynę, malinę, jastrzębca, poziomkę, podagrycznik, bodziszka i trawy.

Las mieszany świeży (LMśw)

- Obejmuje 59 % siedlisk. Zajmuje gleby świeże, brunatne właściwe i brunatne kwaśne, wytworzone z piasków gliniastych mocnych, fragmentami z gliny lekkiej spiaszczonej z dużą domieszką żwiru, głębokie.
- Drzewostan w przybliżonym składzie: dąb – 50 %, sosna – 30 %, buk i inne gatunki domieszkowe (świerk, jodła modrzew) i pomocnicze (jawor, lipa) – 10%. W bardzo bogatym podszycie występują podrosty dębu, grabu, brzozy, lipy, klonu i akacji oraz krzewy bzu czarnego, kruszyny i leszczyny.

- Dobre warunki glebowe sprzyjają rozrostowi roślinności runa z jeżyną, maliną, dąbrówką rozłogową, sałatnikiem leśnym, jastrzębcem, niecierpkiem, gwiazdnicą, podagrycznikiem, mniszkiem, przetacznikiem i fiołkiem.

Las świeży (Lśw)

- obejmuje 26 % siedlisk. Zajmuje gleby świeże, brunatne właściwe wytworzone z piasków gliniastych z dużą domieszką żwiru, głębokie.
- Dominuje drzewostan liściasty: lipa, dąb, brzoza, buk, kasztanowiec. Drzewa iglaste: modrzew, świerk, sosna stanowią tylko niewielką domieszkę. Podszyt bogaty, pokrywający 80 % dna lasu, wytworzony z podrostów miejscowych gatunków drzew oraz krzewów leszczyny, kruszyny i czarnego bzu. Runo zazielenione składające się z jeżyny, maliny, czernicy, śmiałka pogiętego i innych traw.

Pozostałe siedliska występują sporadycznie i razem zajmują około 1 % powierzchni lasów:

- **Las mieszany wilgotny** (miejscami silnie wilgotny) zajmuje niewielka powierzchnię nad rzeką Bóbr. Gleby bielicowe, oglejone, słabo zbielicowane, wytworzone z piasków słabo gliniastych, średnio- głębokie z dużą domieszką żwiru. Drzewostan o przybliżonym składzie: dąb – 50 %, sosna – 30 %, świerk – 20 %. Gatunkami domieszkowymi są jodła, olsza, jawor i lipa. Podszyt zajmuje powierzchnię 40%, a w jego skład wchodzą: leszczyna, kruszyna, czeremcha, czarny bez, dąb i głóg. Runo mocno rozwinięte: podagrycznik, bodziszek, skrzyp, pokrzywa, śmiałek, podbiał, bluszczyk, gwiazdnica.
- **Las łęgowy** wykształcił się w starym korycie kanału młyńskiego rzeki Bóbr. Dominuje dąb – 60 % i jesion – 30 %. Olsza, wiąz, jawor i wierzba stanowią dość liczną domieszkę. Podszyt zajmuje 30% powierzchni, a w jego składzie spotykamy: bez czarny, leszczynę, jesion, kruszynę i wierzbę. W warstwie runa leśnego dominują: pokrzywa, malina, jeżyna, tojeść, bodziszek, fiołek i bluszczyk kurdybanek.
- **Ols** zajmuje gleby murszowe powstałe z mułów organicznych w rezultacie obniżania się lustra wody gruntowej. Występuje na niewielkiej powierzchni (0.67 ha), w lekkim obniżeniu terenu nad Złotym Strumieniem (Młynówką), płynącym wzdłuż ulicy Jeleniogórskiej przez teren Lasu Bolesławieckiego.

Najliczniej występującym w lasach na terenie Bolesławca gatunkiem drzewotwórczym jest dąb (szypułkowy i bezszypułkowy). Zajmuje on łącznie 45 % powierzchni i stanowi 47 % masy. Tworzy on drzewostany mieszane z lipą, akacją, brzozą, sosną, modrzewiem lub lite ze sporadycznie występującym bukiem i brzozą. W większości są to drzewostany pochodzące ze sztucznego sadzenia z niewielką domieszką gatunków pochodzących z samosiewu. Jednak niektóre fragmenty lasów, szczególnie te rosnące w Dolinie Bobru oraz ols nad Złotym Strumieniem są ewidentnie pochodzenia naturalnego z samosiewów.

Gospodarka leśna prowadzona jest na podstawie planów urządzania lasów i polega na pozyskiwaniu drewna w ilościach nie przekraczających wielkości etatów, ustalonych w obowiązujących planach oraz na reprodukcji lasu zgodnie z typem siedliska. Jednocześnie prowadzi się cięcia sanitarne drzewostanu, konserwację i odbudowę rowów melioracyjnych oraz konserwacje dróg leśnych. Kompleksy leśne położone w bliskim sąsiedztwie terenów zurbanizowanych są zakwalifikowane jako lasy masowego wypoczynku, służące wypoczynkowi i rekreacji, w których nie prowadzi się tradycyjnej gospodarki leśnej.

Prace gospodarcze w lasach komunalnych Gminy Miejskiej Bolesławiec wykonywane są systemie zlecanym corocznie w trybie przetargowym.

Wszystkie lasy na terenie Bolesławca pełnią funkcję lasów ochronnych, położonych w granicy administracyjnej miasta. Ich stan sanitarny oceniany jest jako dobry. Nie stwierdza się, poza nielicznymi wyjątkami, widocznych uszkodzeń drzewostanów ze strony szkodników. Jedyne zauważalne szkody powodowane były przez człowieka (zanieczyszczenie lasu). Lasy miejskie w szczególny sposób narażone są na oddziaływania antropogeniczne. Dotyczą one nie tylko wnętrza lasu, ale także jego strefy ekotonowej (okrajki), czyli strefy przejściowej pomiędzy różnymi zespołami biotycznymi. Okresem największego zagrożenia pożarowego jest z kolei okres od wczesnej wiosny do maja. Lasy Gminy Miejskiej Bolesławiec zaliczono do II kategorii zagrożenia pożarowego.

II-3.3. Wielkość i jakość zasobów wodnych

Wody powierzchniowe

Główną rzeką przepływającą przez miasto Bolesławiec jest Bóbr, należący do zlewni Odry. Rzeka Bóbr jest jednym z największych dopływów Odry. Wypływa ona ze wschodnich zboczy Karkonoszy, powyżej wsi Bobr w Czechach. Całkowita długość rzeki wynosi 271,6 km, z czego poza granicami Polski znajduje się odcinek ok. 2 km. Bóbr zbiera wody w Czechach z powierzchni 46,3 km, a w Polsce z obszaru 5829,8 km i odprowadza wody do Odry w 516,2 km jej lewego brzegu, poniżej Krosna Odrzańskiego. Na terenie miasta rzeka płynie z południowego zachodu w kierunku północnym. Dolina Bobru ma charakter płaskodenny, z rozbudowanym systemem teras. Rzeka na terenie miasta została uregulowana, a dno doliny na niektórych odcinkach zostało silnie przekształcone w wyniku eksploatacji żwirów. Bóbr w obrębie miasta cechuje się spokojnym nurtem i znacznymi wartościami przepływu. Niemniej, Bóbr jest rzeką o stosunkowo dużych wahaniach poziomu wody, regulowanego kaskadą zbiorników retencyjnych w górnym odcinku rzeki (Pilchowice, Wrzeszczyn), poza granicami miasta Bolesławiec.

Oprócz Bobru, na terenie Bolesławca płynie jeszcze niewielki potok: Złoty Strumień (Młynówka) – prawobrzeżny dopływ Bobru. Na całej swej długości (ok. 5,2 km) Złoty Strumień płynie przez teren Bolesławca. Początek bierze na terenie Lasu Bolesławieckiego, który stanowił teren złotonośny. Źródła znajdują się na wysokości 225 m npm. w rejonie ulicy Jeleniogórskiej (droga nr 297 w kierunku Lwówka Śląskiego). Niegdyś zasilał duży staw, obecnie - trzy niewielkie przepływowe stawy. Płynąc wśród ogrodów potok dociera do obwodnicy śródmiejskiej, gdzie skanalizowany niknie pod powierzchnią terenu. Jako Młynówka dopływa do Bobru na wysokości 175 m npm.

Uzupełnieniem sieci rzecznej są krótkie cieki, tj. rowy systemu melioracyjnego i znaczna ilość zbiorników w wyrobiskach poeksploatacyjnych, o powierzchni do kilku ha zlokalizowanych w dolinie rzeki Bóbr. Skupisko zalanych wyrobisk znajduje się w północnej i zachodniej części miasta.

Zgodnie z ustaleniami wynikającymi z *„Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry”* zatwierdzonego przez Radę Ministrów w dniu 22 lutego 2011 r. (M.P. z 2011 r. Nr 40, poz. 451), obszar Gminy miejskiej Bolesławiec położony jest w granicach jednostek planistycznych gospodarowania wodami – jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP):

- Bóbr od Bobrzycy do Kwisy o kodzie PLRW60002016599, która stanowi część scalonej części wód *Bóbr od Bobrzycy do Kwisy (SO0608)*,
- Bóbr od Żelichowskiego Potoku do Bystrzycy o kodzie PLRW600020163799, Bobrzyca od Osiki do Bobru o kodzie PLRW60001816389, Młynówka o kodzie PLRW60006163794, które stanowią części scalonej części wód *Bóbr od Żelichowskiego Potoku do Bobrzycy (SO0607)*.

JCWP o kodzie PLRW60002016599 została oceniona jako naturalna o złym stanie, niezagrożona nieosiągnięciem celu środowiskowego jakim jest dobry stan ekologiczny i dobry stan chemiczny.

JCWP o kodach: PLRW600020163799, PLRW60001816389 i PLRW60006163794 zostały ocenione jako naturalna o dobrym stanie, niezagrożona nieosiągnięciem celu środowiskowego jakim jest dobry stan ekologiczny i dobry stan chemiczny.

Wody podziemne

Według regionalizacji przedstawionej w Atlasie hydrogeologicznym województwa dolnośląskiego, obszar miasta leży w obrębie regionu XVI2 – bolesławieckiego. Na obszarze miasta występują cztery użytkowe piętra wodonośne: czwartorzędowe, trzeciorzędowe, kredowe (późny santon) i triasowe (poziom wapienia muszlowego i poziom pstrego piaskowca). Piętra kenozoiczne są kolektorem wód o charakterze porowym, a piętra starsze gromadzą wody porowo- szczelinowe.

Wody czwartorzędowe związane są z dolina Bobru oraz rozległymi obszarami zbudowanymi z piasków fluwioglacjalnych. Miąższość warstwy wodonośnej waha się tutaj od 15 do 50 m. Średnia wydajność jednego otworu z tego poziomu waha się od 20 do 150 m³/h. Wody trzeciorzędowe stanowią zasadniczy rezerwuar wody ujmowanej do celów komunalnych. Utwory wodonośne zalegają ciągłą warstwą o miąższości rzędu 50-100 m. Wodonoścem tego poziomu są warstwy żwirów i piasków. Udokumentowana średnia wydajność jednego otworu tego poziomu wynosi 10-30 m³/h. Wodonoścem poziomu kredowego jest rumosz piaskowca kredowego. Statystyczne zwierciadło wody występuje tu na głębokości 17-25 m i charakteryzuje się niewielkim napięciem. Wydajność tego poziomu jest stosunkowo niewielka i waha się między 3 a 15 m³/h.

Wody mezozoiczne lokalizują się w utworach piaskowca triasowego na głębokości 200-220 m. Wypełniają one system szczelin tworząc często odizolowane zbiorniki wskutek zamknięcia zwietrzeliną ilastą. Wydajność tego poziomu jest niewielka, zaledwie do 10 m³/h.

Charakter płytkich wód gruntowych jest uzależniony od budowy geologicznej podłoża oraz morfologii terenu. Na obszarze wysoczyzny, zbudowanym głównie z plejstoceńskich piasków i żwirów wody gruntowe posiadają zwierciadło swobodne występujące nie głębiej niż 10 m. Lokalnie wody pokazują się już na głębokości 2-3 m ppt. Sporadycznie, w miejscach gdzie występują grunty trudno przepuszczalne (gliny morenowe lub trzeciorzędowe żwiry gliniaste) wody gruntowe pojawiają się na głębokości mniejszej, a nawet widoczne są na powierzchni w postaci sączeń. Wydajność tych sączeń jest niewielka, a ich występowanie ograniczone jest do niewielkich powierzchni. Na obszarze tym, w okresie występowania dużej ilości opadów oraz w okresie roztopów należy się liczyć z występowaniem wód płytkich, zalegających na powierzchni stropu trudno przepuszczalnego podłoża, które jednak mogą zanikać w okresach bezdeszczowych. Jednak, na przeważającej części terenu wysoczyzny nie stwierdzono wód gruntowych do głębokości 8 m.

W dolinie Bobru wody gruntowe występują na zróżnicowanej głębokości. W obrębie terasy zalewowej zalęgają one płytko, na głębokości 0,2-1,5 m. W zależności od wodostanu rzeki, wahania zwierciadła mogą dochodzić do 1 m. W obrębie terasy nadzalewowej zwierciadło wody jest swobodne i występuje na głębokości 3-7 m. Na znacznych powierzchniach tej terasy nie stwierdzono wód gruntowych do głębokości 5 m ppt.

Teren miasta zlokalizowany jest na obszarze głównego zbiornika wód podziemnych GZWP Nr 317 - *Niecka Zewnętrznosudecka Bolesławiec*, gromadzącego wodę w kredowych utworach szczelinowo-porowych. Zwierciadło wody jest o charakterze napiętym i stabilizuje się na głębokościach 17 do 24 m. od powierzchni terenu. Głębokość ujęć wody wynosi tu około 130 m. Zbiornik ten nie jest praktycznie izolowany od powierzchni, lokalnie występują wkładki glin zwałowych o niewielkim rozprzestrzenieniu.

Informacje na temat ujęć wód podziemnych oraz jakości ujmowanych przez nie wód zamieszczono w rozdziale *II-1.2. – Dotychczasowe uzbrojenie terenu. Zaopatrzenie w Wodę.*

II-3.4. Wymogi ochrony środowiska

Jakość powietrza

Od stycznia 2011 r. przyjmuje się, dla wszystkich zanieczyszczeń uwzględnianych w ocenach jakości powietrza (dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, tlenki azotu, tlenek węgla, benzen, ozon, pył zawieszony PM10, zawartość ołowiu, arsenu, kadmu, niklu i benzo(a)pirenu w pyle PM10 oraz pył zawieszony PM2.5) nowy podział kraju na strefy (województwo dolnośląskie zostało podzielone na 4 strefy). Powiat bolesławiecki należy do strefy dolnośląskiej o kodzie PL0204 (pozostały obszar województwa, nie wchodzący w skład aglomeracji i miast powyżej 100 tys. mieszkańców o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy).

W ramach „Oceny jakości powietrza na terenie województwa dolnośląskiego w 2012 roku" (Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu, Wrocław 2013 r.) na terenie miasta Bolesławiec nie zlokalizowano stałych stacji pomiarowych oraz stanowisk, które wykorzystano w wyżej wymienionej ocenie jakości powietrza. Najbliższa stacja na terenie powiatu bolesławieckiego została zlokalizowana w miejscowości Osieczów, która należy do stacji pozamiejskich (kryterium ochrony roślin). W stacji tła regionalnego w Osieczowie realizowane są również pomiary depozycji całkowitej (metale ciężkie i WWA), składu pyłu PM2,5 w odniesieniu do kationów (Na+, K+, Ca2+, Mg2+, NH4+) i anionów (Cl-, SO4-2, NO3-) oraz węgla organicznego i elementarnego.

Największym problemem w skali województwa dolnośląskiego pozostaje wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym PM10 i benzo(a)pirenem. Główną przyczyną występowania przekroczeń w okresie zimowym jest emisja z systemów indywidualnego ogrzewania budynków i utrudnione warunki rozprzestrzeniania zanieczyszczeń (szczególnie w kotlinach). Inne przyczyny występowania przekroczeń to m.in. emisja zanieczyszczeń z transportu drogowego oraz niezorganizowana emisja pyłu z dróg i terenów przemysłowych.

Na obszarze Bolesławca ciepłownictwo jest źródłem emisji znacznych ilości dwutlenku siarki i pyłów, wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych i dioksyn. Wyróżnić można dwie przeważające kategorie emisji energetycznych:

- „niska emisja" pochodząca z lokalnych kotłowni i z indywidualnych instalacji grzewczych w budynkach mieszkalnych, usługowych oraz obiektów użyteczności publicznej,

- emisja z miejskiego systemu grzewczego.

W grupie substancji emitowanych podczas spalania węgla, gazu ziemnego i oleju opałowego w paleniskach domowych i lokalnych kotłowniach, oprócz dwutlenku siarki, pyłów i tlenków azotu, znajduje się także sadza, zawierająca wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne w tym benzo-a-piren, stanowiące największe potencjalne zagrożenie zdrowotne. Podwyższone stężenia dwutlenku siarki i tlenków azotu, będących substancjami zakwaszającymi, wywołują szkody w ekosystemie. Produkcja wyrobów przemysłowych stanowi główne źródło emisji lotnych związków organicznych, metanu, a także dwutlenku siarki, dwutlenku azotu i pyłów.

Do gorszenia się stanu środowiska atmosferycznego przyczynia się komunikacja samochodowa. Przez miasto przebiega droga krajowa nr 94, drogi wojewódzkie nr: 297, 363 i 350 oraz liczne drogi powiatowe. Opisane wyżej drogi są w istotny sposób obciążone ruchem. Pojazdy samochodowe w ruch emitują gazy spalinowe, wytwarzają pyły powstające na skutek ścierania okładzin hamulców oraz opon na nawierzchni drogowej. W wyniku spalania paliwa dostają się do atmosfery zanieczyszczenia gazowe, głównie: dwutlenek węgla, tlenek węgla, tlenki azotu, węglowodory, aldehydy, tlenki siarki. Powstające pyły zawierają związki ołowiu, kadmu, niklu, miedzi, a także wyższe węglowodory aromatyczne. Ilość emitowanych zanieczyszczeń zależy od wielu czynników, między innymi od natężenia i płynności ruchu, konstrukcji silnika i jego stanu technicznego, zastosowania dopalaczy i filtrów, rodzaju paliwa, parametrów technicznych i stanu drogi. Mogą być one źródłem skażenia wód powierzchniowych, gleb, roślinności, jak również stanowić zagrożenie dla człowieka. Należy jednak pamiętać, że zanieczyszczenia komunikacyjne są w znacznym stopniu deponowane jedynie w niewielkiej odległości od źródła (ulicy).

Poza wyżej wymienionymi źródłami zanieczyszczeń, na ogólny stan powietrza atmosferycznego na omawianym obszarze ma wpływ szereg czynników zewnętrznych. Zanieczyszczenia emitowane poza obszarem miasta Bolesławiec (np. w Legnicko-Głogowskim Okręgu Miedziowym są przenoszone w jego granice – w Bolesławcu dominuje wiatr z kierunku zachodniego i północno-zachodniego. Istotny jest także kierunek południowy i południowo – zachodni.

W odniesieniu do poziomu docelowego określonego dla benzo(a)pirenu, na stacji Osieczów odnotowano przekroczenia 4,5 µg/m³ (450 % normy). W przypadku pozostałych zanieczyszczeń mierzonych ze względu na kryterium ochrony zdrowia ludzi nie stwierdzono przekroczeń wartości kryterialnych.

Hałas

Klimat akustyczny na terenie miasta w największym stopniu kształtują źródła komunikacyjne, głównie trasy ruchu samochodowego (droga krajowa nr 94, drogi wojewódzkie nr: 297, 363 i 350 oraz liczne drogi powiatowe) a także magistrala kolejowa E30. Hałas komunikacyjny jest znaczącym źródłem hałasu w Bolesławcu, co wynika przede wszystkim z powszechności jego występowania, czasu oddziaływania oraz ciągłej intensyfikacji ruchu drogowego.

Na terenie miasta Bolesławiec nie jest prowadzony stały monitoring hałasu, a struktura ekspozycji na hałas nie jest jeszcze w pełni rozpoznana. Badania hałasu, przeprowadzone w 1996 roku wykazały, że na ponadnormatywny hałas, wyższy niż 65 dB narażonych było 41% mieszkańców Bolesławca. Szczegółowe badania przeprowadzono w 2003 roku przez Jeleniogórską Delegaturę Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska we Wrocławiu, w ramach programu monitoringu hałasu od dróg obciążonych ruchem transgranicznym. Z badań tych wynika, że hałas drogowy był poważnym problemem ekologicznym Bolesławca. Sytuacja uległa znacznej poprawie po wybudowaniu drogi średnicowej (która przejęła ruch tranzytowy z drogi nr 94 na ulice Cieszkowskiego i Wróblewskiego) oraz Autostrady A4.

Ostatnie, wyrywkowe badania hałasu prowadzone były w latach 2004 – 2005. Wskazują one, że poziomy dźwięku środków komunikacji drogowej są wysokie i wynoszą 60 - 80 dB, przy wartościach progowych poziomów hałasu w środowisku w otoczeniu budynków mieszkalnych do 67 dB w porze nocnej i do 75 dB w porze dziennej.

Na klimat akustyczny osiedli „Kwiatowe”, „Przylesie” i „Staszica” oraz w rejonie ulicy Ceramicznej wpływa natomiast magistrala kolejowa E30 z Legnicy przez Chojnów, Bolesławiec i Węgliniec do Zgorzelca. Linia ta, prowadząca na wysokim nasypie bądź na poziomie terenu, jest w znacznym stopniu obciążona ruchem pasażerskim (lokalnym i dalekobieżnym) oraz towarowym. Stosując modele cyfrowe, oszacowano równoważny poziom hałasu kolejowego w odległości 10 m od skrajnej szyny. Dla 16 godzin pory dziennej wynosi on 65 dB, natomiast w nocy – 60 dB. Prawdopodobny zasięg

oddziaływania ponadnormatywnego hałasu kolejowego wynosi 70 m w porze dziennej i 200 m w nocy (w godzinach od 22 do 6).

Podsumowując, rezultaty wieloletnich, aczkolwiek wyrywkowych badań wskazują, że we wszystkich punktach pomiarowych przy trasach komunikacyjnych w Bolesławcu występowały przekroczenia dopuszczalnego poziomu dźwięku w przedziale od kilku do kilkunastu decybeli. Największe natężenie ruchu ulicznego występuje wzdłuż dróg, które obsługują ruch napływający i wypływający. Niepokojącym zjawiskiem jest fakt wydłużenia czasu ekspozycji na ponadnormatywny hałas, szczególnie w porze nocnej. Największy udział w powstawaniu wysokich poziomów hałasu mają pojazdy ciężkie i autobusy.

Na klimat akustyczny miasta wpływ ma również hałas komunalny. Hałas wewnątrzosiedlowy spowodowany jest przez pracę silników samochodowych, wywożenie odpadów, dostawy do sklepów, głośną muzykę radiową. Istotnym źródłem jest sprzęt grający używany przez mieszkańców miasta w miejscach przeznaczonych do wypoczynku i rekreacji. Do tych hałasów dołącza się niejednokrotnie bardzo uciążliwy hałas wewnątrz budynku, spowodowany wadliwym funkcjonowaniem urządzeń, np. hydroforów, pieców. Według polskiej normy, poziom hałasu pochodzący od instalacji i urządzeń budynku może wynosić w ciągu dnia 30-40 dB, nocą 25-30 dB.

Promieniowanie jonizujące i pola elektromagnetyczne

Obszar miasta Bolesławiec zaliczono do terenów o średnim bądź przejściowym potencjale radonowym, gdzie stężenie radonu w powietrzu glebowym waha się od 10 do 50 kBq/m³. Należy wspomnieć o tym, że szkodliwe oddziaływanie tego promieniowania na organizm człowieka nie jest powszechnie akceptowane i nie jest jednoznacznie udowodnione. Teoria hormezy radiacyjnej zakłada hipotetyczny korzystny wpływ małych dawek promieniowania jonizującego na organizmy żywe.

Z punktu widzenia ochrony środowiska istotne znaczenie mają źródła pól elektromagnetycznych. Na analizowanym obszarze są to przede wszystkim źródła punktowe - urządzenia emitujące elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące w zakresie częstotliwości od 0,1 MHz do 300,000 MHz, do których należą:

- urządzenia radionadawcze i telewizyjne (np. stacje bazowe telefonii komórkowej STK);
- urządzenia elektroenergetyczne o napięciu znamionowym powyżej 110 kV (np. stacje transformatorowe).

Na terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową składowa elektryczna elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego o częstotliwości 50Hz (częstotliwość sieci elektroenergetycznej) nie może przekraczać wartości 1kV/m, zaś składowa magnetyczna – 60A/m. W innych miejscach dostępnych dla przebywania ludzi, natężenie takiego pola elektrycznego nie może przekraczać wartości granicznej 10kV/m, a magnetycznej składowej pola – 80 A/m. Normy powyższe nie dotyczą miejsc niedostępnych dla ludzi. Dla sytuacji opisanej powyżej dyrektywa unijna rekomenduje wartości 5kV/m i 80 A/m.

Urządzenia elektroenergetyczne mogą wpływać na ludzi i środowisko przez składową elektryczną pola elektromagnetycznego. Miarę jej bezpośredniego oddziaływania stanowi natężenie pola elektrycznego o częstotliwości 50 Hz. Natomiast miarę pośredniego oddziaływania pola elektrycznego o częstotliwości 50 Hz stanowi prąd pojemnościowy płynący przez pole człowieka do ziemi. Wartość tego prądu przy dotykaniu metalowych pojazdów, konstrukcji, ogrodzeń i innych przedmiotów usytuowanych w pobliżu urządzeń elektroenergetycznych nie powinna przekraczać 4 mA.

Do oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku zobowiązane z ramienia wojewody są Wojewódzkie Inspektoraty Ochrony Środowiska, które mają prowadzić takie badania w ramach państwowego monitoringu środowiska oraz prowadzić rejestr terenów, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych na terenach mieszkalnych lub przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu w 2012 r. w ramach badania natężenia PEM przeprowadził pomiary w 33 miejscowościach, w 45 punktach. Punkty pomiarowe wyznaczono na terenach o wysokiej gęstości zaludnienia, w rejonie oddziaływania źródeł emisji PEM (stacje bazowe telefonii komórkowej, stacje radiowe i telewizyjne). Na obszarze Bolesławca punkt pomiarowy zlokalizowano przy ul. Jana Pawła II. Pomiary wartości stężeń pól elektromagnetycznych wykazały brak przekroczeń wartości dopuszczalnych w badanych punktach. Średnia arytmetyczna zmierzonych wartości skutecznych natężeń pól elektrycznych promieniowania elektromagnetycznego dla zakresu 3 MHz- 3000 MHz [V/m] wyniosła dla tego punktu pomiarowego 0,31.

II-3.5. Wymogi ochrony przyrody

Ekologiczny system przestrzenny miasta

Na obszarze miasta Bolesławiec z uwagi na znaczne przekształcenie antropogeniczne i zwartą zabudowę utrudnione jest wyróżnienie ciągłych stref ekologicznych. Można jedynie wyróżnić:

- leśną strefę południową, obejmującą kompleks leśny Lasów Bolesławieckich, które stanowią pozostałość Puszczy Zgorzelecko-Bolesławieckiej z fragmentami kwaśnej buczyny,
- górską, zlokalizowaną w południowej części miasta,
- wąską zachodnią strefę zadrzewieniowo-wodną, obejmującą koryto Bobru wraz z holoceńskimi tarasami zalewowymi i występującymi fragmentarycznie łęgami: wierzbowymi, topolowymi, olszowymi i jesionowymi oraz fragmentem grądu środkowoeuropejskiego.

Korytarzem ekologicznym o randze krajowej w ramach sieci ECONET-PL jest korytarz górnego Bobru 67K (Liro red. 1995). Zapewnia on połączenie sudeckich obszarów węzłowych (35M Obszar Karkonosko-Izerski, 36M obszar Gór i Pogórza Kaczawskiego) z obszarem Borów Dolnośląskich, siecią krajową i korytarzem Odry o randze międzynarodowej. W chwili obecnej z uwagi na znaczny stan przekształcenia i zagospodarowania doliny Bobru jego funkcjonalność, jako korytarza ekologicznego jest ograniczona.

Prawne formy ochrony przyrody

Bolesławiec położony jest poza systemem obszarów objętych prawnymi formami ochrony przyrody (najbliższy obszar w sieci Natura 2000 to położony 500 – 800 m na zachód i północ od granic miasta obszar „Bory Dolnośląskie" o kodzie PLB020005 - jeden z największych w Polsce zwartych kompleksów leśnych). Spośród form ochrony przyrody wymienionych w art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (tj. Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220, z późn. zm.), na obszarze miasta Bolesławiec prawnymi formami ochrony przyrody objęto udokumentowane pomniki przyrody, siedliska przyrodnicze i stanowiska gatunków roślin, zwierząt i grzybów.

Pomniki przyrody

Zgodnie z treścią art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody*, pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie.

Na terenie Bolesławca znajdują się drzewa objęte ochroną prawną, wpisane do *Wojewódzkiego Rejestru Pomników Przyrody* oraz do *Gminnej Ewidencji Pomników Przyrody*. Wykaz drzew pomnikowych przedstawiono w poniższej tabeli:

L.p.	Nr działki	Obręb	Dodatkowy opis lokalizacji	Nazwa pomnika	Opis pomnika	Podstawa prawna uznania	Ilość
1.	19/1	03	Bolesławiec na tyłach zabudowań gospodarczych przy ul. Mostowej 14	MOSTOWY	Dąb szypułkowy (Quercus robur) o obw. 403 cm	Uchwała Nr XLI/324/94 Rady Miejskiej w Bolesławcu z dnia 26 kwietnia 1994 r. Rozporządzenie Nr 19/94 Wojewody Jeleniogórskiego z dnia 13 maja 1994 r. (Dz. Urz. Woj. Jel. Nr 21 z dnia 25 maja 1994 r.)	1
2.	336	03	u podnóża wału ziemnego na zapleczu posesji ul. Lipowa 6	KASZTELAN	Dąb szypułkowy (Quercus robur) o obw. 400 cm	Zarządzenie Nr 31/88 Wojewody Jeleniogórskiego z dnia 22 czerwca 1988 r. (Dz. Urz. Woj. Jel. Nr 11 poz. 95)	1
3.	170/5	04	w centralnej części parku przy ul. Zgorzeleckiej	KRĘPY	Grab pospolity (Carpinus betulus) o obw. 280 cm	Zarządzenie Nr 31/88 Wojewody Jeleniogórskiego z dnia 22 czerwca 1988 r. (Dz. Urz. Woj. Jel. Nr 11 poz. 95)	1
4.	79/10	06	ul. Zabobrze 112	BOBRZANIN	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	Uchwała Nr XIX/150/2000 Rady Miejskiej w Bolesławcu z dnia 25 stycznia 2000 r.	1
5.	11/16	08	Bolesławiec w	DRĄGAL	Dąb szypułkowy	Zarządzenie Nr 31/88	1

			suchym kanale u zbiegu ul. Rajskiej i Gdańskiej w zwartych zadrzewieniach		(Quercus robur) o obw. 380 cm	Wojewody Jeleniogórskiego z dnia 22 czerwca 1988 r. (Dz. Urz. Woj. Jel. Nr 11 poz. 95)	
6.	119/13	08	ul. Kwiatowa 2	TKACZ	Dąb wielkoowocowy (Quercus macrocarpa)	Uchwała Nr XLI/324/94 Rady Miejskiej w Bolesławcu z dnia 26 kwietnia 1994 r.	1
7.	120/3	08	przy ul. Zgorzeleckiej 19	PANKRACY	Platan klonolistny (Platanus x hispanica Mill) o obw 510 cm	Rozporządzenie Nr 18/93 Wojewody Jeleniogórskiego z dnia 3 kwietnia 1993 r. (Dz.Urz.Woj.Jel. Nr 13, poz. 84 z dnia 19 kwietnia 1993 r.)	1
8.	433	08	ul. Zgorzelecka 17	JAGNA	Topola czarna (Populus nigra)	Uchwała Nr XLI/324/94 Rady Miejskiej w Bolesławcu z dnia 26 kwietnia 1994 r. Rozporządzenie Nr 19/94 Wojewody Jeleniogórskiego z dnia 13 maja 1994 r. (Dz. Urz. Woj. Jel. Nr 21 z dnia 25 maja 1994 r.)	1
9.	5/4	09	Bolesławiec u zbiegu ulic: Komuny Paryskiej i Wąskiej	NAROŻNY	Dąb biały odm. łyżkowata (Queercus alba „Elongata") o odw. 300 cm	Zarządzenie Nr 31/88 Wojewody Jeleniogórskiego z dnia 22 czerwca 1988 r. (Dz. Urz. Woj. Jel. Nr 11 poz. 95)	1
10.	222/4	09	Bolesławiec przy budynku Młodzieżowego Domu Kultury ul. Grunwaldzka 5	CHOCHOŁ	Cis pospolity (Taxus baccata) o obw. 190 cm	Rozporządzenie Nr 7/91 Wojewody Jeleniogórskiego z dnia 4 listopada 1991 r. (Dz. Urz. Woj. Jel. Nr 31 z dnia 15 listopada 1991 r. poz. 241)	1
11.	222/4	09	przy budynku Młodzieżowego Domu Kultury ul. Grunwaldzka 5	MANDARYN	Miłorząb dwuklapowy m. Japoński (Gingko biloba) o obw 290 cm	Rozporządzenie Nr 4/91 Wojewody Jeleniogórskiego z dnia 10 maja 1991 r. (Dz. Urz. Woj. Jel. Nr 20 z dnia 15 maja 1991 r. poz. 149)	1
12.	311	09	ul. H. W. Tyrankiewiczów 11	BAKAŁARZ	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	Uchwała Nr XIX/150/2000 Rady Miejskiej w Bolesławcu z dnia 25 stycznia 2000 r.	1
13.	2/18	11	ul. Leśna	ZDRAWKA	Sosna rumelijska (Pinus peuce)	Uchwała Nr XLI/324/94 Rady Miejskiej w Bolesławcu z dnia 26 kwietnia 1994 r.	1
14.	30/1	14	ul .Piastów 14	DOROTKA	Sosna czarna (Pinus nigra)	Uchwała Nr XLI/324/94 Rady Miejskiej w Bolesławcu z dnia 26 kwietnia 1994 r.	1
15.	173/1	14	za zabudowaniami folwarku ul. Kosiby 37	DAGMARA	Lipa szerokolistna (Tilia platyphyllos) o obw. 436 cm	Uchwała Nr XLI/324/94 Rady Miejskiej w Bolesławcu z dnia 26 kwietnia 1994 r. Rozporządzenie Nr 19/94 Wojewody Jeleniogórskiego z dnia 13 maja 1994 r. (Dz. Urz. Woj. Jel. Nr 21 z dnia 25 maja 1994 r.)	1
16.	204, 206	14	południowo-wschodnia część Bolesławca, na skraju lasu komunalnego pomiędzy ul. Piastów i Kosiby (aleja jest częścią założenia parkowego)	ALEJA PRZYLEŚNA	Aleja lipowa: Lipa drobnolistna (Tilia cordata) Lipa szerokolistna (Tilia platyphyllos)	Uchwała Nr XXI/166/12 Rady Miasta Bolesławiec z dnia 28 marca 2012 r. (Dz. Urz. Woj. Dol. z 2012 r. poz.2296)	57

Na terenie Bolesławca objęto ochroną prawną następujące formy geologiczne, wpisane do Wojewódzkiego Rejestru Pomników Przyrody oraz do Gminnej Ewidencji Pomników Przyrody:

L.p.	Nr działki	Obręb	Dodatkowy opis lokalizacji	Nazwa pomnika	Opis pomnika	Podstawa prawna uznania	Ilość
1.	1	08	na wysokiej nadrzecznej skarpie na prawym brzegu rzeki Bóbr (70 m na zachód	SMOK	Głaz narzutowy różowy granit	Uchwała Nr XLI/324/94 Rady Miejskiej w Bolesławcu z dnia 26 kwietnia 1994 r. Rozporządzenie Nr 19/94	1

			od budynku nr 36 przy ul. Gdańskiej)			Wojewody Jeleniogórskiego z dnia 13 maja 1994 r. (Dz. Urz. Woj. Jel. Nr 21 z dnia 25 maja 1994 r.)	
2.	6/22	08	ul. Gdańska 31	PIELGRZYM lub BALTAZAR	Głaz narzutowy Granit różowo - szary gruboziarnisty	Rozporządzenie Nr 20/94 Wojewody Jeleniogórskiego z dnia 13 maja 1994 r. (Dz. Urz. Woj. Jel. Nr 21 z dnia 25 maja 1994 r. poz. 116)	1
3.	26	08	ul. Rajska (na skwerze)	KOGUT	Głaz narzutowy granit rapakiwi Średnioziarnisty „Kogut”	Uchwała Nr XLI/324/94 Rady Miejskiej w Bolesławcu z dnia 26 kwietnia 1994 r	1
4.	304	09	ul. Bankowa (na skwerze koło szkoły)	RAJCA	Głaz narzutowy Granit różowo-szary Drobnoziarnisty	Uchwała Nr XLI/324/94 Rady Miejskiej w Bolesławcu z dnia 26 kwietnia 1994 r.	1
5.	78/7	10	ul. Jana Pawła II	PIAST	Głaz narzutowy Granit różowo - szary średnioziarnisty	Uchwała Nr XLI/324/94 Rady Miejskiej w Bolesławcu z dnia 26 kwietnia 1994 r.	1
6.	71/2	11	ul. Sobieskiego (przy zbiegu ulic Sobieskiego i Westrplatte)	KOPACZY	Głazy narzutowe Granit różowy, Średnioziarnisty	Uchwała Nr XLI/324/94 Rady Miejskiej w Bolesławcu z dnia 26 kwietnia 1994 r.	2
7.	14/2	14	ul. Spółdzielcza (wbudowany w trybuny stadionu)	WIERTACZY	Głaz narzutowy Granit szaro-różowy Średnioziarnisty	Uchwała Nr XLI/324/94 Rady Miejskiej w Bolesławcu z dnia 26 kwietnia 1994 r.	1
8.	16/19	14	Na skwerze przy ogrodzeniu Rodzinnych Ogrodów Działkowych ul. Piastów 2A	ŻÓŁWIE	Grupa głazów narzutowych. Granit różowy	Uchwała Nr XLI/324/94 Rady Miejskiej w Bolesławcu z dnia 26 kwietnia 1994 r.	1
9.	59	14	Bolesławiec ul. Kopernika 16	DUKAT	Głaz narzutowy granit różowo-szary Gruboziarnisty	Uchwała Nr XXXVIII/284/98 Rady Miejskiej w Bolesławcu z dnia 17 lutego 1998 r.	1

Siedliska przyrodnicze podlegające ochronie

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. *w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000* (Dz. U z 2010 r. Nr 77, poz. 510, z późn. zm.), na obszarze miasta Bolesławiec udokumentowano występowanie następujących typów siedlisk przyrodniczych (w tym typów siedlisk przyrodniczych o znaczeniu priorytetowym, wymagających ochrony w formie wyznaczenia obszarów NATURA 2000):

3260 - Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników - związek *Ranunculion fluitantis* (Kod Physis: 24.4). Zespół z dominacją włosienicznika rzecznego Ranunculetum fluitantis – niewielkie płaty w rzece Bóbr, gdzie został stwierdzony na dwóch stanowiskach.

3270 - Zalewane muliste brzegi rzek (klasa *Bidentetea tripartiti*) *Polygono-Bidentetum* – w sąsiedztwie brzegów Bobru oraz rzadziej zalanych wodą piaskowni, na niewielkich powierzchniach sięgających zazwyczaj kilka m².

6430 - Ziołorośla nadrzeczne ze związku *Convolvuletalia sepium* (Kod Physis: 37.81442). Zespół kanianki i kielisznika *Cuscuto-Calystegietum sepium*, zespół arcydzięgla nadbrzeżnego *Calystegio-Angelicetum archangelicae*, zespół pokrzywy i kielisznika *Urtico-Calystegietum sepium*, zespołu sadźca konopiastego *Calystegio-Eupatorietum* – dosyć często nad brzegami Bobru, tworzą zazwyczaj niewielkie powierzchnie ograniczające się do okrajków innych zbiorowisk.

91E0 - Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion*) (Kod Physis: 44.13, 44.321, 44.334). Najczęściej spotykanym na tym terenie jest łęg jesionowo-olszowy Fraxino-Alnetum, który występuje przede wszystkim w dolinie Złotego Strumienia (Młynówki), obniżeniach terenu i nad brzegami zbiorników wodnych. Nadrzeczny łęg wierzbowy *Salicetum albo-fragilis* - w dolinie Bobru w okolicach oczyszczalni ścieków, bardzo dobrze wykształcony pod względem fitosocjologicznym. **SIEDLISKO O ZNACZENIU PRIORYTETOWYM**

9170 - Grąd środkowoeuropejski *Galio-Carpinetum* (Kod Physis: 41.262, częściowo 41.263) – Część lasu przy ul. Piastów, niewielkie powierzchnie w dolinie Bobru, w większości przypadków płaty tego zespołu należą do zbiorowisk zubożałych pod względem florystycznym, fragmentarycznie wykształconych i pozbawionych gatunków charakterystycznych.

9110.2 - Kwaśna buczyna górska *Luzulo nemorasae-Fagetum* (Kod Physis: 41.121) – na stosunkowo dużej powierzchni w dolinie Złotego Strumienia (Młynówki), dobrze wykształcona.

Ochrona gatunkowa

Zgodnie z treścią art. 46 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody*, ochrona gatunkowa ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony dziko występujących na terenie kraju lub innych państw członkowskich Unii Europejskiej rzadkich, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie przepisów umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną, gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk i ostoi, a także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej. W celu ochrony ostoi i stanowisk roślin lub grzybów objętych ochroną gatunkową lub ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową mogą być ustalane strefy ochrony.

Na terenie miasta Bolesławiec stwierdzono występowanie 20 gatunków roślin chronionych, w tym 10 gatunków ściśle chronionych i 10 gatunków chronionych częściowo.

Gatunki roślin chronione ściśle

- Centuria pospolita Centaurium erythraea

  dosyć liczne występowanie tego gatunku w murawach psammofilnych w północnej części miasta

- Kruszczyk szerokolistny *Epipactis helleborine*

  kilka osobników stwierdzono w niewielkim kompleksie grądu w południowo zachodniej części Bolesławca

- Listera jajowata *Listera ovata*

  kilka osobników stwierdzono w zaroślach na skraju grądu we wschodniej części miasta, w lesie przy ul. Piastów

- Pióropusznik strusi *Matteucia struthiopteris*

  jedyne nieliczne stanowisko tego gatunku znajduje się w rozlewiskach Złotego Strumienia przy ul. Jeleniogórskiej

- Pływacz zwyczajny *Utricularia vulgaris*

  występuje licznie w nieczynnych, zalanych wodą piaskowniach w północnej części miasta

- Podrzeń żebrowiec *Blechnum spicant*

  Dwie kępy tego gatunku stwierdzono w kwaśnej buczynie górskiej *Luzulo nemorasae-Fagetum* w Lesie Bolesławieckim w południowej części miasta

- Pokrzyk wilcza jagoda *Atropa beladonna*

  stwierdzony na dwóch stanowiskach na skraju zarośli we wschodniej części Lasu Bolesławieckiego (kilka osobników)

- Widłak goździsty *Lycopodium clavatum*

  kilka niewielkich pod względem powierzchniowym płatów stwierdzono w borze sosnowym w północnej części Lasu Bolesławieckiego

- Włosienicznik rzeczny *Batrachium fluitans*

  występowanie stwierdzono w rzece Bóbr, na dwóch stanowiskach

- Włosienicznik tarczowaty *Batrachium peltatum*

  kilkadziesiąt osobnków tego gatunku stwierdzono w niewielkich rozlewiskach Bobru w południowo-zachodniej części miasta.

Gatunki roślin chronione częściowo

- Barwinek pospolity *Vinca minor*

  występuje dosyć pospolicie w lasach liściastych i mieszanych oraz parkach i cmentarzach na obszarze całego miasta

- Bluszcz pospolity *Hedera helix*

  występuje dosyć pospolicie w lasach liściastych i mieszanych oraz parkach i cmentarzach na obszarze całego miasta

- Grążel żółty *Nuphar lutea*

  Pojedyncze osobniki tego gatunku w nieczynnych piaskowniach w północnej części Bolesławca

- Kalina koralowa *Viburnum opulus*

  stanowi dosyć rzadki składnik zadrzewień i okrajków leśnych na całym obszarze miasta, najczęściej spotykana w dolinie Bobru

- Kocanki piaskowe *Helichrysum arenarium*

  występują dosyć pospolicie w miejscach piaszczystych w sąsiedztwie nieczynnych piaskowni w północnej części miasta

- Konwalia majowa *Convallaria majalis*

  występuje niezbyt często w lasach liściastych i mieszanych na całym obszarze miasta

- Kopytnik pospolity *Asarum europaeum*

  występuje dosyć rzadko w lesie przy ul. Piastów

- Kruszyna zwyczajna *Frangula alnus*

  występuje dosyć pospolicie w wilgotnych lasach i zaroślach na obszarze całego Bolesławca.

- Porzeczka czarna *Ribes nigrum*

  występuje pojedynczo w niewielkim fragmencie olsu porzeczkowego i w łęgu jesionowo-olszowym rozlewiskach Złotego Strumienia przy ul. Jeleniogórskiej

- Przytulia wonna *Galium odoratum.*

  występuje dosyć rzadko, tylko w lasach liściastych i mieszanych w południowej i wschodniej części miasta.

W granicach administracyjnych Bolesławca w trakcie inwentaryzacji stwierdzono 26 gatunków ssaków, 97 gatunków ptaków lęgowych (gniazdowanie pewne i prawdopodobne), 5 gatunków gadów, 7 gatunków płazów, 26 gatunków motyli dziennych i 25 gatunków ważek.

Wyjaśnienia zastosowanych w tekście skrótów dotyczących ochrony gatunkowej:

OŚ - gatunki objęte ochroną ścisłą zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. *w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt* (Dz. U. Nr 237, poz.1419);

OC - gatunki objęte ochroną częściową zgodnie z ww. rozporządzeniem;

S - gatunki wymagające ustalenia stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu lub regularnego przebywania zgodnie z ww. rozporządzeniem;

DP1 - gatunki ptaków, których ochrona wymaga wyznaczenia obszarów Natura 2000, wymienione w załączniku I dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. *w sprawie ochrony dzikiego ptactwa* (Dz. U. UE. L z 2010 r. Nr. 20, poz. 7);

DS2 - gatunki zwierząt, których ochrona wymaga wyznaczenia obszarów Natura 2000, wymienione w załączniku II dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. *w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory* (Dz. U. UE. L Nr. 206, poz.7, z poźn. zm.);

DS4 - gatunki zwierząt, które wymagają ścisłej ochrony, wymienione w załączniku IV dyrektywy *w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory*.

Wyjaśnienia kategorii zagrożenia używanych przez Międzynarodową Unię Ochrony Przyrody (IUCN):

CR - (Critically Endangered) - gatunki, których prawdopodobieństwo wymarcia w najbliższej przyszłości jest większe niż prawdopodobieństwo przetrwania, określane jako skrajnie lub krytycznie zagrożone;

EN - (Endangered) - gatunki zagrożone, które cechuje wysokie prawdopodobieństwo wymarcia w najbliższej przyszłości przy założeniu, że nie przestaną oddziaływać przyczyny ich zanikania;

VU - (Vulnerable) - gatunki narażone na wyginięcie, których dotyczy wysokie prawdopodobieństwo zaniku w dłuższym okresie czasu, jeśli nie znikną przyczyny wymierania;

NT - (Near Threatened) - gatunki, które nie są bezpośrednio zagrożone wyginięciem, ale z różnych powodów zakłada się, że zaczną wymierać w najbliższej przyszłości, czyli tzw. gatunki bliskie zagrożenia.

Ssaki (26 chronionych gatunków)

- borowiec wielki *Nyctalus noctula* OŚ, DS4
- borsuk *Meles meles*
- bóbr *Castor fiber* OC, DS2
- dzik *Sus scrofa*
- gacek brunatny *Plecotus auritus* OŚ
- gronostaj *Mustela erminea* OŚ
- jeleń *Cervus elaphus*
- jenot *Nyctereutes procyonoides*
- karlik malutki *Pipistrellus pipistrellus* OŚ
- karlik większy *Pipistrellus nathusii* OŚ
- kret *Talpa europaea* OC
- kuna domowa *Martes foina*
- kuna leśna *Martes martes*
- lis *Vulpes vulpes*
- mroczek późny *Eptescicus serotinus* OŚ
- mysz leśna *Apodemus flavicollis*
- nocek duży *Myotis myotis* OŚ DS2
- nocek Natterera *Myotis nattereri* OŚ
- nocek rudy *Myotis daubentonii* OŚ
- norka amerykańska *Neovison vison*
- nornica ruda *Myodes glareolus*
- nornk zwyczajny *Microtus arvalis*
- ryjówka aksamitna *Sorex araneus* OŚ
- sarna *Capreolus capreolus*
- wiewiórka *Sciurus vulgaris* OŚ
- wydra *Lutra lutra* OC, DS2, DS4 NT NT

Ptaki lęgowe (97 chronionych gatunków)

- bażant *Phasianus colchicus*
- bogatka *Parus major* OŚ
- cierniówka *Sylvia communis* OŚ
- czarnogłówka *Poecile montanus* OŚ
- czubatka *Lophophanes cristatus* OŚ
- dymówka *Hirundo rustica* OŚ
- dzięcioł czarny *Dryocopus martius* OŚ, DP1
- dzięcioł duży *Dendrocopos major* OŚ
- dzięcioł średni *Dendrocopos medius* OŚ, DP1
- dzięcioł zielonosiwy *Picus canus* OŚ, DP1
- dzięcioł zielony *Picus viridis* OŚ
- dzięciołek *Dendrocopos minor* OŚ
- dziwonia *Carpodacus erythrinus* OŚ
- dzwoniec *Chloris chloris* OŚ
- gajówka *Sylvia borin* OŚ
- gawron *Corvus frugilegus* OC
- gąsiorek *Lanius collurio* OŚ, DP1
- gil *Pyrrhula pyrrhula* OŚ
- gołąb miejski *Columba livia* forma *urbana* OC
- grubodziób *Coccothraustes coccothraustes* OŚ
- grzywacz *Columba palumbus*
- jarzębatka *Sylvia nisoria* OŚ, DP1
- jastrząb *Accipiter gentilis* OŚ
- jerzyk *Apus apus* OŚ
- kapturka *Sylvia atricapilla* OŚ
- kawka *Corvus monedula* OŚ
- kląskawka *Saxicola rubicola* OŚ
- kokoszka *Gallinula chloropus* OŚ
- kopciuszek *Phoenicurus ochruros* OŚ
- kos *Turdus merula* OŚ
- kowalik *Sitta europaea* OŚ
- krętogłów *Jynx torquilla* OŚ
- kruk *Corvus corax* OC
- krzyżówka *Anas platyrhynchos*
- kukułka *Cuculus canorus* OŚ
- kulczyk *Serinus serinus* OŚ
- kwiczoł *Turdus pilaris* OŚ
- lerka *Lullula arborea* OŚ, DP1

- łabędź niemy *Cygnus olor* OŚ
- łozówka *Acrocephalus palustris* OŚ
- łyska *Fulica atra*
- makolągwa *Carduelis cannabina* OŚ
- mazurek *Passer montanus* OŚ
- modraszka *Cyanistes caeruleus* OŚ
- muchołówka szara *Muscicapa striata* OŚ
- muchołówka żałobna *Ficedula hypoleuca* OŚ
- mysikrólik *Regulus regulus* OŚ
- myszołów *Buteo buteo* OŚ
- nurogęś *Mergus merganser* OŚ
- oknówka *Delichon urbicum* OŚ
- paszkot *Turdus viscivorus* OŚ
- pełzacz leśny *Certhia familiaris* OŚ
- pełzacz ogrodowy *Certhia brachydactyla* OŚ
- perkoz dwuczuby *Podiceps cristatus* OŚ
- piecuszek *Phylloscopus trochilus* OŚ
- piegża *Sylvia curruca* OŚ
- pierwiosnek *Phylloscopus collybita* OŚ
- pleszka *Phoenicurus phoenicurus* OŚ
- pliszka górska *Motacilla cinerea* OŚ
- pliszka siwa *Motacilla alba* OŚ
- pokląskwa *Saxicola rubetra* OŚ
- pokrzywnica *Prunella modularis* OŚ
- potrzeszcz *Emberiza calandra* OŚ
- potrzos *Emberiza schoeniclus* OŚ
- przepiórka *Coturnix coturnix* OŚ
- pustułka *Falco tinnunculus* OŚ
- puszczyk *Strix aluco* OŚ
- raniuszek *Aegithalos caudatus* OŚ
- remiz *Remiz pendulinus* OŚ
- rudzik *Erithacus rubecula* OŚ
- sierpówka *Streptopelia decaocto* OŚ
- sikora uboga *Poecile palustris* OŚ
- siniak *Columba oenas* OŚ
- skowronek *Alauda arvensis* OŚ
- słowik rdzawy *Luscinia megarhynchos* OŚ
- sosnówka *Periparus ater* OŚ

- sójka *Garrulus glandarius* OŚ
- sroka *Pica pica* OC
- strumieniówka *Locustella fluviatilis* OŚ
- strzyżyk *Troglodytes troglodytes* OŚ
- szpak *Sturnus vulgaris* OŚ
- śpiewak *Turdus philomelos* OŚ
- świergotek drzewny *Anthus trivialis* OŚ
- świerszczak *Locustella naevia* OŚ
- świstunka leśna *Phylloscopus sibilatrix* OŚ
- trzciniak *Acrocephalus arundinaceus* OŚ
- trzcinniczek *Acrocephalus scirpaceus* OŚ
- trznadel *Emberiza citrinella* OŚ
- turkawka *Streptopelia turtur* OŚ
- uszatka *Asio otus* OŚ
- wilga *Oriolus oriolus* OŚ
- wrona siwa *Corvus cornix* OC
- wróbel *Passer domesticus* OŚ
- zaganiacz *Hippolais icterina* OŚ
- zięba *Fringilla coelebs* OŚ
- zimorodek *Alcedo atthis* OŚ, DP1
- zniczek *Regulus ignicapilla* OŚ

Gady (5 chronionych gatunków)

- jaszczurka zwinka *Lacerta agilis* OŚ, DS4
- jaszczurka żyworodna *Zootoca vivipara* OŚ
- padalec zwyczajny *Anguis fragilis* OŚ
- zaskroniec zwyczajny *Natrix natrix* OŚ
- żmija zygzakowata *Vipera berus* OŚ

Płazy (7 chronionych gatunków)

- ropucha szara *Bufo bufo* OŚ
- rzekotka drzewna *Hyla arborea* OŚ, DS4
- traszka grzebieniasta *Triturus cristatus* OŚ, DS2, DS4 NT
- traszka zwyczajna *Lissotriton vulgaris* OŚ
- żaba jeziorkowa *Pelophylax lessonae* OŚ, DS4
- żaba trawna *Rana temporaria* OŚ
- żaba wodna *Pelophylax esculentus* OŚ

Motyle dzienne (26 chronionych gatunków)

- bielinek bytomkowiec *Pieris napi*
- bielinek rzepnik *Pieris rapae*

- czerwończyk dukacik *Lycaena virgaureae*
- czerwończyk uroczek *Lycaena tityrus*
- czerwończyk żarek *Lycaena phlaeas*
- górówka meduza *Erebia medusa*
- karłątek kniejnik *Ochlodes sylvanus*
- karłątek leśny *Thymelicus sylvestris*
- latolistek cytrynek *Gonepteryx rhamni*
- mieniak strużnik *Apatura ilia*
- mieniak tęczowiec *Apatura iris*
- modraszek argiades *Cupido argiades*
- modraszek ikar *Polyommatus icarus*
- osadnik egeria *Pararge aegeria*
- paź żeglarz *Iphiclides podalirius* OŚ VU
- przeplatka atalia *Melitaea athalia*
- przestrojnik jurtina *Maniola jurtina*
- przestrojnik trawnik *Aphantopus hyperantus*
- rusałka ceik *Polygonia c-album*
- rusałka kratkowiec *Araschnia levana*
- rusałka pawik *Aglais io*
- rusałka wierzbowiec *Nymphalis polychloros*
- strzępotek ruczajnik *Coenonympha pamphilus*
- wietek Reala *Leptidea reali*
- zieleńczyk ostrężyniec *Callophrys rubi*
- zorzynek rzeżuchowiec *Anthocharis cardamines*

Ważki (25 gatunków chronionych)

- husarz ciemny *Anax parthenope*
- lecicha pospolita *Orthetrum cancellatum*
- łątka dzieweczka *Coenagrion puella*
- łątka wczesna *Coenagrion pulchellum*
- łunica czerwona *Pyrrhosoma nymphula*
- miedziopierś metaliczna *Somatochlora metallica*
- nimfa stawowa *Enallagma cyathigerum*
- oczobarwnica mniejsza *Erythromma viridulum*
- oczobarwnica większa *Erythromma najas*
- pałątka pospolita *Lestes sponsa*
- pióronóg zwykły *Platycnemis pennipes*
- szablak krwisty *Sympetrum sanguineum*
- szablak późny *Sympetrum striolatum*

- szablak przypłaszczony *Sympetrum depressiusculum* VU
- szablak zwyczajny *Sympetrum vulgatum*
- szklarka zielona *Cordulia aenea*
- szklarnik leśny *Cordulegaster boltonii* OŚ
- świtezianka błyszcząca *Calopteryx splendens*
- świtezianka dziewica *Calopteryx virgo*
- tężnica wytworna *Ischnura elegans*
- trzepla zielona *Ophiogomphus cecilia* OŚ, DS2, DS4
- ważka czteroplama *Libellula quadrimaculata*
- żagnica jesienna *Aeshna mixta*
- żagnica sina *Aeshna cyanea*
- żagnica wielka *Aeshna grandis*

Na terenie Bolesławca obecnie stwierdzono występowanie 4 gatunki rzadkich i ginących **grzybów objętych ochroną ścisłą**. Część z nich została umieszczona na „Czerwonej liście grzybów wielkoowocnikowych zagrożonych w Polsce" (Wojewoda, Ławrynowicz 2006) – (skrót-PL), gdzie grzyby podzielono w zależności od stopnia zagrożenia na 5 kategorii: Ex - wymarłe i prawdopodobnie wymarłe, E - wymierające, V - narażone na wymarcie, R - rzadkie oraz I - o nieokreślonym zagrożeniu.

- Czarka szkarłatna *Sarcoscypha coccinea* (PL-I)

  występuje w zaroślach w dolinie Złotego Strumienia przy ul. Jeleniogórskiej,

- Purchawica olbrzymia *Langermannia gigantea*

  1 osobnik tego gatunku w murawie nad brzegiem Bobru, na południe od Jeziora Zabobrze,

- Sromotnik bezwstydny *Phallus impudicus*

  występuje pojedynczo w lasach liściastych,
  głównie liściastych i mieszanych na całym obszarze miasta,

- Szmaciak gałęzisty *Sparassis crispa* (PL-R)

  pojedynczy owocnik tego gatunku stwierdzono
  w borze sosnowym w południowej części miasta.

II-3.6. Wymogi ochrony krajobrazu kulturowego

Krajobraz kulturowy jest wynikiem przekształcania krajobrazu naturalnego przez człowieka i nakładania elementów kulturowych różnego wieku. w przypadku Bolesławca mamy do czynienia z miastem o wielowiekowej tradycji (historia Bolesławca sięga XII w., a nadanie praw miejskich nastąpiło w XIII w.). Miasto powstało dzięki dogodnemu położeniu na szlaku handlowym na „Via Regia" biegnącym ze wschodu na zachód. Pewną rolę w powstaniu osady odegrało też kopalnictwo złota, na terenach położonych na południe od miasta. Zlokalizowany nad rzeką Bóbr, otoczony lasami wchodzącymi w kompleks Borów Dolnośląskich, Bolesławiec pozostaje jednym z najpiękniejszych miast Dolnego Śląska.

Najistotniejszymi elementami zabudowy, tworzącymi sylwetkę miasta są:

- centrum miasta z bardzo dobrze zachowaną średniowieczną siatką ulic, które okala ciąg murów obronnych z plantami, w tym powstał pod koniec XIV w. Ratusz, mury kamienne wzniesione w 1316 r. i pierścień murów z basztami bramnymi z 1479 r. (tylko częściowo zachowane),
- kamienny wiadukt kolejowy na rzece Bóbr z lat 1844–1846. (490 m długości),
- kompleksy zabudowy przemysłowej, w szczególności historyczny zespół budowlany stanowiący część dawnej przędzalni bawełny Spinnerei und Weberei „Concordia" z 1873 r. przy ul. Orlej 3, dawne zakłady ceramiczne „Julius Paul & Sohn" przy ul. Polnej 15 oraz dawny zakład „Zeidler & Wimmel" przy ul. Modłowej 1,

- historycznie ukształtowane parki i cmentarze, w szczególności: planty miejskie (od 1841 r.), parki przy ul. Tyrankiewiczów, Sądowej, Obrońców Helu/Garncarskiej, Kosiby, Zgorzeleckiej, a także cmentarze w rejonie ulic: II Armii wojska Polskiego (Cmentarz Wojenny im. M. Kutuzowa), dawny cmentarz ewangelicki przy ul. Ptasiej i Irysów oraz dawny cmentarz katolicki, położony przy ul. Lubańskiej,
- zabytki architektury sakralnej, w szczególności: Sanktuarium Maryjne p.w. Wniebowziętej Matki Kościoła przy ul. Kościelnej, kościół p.w. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy przy Placu Zamkowym oraz kościół p.w. Matki Boskiej Różańcowej przy ul. Ceramicznej,
- kompleksy zabytkowej zabudowy mieszkalnej, w tym zabudowa z końca XVIII w. i XIX w. (o formach barokowych lub klasycyzujących), kamienice II poł. XIX i początku XX wieku (przykład architektury tzw. „szkoły berlińskiej") oraz wille z II poł. XIX i początku XX w.,
- kompleksy zabytkowej zabudowy użyteczności publicznej, w tym: zabudowania Wojewódzkiego Szpitala dla Psychicznie i Nerwowo Chorych przy Al. Tysiąclecia, pochodzący z XV w. klasztor dominikanów (obecnie budynek Urzędu Gminy Bolesławiec), Teatr Stary z 1822 r. zaadaptowany w 1857 r. z arsenału.

Wymienione wyżej obiekty stanowią tylko część bogatego zasobu zabytków na obszarze Bolesławca. Niestety, zachowanie poszczególnych elementów oraz stopień ich przekształcenia jest bardzo zróżnicowany. Historyczne centrum miasta przeszło w ostatnich latach kompleksową odnowę. Także wiadukt kolejowy został odnowiony i wyeksponowany w panoramie miasta (nocna iluminacja). Niestety zespoły XIX i XX w zabudowy bardzo często są w złym stanie technicznym i wymagają wielu zabiegów konserwatorskich. W obrębie historycznych zespołów zabudowy w latach powojennych powstało wiele obiektów nie odpowiadających skalą i charakterem historycznemu kontekstowi przestrzeni. Są to przede wszystkim wielkopłytowe budynki wielorodzinne, pawilony usługowe oraz zabudowa produkcyjna.

II-4. STAN DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

Historia Bolesławca sięga czasów średniowiecza - powstanie nadbobrzańskiej osady niektórzy historycy wiążą z panowaniem króla Bolesława Chrobrego, inni, w oparciu o najstarsze kroniki założenie miasta przypisują księciu Bolesławowi Wysokiemu. Pierwszy raz nazwa miasta pojawiła się w roku 1202 wraz z wiadomością o bolesławieckim kasztelanie Bankierze, a pierwsza poświadczona źródłowo wiadomość mówiąca o posiadaniu przez Bolesławiec praw miejskich pochodzi z 1251 r. Miasto powstało dzięki dogodnemu położeniu na szlaku handlowym „Via Regia", biegnącym ze wschodu na zachód. Pewną rolę w powstaniu osady odegrało też kopalnictwo złota, na terenach położonych na południe od miasta. Nadanie praw miejskich w XIII wieku i szeregu przywilejów pozwoliło na szybki rozwój osady. Wiek ten zapisał się też w historii Bolesławca sprowadzeniem zakonu Dominikanów i zakonu Krzyżowców z Czerwoną Gwiazdą. Oba te konwenty wywarły silny wpływ na życie miasta - wówczas to powstał szpital i biblioteki o zasobnym księgozbiorze. Po upadku miasta spowodowanym przez najazdy husytów na początku XV wieku, Bolesławiec dość szybko podniósł się z ruin. Z tego czasu pochodzą, do dziś zachowane, najcenniejsze zabytki miasta – kościół p.w. Wniebowzięcia NMP i powstały nieco później przebudowany gmach ratusza. Chlubą miasta były wodociągi i kanalizacja, których sieć objęła miasto w wieku następnym. Innym powodem do dumy była wspaniale funkcjonująca szkoła, której początki sięgają XIV wieku. W wiekach średnich powstały też pierwsze garncarnie, zapoczątkowując wspaniały rozwój bolesławieckiej ceramiki. Okres dobrobytu przerwała wojna trzydziestoletnia w XVII wieku - w wielkim pożarze został zniszczony zamek, spalony kościół i większość miejskiej zabudowy. Kolejnym okresem rozkwitu miasta była połowa XVIII wieku. Przebudowano w stylu barokowym ratusz, wzniesiony został przez protestantów kościół ewangelicki, dzięki inicjatywie mieszkańca miasta powstał Królewski Sierociniec - szeroko znana na Śląsku placówka oświatowo-wychowawcza i wydawnicza. W okresie wojen napoleońskich wyburzono mury obronne, co pozwoliło na ekspansję miasta na tereny leżące poza dotychczasowymi jego granicami. XIX wiek w historii miasta zapisał się niezwykle dynamicznym rozwojem we wszystkich dziedzinach życia. Następowało charakterystyczne dla większości miast europejskich powiększanie przestrzeni urbanistycznej, wkomponowanie nowych przestrzeni zielonych, powstawanie nowych osiedli, budowa zakładów przemysłowych, głównie na terenach północnych miasta. To okres powstania linii kolejowej i wiaduktu oraz powstania wielu budynków miejskich. W XX wieku nadal trwał intensywny rozwój miasta. W roku 1910 magistrat rozpisał wielki konkurs urbanistyczny mający objąć południową część miasta o olbrzymiej powierzchni ok. 300 ha. Niestety to ambitne założenie zostało zahamowane przez wybuch I wojny światowej. Po wojnie władze miejskie podjęły decyzję o rozwiązaniu problemu mieszkaniowego

poprzez budowę wielu nowych tanich osiedli. Jedno z pierwszych takich osiedli powstało w Bolesławcu dzięki przyjaźni ówczesnego burmistrza Burmanna z jednym z najznakomitszych architektów i urbanistów XX wieku Ernstem Mayem. W latach trzydziestych XX wieku Bolesławiec był stolicą jednego z największych pod względem wielkości powiatów dolnośląskich. Liczba ludności miasta wynosiła ok. 22 tys. mieszkańców, a miasto było centrum przemysłu, rzemiosła, handlu i transportu. Wśród gałęzi przemysłowych zdecydowanie przewodził przemysł ceramiczny – siedem garncarni, dwie fabryki ceramiki i cztery fabryki ceramiki użytkowej. Dalsze miejsca zajmował przemysł żelazny - trzy odlewnie żeliwa i fabryka maszyn, przemysł tekstylny (zakłady „Concordia") oraz wydobycie i obróbka piaskowca. II wojna światowa zmieniła całkowicie sytuację miasta. Bolesławiec został zniszczony w 60 %. W roku 1945 rozpoczęła działalność pierwsza szkoła, biblioteka, otwarto urząd pocztowy, funkcjonowała straż pożarna, przywrócono komunikację kolejową. W latach pięćdziesiątych uruchomiono zakłady przemysłowe: m.in. Zakłady Ceramiczne, Bolesławiecką Fabrykę Fiolek i Ampułek, Zakłady Chemiczne „Wizów" i Zakład Górniczy „Konrad". Szczęśliwie dla miasta została podjęta decyzja o odbudowie rynku w dawnym kształcie. Powstawały nowe osiedla, szkoły, wybudowano salę widowisko-kinową „Forum" i kompleks basenów nad Bobrem. Bolesławiec stał się też silnym ośrodkiem kulturalnym – powstał Młodzieżowy Dom Kultury, Muzeum Ceramiki, Bolesławiecki Ośrodek Kultury, powstało Towarzystwo Miłośników Bolesławca, Bolesławieckie Towarzystwo Fotograficzne i pierwsza w mieście Szkoła Muzyczna. Po 1990 roku. zrealizowano szereg istotnych inwestycji – m.in. uruchomiono oczyszczalnię ścieków, oddano do użytku składowisko odpadów komunalnych, otwarto salę gimnastyczną przy Zespole Szkół Ogólnokształcących, otwarto I odcinek obwodnicy miejskiej, zakończono modernizację budynku Urzędu Miasta i Starostwa Powiatowego, rozbudowano i zmodernizowano sieć telekomunikacyjną.

II-4.1. Najważniejsze obiekty zabytkowe na terenie miasta

Zabytki architektury sakralnej

- Sanktuarium Maryjne p.w. Wniebowziętej Matki Kościoła przy ul. Kościelnej /dawny kościół katolicki/ z końca XV w. przebudowany w XVII w. reprezentujący typ kościoła sasko-łużyckiego, z wystrojem wnętrza barokowym z XVII i XVIII wieku;
- kościół p.w. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy przy Placu Zamkowym /dawny kościół ewangelicki/ o skromnej architekturze barokowej, wzniesiony w 2 poł. XVIII w. w miejscu ruin zamku, w XIX wieku został w niewielkim stopniu rozbudowany, a w latach 1834–35 powstała przy nim neogotycka wieża;
- kościół p.w. Matki Boskiej Różańcowej przy ul. Ceramicznej, powstały w XIV, przebudowany w XVI w., z cennym zespołem rzeźby nagrobkowej z XVI i XVII wieku.

Wszystkie te obiekty są znaczące artystycznie i charakterystyczne w skali miasta, stanowią ważne dominanty w jego krajobrazie.

Zabytki architektury świeckiej

- Ratusz – budynek powstał pod koniec XIV wieku (prace strzechy sasko-łużyckiej) i na początku XV wieku (warsztat W. Roskopfa), obecny kształt otrzymał po przebudowie barokowej około połowy XVIII wieku, stanowi dominantę architektoniczną rynku i krajobrazową w sylwecie miasta; jego wartość architektoniczna i artystyczna jest znaczna z uwagi na detal architektoniczny wmurowany tu z kamienic przyrynkowych; usytuowanie ratusza jest nietypowe (nierównoległe do pierzei z dostosowaniem do szlaków handlowych); pierwotnie obudowany kramami i budami, oczyszczony z tych nawarstwień pod koniec XIX wieku.
- Mury obronne – pierwotnie miasto opasane było wałami drewniano-ziemnymi, w 1316 roku wzniesiono mury kamienne, a w 1479 dodano drugi pierścień z basztami bramnymi; w 1813 roku większą część murów wysadzono w powietrze, zaś pozostałe włączono w obręb plant miejskich, fragmenty zabezpieczono w charakterze trwałej ruiny, a częściowo zagospodarowano; dwie baszty zostały wbudowane w budynki Muzeum Ceramiki i basenów miejskich; mury obronne stanowią znaczną wartość archeologiczną, historyczną i estetyczną.

Zabytkowa zabudowa mieszkaniowa

Przyrynkowe kamienice mieszczańskie – charakteryzujące się bogatą formą architektoniczną i zróżnicowanymi gabarytami, usytuowane są szczytowo, przeważnie trójkondygnacyjne, podpiwniczone, z parterami usługowo-handlowymi; obecnie istniejące w Rynku budynki, z wyjątkiem części pierzei

północnej i południowej, są rekonstrukcją konserwatorską; odbudowa powojenna utrzymana została w nawiązaniu do architektury barokowej i klasycystycznej (bez zachowania charakterystycznych rzutów).

- Zabudowa śródmiejska zwarta i rozproszona, położona poza rynkiem, pochodząca przeważnie z końca XVIII w. i XIX w. o znacznie skromniejszych formach barokowych lub klasycyzujących – o charakterystycznym zredukowanym detalu architektonicznym; są to budynki murowane, parterowe lub piętrowe z dachami dwuspadowymi, położone np. przy ul. Kościelnej.
- Zabudowa zwarta z II poł. XIX i początku XX wieku, są to przeważnie kamienice czynszowe o bogatym detalu, o wyraźnym wpływie tzw. szkoły berlińskiej, położone np. przy ul. Kaszubskiej i ul. Mickiewicza.
- Wille z II poł. XIX i początku XX wieku usytuowane przy promenadzie, między innymi przy. ul. Grunwaldzkiej i ul. Partyzantów.
- Zabudowa terenów południowo – zachodnich (tzw. „Westend") – o zabudowie zwartej i rozproszonej, powstająca od 1870 roku do początku XX wieku z charakterystycznymi formami dla szkoły berlińskiej; położona pomiędzy ulicami Kubika oraz Komuny Paryskiej i Tyrankiewiczów.
- Zabudowa rozproszona poza ścisłym centrum – ul. Willowa; są to budynki jednorodzinne z początku XX w. sytuowane na dużych działkach w otoczeniu wysokiej zieleni z formami architektonicznymi wywodzącymi się z okresu secesji, z oryginalnymi, indywidualnymi rozwiązaniami architektonicznymi; zabudowa o wysokich walorach artystycznych nadająca miastu malowniczość.
- Zabudowa zwarta poza ścisłym centrum, wielorodzinna z lat 20-tych i 30-tych XX w. występuje jako zespoły kilku budynków murowanych, piętrowych usytuowanych kalenicowo w stosunku do ulicy; zabudowa tworzy jednorodne, skromne wnętrza urbanistyczne uzupełnione zielenią, typowe dla okresu międzywojennego; położona np. przy ul. Dolne Młyny, ul. Okrzei oraz ul. Ślusarskiej.

Zabytkowe zespoły zabudowy użyteczności publicznej

- Dawny klasztor dominikanów obecnie Urząd Gminy Bolesławiec- pochodzący z XV wieku, wielokrotnie przebudowywany (do dziś pozostał jeden budynek z zachowanym pierwotnym rzutem i wystrojem wnętrza).
- Teatr Stary – zaadaptowany został w 1857 roku z arsenału (1822), wielokrotnie przebudowany.
- dawny Dom Sierot – zbudowany w 1755 roku, rozbudowany w II poł. XVIII i I poł. XIX wieku, był znaną instytucją wychowawczą, pełnił również funkcje kulturalne, funkcjonowała tu drukarnia; w czasach współczesnych zmieniony na hotel robotniczy został zniekształcony częściowo niewłaściwym remontem.
- Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych, zlokalizowany w pewnym oddaleniu od centrum, w otoczeniu parkowym, wzniesiony w latach 1857-63, w stylu neogotyckim, wg projektu F. Schillera.
- Poczta – przed 1904 rokiem, z elementami silnie zmodernizowanego gotyku.
- Sąd Rejonowy – dawne gimnazjum, budynek powstał w latach 1861-64, neogotycki, wg projektu Oppermanna.
- Przedszkole nr 2 - dawna loża masońska, powstała w latach 1885-86.

Zabytkowe pomniki

- Pomnik Michaiła Kutuzowa z 1819 roku, projektu arch. Karola Schinkla i rzeźbiarza Gotfryda Schadowa. Pierwotnie zlokalizowany w Rynku (do 1893 roku).
- Pomnik „Chrystus przyjaciel dzieci" – z roku 1902, autorstwa Petera Breuera, pierwotnie zlokalizowany na wewnętrznym dziedzińcu Królewskiego Sierocińca, po II wojnie światowej na cmentarzu komunalnym, od 1998 roku przed kościołem p.w. MB Nieustającej Pomocy.

Zabytki techniki i architektury przemysłowej

- wiadukt kolejowy z lat 1844–1846, zrealizowany pod kierunkiem E. Gansela,

- zakłady dziewiarskie „Concordia” z 1871 roku, rozbudowywane w 1921r.,
- sala gimnastyczna – ul.Tyrankiewiczów 10, ok.1890-1900 r.,
- Kopalnia Piaskowca Modlińscy Sp. z o.o. – dawniej zakład „Zeidler & Wimmel”,
- zakłady ceramiczne „Julius Paul & Sohn” – ul. Polna 15.

Zabytkowe zespoły zieleni urządzonej i cmentarzy

- planty, realizowane stopniowo od 1841 roku (rej. zabytków nr 1205/J),
- park przy sądzie, pochodzący z 1865 roku, autorstwa E. Petzolda (rej. zabytków nr 1206/J),
- park przy PKP zrealizowany w roku 1872, autorstwa E. Petzolda,
- park, ul. Tyrankiewiczów – założenie związane z Domem Bractwa Kurkowego, później z budynkami szkolnymi obecnego I LO,
- park przy folwarku „Próg” – założenie z lat siedemdziesiątych XIX wieku, przy ul. Kosiby,,
- park przy pałacyku Pücklera – przy budynku Zespołu Szkół Specjalnych, Zgorzelecka 28/29.
- dawny cmentarz ewangelicki położony w rejonie ulic: Ptasiej i Irysów,
- cmentarz przy Zespole Wojewódzkiego Szpitala dla Nerwowo i Psychicznie Chorych, położony przy ul. Piastów,
- dawny cmentarz katolicki, położony przy ul. Lubańskiej.

II-4.2. Rejestr zabytków

Podstawową formą ochrony zabytków zgodnie z art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz. U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.) jest wpis do rejestru zabytków i zgodnie z art. 8 tejże ustawy, rejestr zabytków dla zabytków znajdujących się na terenie danego województwa prowadzi właściwy wojewódzki konserwator zabytków.

Na obszarze miasta Bolesławiec ochroną konserwatorską w postaci wpisu do rejestru zabytków objęto następujące obiekty i obszary:

Lp.	obiekt	adres	nr	rodzaj obiektu	rejestr zabytków	data
1.	miasto			obszar	A/1819/354	1956.11.25
2.	**zespół miejskich murów obronnych:**			**zespół**	A/5485/598	1959.08.25
	mury obronne			mur		
	baszta w zespole miejskich murów obronnych	Chopina		baszta		
	baszta w zespole miejskich murów obronnych	Grunwaldzka		baszta		
	baszta w zespole miejskich murów obronnych	Kościelna		baszta		
	baszta w zespole miejskich murów obronnych	Kubika		baszta		
	baszta w zespole miejskich murów obronnych, ob. Bolesławieckie Towarzystwo Fotograficzne	Kubika		baszta		

Lp.	obiekt	adres	nr	rodzaj obiektu	rejestr zabytków	data
	baszta w zespole miejskich murów obronnych, ob.. Muzeum Ceramiki	Magistracka		baszta		
	baszta w zespole miejskich murów obronnych	Mickiewicza	13	baszta		
	baszta w zespole miejskich murów obronnych	przy pomniku Kutuzowa		baszta		
	baszta w zespole miejskich murów obronnych	Zgorzelecka	52	baszta		
3.	kaplica d. grobowa	przy murach miejskich		kaplica	A/5484/599	1959.08.25
4.	planty miejskie			park	1205/J	1995.04.24
5.	kościół d. ewangelicki z wolnostojącą wieżą pw. MB Nieustającej Pomocy	Pl. Zamkowy		kościół	234/A/1-2/03	2003.12.17
6.	pastorówka, ob. plebania	Pl. Zamkowy	2-3	plebania	1295	1965.05.11
7.	kościół parafialny pw. Wniebowzięcia NMP i św. Mikołaja	Kościelna	1a	kościół	A/1982/86	1949.03.29
8.	d. szkoła parafialna, ob. dom mieszkalno-usługowy, „Caritas”	Kościelna	1-2	plebania	A/5853	2012.12.18
9.	dom mieszkalny ob. plebania	Kościelna	3	dom mieszkalny	A/5454/1289	1965.05.11
10.	kościół parafialny pw. MB Różańcowej	Ptasia / Ceramiczna		kościół	A/5479/798	1960.11.23
11.	cmentarz d. katolicki przy kościele parafialnym pw. MB Różańcowej	Ceramiczna		cmentarz	163/A/03	2003.06.17
12.	pawilon parkowy, ob. dom modlitwy kościoła Zielonoświątkowców	Tyrankiewiczów	1	pawilon parkowy	A/5805/961/J	1989.11.24
13.	d. zakład kąpielowy, ob. Miejskie Zakłady Kąpielowe	Zgorzelecka	52	publiczny	A/1303	2009.08.31
14.	budynek miejskiej sali koncertowej z restauracją „Odeon”ob. budynek usługowo-handlowy	Kubika	1	publiczny	A/1079	2008.09.11
15.	d. dom klasztorny św. Józefa (Przytułek św. Józefa), ob. dom dziecka sióstr elżbietanek	Kubika	4	publiczny	1197/J	1995.04.25
16.	klasztor dominikanów, ob. Urząd Gminy	Teatralna	1a	klasztor	A/5679/654/J	1980.08.27
17.	willa, ob. MDK	Grunwaldzka	5	dom mieszkalny	A/1038	2007.12.20
18.	dom mieszkalny	Jeleniogórska	5	dom mieszkalny	A/5665/784/J	1982.06.08
19.	zespół przemysłowy d. zakłady Włókiennicze „Concordia”, (przędzalnia i tkalnia	Orla	3	zespół	A/5266/1-7	2011.06.24

Lp.	obiekt	adres	nr	rodzaj obiektu	rejestr zabytków	data
	bawełny), ob. Zakłady Włókiennicze „Saltex" z otoczeniem					
20.	budynek szwalni	Orla	3	przemysłowe	A/5266/1-8	2011.06.25
	budynek magazynowo-administracyjny i warsztat			przemysłowe		
	budynek magazynowy I			przemysłowe		
	budynek dziewiarni			przemysłowe		
	budynek biurowy			administracyjny		
	budynek magazynowy II z łącznikiem komunikacyjnym			przemysłowe		
	brama wjazdowa z fragmentem ogrodzenia			brama		
21.	dom mieszkalny	Rynek	6	dom mieszkalny	1994	1972.05.23
22.	dom mieszkalny z bramą przejazdową, tzw. Bramą Kutuzowa (Brama Piastowska)	Rynek	7a	dom mieszkalny	1294	1965.05.11
23.	dom mieszkalny	Rynek	28	dom mieszkalny	A/799	2006.06.06
24.	d. gospoda „Pod Złotym Aniołem”	Rynek	29	dom mieszkalny	1995	1972.05.23
25.	dom mieszkalny	Rynek	30	dom mieszkalny	1995	1972.05.23
26.	dom mieszkalny	Rynek	32	dom mieszkalny	A/5451/1292	1965.05.11
27.	d. gospoda „Pod Trzema Wieńcami”	Rynek	35	dom mieszkalny		
28.	dom mieszkalny	Rynek	35	dom mieszkalny		
29.	dom mieszkalny	Rynek	38	dom mieszkalny	1996	1972.05.23
30.	ratusz	Rynek	41	ratusz	A/5515/68	1949.03.29
31.	Królewskie Gimnazjum, ob. Sąd Rejonowy	Sądowa	1	publiczny	A/5554/1306/J	1997.07.07
32.	park przy d. gimnazjum	Sądowa		park	1206/J	1995.04.24
33.	teatr	Teatralna	1	publiczny	A/1042	2008.01.31
34.	willa podmiejska	Zgorzelecka	19	dom mieszkalny	82/A/02	2002.04.10

Występowanie zabytków wpisanych do rejestru zabytków zostało uwzględnione w planach zagospodarowania przestrzennego obowiązujących na obszarze miasta – stosownie do okresu, w jakim te plany były sporządzane oraz do ówczesnego stanu rejestru zabytków. Dla obszarów charakteryzujących się licznym występowaniem zabytków rejestrowych (a w szczególności dla zabytkowego układu Starego miasta) ustalono w planach miejscowych strefy ochrony konserwatorskiej (tzw. „ścisłej” ochrony konserwatorskiej), określając przedmiot i zakres koniecznej ochrony konserwatorskiej.

Na rysunku *Studium* oznaczono lokalizację zabytków wpisanych do rejestru zabytków, należy jednak uwzględnić fakt, że rejestr zabytków podlega sukcesywnej weryfikacji i uzupełnieniom.

II-4.3. Gminna ewidencja zabytków

Zgodnie z art. 22 ustawy *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,* Prezydent Miasta Bolesławiec prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie kart adresowych zabytków na terenie Gminy Miejskiej Bolesławiec, obejmując nią trzy grupy obiektów:

a) zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków,
b) inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków,
c) inne zabytki nieruchome wyznaczone przez Prezydenta Miasta Bolesławiec w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Wywiązując się z ustawowego wymogu opracowania gminnej ewidencji zabytków, efekcie ewidencją objęto aż 668 obiektów i obszarów:

l.p.	obiekt	adres	nr	rodzaj obiektu
1	miasto			obszar
2	zespół miejskich murów obronnych			zespół
3	mury obronne			mur
4	baszta w zespole miejskich murów obronnych	Chopina		baszta
5	baszta w zespole miejskich murów obronnych	Grunwaldzka		baszta
6	baszta w zespole miejskich murów obronnych	Kościelna		baszta
7	baszta w zespole miejskich murów obronnych	Kubika		baszta
8	baszta w zespole miejskich murów obronnych, ob. Bolesławieckie Towarzystwo Fotograficzne	Kubika		baszta
9	baszta w zespole miejskich murów obronnych, ob.. Muzeum Ceramiki	Magistracka		baszta
10	baszta w zespole miejskich murów obronnych	Mickiewicza	13	baszta
11	baszta w zespole miejskich murów obronnych	przy pomniku Kutuzowa		baszta
12	baszta w zespole miejskich murów obronnych	Zgorzelecka	52	baszta
13	kaplica d. grobowa	przy murach miejskich		kaplica
14	planty miejskie			park
15	zespół kościelny			zespół
16	kościół d. ewangelicki z wolnostojącą wieżą pw. MB Nieustającej Pomocy	Pl. Zamkowy		kościół
17	pastorówka, ob. plebania	Pl. Zamkowy	2-3	plebania
18	kościół parafialny pw. Wniebowzięcia NMP i św. Mikołaja	Kościelna	1a	kościół
19	d. szkoła parafialna, ob. dom mieszkalno-usługowy, „Caritas”	Kościelna	1-2	plebania
20	dom mieszkalny ob. plebania	Kościelna	3	dom mieszkalny
21	kościół parafialny pw. MB Różańcowej	Ptasia / Ceramiczna		kościół
22	cmentarz d. katolicki przy kościele parafialnym pw. MB Różańcowej	Ceramiczna		cmentarz
23	cmentarz d. ewangelicki, ob. park miejski	Ptasia		cmentarz
24	cmentarz komunalny	Śluzowa		cmentarz
25	kaplica pogrzebowa na cmentarzu komunalnym	Śluzowa		kaplica
26	cmentarz Armii Radzieckiej	Willowa		cmentarz
27	cmentarz d. ewangelicki, ob. park miejski	Dzieci Wrześni		cmentarz
28	cmentarz komunalny	Lubańska		cmentarz
29	pawilon parkowy	Zygmunta Augusta		pawilon parkowy
30	pawilon parkowy, ob. dom modlitwy kościoła Zielonoświątkowców	Tyrankiewiczów	1	pawilon parkowy

31	d. zakład kąpielowy, ob. Miejskie Zakłady Kąpielowe	Zgorzelecka	52	publiczny
32	budynek miejskiej sali koncertowej z restauracją „Odeon”ob. budynek usługowo-handlowy	Kubika	1	publiczny
33	d. dom klasztorny św. Józefa (Przytułek św. Józefa), ob. dom dziecka sióstr elżbietanek	Kubika	4	publiczny
34	klasztor dominikanów, ob. Urząd Gminy	Teatralna	1a	klasztor
35	dom mieszkalny	1 Maja	8	dom mieszkalny
36	dom mieszkalny	1 Maja	9	dom mieszkalny
37	dom mieszkalny	1 Maja	12	dom mieszkalny
38	dom mieszkalny	Aleja Tysiąclecia	9	dom mieszkalny
39	dom mieszkalny	Aleja Tysiąclecia	10	dom mieszkalny
40	dom mieszkalny	Aleja Tysiąclecia	15	dom mieszkalny
41	dom mieszkalny	Aleja Tysiąclecia	17-19	dom mieszkalny
42	dom mieszkalny	Aleja Tysiąclecia	18	dom mieszkalny
43	dom mieszkalny	Aleja Tysiąclecia	20	dom mieszkalny
44	dom mieszkalny	Aleja Tysiąclecia	21	dom mieszkalny
45	dom mieszkalny	Aleja Tysiąclecia	22	dom mieszkalny
46	dom mieszkalny	Aleja Tysiąclecia	24	dom mieszkalny
47	dom mieszkalny	Aleja Tysiąclecia	29	dom mieszkalny
48	zespół szpitalny	Aleja Tysiąclecia		zespół
49	d. szpital dla obłąkanych Prowincji Śląskiej - brama, ob. Szpital Wojewódzki	Aleja Tysiąclecia	30	publiczny
50	d. szpital dla obłąkanych Prowincji Śląskiej, budynek dyrekcji i administracji, ob. Szpital Wojewódzki	Aleja Tysiąclecia	30	administracyjny
51	d. szpital dla obłąkanych Prowincji Śląskiej, pawilon nr 13 ob.dom mieszkalny w Szpitalu Wojewódzkim	Aleja Tysiąclecia	30	dom mieszkalny
52	d. szpital dla obłąkanych Prowincji Śląskiej,pawilon nr 15	Aleja Tysiąclecia	30	publiczny
53	d. szpital dla obłąkanych Prowincji Śląskiej - kaplica, ob. Szpital Wojewódzki	Aleja Tysiąclecia	30	kaplica
54	d. szpital dla obłąkanych Prowincji Śląskiej, pawilon nr 1, dom mieszkalny	Aleja Tysiąclecia	30	dom mieszkalny
55	d. szpital dla obłąkanych Prowincji Śląskiej, pawilon nr 2,ob. Szpital Wojewódzki	Aleja Tysiąclecia	30	publiczny
56	d. szpital dla obłąkanych Prowincji Śląskiej, pawilon nr 3, ob. Szpital Wojewódzki	Aleja Tysiąclecia	30	publiczny
57	d. szpital dla obłąkanych Prowincji Śląskiej, pawilon nr 4, ob. Szpital Wojewódzki	Aleja Tysiąclecia	30	publiczny
58	d. szpital dla obłąkanych Prowincji Śląskiej, pawilon nr 5, ob. Szpital Wojewódzki	Aleja Tysiąclecia	30	publiczny

59	d. szpital dla obłąkanych Prowincji Śląskiej, pawilon nr 6, ob. Szpital Wojewódzki	Aleja Tysiąclecia	30	publiczny
60	d. szpital dla obłąkanych Prowincji Śląskiej, pawilon nr 7, ob. Szpital Wojewódzki	Aleja Tysiąclecia	30	publiczny
61	d. szpital dla obłąkanych Prowincji Śląskiej, pawilon nr 8, ob. Szpital Wojewódzki	Aleja Tysiąclecia	30	publiczny
62	d. szpital dla obłąkanych Prowincji Śląskiej, pawilon nr 10, ob. Szpital Wojewódzki	Aleja Tysiąclecia	30	publiczny
63	d. szpital dla obłąkanych Prowincji Śląskiej – prosektorium, ob. Szpital Wojewódzki	Aleja Tysiąclecia	30	publiczny
64	d. szpital dla obłąkanych Prowincji Śląskiej, ob. Szpital Wojewódzki	Aleja Tysiąclecia	30	publiczny
65	dom mieszkalny	Aleja Tysiąclecia	31	dom mieszkalny
66	budynek zespołu młyna	Aleja Tysiąclecia	48	młyn
67	dom mieszkalny	Andersa	1	dom mieszkalny
68	dom mieszkalny	Andersa	2	dom mieszkalny
69	dom mieszkalny	Andersa	3-5-7-9	dom mieszkalny
70	dom mieszkalny	Andersa	4-6-8-10	dom mieszkalny
71	dom mieszkalny	Andersa	11	dom mieszkalny
72	dom mieszkalny	Andersa	12	dom mieszkalny
73	dom mieszkalny	Andersa	13-15	dom mieszkalny
74	dom mieszkalny	Andersa	14-16	dom mieszkalny
75	dom mieszkalny	Armii Krajowej	2	dom mieszkalny
76	dom mieszkalny	Armii Krajowej	3	dom mieszkalny
77	dom mieszkalny	Armii Krajowej	4	dom mieszkalny
78	dom mieszkalny	Artyleryjska	1	dom mieszkalny
79	dom mieszkalny	Artyleryjska	3-5	dom mieszkalny
80	dom mieszkalny	Bankowa	3	dom mieszkalny
81	dom mieszkalny	Bankowa	4	dom mieszkalny
82	d. Królewski sierociniec (Dom sierot) tzw. Nowy Dom, ob. szkoła	Bankowa	6-6a	publiczny
83	d. Królewski sierociniec (Dom sierot) tzw. Stary Dom, ob. szkoła	Bankowa	6b	publiczny
84	d. Królewski sierociniec (Dom sierot) - jadalnia, ob. budynek administracyjny szkoły	Bankowa	6c	publiczny
85	d. Królewski sierociniec (Dom sierot), ob. kasa KRUS, szkoła prywatna	Bankowa	6e – 6d	publiczny
86	zespół szkoły			zespół
87	szkoła d. katolicka, ob. szkoła podstawowa nr 2	Bankowa	8	publiczny
88	budynek szkolny, ob. Społeczny Zespół Szkół	Bankowa	9	publiczny
89	sala gimnastyczna, ob. budynek pomocniczy szkoły	Bankowa	10	inne
90	d. Liceum miejskie, ob. zespół szkół	Bankowa	10	publiczny

91	Miejska i Powiatowa Kasa Oszczędności, ob. bank BZ WBK S.A	Bankowa	12	publiczny
92	ob. sala gimnastyczna	Bielska	13a	inne
93	dom mieszkalny	Bobrowa	13	dom mieszkalny
94	dom mieszkalny	Brody	1	dom mieszkalny
95	siedziba nadleśnictwa	Brody	2	administracyjny
96	dom mieszkalny	Brody	7	dom mieszkalny
97	dom mieszkalny	Brody	8	dom mieszkalny
98	dom mieszkalny	Brody	9	dom mieszkalny
99	dom mieszkalny	Brody	11	dom mieszkalny
100	szkoła d. ewangelicka dla chłopców, ob. Szkoła podstawowa nr 4	Brody	12	publiczny
101	dom mieszkalny	Brody	13	dom mieszkalny
102	d. budynek Loży Masońskiej „Pod Złotym Łańcuchem”, ob. Miejskie Przedszkole Publiczne nr 2	Brody	17	publiczny
103	dom mieszkalny	Chopina	15	dom mieszkalny
104	dom mieszkalny	Chopina	16	dom mieszkalny
105	teatr ob. kino, Centrum Integracji Kulturalnej	Chopina	17-18	publiczny
106	dworzec kolejowy	Chrobrego	1a	stacja kolejowa
107	willa	Chrobrego	2	dom mieszkalny
108	willa, ob. biura, lokale	Chrobrego	3	dom mieszkalny
109	d. budynek administracji cegielni Lengersdorf, ob. Prokuratura Rejonowa	Chrobrego	5	przemysłowe
110	d. wozownia cegielni Lengersdorf, ob. garaże wojskowej komendy uzupełnień	Chrobrego	5	inne
111	dom mieszkalny	Chrobrego	11	dom mieszkalny
112	willa	Chrobrego	12	dom mieszkalny
113	dom mieszkalny	Chrobrego	16	dom mieszkalny
114	dom mieszkalny	Chrobrego	17	dom mieszkalny
115	dom mieszkalny	Chrobrego	19	dom mieszkalny
116	dom mieszkalny	Chrobrego	21	dom mieszkalny
117	dom mieszkalny	Chrobrego	22	dom mieszkalny
118	dom mieszkalny	Chrobrego	23	dom mieszkalny
119	dom mieszkalny	Chrobrego	24	dom mieszkalny
120	dom mieszkalny	Chrobrego	26	dom mieszkalny
121	dworzec kolei wąskotorowej tzw. „Mały Dworzec” bądź „Dworzec Wschodni”, ob. dom mieszkalny	Chrobrego	29	stacja kolejowa
122	dom mieszkalny	Ciesielska	5/7	dom mieszkalny
123	wytwórnia fiolek i ampułek	Ciesielska	5/8	przemysłowe
124	dom mieszkalny	Daszyńskiego	1	dom mieszkalny
125	dom mieszkalny	Daszyńskiego	12	dom mieszkalny
126	dom mieszkalny	Daszyńskiego	13	dom mieszkalny
127	dom mieszkalny	Daszyńskiego	16	dom mieszkalny
128	d. dom mieszkalny i gospoda „Berliner Keller”	Daszyńskiego	17	dom mieszkalny

129	dom mieszkalny	Drzymały	1	dom mieszkalny
130	dom mieszkalny	Drzymały	6	dom mieszkalny
131	dom mieszkalny	Drzymały	7	dom mieszkalny
132	dom mieszkalny	Drzymały	8	dom mieszkalny
133	dom mieszkalny	Drzymały	9	dom mieszkalny
134	dom mieszkalny	Dzieci Wrześni	6	dom mieszkalny
135	dom mieszkalny	Dzieci Wrześni	7	dom mieszkalny
136	dom mieszkalny	Dzieci Wrześni	8	dom mieszkalny
137	dom mieszkalny	Dzieci Wrześni	9	dom mieszkalny
138	dom mieszkalny	Dzieci Wrześni	10	dom mieszkalny
139	dom mieszkalny	Garncarska	11	dom mieszkalny
140	dom mieszkalny	Garncarska	12	dom mieszkalny
141	dom mieszkalny	Garncarska	13	dom mieszkalny
142	dom mieszkalny	Garncarska	15	dom mieszkalny
143	młyn	Garncarska	17	młyn
144	dom mieszkalny	Garncarska	18	dom mieszkalny
145	dom mieszkalny	Garncarska	19	dom mieszkalny
146	dom mieszkalny	Garncarska	20	dom mieszkalny
147	dom mieszkalny	Garncarska	21	dom mieszkalny
148	dom mieszkalny	Garncarska	22	dom mieszkalny
149	biurowo-magazynowy, ob. magazynowy	Garncarska		gospodarczy
150	dom mieszkalny	Gdańska	1	dom mieszkalny
151	dom mieszkalny	Gdańska	8	dom mieszkalny
152	dom mieszkalny	Gdańska	9	dom mieszkalny
153	dom mieszkalny	Gdańska	16	dom mieszkalny
154	dom mieszkalny w d. zespole przemysłowym „Concordia”	Gdańska	20	dom mieszkalny
155	dom mieszkalny w d. zespole przemysłowym „Concordia”	Gdańska	21	dom mieszkalny
156	dom mieszkalny	Gdańska	27	dom mieszkalny
157	dom mieszkalny	Gdańska	36	dom mieszkalny
158	dom mieszkalny	Gdańska	39	dom mieszkalny
159	dom mieszkalny	Gdańska	40	dom mieszkalny
160	dom mieszkalny	Gdańska	42	dom mieszkalny
161	dom mieszkalny	Gdańska	43	dom mieszkalny
162	dom mieszkalny	Gdańska	45	dom mieszkalny
163	dom mieszkalny	Gdańska	46	dom mieszkalny
164	dom mieszkalny	Gdańska	47	dom mieszkalny
165	dom mieszkalny	Gdańska	48	dom mieszkalny
166	dom mieszkalny	Gdańska	49	dom mieszkalny
167	dom mieszkalny	Gdańska	50	dom mieszkalny
168	dom mieszkalny	Gdańska	53	dom mieszkalny
169	dom mieszkalny	Gdańska	54	dom mieszkalny
170	dom mieszkalny	Gdańska	58	dom mieszkalny
171	dom mieszkalny	Gdańska	59	dom mieszkalny
172	dom mieszkalny	Gdańska	60	dom mieszkalny
173	dom mieszkalny	Gdańska	61	dom mieszkalny

174	dom mieszkalny	Gdańska	62	dom mieszkalny
175	dom mieszkalny	Gdańska	63	dom mieszkalny
176	dom mieszkalny	Gdańska	64	dom mieszkalny
177	dom mieszkalny	Gdańska	65	dom mieszkalny
178	dom mieszkalny	Gdańska	66	dom mieszkalny
179	dom mieszkalny	Górne Młyny	2	dom mieszkalny
180	dom mieszkalny	Górne Młyny	3	dom mieszkalny
181	dom mieszkalny	Górne Młyny	4	dom mieszkalny
182	dom mieszkalny	Górników	1	dom mieszkalny
183	dom mieszkalny	Górników	4	dom mieszkalny
184	dom mieszkalny	Górników	5	dom mieszkalny
185	dom mieszkalny	Górników	6-7	dom mieszkalny
186	dom mieszkalny	Górników	8	dom mieszkalny
187	dom mieszkalny	Grunwaldzka	4	dom mieszkalny
188	willa, ob. MDK	Grunwaldzka	5	dom mieszkalny
189	dom mieszkalny	Grunwaldzka	6	dom mieszkalny
190	dom mieszkalny	Grunwaldzka	7	dom mieszkalny
191	zespół szpitalny			zespół
192	budynek główny szpitala	Jeleniogórska	4	publiczny
193	oddział szpitalny	Jeleniogórska	4	publiczny
194	skrzydło boczne szpitala	Jeleniogórska	4	publiczny
195	budynki gospodarcze w zespole	Jeleniogórska	4	gospodarczy
196	kaplica w zespole	Ślusarska		kaplica
197	dom mieszkalny	Jeleniogórska	5	dom mieszkalny
198	dom mieszkalny	Jeleniogórska	6	dom mieszkalny
199	dom mieszkalny	Jeleniogórska	7	dom mieszkalny
200	dom mieszkalny	Jeleniogórska	16	dom mieszkalny
201	dom mieszkalny	Jeleniogórska	20	dom mieszkalny
202	dom mieszkalny	Karpecka	5	dom mieszkalny
203	dom mieszkalny	Kaszubska	1	dom mieszkalny
204	dom mieszkalny	Kaszubska	2	dom mieszkalny
205	dom mieszkalny	Kaszubska	3	dom mieszkalny
206	dom mieszkalny	Kaszubska	4	dom mieszkalny
207	poczta	Kaszubska	5	publiczny
208	dom mieszkalny	Komuny Paryskiej	1	dom mieszkalny
209	dom mieszkalny	Komuny Paryskiej	4	dom mieszkalny
210	dom mieszkalny	Komuny Paryskiej	5	dom mieszkalny
211	dom mieszkalny	Komuny Paryskiej	6	dom mieszkalny
212	dom mieszkalny	Komuny Paryskiej	7	dom mieszkalny
213	dom mieszkalny	Komuny Paryskiej	8	dom mieszkalny
214	dom mieszkalny	Komuny Paryskiej	9	dom mieszkalny
215	dom mieszkalny	Komuny Paryskiej	10	dom mieszkalny
216	dom mieszkalny	Komuny Paryskiej	11	dom mieszkalny
217	dom mieszkalny	Komuny Paryskiej	12	dom mieszkalny
218	dom mieszkalny	Komuny Paryskiej	13	dom mieszkalny
219	dom mieszkalny	Komuny Paryskiej	14	dom mieszkalny
220	dom mieszkalny	Komuny Paryskiej	15	dom mieszkalny

221	dom mieszkalny	Komuny Paryskiej	16	dom mieszkalny
222	dom mieszkalny	Komuny Paryskiej	17	dom mieszkalny
223	dom mieszkalny	Komuny Paryskiej	20	dom mieszkalny
224	dom mieszkalny	Komuny Paryskiej	21	dom mieszkalny
225	dom mieszkalny	Komuny Paryskiej	21a	dom mieszkalny
226	dom mieszkalny	Komuny Paryskiej	22	dom mieszkalny
227	dom mieszkalny	Komuny Paryskiej	23	dom mieszkalny
228	dom mieszkalny	Komuny Paryskiej	24	dom mieszkalny
229	dom mieszkalny	Komuny Paryskiej	26	dom mieszkalny
230	dom mieszkalny	Komuny Paryskiej	27	dom mieszkalny
231	dom mieszkalny	Komuny Paryskiej	28-29	dom mieszkalny
232	dom mieszkalny	Komuny Paryskiej	30	dom mieszkalny
233	dom mieszkalny	Komuny Paryskiej	31-32	dom mieszkalny
234	dom mieszkalny	Komuny Paryskiej	33	dom mieszkalny
235	dom mieszkalny	Komuny Paryskiej	34	dom mieszkalny
236	dom mieszkalny	Komuny Paryskiej	35	dom mieszkalny
237	dom mieszkalny	Komuny Paryskiej	36	dom mieszkalny
238	dom mieszkalny	Komuny Paryskiej	37	dom mieszkalny
239	dom mieszkalny	Komuny Paryskiej	38	dom mieszkalny
240	dom mieszkalny	Komuny Paryskiej	39	dom mieszkalny
241	dom mieszkalny	Konopnickiej	34	dom mieszkalny
242	dom mieszkalny	Konopnickiej	35	dom mieszkalny
243	dom mieszkalny	Konopnickiej	36	dom mieszkalny
244	dom mieszkalny	Konopnickiej	37	dom mieszkalny
245	dom mieszkalny	Konopnickiej	38	dom mieszkalny
246	dom mieszkalny	Konopnickiej	39	dom mieszkalny
247	dom mieszkalny	Konopnickiej	40	dom mieszkalny
248	dom mieszkalny	Konopnickiej	41	dom mieszkalny
249	dom mieszkalny	Korfantego	1	dom mieszkalny
250	dom mieszkalny	Korfantego	2	dom mieszkalny
251	dom mieszkalny	Korfantego	4-6	dom mieszkalny
252	dom mieszkalny	Korfantego	7	dom mieszkalny
253	dom mieszkalny	Korfantego	8	dom mieszkalny
254	dom mieszkalny	Kosiby	1-2	dom mieszkalny
255	dom mieszkalny	Kosiby	4	dom mieszkalny
256	dom mieszkalny	Kosiby	6	dom mieszkalny
257	dom mieszkalny	Kosiby	8a-8b	dom mieszkalny
258	dom mieszkalny	Kosiby	10	dom mieszkalny
259	dom mieszkalny	Kosiby	12	dom mieszkalny
260	dom mieszkalny	Kosiby	14	dom mieszkalny
261	dom mieszkalny	Kosiby	15	dom mieszkalny
262	dom mieszkalny	Kosiby	16	dom mieszkalny
263	dom mieszkalny	Kosiby	19	dom mieszkalny
264	zespół folwarczny d. „Drüssel”, ob. gospodarstwo rolne	Kosiby	37	zespół
265	dom mieszkalny	Kościelna	4	dom mieszkalny
266	dom mieszkalny	Kościelna	5	dom mieszkalny
267	dom mieszkalny	Kościelna	6	dom mieszkalny

268	dom mieszkalny	Kościelna	7	dom mieszkalny
269	dom mieszkalny	Kościelna	8	dom mieszkalny
270	dom mieszkalny	Kościelna	9	dom mieszkalny
271	dom mieszkalny	Kościelna	9	dom mieszkalny
272	dom mieszkalny	Kościelna	10	dom mieszkalny
273	dom mieszkalny	Kościelna	11	dom mieszkalny
274	dom mieszkalny	Kościelna	12	dom mieszkalny
275	dom mieszkalny	Królowej Jadwigi	2	dom mieszkalny
276	dom mieszkalny	Kubika	2	dom mieszkalny
277	dom mieszkalny	Kubika	3	dom mieszkalny
278	dom mieszkalny	Kubika	5	dom mieszkalny
279	dom mieszkalny	Kubika	6	dom mieszkalny
280	dom mieszkalny	Kubika	7-8	dom mieszkalny
281	dom mieszkalny	Kubika	9	dom mieszkalny
282	dom mieszkalny	Kubika	10	dom mieszkalny
283	dom mieszkalny	Kubika	11	dom mieszkalny
284	dom mieszkalny	Kubika	12	dom mieszkalny
285	dom mieszkalny	Kubika	13	dom mieszkalny
286	dom mieszkalny	Kubika	14	dom mieszkalny
287	dom mieszkalny	Kubika	14a	dom mieszkalny
288	dom mieszkalny	Kubika	17	dom mieszkalny
289	dom mieszkalny	Kubika	19	dom mieszkalny
290	dom mieszkalny	Kubika	20	dom mieszkalny
291	dom mieszkalny	Kubika	21	dom mieszkalny
292	dom mieszkalny	Kutuzowa	9	dom mieszkalny
293	dom mieszkalny	Kutuzowa	10	dom mieszkalny
294	dom mieszkalny	Kutuzowa	11	dom mieszkalny
295	muzeum, d. Kutuzowa, ob. ceramiki	Kutuzowa	14	publiczny
296	dom mieszkalny	Kutuzowa	20	dom mieszkalny
297	dom mieszkalny	Kwiatowa	3	dom mieszkalny
298	dom mieszkalny	Leśna	1	dom mieszkalny
299	dom mieszkalny	Leśna	4, 5	dom mieszkalny
300	dom mieszkalny	Leśna	6	dom mieszkalny
301	dom mieszkalny	Leśna	35	dom mieszkalny
302	dom mieszkalny	Leśna	37	dom mieszkalny
303	dom mieszkalny	Leśna	39	dom mieszkalny
304	dom mieszkalny	Lubańska	47	dom mieszkalny
305	dom mieszkalny	Lubańska	51	dom mieszkalny
306	dom mieszkalny	Lubańska	55	dom mieszkalny
307	dom mieszkalny	Lubańska	57	dom mieszkalny
308	dom mieszkalny	Lubańska	58	dom mieszkalny
309	dom mieszkalny	Lubańska	59	dom mieszkalny
310	dom mieszkalny	Lubańska	60	dom mieszkalny
311	dom mieszkalny	Lubańska	61	dom mieszkalny
312	dom mieszkalny	Lubańska	62, 64	dom mieszkalny
313	dom mieszkalny	Lubańska	63	dom mieszkalny
314	dom mieszkalny	Lubańska	65	dom mieszkalny

315	dom mieszkalny	Lubańska	66, 68	dom mieszkalny
316	dom mieszkalny	Lubańska	69	dom mieszkalny
317	dom mieszkalny	Łasicka	22	dom mieszkalny
318	dom mieszkalny	Łasicka	34-36	dom mieszkalny
319	dom mieszkalny	Łasicka	42-44	dom mieszkalny
320	dom mieszkalny ob. poradnia psychologiczna	Łasicka	56-58	dom mieszkalny
321	dom mieszkalny	Łokietka	1	dom mieszkalny
322	dom mieszkalny	Łokietka	2	dom mieszkalny
323	dom mieszkalny	Łokietka	4	dom mieszkalny
324	dom mieszkalny	Łokietka	5	dom mieszkalny
325	dom mieszkalny	Łokietka	6	dom mieszkalny
326	dom mieszkalny	Łokietka	14	dom mieszkalny
327	dom mieszkalny	Mała	5	dom mieszkalny
328	dom mieszkalny	Marcinkowskiego	3	dom mieszkalny
329	dom mieszkalny w ubojni miejskiej „Bolesławiec”	Masarska	1	dom mieszkalny
330	dom mieszkalny	Mazowiecka	2	dom mieszkalny
331	dom mieszkalny	Mazowiecka	13	dom mieszkalny
332	dom mieszkalny w d. zespole przemysłowym „Concordia”	Mazowiecka	13a	dom mieszkalny
333	dom mieszkalny w d. zespole przemysłowym „Concordia”	Mazowiecka	13b	dom mieszkalny
334	dom mieszkalny	Mazowiecka	14	dom mieszkalny
335	dom mieszkalny	Miarki	1	dom mieszkalny
336	dom mieszkalny	Miarki	2	dom mieszkalny
337	dom mieszkalny	Miarki	3	dom mieszkalny
338	dom mieszkalny ob. przychodnia zdrowia	Miarki	10	dom mieszkalny
339	dom mieszkalny	Miarki	11	dom mieszkalny
340	dom mieszkalny	Miarki	12	dom mieszkalny
341	dom mieszkalny	Miarki	13	dom mieszkalny
342	dom mieszkalny	Miarki	14	dom mieszkalny
343	dom mieszkalny	Miarki	15	dom mieszkalny
344	dom mieszkalny	Miarki	16	dom mieszkalny
345	dom mieszkalny	Miarki	17	dom mieszkalny
346	dom mieszkalny	Miarki	18	dom mieszkalny
347	dom mieszkalny	Miarki	19a	dom mieszkalny
348	dom mieszkalny	Miarki	22	dom mieszkalny
349	dom mieszkalny	Miarki	23	dom mieszkalny
350	dom mieszkalny	Miarki	24	dom mieszkalny
351	dom mieszkalny	Miarki	25	dom mieszkalny
352	dom mieszkalny	Miarki	26	dom mieszkalny
353	dom mieszkalny	Miarki	27	dom mieszkalny
354	dom mieszkalny	Mickiewicza	1	dom mieszkalny
355	dom mieszkalny	Mickiewicza	3	dom mieszkalny
356	dom mieszkalny	Mickiewicza	4	dom mieszkalny
357	dom mieszkalny	Mickiewicza	5	dom mieszkalny
358	dom mieszkalny	Mickiewicza	6	dom mieszkalny

359	d. pałac i wydawnictwo Fernbachów, ob. bank PKO BP	Mickiewicza	6a	publiczny
360	drukarnia Fernsbachów, ob. dom handlowy, usługi	Mickiewicza	6b	publiczny
361	wydawnictwo i atelier firmy A. Wende & R. Gebauer, ob. budynek usługowo-biurowy	Mickiewicza	6c	publiczny
362	dom mieszkalny ob. siedziba PCK i mieszkania	Mickiewicza	7	dom mieszkalny
363	dom mieszkalny	Mickiewicza	11	dom mieszkalny
364	dom mieszkalny	Mickiewicza	12	dom mieszkalny
365	muzeum ob. Muzeum Ceramiki	Mickiewicza	13	publiczny
366	d. zakład obróbki piaskowca firmy „Zeidler & Wimmel", ob. Biura Kopalni Piaskowca. S.A.	Modłowa	1	przemysłowe
367	dom mieszkalny	Narutowicza	30	dom mieszkalny
368	dom mieszkalny	Narutowicza	32	dom mieszkalny
369	dom mieszkalny	Narutowicza	34	dom mieszkalny
370	dom mieszkalny	Obrońców Helu	2	dom mieszkalny
371	dom mieszkalny	Obrońców Helu	4	dom mieszkalny
372	dom mieszkalny	Obrońców Helu	6	dom mieszkalny
373	dom mieszkalny	Obrońców Helu	8	dom mieszkalny
374	dom mieszkalny	Obrońców Westerplatte	1	dom mieszkalny
375	dom mieszkalny	Obrońców Westerplatte	2	dom mieszkalny
376	dom mieszkalny	Obrońców Westerplatte	3	dom mieszkalny
377	dom mieszkalny	Obrońców Westerplatte	4	dom mieszkalny
378	dom mieszkalny	Obrońców Westerplatte	6	dom mieszkalny
379	dom mieszkalny	Obrońców Westerplatte	9	dom mieszkalny
380	dom mieszkalny	Obrońców Westerplatte	11, 13	dom mieszkalny
381	dom mieszkalny	Obrońców Westerplatte	15, 17	dom mieszkalny
382	dom mieszkalny	Obrońców Westerplatte	19, 21	dom mieszkalny
383	dom mieszkalny	Ogrodowa	4	dom mieszkalny
384	dom mieszkalny	Ogrodowa	5	dom mieszkalny
385	dom mieszkalny	Ogrodowa	6	dom mieszkalny
386	dom mieszkalny	Okrzei	2-2a	dom mieszkalny
387	dom mieszkalny	Okrzei	4	dom mieszkalny
388	dom mieszkalny	Okrzei	5	dom mieszkalny
389	dom mieszkalny	Okrzei	6-8-10-12	dom mieszkalny
390	dom mieszkalny	Okrzei	14-16-18-20	dom mieszkalny
391	dom mieszkalny	Okrzei	22-24-26-28	dom mieszkalny
392	dom mieszkalny	Okrzei	30-32	dom mieszkalny
393	dom mieszkalny	Opitza	1	dom mieszkalny
394	dom mieszkalny ob. przychodnia zdrowia	Opitza	3	dom mieszkalny
395	dom mieszkalny	Opitza	4	dom mieszkalny
396	dom mieszkalny	Opitza	5	dom mieszkalny
397	dom mieszkalny	Opitza	7	dom mieszkalny
398	dom mieszkalny	Opitza	8	dom mieszkalny
399	dom mieszkalny	Opitza	9	dom mieszkalny

400	dom mieszkalny	Opitza	10	dom mieszkalny
401	dom mieszkalny	Opitza	11	dom mieszkalny
402	dom mieszkalny	Opitza	13	dom mieszkalny
403	dom mieszkalny	Opitza	14	dom mieszkalny
404	dom mieszkalny	Opitza	15	dom mieszkalny
405	dom mieszkalny	Opitza	16	dom mieszkalny
406	dom mieszkalny	Opitza	17	dom mieszkalny
407	dom mieszkalny	Opitza	18	dom mieszkalny
408	dom mieszkalny	Opitza	19	dom mieszkalny
409	dom mieszkalny	Opitza	20	dom mieszkalny
410	dom mieszkalny	Opitza	21	dom mieszkalny
411	zespół przemysłowy d. zakłady Włókiennicze „Concordia”, (przędzalnia i tkalnia bawełny), ob. Zakłady Włókiennicze „Saltex" z otoczeniem	Orla	3	zespół
412	budynek szwalni	Orla	3	przemysłowe
413	budynek magazynowo-administracyjny i warsztat	Orla	3	przemysłowe
414	budynek magazynowy I	Orla	3	przemysłowe
415	budynek dziewiarni	Orla	3	przemysłowe
416	budynek biurowy	Orla	3	administracyjny
417	budynek magazynowy II z łącznikiem komunikacyjnym	Orla	3	przemysłowe
418	brama wjazdowa z fragmentem ogrodzenia	Orla	3	brama
419	dom mieszkalny	Partyzantów	1	dom mieszkalny
420	dom mieszkalny	Partyzantów	2	dom mieszkalny
421	dom mieszkalny	Partyzantów	3	dom mieszkalny
422	dom mieszkalny	Piaskowa	1	dom mieszkalny
423	dom mieszkalny	Piaskowa	3	dom mieszkalny
424	dom mieszkalny	Piaskowa	7	dom mieszkalny
425	dom mieszkalny	Piaskowa	9	dom mieszkalny
426	dom mieszkalny	Piaskowa	10	dom mieszkalny
427	dom mieszkalny	Piaskowa	11, 12	dom mieszkalny
428	dom mieszkalny	Piaskowa	19	dom mieszkalny
429	d. szpital dla obłąkanych Prowincji Śląskiej - dom mieszkalny	Piastów	16	dom mieszkalny
430	d. szpital dla obłąkanych Prowincji Śląskiej - dom mieszkalny	Piastów	20	dom mieszkalny
431	d. szpital dla obłąkanych Prowincji Śląskiej - dom mieszkalny	Piastów	35	dom mieszkalny
432	d. szpital dla obłąkanych Prowincji Śląskiej - dom mieszkalny	Piastów	37	dom mieszkalny
433	d. szpital dla obłąkanych Prowincji Śląskiej - dom mieszkalny	Piastów	39	dom mieszkalny
434	cmentarz, ob. park miejski - d. szpital dla obłąkanych Prowincji Śląskiej	Piastów		cmentarz

435	dom mieszkalny	Plac Pokoju	1	dom mieszkalny
436	dom mieszkalny	Plac Pokoju	2	dom mieszkalny
437	dom mieszkalny	Plac Pokoju	6	dom mieszkalny
438	dom mieszkalny	Plac Pokoju	9	dom mieszkalny
439	dom mieszkalny	Plac Pokoju	11	dom mieszkalny
440	pastorówka ob. dom parafialny, usługi	Plac Zamkowy	2-3	plebania
441	kaplica	Plac Zamkowy		kaplica
442	dom mieszkalny	Plater	1-2	dom mieszkalny
443	dom mieszkalny	Plater	3-4	dom mieszkalny
444	dom mieszkalny	Plater	5-6	dom mieszkalny
445	dom mieszkalny	Plater	7-8	dom mieszkalny
446	dom mieszkalny	Polna	2	dom mieszkalny
447	dom mieszkalny	Polna	2a	dom mieszkalny
448	dom mieszkalny	Polna	2b	dom mieszkalny
449	dom mieszkalny	Polna	9	dom mieszkalny
450	dom mieszkalny	Polna	12	dom mieszkalny
451	dom mieszkalny	Polna	16	dom mieszkalny
452	dom mieszkalny	Polna	17	dom mieszkalny
453	dom mieszkalny	Polna	17a	dom mieszkalny
454	dom mieszkalny	Polna	18	dom mieszkalny
455	d. budynek administracyjny zakładów produkcyjnych ceramiki	Polna	19	administracyjny
456	dom mieszkalny	Polna	20	dom mieszkalny
457	dom mieszkalny	Polna	20a	dom mieszkalny
458	dom mieszkalny	Pomorska	1	dom mieszkalny
459	dom mieszkalny	Pomorska	2	dom mieszkalny
460	dom mieszkalny	Prusa	1	dom mieszkalny
461	dom mieszkalny	Prusa	2	dom mieszkalny
462	dom mieszkalny	Prusa	3	dom mieszkalny
463	dom mieszkalny	Prusa	4	dom mieszkalny
464	dom mieszkalny	Prusa	5	dom mieszkalny
465	dom mieszkalny	Prusa	6	dom mieszkalny
466	dom mieszkalny	Prusa	7	dom mieszkalny
467	dom mieszkalny	Prusa	8	dom mieszkalny
468	dom mieszkalny	Prusa	9	dom mieszkalny
469	dom mieszkalny	Prusa	10	dom mieszkalny
470	dom mieszkalny	Prusa	11	dom mieszkalny
471	dom mieszkalny	Prusa	12	dom mieszkalny
472	dom mieszkalny	Prusa	13	dom mieszkalny
473	dom mieszkalny	Prusa	14	dom mieszkalny
474	dom mieszkalny	Prusa	15	dom mieszkalny
475	dom mieszkalny	Prusa	16	dom mieszkalny
476	dom mieszkalny	Prusa	17	dom mieszkalny
477	dom mieszkalny	Prusa	31-32	dom mieszkalny
478	dom mieszkalny	Ptasia	1	dom mieszkalny
479	dom mieszkalny	Ptasia	2	dom mieszkalny
480	dom mieszkalny	Ptasia	4	dom mieszkalny

481	dom mieszkalny	Rynek	1	dom mieszkalny
482	dom mieszkalny	Rynek	2	dom mieszkalny
483	dom mieszkalny	Rynek	3	dom mieszkalny
484	dom mieszkalny	Rynek	4	dom mieszkalny
485	dom mieszkalny	Rynek	5	dom mieszkalny
486	dom mieszkalny	Rynek	6	dom mieszkalny
487	dom mieszkalny	Rynek	7	dom mieszkalny
488	dom mieszkalny z bramą przejazdową, tzw. Bramą Kutuzowa (Brama Piastowska)	Rynek	7a	dom mieszkalny
489	dom mieszkalny	Rynek	8	dom mieszkalny
490	dom mieszkalny	Rynek	9	dom mieszkalny
491	dom mieszkalny	Rynek	10	dom mieszkalny
492	dom mieszkalny	Rynek	11	dom mieszkalny
493	dom mieszkalny	Rynek	12	dom mieszkalny
494	dom mieszkalny	Rynek	13	dom mieszkalny
495	dom mieszkalny	Rynek	14	dom mieszkalny
496	dom mieszkalny	Rynek	15	dom mieszkalny
497	dom mieszkalny	Rynek	16	dom mieszkalny
498	dom mieszkalny	Rynek	17	dom mieszkalny
499	dom mieszkalny	Rynek	18	dom mieszkalny
500	dom mieszkalny	Rynek	19	dom mieszkalny
501	dom mieszkalny	Rynek	20	dom mieszkalny
502	dom mieszkalny	Rynek	21	dom mieszkalny
503	dom mieszkalny	Rynek	22	dom mieszkalny
504	dom mieszkalny	Rynek	23	dom mieszkalny
505	dom mieszkalny	Rynek	24	dom mieszkalny
506	dom mieszkalny	Rynek	25	dom mieszkalny
507	dom mieszkalny	Rynek	26	dom mieszkalny
508	dom mieszkalny	Rynek	27	dom mieszkalny
509	dom mieszkalny	Rynek	28	dom mieszkalny
510	d. gospoda „Pod Złotym Aniołem”	Rynek	29	dom mieszkalny
511	dom mieszkalny	Rynek	30	dom mieszkalny
512	dom mieszkalny	Rynek	31	dom mieszkalny
513	dom mieszkalny	Rynek	32	dom mieszkalny
514	dom mieszkalny	Rynek	33	dom mieszkalny
515	dom mieszkalny	Rynek	34	dom mieszkalny
516	d. gospoda „Pod Trzema Wieńcami”	Rynek	35	dom mieszkalny
517	dom mieszkalny	Rynek	35	dom mieszkalny
518	dom mieszkalny	Rynek	36	dom mieszkalny
519	d. gospoda „Pod Trzema Lipami”	Rynek	37	dom mieszkalny
520	dom mieszkalny	Rynek	37	dom mieszkalny
521	dom mieszkalny	Rynek	38	dom mieszkalny
522	dom mieszkalny	Rynek	38	dom mieszkalny
523	ratusz	Rynek	41	ratusz
524	Królewskie Gimnazjum, ob. Sąd Rejonowy	Sądowa	1	publiczny
525	park przy d. gimnazjum	Sądowa		park

526	dom mieszkalny	Sądowa	7	dom mieszkalny
527	dom mieszkalny	Sierpnia	1-2	dom mieszkalny
528	dom mieszkalny	Sierpnia	15	dom mieszkalny
529	Miejska i Powiatowa Kasa Oszczędności, ob. bank PKO S.A.	Sierpnia	16	publiczny
530	dom mieszkalny	Skargi	2	dom mieszkalny
531	dom mieszkalny	Skargi	4	dom mieszkalny
532	dom mieszkalny	Spokojna	10	dom mieszkalny
533	d. gazownia miejska	Staszica	8	przemysłowe
534	d. gazownia miejska, budynek, aparatowni	Staszica	8	przemysłowe
535	dom mieszkalny	Ślusarska	1b-1c	dom mieszkalny
536	teatr	Teatralna	1	publiczny
537	dom mieszkalny	Teatralna	2-3	dom mieszkalny
538	d. Państwowa Szkoła Ceramiczna, ob. Zespół Szkół Elektronicznych	Tyrankiewiczów	2	publiczny
539	dom mieszkalny	Tyrankiewiczów	4-5	dom mieszkalny
540	dom mieszkalny	Tyrankiewiczów	6	dom mieszkalny
541	dom mieszkalny	Tyrankiewiczów	7	dom mieszkalny
542	Królewski Sierociniec (Dom Sierot), ob. zespół szkół	Tyrankiewiczów	11	publiczny
543	dom mieszkalny	Warszawska	1	dom mieszkalny
544	dom mieszkalny	Warszawska	5	dom mieszkalny
545	dom mieszkalny	Warszawska	6	dom mieszkalny
546	dom mieszkalny	Warszawska	11	dom mieszkalny
547	dom mieszkalny	Warszawska	12	dom mieszkalny
548	dom mieszkalny	Warszawska	17	dom mieszkalny
549	dom mieszkalny	Warszawska	18	dom mieszkalny
550	dom mieszkalny	Warszawska	19	dom mieszkalny
551	dom mieszkalny	Warszawska	20	dom mieszkalny
552	dom mieszkalny	Warszawska	21	dom mieszkalny
553	dom mieszkalny	Warszawska	22-23	dom mieszkalny
554	dom mieszkalny	Warszawska	27	dom mieszkalny
555	dom mieszkalny	Wesoła	8	dom mieszkalny
556	dom mieszkalny	Widok	1	dom mieszkalny
557	dom mieszkalny	Widok	4	dom mieszkalny
558	dom mieszkalny	Widok	5	dom mieszkalny
559	dom mieszkalny	Widok	6	dom mieszkalny
560	dom mieszklany ob. dom parafialny	Widok	10	dom mieszkalny
561	dom mieszkalny	Widok	12	dom mieszkalny
562	dom mieszkalny ob. pensjonat	Widok	14	dom mieszkalny
563	dom mieszkalny	Willowa	1	dom mieszkalny
564	dom mieszkalny	Willowa	3	dom mieszkalny
565	willa	Willowa	4	dom mieszkalny
566	willa	Willowa	5	dom mieszkalny
567	willa	Willowa	7	dom mieszkalny
568	dom mieszkalny	Willowa	11	dom mieszkalny

569	willa	Willowa	13	dom mieszkalny
570	willa	Willowa	15	dom mieszkalny
571	willa	Willowa	17	dom mieszkalny
572	willa	Willowa	19	dom mieszkalny
573	willa	Willowa	30	dom mieszkalny
574	willa	Willowa	36	dom mieszkalny
575	dom mieszkalny	Willowa	44	dom mieszkalny
576	dom mieszkalny	Wojska Polskiego	7	dom mieszkalny
577	dom mieszkalny	Wojska Polskiego	8-10	dom mieszkalny
578	dom mieszkalny	Wojska Polskiego	9	dom mieszkalny
579	dom mieszkalny	Wojska Polskiego	11	dom mieszkalny
580	dom mieszkalny	Wojska Polskiego	12	dom mieszkalny
581	dom mieszkalny	Wojska Polskiego	17	dom mieszkalny
582	dom mieszkalny	Wojska Polskiego	18	dom mieszkalny
583	dom mieszkalny	Wojska Polskiego	20	dom mieszkalny
584	dom mieszkalny	Wojska Polskiego	21	dom mieszkalny
585	dom mieszkalny	Wojska Polskiego	23-25	dom mieszkalny
586	dom mieszkalny	Wojska Polskiego	26	dom mieszkalny
587	dom mieszkalny	Wojska Polskiego	28	dom mieszkalny
588	dom mieszkalny	Wojska Polskiego	30	dom mieszkalny
589	dom mieszkalny	Wojska Polskiego	31	dom mieszkalny
590	dom mieszkalny	Wojska Polskiego	32	dom mieszkalny
591	dom mieszkalny	Wojska Polskiego	33	dom mieszkalny
592	dom mieszkalny	Wojska Polskiego	35-37	dom mieszkalny
593	dom mieszkalny	Wojska Polskiego	36	dom mieszkalny
594	dom mieszkalny	Wojska Polskiego	40	dom mieszkalny
595	dom mieszkalny ob. poczta	Wojska Polskiego	41	dom mieszkalny
596	dom mieszkalny	Wojska Polskiego	43	dom mieszkalny
597	dom mieszkalny	Wojska Polskiego	45	dom mieszkalny
598	dom mieszkalny	Wybickiego	1	dom mieszkalny
599	dom mieszkalny	Wybickiego	2	dom mieszkalny
600	dom mieszkalny	Wybickiego	3	dom mieszkalny
601	dom mieszkalny	Wybickiego	4	dom mieszkalny
602	dom mieszkalny	Wybickiego	5	dom mieszkalny
603	dom mieszkalny	Wybickiego	9	dom mieszkalny
604	dom mieszkalny	Wybickiego	10	dom mieszkalny
605	dom mieszkalny	Wybickiego	11	dom mieszkalny
606	dom mieszkalny	Wybickiego	12	dom mieszkalny
607	dom mieszkalny	Wybickiego	14	dom mieszkalny
608	dom mieszkalny	Wybickiego	15	dom mieszkalny
609	dom mieszkalny	Wybickiego	16	dom mieszkalny
610	dom mieszkalno-gospodarczy	Zabobrze	3	dom mieszkalny
611	dom mieszkalny	Zabobrze	8	dom mieszkalny
612	dom mieszkalny	Zabobrze	17	dom mieszkalny
613	dom mieszkalny	Zabobrze	18	dom mieszkalny
614	dom mieszkalny	Zabobrze	21	dom mieszkalny
615	dom mieszkalny	Zabobrze	27	dom mieszkalny

616	dom mieszkalny	Zabobrze	28	dom mieszkalny
617	dom mieszkalny	Zabobrze	95	dom mieszkalny
618	dom mieszkalny	Zabobrze	97	dom mieszkalny
619	dom mieszkalny	Zabobrze	104	dom mieszkalny
620	dom mieszkalny	Zabobrze	105-107	dom mieszkalny
621	dom mieszkalno-gospodarczy	Zabobrze	121	dom mieszkalny
622	dom mieszkalno-gospodarczy	Zabobrze	144	dom mieszkalny
623	dom mieszkalny	Zacisze	1	dom mieszkalny
624	dom mieszkalny	Zagłoby	1	dom mieszkalny
625	dom mieszkalny	Zagłoby	2	dom mieszkalny
626	dom mieszkalny	Zagłoby	3-5	dom mieszkalny
627	dom mieszkalny	Zagłoby	4	dom mieszkalny
628	sala gimnastyczna	Zgorzelecka	1	inne
629	dom mieszkalny	Zgorzelecka	3	dom mieszkalny
630	dom mieszkalny	Zgorzelecka	4	dom mieszkalny
631	dom mieszkalny	Zgorzelecka	5	dom mieszkalny
632	dom mieszkalny	Zgorzelecka	6	dom mieszkalny
633	dom mieszkalny	Zgorzelecka	8a	dom mieszkalny
634	dom mieszkalny	Zgorzelecka	9	dom mieszkalny
635	dom mieszkalny	Zgorzelecka	10	dom mieszkalny
636	d. Dom Ludowy, ob. zespół szkół	Zgorzelecka	18	publiczny
637	willa podmiejska	Zgorzelecka	19	dom mieszkalny
638	dom mieszkalny	Zgorzelecka	22	dom mieszkalny
639	klasztor i szpital św. Ducha Zakonu Krzyżowców z Czerwoną Gwiazdą, ob. Zgromadzenie Sióstr Adorantek Krwi Chrystusa	Zgorzelecka	27	inne
640	pałacyk hrabiego Pücklera, ob. Powiatowy Zespół Szkół	Zgorzelecka	28-29	pałac
641	dom mieszkalny	Zgorzelecka	31	dom mieszkalny
642	dom mieszkalny	Zgorzelecka	32	dom mieszkalny
643	dom mieszkalny	Zgorzelecka	33	dom mieszkalny
644	dom mieszkalny	Zgorzelecka	34	dom mieszkalny
645	dom mieszkalny	Zgorzelecka	36	dom mieszkalny
646	dom mieszkalny	Zgorzelecka	46	dom mieszkalny
647	dom mieszkalny	Zgorzelecka	47	dom mieszkalny
648	dom mieszkalny	Zgorzelecka	50	dom mieszkalny
649	dom mieszkalny	Zwycięstwa	1	dom mieszkalny
650	dom mieszkalny	Zwycięstwa	4	dom mieszkalny
651	dom mieszkalny	Zwycięstwa	8	dom mieszkalny
652	dom mieszkalny	Zwycięstwa	21	dom mieszkalny
653	dom mieszkalny	Żeromskiego	1-2	dom mieszkalny
654	dom mieszkalny	Żeromskiego	7-11	dom mieszkalny
655	dom mieszkalny	Żeromskiego	8	dom mieszkalny
656	dom mieszkalny	Żeromskiego	10	dom mieszkalny
657	dom mieszkalny	Żeromskiego	13-17	dom mieszkalny
658	dom mieszkalny	Żeromskiego	16	dom mieszkalny
659	dom mieszkalny	Żeromskiego	18-20	dom mieszkalny
660	dom mieszkalny	Żeromskiego	29	dom mieszkalny

661	dom mieszkalny	Żwirki i Wigury	2	dom mieszkalny
662	dom mieszkalny	Żwirki i Wigury	4	dom mieszkalny
663	dom mieszkalny	Żwirki i Wigury	6	dom mieszkalny
664	wiadukt kolejowy	nad rz. Bóbr, pół - zach/ część miasta		most/wiadukt
665	wieża widokowa Jenny	ul.Piastów		inne
666	trafostacja	Dzieci Wrześni		trafostacja
667	trafostacja	Zabobrze	30	trafostacja
668	wieża ciśnień kolejowa	Hutnicza		wieża ciśnień

Występowanie zabytków ujętych w gminnej ewidencji zabytków zostało uwzględnione w planach zagospodarowania przestrzennego obowiązujących na obszarze miasta – stosownie do okresu, w jakim te plany były sporządzane oraz do ówczesnego stanu ewidencji. Dla obszarów charakteryzujących się licznym występowaniem zabytków ewidencyjnych ustalono w planach miejscowych strefy ochrony konserwatorskiej (tzw. „podstawowej", a w starszych planach - strefę „B" ochrony konserwatorskiej), określając przedmiot i zakres koniecznej ochrony konserwatorskiej.

II-4.4. Zabytki archeologiczne

Pierwsze, najstarsze wzmianki dotyczące odkryć archeologicznych na terenie Bolesławca pochodzą z roku 1865 (dotyczące tzw. Bolesławca I). Pod koniec wieku badania obejmowały zwłaszcza tereny osady i grodziska (Bolesławiec I i Bolesławiec II), a nasilenie prac inwentaryzacyjnych nastąpiło w okresie międzywojennym. W nieco mniejszym stopniu prowadzono badania nad innymi grupami znalezisk – skarbami i krzyżami pokutnymi. Po wojnie badania zostały wznowione poczynając od połowy lat pięćdziesiątych, teren Bolesławca był badany intensywniej zwłaszcza na początku lat osiemdziesiątych (Bolesławiec I i Bolesławiec II, tereny wydobycia złota). Z powodu dużej niedokładności dokumentacji, zarówno przed-, jak i powojennej, a także zaginięcia zabytków trudne jest odtworzenie początków i rozwoju osadnictwa na terenie miasta.

Bolesławiec I
Bolesławiec – Zabobrze

Teren grodziska na lewym brzegu Bobru, pomimo wątpliwości niektórych badaczy, jego istnienie wydaje się być pewnikiem, prace archeologiczne są na tym terenie utrudnione, gdyż pod koniec XIX wieku przeprowadzono tu prace niwelacyjne przy budowie drogi, za istnieniem grodziska (osady) przemawiają wiadomości źródłowe (dokument biskupa wrocławskiego Tomasza z 1264 r.), oraz liczne stanowiska archeologiczne przed wojną: cmentarzysko ciałopalne, epoka brązu, odkrycie 1885; tzw. srebrny skarb, ok. 1000, odkrycie 1907; cmentarzysko ciałopalne, epoka brązu, odkrycie 1910, badania 1921, 1922, 1933; znaleziska luźne, neolit, okres wpływów rzymskich, czasy nowożytne. Po wojnie przeprowadzono badania powierzchniowe (1982 i 1983), brak znalezisk.

Bolesławiec II
w północno-zachodniej części miasta, ok. 100 m
na wschód od skrzyżowania ulic Staszica i Stolarskiej

Grodzisko z XII – XIV wieku, znane od 1880 r., badania w roku 1932 i 1934, 1966, 1977, 1978, 1982, 1983; dużo różnorodnego materiału zabytkowego – epoka brązu, okres wpływów rzymskich, wczesne i późne średniowiecze, obiekt wpisany do rejestru dóbr kultury pod nr 188/Arch/66.

Teren górnictwa złota
kompleks leśny, o powierzchni 8 km, rozciągający się na południe od Bolesławca,
po obu stronach głównej drogi prowadzącej do Lwówka Śląskiego

Wzmianki źródłowe w najstarszych kronikach miejskich, potwierdzone badaniami, prowadzonymi pod kierunkiem prof. J. Kaźmierczyka z Katedry Archeologii UWr w latach osiemdziesiątych XX w., m.in. odkryto ok. 80 szybów, charakterystyczne zagłębienia o średnicy 20-30 m. i głębokości 5-10 m, system płuczek.

Teren najstarszego przedmieścia, zamieszkiwanego przez górników złota
przy ul. Komuny Paryskiej

Datowane na czas wczesnego średniowiecza. Tędy biegł ważny szlak handlowy, prowadzący na południe; na parceli nr 37 w 1870 r. dokonano bardzo ciekawego odkrycia – ujawniono

wczesnośredniowieczne miejsce kultu (różnorodne znaleziska, najcenniejsze z nich to - figurka tzw. „Bolesławieckiej Wenus").

Dla obszarów charakteryzujących się licznym występowaniem udokumentowanych znalezisk zabytków archeologicznych ustalono w dotychczas uchwalonych planach miejscowych strefy ochrony konserwatorskiej, określając przedmiot i zakres koniecznej ochrony konserwatorskiej.

II-4.5. Dobra kultury współczesnej

Definicja ustawowa dóbr kultury współczesnej została zawarta w art. 2. pkt 10 ustawy *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*. Zgodnie z treścią tej definicji, przez dobra kultury współczesnej należy rozumieć *„niebędące zabytkami dobra kultury takie jak: pomniki, miejsca pamięci, budynki, ich wnętrza i detale, zespoły budynków, założenia urbanistyczne i krajobrazowe będące uznanym dorobkiem współcześnie żyjących pokoleń, jeżeli cechuje je wysoka wartość artystyczna lub historyczna"*.

Dotychczas żadnym obiektom na obszarze miasta nie nadano statusu „dobra kultury współczesnej".

II-5. WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ICH ZDROWIA

II-5.1. Ludność

Miasto Bolesławiec w roku 2013 zamieszkiwało 38 273 mieszkańców (z tego 20 401 kobiet i 17 859 mężczyzn) (stan w roku 2013). Gęstość zaludnienia wynosi 1 675 osób/km² i jest wyższa niż średnia dla miast w województwie. Liczba ludności systematycznie spada, co spowodowane jest głównie ujemnym saldem migracji oraz spadkiem przyrostu naturalnego. Dla porównania, w roku 2003 Bolesławiec zamieszkiwało 41 862 mieszkańców (z tego 22 017 kobiet i 19 845 mężczyzn).

Strukturę wieku mieszkańców w zestawieniu lat 2003 i 2013 przedstawia poniższa tabela:

Wiek	0-6		7-15		16-19		20-65	20-60	> 65	>60	Razem:	
Płeć	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K
2003	1 179 2,81%	1 293 3,80%	2 118 5,05%	2 038 4,86%	1 275 3,04%	1 289 3,07%	13 251 31,65%	13 272 31,70%	1 908 4,55%	4 239 10,12%	19 845 47,40%	22 017 52,60%
Σ	2 472 5,90%		4 156 9,92%		2 564 6,12%		26 523 63,35%		6 147 14,68%		41 862	
2013	1 309 3,42%	1 194 3,11%	1 427 3,72%	1 400 3,65%	777 2,03%	695 1,81%	12 153 31,75%	11 372 29,71%	2 193 5,72%	5 753 15,03%	17 859 46,66%	20 414 53,34%
Σ	2 503 6,53%		2 827 7,38%		1 472 3,84%		23 525 61,46%		7 946 20,76%		38 273	

Jak wynika z powyższego zestawienia, wzrósł udział dzieci w wieku do 6 lat. Przybyło także osób w wieku emerytalnym. Niemal o połowę spadł udział młodzieży w wieku od 16 do 19 lat.

Kierunki migracji mieszkańców Bolesławca w latach 2007 –2013 przedstawiały się następująco:

Rok	Wymeldowania ogółem	Kierunki migracji:													
		Gmina Bolesławiec	Gmina Nowogrodziec	Gmina Osiecznica	Gmina Warta Bolesławiecka	Gmina Gromadka	Powtórne zameldowanie w Bolesławcu	Wrocław	Województwo Dolnośląskie (bez kol.3-9)	Kraków	Warszawa	Poznań	Pozostałe miejscowości w kraju	Nieuregulowany obowiązek meldunkowy	Za granicę
2007	**528**	146	17	2	24	1	29	42	64	1	6	0	64	132	0
2008	**724**	188	26	15	34	1	90	51	90	2	7	5	77	138	0
2009	**791**	204	16	13	30	1	89	59	62	4	9	0	88	216	0
2010	**861**	148	32	24	43	9	123	57	70	8	13	2	76	256	0
2011	**911**	164	24	14	35	2	99	44	97	3	1	4	93	331	0
2012	**840**	127	20	18	29	2	80	55	61	4	7	1	76	351	9
2013	**893**	179	15	20	43	4	75	64	104	1	2	0	77	285	24

II-5.2. Mieszkalnictwo

Według informacji pochodzących z Urzędu Statystycznego we Wrocławiu, na koniec 4 kwartału 2013 r. w Bolesławcu było 15 327 mieszkań, przy średniej powierzchni użytkowej mieszkania wynoszącej 62,5 m². Liczba osób przypadająca na jedno mieszkanie wynosiła średnio 2,60 (średnio 24 m² na 1 osobę).

Do użytkowania oddano w 2012 r. w sumie 60 mieszkań (w tym w budynkach indywidualnych 39 mieszkań) o przeciętnej powierzchni mieszkania wynoszącej 146,6 m² (w tym w budynkach indywidualnych średnia powierzchnia mieszkania wynosiła 187,1 m².

Na koniec lutego 2014 r. Gmina Miejska Bolesławiec w swoich zasobach posiadała 1 623 lokale mieszkalne o łącznej powierzchni 68 345,21 m² (co daje średnia powierzchnię 1 mieszkania wynoszącą 42,11 m².

II-5.3. Rynek pracy.

Według danych pochodzących z Urzędu Statystycznego we Wrocławiu (wg. stanu na dzień 31 grudnia 2012 r.) liczba pracujących ogółem wynosiła 10 822 osób, w tym 6 238 kobiet.

W Przemyśle i budownictwie zatrudnionych było ogółem 5 109 osób, natomiast działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości oraz pozostałe usługi dały zatrudnienie 3 750 osobom.

Według informacji pochodzących z Powiatowego Urzędu Pracy w Bolesławcu, w końcu 4 kwartału 2013 r., liczba osób bezrobotnych wynosiła 1 694, z czego 863 stanowiły kobiety. dla porównania w końcu 4 kwartału 2012 r. liczba osób bezrobotnych wynosiła 1 865, z czego 911 stanowiły kobiety. Liczba bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy (m. in. osoby samotnie wychowujące dziecko, osoby po odbyciu kary pozbawienia wolności, osoby niepełnosprawne) wynosiła 1 516, z czego 765 stanowiły kobiety.

II-5.4. Opieka, oświata, wychowanie i wyższa edukacja

Dostęp do placówek oświatowych, wychowawczych i wyższej edukacji na terenie bolesławca należy uznać za dobry.

Zgodnie z uchwałą Nr XXX/233/2012 Rady Miasta Bolesławiec z dnia 28 listopada 2012 r. ustalono, że na terenie Bolesławca sieć publicznych szkół podstawowych i publicznych gimnazjów prowadzonych przez gminę obejmować będzie wszystkie szkoły podstawowe i gimnazja, w tym wchodzące w skład 3 zespołów szkół. W uchwale określono granice obwodów w sposób umożliwiający wszystkim dzieciom z terenu gminy miejskiej Bolesławiec spełnianie obowiązku szkolnego, uwzględniając równocześnie, że droga dziecka z domu do szkoły nie może przekraczać: 3 km - w przypadku uczniów klas I – IV szkół podstawowych, a 4 km - w przypadku uczniów klas V i VI szkół podstawowych oraz uczniów gimnazjów. W przypadku, gdy droga dziecka z domu do szkoły, w której obwodzie dziecko mieszka, przekracza wymienione wyżej odległości, obowiązkiem gminy jest zapewnienie bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu lub zwrot kosztów przejazdu środkami komunikacji publicznej.

Należy podkreślić, że dane zamieszczone w niniejszym rozdziale są aktualne na czas sporządzania *Studium* – z uwagi na zmieniającą się politykę państwa w zakresie struktury systemu oświatowego i związane z tym zmieniające się obowiązki samorządów w zakresie oświaty i wychowania, sytuacja jest dynamiczna i podlega ciągłym zmianom.

Przedszkola

Na terenie miasta funkcjonuje 7 miejskich przedszkoli publicznych, w tym filia Przedszkola nr 3 przy ul. Dolne Młyny 42a:

Lp.	Nazwa jednostki, adres	Oferta placówki
1.	**Miejskie Przedszkole Publiczne nr 1** ul. Jana Pawła II 50d 59-700 Bolesławiec	dzieci w wieku od 3 do 6 lat opieka całodzienna wyżywienie – własna kuchnia nowoczesny i bezpieczny plac zabaw warsztaty plastyczne, teatralne, umuzykalniające, ruchowe i badawcze, zajęcia rozwijająco-doskonalące
2.	**Miejskie Przedszkole Publiczne nr 2 im. Marii Konopnickiej** ul. Mikołaja Brody 17 59-700 Bolesławiec	dzieci w wieku od 3 do 6 lat opieka całodzienna wyżywienie – własna kuchnia nowoczesny i bezpieczny plac zabaw

		język niemiecki, rytmika i taniec, terapia logopedyczna, ćwiczenia korekcyjno-kompensacyjne
3.	**Miejskie Przedszkole Publiczne nr 3** ul. Ceramiczna 5 59-700 Bolesławiec **Filia Miejskiego Przedszkola Publicznego nr 3** ul. Dolne Młyny 42a 59-700 Bolesławiec	dzieci w wieku od 3 do 6 lat opieka całodzienna wyżywienie – catering nowoczesny i bezpieczny plac zabaw logorytmika, warsztaty muzyczne, plastyczne i taneczne
4.	**Miejskie Przedszkole Publiczne nr 4** ul. Sądowa 9 59-700 Bolesławiec	dzieci w wieku od 3 do 6 lat opieka całodzienna wyżywienie – własna kuchnia nowoczesny i bezpieczny plac zabaw język niemiecki, rytmika, zajęcia artystyczne, koncerty muzyczne, terapia logopedyczna i pedagogiczna
5.	**Miejskie Przedszkole Publiczne nr 5 im. Jana Brzechwy** ul. Zygmunta Augusta 16B 59-700 Bolesławiec	oddziały żłobkowe – dzieci od 5 m-ca życia do lat 3 oddziały przedszkolne – dzieci w wieku od 3 do 6 lat opieka całodzienna wyżywienie – własna kuchnia nowoczesny i bezpieczny plac zabaw warsztaty muzyczne i teatralne
6.	**Miejskie Przedszkole Publiczne nr 6** ul. Piotra i Pawła 2 59-700 Bolesławiec	dzieci w wieku od 3 do 6 lat opieka całodzienna wyżywienie – własna kuchnia nowoczesny i bezpieczny plac zabaw rytmika, logorytmika, warsztaty plastyczne i teatralne
7.	**Miejskie Przedszkole Publiczne nr 7** z oddziałami integracyjnymi ul. Górne Młyny 5 59-700 Bolesławiec	dzieci w wieku od 3 do 6 lat 2 oddziały integracyjne – zajęcia specjalistyczne opieka całodzienna wyżywienie – własna kuchnia nowoczesny i bezpieczny plac zabaw język angielski, zajęcia rytmiczno-ruchowe, język angielski

Poniżej przedstawiono wykaz szkół, w których planuje się utworzenie oddziałów przedszkolnych dla dzieci 5 i 6 – letnich:

- **Miejski Zespół Szkół nr 2 w Bolesławcu - Szkoła Podstawowa nr 1**
  ul. Jana Pawła II 38c, 59-700 Bolesławiec
- **Miejski Zespół Szkół nr 3 w Bolesławcu - Szkoła Podstawowa nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi**
  ul. Bankowa 8, 59-700 Bolesławiec
- **Szkoła Podstawowa nr 3**
  ul. Ceramiczna 5, 59-700 Bolesławiec
- **Szkoła Podstawowa nr 4**
  Mikołaja Brody 12, 59-700 Bolesławiec

Ofertę miejskich przedszkoli publicznych na terenie miasta uzupełnia oferta niepublicznych placówek. Należą do nich m. in.:

- **Smerfiki Małe. Małe przedszkole. Niepubliczny punkt przedszkolny**
  ul. Jana Pawła II 20a, 59-700 Bolesławiec
- **Jacek i Agatka. Niepubliczne przedszkole**
  ul. Komuny Paryskiej 1, 59-700 Bolesławiec
- **Zielona Nibylandia. Przedszkole niepubliczne**
  ul. Matejki 2, 59-700 Bolesławiec
- **Oxpress. Prywatne przedszkole**
  ul. Tyrankiewiczów 22, 59-700 Bolesławiec
- **Nibylandia. Przedszkole niepubliczne**
  ul. Łukasiewicza 8 lok. 41, 59-700 Bolesławiec
- **Kid's Academy s.c. Niepubliczny punkt przedszkolny**
  ul. Bankowa 9, 59-700 Bolesławiec

Szkoły podstawowe i gimnazja

Poniżej przedstawiono jednostki w sieci publicznych szkół podstawowych i gimnazjów prowadzonych przez Gminę Miejską Bolesławiec:

- **Miejski Zespół Ekonomiczno-Administracyjny**
  Pl. Marszałka J. Piłsudskiego 1, 59-700 Bolesławiec
- **Szkoła Podstawowa nr 3 im. Armii Krajowej**
  ul. Ceramiczna 5, 59-700 Bolesławiec
- **Szkoła Podstawowa nr 4 im. Jana Matejki**
  ul. Mikołaja Brody 12, 59-700 Bolesławiec
- **Gimnazjum Samorządowe nr 2 im. Polaków Zesłanych na Sybir**
  ul. Bielska 5, 59-700 Bolesławiec
- **Miejski Zespół Szkół nr 1**
  ul. Dolne Młyny 60, 59-700 Bolesławiec

  w którego skład wchodzą:

  - ✓ **Szkoła Podstawowa nr 5 im. Aleksandra Janowskiego**
  - ✓ **Gimnazjum Samorządowe nr 4**
- **Miejski Zespół Szkół nr 2**
  ul. Jana Pawła II 38c, 59-700 Bolesławiec

  w którego skład wchodzą:

  - ✓ **Szkoła Podstawowa nr 1 im. Janusza Kusocińskiego**
  - ✓ **Gimnazjum Samorządowe nr 1**
- **Miejski Zespół Szkół nr 3**
  ul. Juliusza Słowackiego 2, 59-700 Bolesławiec

  w którego skład wchodzą:

  - ✓ **Szkoła Podstawowa nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi im. Bohaterów II Armii Wojska Polskiego**
    ul. Bankowa 8, 59-700 Bolesławiec
  - ✓ **Gimnazjum Samorządowe nr 3 im. Jana Pawła II**
    ul. Juliusza Słowackiego 2, 59-700 Bolesławiec.

Na obszarze miasta zlokalizowane są także szkoły podległe Powiatowi Bolesławieckiemu:

- **II Liceum Ogólnokształcące w Bolesławcu**
  ul. Dolne Młyny 60, 59-700 Bolesławiec
- **Powiatowy Zespół Szkół i Placówek Specjalnych w Bolesławcu**
  ul. Zgorzelecka 28/29, 59-700 Bolesławiec
- **Zespół Szkół Budowlanych w Bolesławcu**
  Al. Tysiąclecia 51, 59-700 Bolesławiec
- **Zespół Szkół Elektronicznych w Bolesławcu**
  ul. Tyrankiewiczów 2, 59-700 Bolesławiec
- **Zespół Szkół Handlowych i Usługowych w Bolesławcu**
  ul. Zgorzelecka 18, 59-700 Bolesławiec
- **Zespół Szkół Mechanicznych w Bolesławcu**
  ul. Górne Młyny 1, 59-700 Bolesławiec
- **Zespół Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych w Bolesławcu**
  ul. Komuny Paryskiej 6, 59-700 Bolesławiec
- **Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Bolesławcu**
  ul. H. i W. Tyrankiewiczów 11, 59-700 Bolesławiec.

Na terenie Miasta Bolesławiec działają także inne placówki oświatowe, oferujące możliwości kształcenia na poziomie podstawowym i gimnazjalnym:

- **Publiczna Szkoła Podstawowa i Publiczne Gimnazjum Zakonu Pijarów im. ks. Stanisława Konarskiego w Bolesławcu**
  ul. Bankowa 10, 59-700 Bolesławiec
- **Prywatna Szkoła Podstawowa „OXPRESS" w Bolesławcu** (uprawnienia szkoły publicznej)
  ul. H. i W. Tyrankiewiczów 22, 59-700 Bolesławiec
- **Prywatne Gimnazjum„OXPRESS" w Bolesławcu** (uprawnienia szkoły publicznej)
  Al. Tysiąclecia 48, 59-700 Bolesławiec
- **I Prywatne Gimnazjum w Bolesławcu** (uprawnienia szkoły publicznej)
  ul. H. i W. Tyrankiewiczów 11, 59-700 Bolesławiec
- **II Prywatne Gimnazjum w Bolesławcu** (uprawnienia szkoły publicznej)
  ul. Bankowa 6e/2, 59-700 Bolesławiec
- **Niepubliczne Gimnazjum dla Dorosłych w Bolesławcu** (uprawnienia szkoły publicznej)
  ul. M. Opitza 11, 59-700 Bolesławiec
- **Prywatne Gimnazjum Nr 3 z Oddziałami Przysposabiającymi do Pracy w Bolesławcu** (uprawnienia szkoły publicznej)
  ul. M. Opitza 11, 59-700 Bolesławiec.

Szkolnictwo wyższe

Na terenie miasta dostęp do edukacji na poziomie wyższym oferują:

- **Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny w Bolesławcu**
  ul. Jana Pawła II 38 C, 59-700 Bolesławiec
- **Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie**
  ul. Tyrankiewiczów 11, 59-700 Bolesławiec
- **Społeczna Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Zarządzania w Łodzi Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny w Bolesławcu**
  ul. Słowackiego 2, 59-700 Bolesławiec
- **Społeczna Akademia Nauk - Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny w Bolesławcu**
  ul. Słowackiego 2, 59-700 Bolesławiec.

II-5.5. Kultura

Ważnym zadaniem z punktu widzenia zaspokojenia potrzeb kulturalno-edukacyjnych wspólnoty lokalnej było zrealizowanie projektu pod nazwą „Centrum Kulturalno-Edukacyjne w Bolesławcu", w skład którego wchodziły dwa zadania – przebudowa budynku kina Forum (zrealizowano w I kwartale 2008 r.) oraz Międzynarodowe Centrum Ceramiki - Budowa Bolesławieckiego Ośrodka Kultury.

Dostępność do placówek organizujących działalność kulturalną na terenie Bolesławca należy ocenić jako dobrą. Są to głównie:

Lp.	Nazwa jednostki	Adres jednostki
1.	Muzeum Ceramiki w Bolesławcu	ul. Mickiewicza 13, 59-700 Bolesławiec
2.	Bolesławiecki Ośrodek Kultury – Międzynarodowe Centrum Ceramiki w Bolesławcu	pl. Marsz. J Piłsudskiego1c, 59-700 Bolesławiec
3.	Miejska Biblioteka Publiczna im. Cypriana Kamila Norwida w Bolesławcu	ul. Sądowa 8, 59-700 Bolesławiec
4.	Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia im. W. Lutosławskiego w Bolesławcu	ul. Grunwaldzka 9, 59-700 Bolesławiec
5.	Młodzieżowy Dom Kultury im. St. Wyspiańskiego w Bolesławcu	ul. Grunwaldzka 5, 59-700 Bolesławiec

Poniżej przedstawiono wyciąg z rejestru instytucji kultury:

Lp.	Pełna nazwa instytucji kultury	Siedziba i adres instytucji kultury	Akt o utworzeniu instytucji kultury	Akt o nadaniu statutu instytucji kultury
1.	Bolesławiecki Ośrodek Kultury - Międzynarodowe	pl. Marsz. J Piłsudskiego1c	Uchwała Nr 40/198/70 Prezydium Powiatowej	Uchwała Nr XLV/370/09 Rady Miasta Bolesławiec

	Centrum Ceramiki w Bolesławcu	59-700 Bolesławiec	Rady Narodowej w Bolesławcu z dnia 26.09.1970 r.	z dnia 25.11.2009 r.
2.	Miejska Biblioteka Publiczna im. Cypriana Kamila Norwida w Bolesławcu	ul. Sądowa 8 59-700 Bolesławiec	Uchwała Nr 136/697/73 Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Bolesławcu z dnia 9.11.1973 r.	Uchwała Nr LXI/510/10 Rady Miasta Bolesławiec z dnia 27.10.2010 r.
3.	Muzeum Ceramiki ul. Mickiewicza 13 w Bolesławcu	ul. Mickiewicza 13 59-700 Bolesławiec	Uchwała Nr 124/916/68 Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Bolesławcu z dnia 9.12.1968 r.	Uchwała Nr V/43/99 Rady Miejskiej w Bolesławcu z dnia 18.02.1999 r.

Działalnością kulturalną w mieście zajmuje się także m.in.: Autorska Pracownia Muzyczna i Szkoła Gitary, Towarzystwo Miłośników Bolesławca, Bolesławieckie Stowarzyszenie Kolekcjonerów i Miłośników Historii Miasta, Bolesławieckie Towarzystwo Fotograficzne, Centrum Muzyczne „Arfik", Szkoła Muzyczna „Yamaha".

Najważniejsze imprezy kulturalne to Dni Bolesławca (zasięg powiatowy), Bolesławieckie Święto Ceramiki i Blues nad Bobrem (zasięg ogólnopolski z tendencją do charakteru międzynarodowego). Ponadto do znanych imprez należą Festiwal Kultury Południowosłowiańskiej i Międzynarodowy Plener Ceramiczno – Rzeźbiarski.

II-5.6. Sport i rekreacja

Sportem masowym i organizacją imprez o charakterze od lokalnego do ogólnopolskiego zajmuje się w mieście Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji. MOSiR jest samodzielną jednostką organizacyjną Gminy Miejskiej Bolesławiec i administruje Zakładem Kąpielowym (kryta pływalnia, centrum odnowy biologicznej, sala gimnastyczna), Stadionem Miejskim oraz Ośrodkiem Wodno – Sportowym (baseny odkryte, boiska, korty tenisowe, pokoje gościnne, pole namiotowe i campingowe).

Lp.	Nazwa jednostki	Adres jednostki
1.	Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji (MOSiR)	**Centrum Odnowy Biologicznej** ul. Zgorzelecka 52,59-700 Bolesławiec (obiekt oddany do rewitalizacji) **Ośrodek Wodno-Sportowy, Pokoje Gościnne** ul Spacerowa 26, 59-700 Bolesławiec, **Stadion Miejski** ul. Spółdzielcza 2, 59-700 Bolesławiec **Imprezy, Reklama i Marketing** ul. Spółdzielcza 2, 59-700 Bolesławiec
2.	Kryta Pływalnia Sportowo – Rekreacyjna w Bolesławcu Sp. z o.o. Bolesławiecki Park Wodny ORKA	Pl. Ks. Jerzego Popiełuszki 1, 59-700 Bolesławiec

Gmina Miejska Bolesławiec dofinansowuje 18 klubów sportowych, w tym 5 Uczniowskich Klubów Sportowych. Najliczniejsze z nich to: TOP Bolesławiec (m.in. tenis stołowy, piłka siatkowa, szachy, pływanie, koszykówka), Międzyszkolny Klub Sportowy „Bolesławia" (lekka atletyka), Bolesławiecki Klub Sportowy „Bobrzanie" (piłka nożna) i Klub Sportowy „Starbol" (koszykówka).

II-5.7. Opieka zdrowotna

Dostęp do podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej w Bolesławcu należy określić jako dobry. Według danych pochodzących z Urzędu Statystycznego we Wrocławiu (wg. stanu na dzień 31 grudnia 2012 r.), na obszarze powiatu bolesławieckiego dostępnych było 188 łóżek w szpitalach ogólnych, 26 aptek i 5 punktów aptecznych. Oprócz tego dostęp do opieki zdrowotnej zapewniały 42 przychodnie i 34 praktyki lekarskie.

Na terenie miasta Bolesławiec dostęp do opieki zdrowotnej zapewniają przede wszystkim:

- Wojewódzki dla Nerwowo i Psychicznie Chorych przy Alei Tysiąclecia 30,
- Zespół Opieki Zdrowotnej przy ul. Jeleniogórskiej 4.

Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Bolesławcu jest samodzielnym, publicznym zakładem opieki zdrowotnej od roku 1998. Cele pracy Szpitala to: rozpoznanie, rehabilitacja

oraz profilaktyka zaburzeń psychicznych i nerwowych w warunkach stacjonarnych i laboratoryjnych. Szpital dysponuje następującymi oddziałami:

- Izba przyjęć
- Oddział Psychiatryczny 8B 8C
- Oddział Psychiatryczny dla Dzieci i Młodzieży 5B
- Oddział Psychiatryczny 3A 3B
- Oddział Psychiatryczny 4B
- Oddział Psychiatryczny 5C
- Oddział Psychosomatyczny 8A
- Oddział Leczenia Uzależnień 7AB
- Oddział leczenia alkoholowych zespołów abstynencyjnych (detoksykacji) 7C
- Oddział Dzienny
- Oddział rehabilitacji neurologicznej
- Oddział rehabilitacji ogólnoustrojowej

Na terenie szpitala działa Zakład opiekuńczo leczniczy (Oddział 2D ZOL i Oddział 9 ZOL), a także poradnie:

- Zdrowia Psychicznego dla Dorosłych
- Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży
- Terapii Uzależnień od alkoholu
- Neurologiczna

Wojewódzki dla Nerwowo i Psychicznie Chorych otrzymał III nagrodę w prestiżowym Ogólnopolskim Konkursie Medycznym PERŁY MEDYCYNY 2013.

Zespół Opieki Zdrowotnej w Bolesławcu jest publicznym zakładem opieki zdrowotnej, nad którym nadzór merytoryczny i finansowy sprawuje Zarząd Powiatu Bolesławieckiego. ZOZ dysponuje następującymi oddziałami szpitalnymi:

- Oddział Wewnętrzny z Pododdziałem Neurologicznym
- Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii
- Oddział Zakaźny
- Oddział Dziecięcy
- Oddział Ginekologiczno-Położniczy
- Oddział Neonatologiczny
- Oddział Chirurgii Ogólnej z Pododdziałem Chirurgii Onkologicznej
- Oddział Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej
- Szpitalny Oddział Ratunkowy-SOR

W rankingu ogłoszonym w 2014 r. przez dziennik „Rzeczpospolita” oraz Centrum Monitorowania Jakości w Ochronie Zdrowia (klasyfikującym 256 szpitali z terenu całego kraju), Zespół Opieki Zdrowotnej w Bolesławcu znalazł się w pierwszej dziesiątce najlepszych placówek w województwie dolnośląskim (7 miejsce na liście).

Do Zespołu Opieki Zdrowotnej w Bolesławcu przynależą poradnie i pracownie wykonujące badania na potrzeby oddziałów szpitalnych, poradni przyszpitalnych, lekarzy pierwszego kontaktu oraz pacjentów ambulatoryjnych:

Poradnie

- Onkologiczna i Chemioterapii
- Chirurgii Ogólnej
- Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej
- Chorób Zakaźnych
- Diabetologiczna
- Leczenia Nadciśnienia
- Ginekologiczno-Położnicza
- Otolaryngologiczna
- Neonatologiczna
- Urologiczna

Pracownie

- Endoskopia
- Laboratorium
- RTG
- USG.

Na terenie Bolesławca działa ponadto Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Jednostki Wojskowej Nr 1145 - Ambulatorium z Izbą Chorych przy Al. Wojska Polskiego 54. w ramach PZOZ funkcjonuje:

- Poradnia (gabinet) lekarza podstawowej opieki zdrowotnej
- Poradnia stomatologiczna
- Gabinet zabiegowy
- Izba chorych.

Strukturę jednostek opieki zdrowotnej uzupełnia bogata oferta Niepublicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej i gabinetów lekarskich.

Na terenie miasta Bolesławiec działa ponad 20 aptek.

Struktura i liczba opisanych wyżej placówek ulega zmianom. W szczególności dotyczy to liczby Niepublicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej, prywatnych praktyk lekarskich i aptek.

II-6. ZAGROŻENIE BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA

Do zagrożeń nadzwyczajnych, charakteryzujących się nagłym przebiegiem, należą:

- klęski o charakterze naturalnym, takie jak: powodzie, huragany, trzęsienia ziemi,
- katastrofy i wypadki związane z technologiami i produktami ludzkimi, takie jak: uwalnianie się niebezpiecznych substancji chemicznych, wybuchy, katastrofy komunikacyjne, itp.

II-6.1. Zagrożenia powodzią

Duże powodzie na Bobrze wystąpiły ostatnio w latach 1977 i 1981. Największa powódź miała jednak miejsce w 1997 roku, a prawdopodobieństwo pojawienia się tak wysokiego przepływu oszacowano na 0,7%. Według danych Hydroprojektu podczas wezbrań 1997 roku zostały podtopione budynki gospodarcze zlokalizowane na terenie Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji, baseny, stadion oraz niżej położone ogródki działkowe.

Dla określonego zasięgu zagrożenia powodziowego przepływem $Q_{1\%}$ = 598 m³/s w obrębie Bolesławca, to jest od km 147,5 do 139,8 oszacowano, że podtopionych może zostać ok. 99 ha terenów zieleni, 21 budynków umownych oraz 0,26 km dróg lokalnych. Częściowemu uszkodzeniu mogą ulec konstrukcje dwóch mostów drogowych i mostu kolejowego.

Szerzej problematykę zagrożeń powodzią oraz ochrony przed powodzią opisano w rozdziale II-15. *Studium*.

II-6.2. Zagrożenia poważnymi awariami

Poważne awarie w mieście Bolesławiec, których skutki określa się nadzwyczajnymi zagrożeniami środowiska, mogą wystąpić przede wszystkim w:

- obiektach przemysłowych,
- na szlakach komunikacyjnych.

Na terenie miasta nie funkcjonują zakłady przemysłowe, w których występowałyby rodzaje substancji niebezpiecznych, pozwalające zaliczyć je do zakładów o dużym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej. Poważna awaria - wg ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 *Prawo ochrony środowiska* - jest to zdarzenie powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu z udziałem substancji niebezpiecznych, w wyniku, czego może dojść do zagrożenia życia lub zdrowia ludzi.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 9 kwietnia 2002 r. w sprawie *rodzajów i ilości substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku albo o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej* (Dz. U. Nr 58, poz. 535), do zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii należy zaliczyć Terminal Paliw Polskiego Koncernu Naftowego „Orlen" S.A. w Płocku nr 112 PKN zlokalizowany przy ul. Tadeusza Kościuszki 24 w Bolesławcu. Terminal został zaliczony do tej kategorii zakładów z uwagi na magazynowanie substancji zaliczanych do kategorii łatwopalnych.

Na terenie miasta zarejestrowane są zakłady przemysłowe i obiekty, w których występują substancje niebezpieczne w mniejszych ilościach i stwarzają potencjalne zagrożenie dla środowiska. Do obiektów tych należy zaliczyć:

- ulice w ciągu drogi krajowej Nr 94, którymi mogą być przewożone materiały niebezpieczne,
- linia kolejowa nr 282 E-30, która jest ważnym szlakiem dla przewozu materiałów niebezpiecznych,
- gazociągi wysokiego ciśnienia DN 300,
- stacje paliw płynnych, punkty sprzedaży gazu, kotłownie olejowe.

Kontrolę podmiotów gospodarczych w zakresie przeciwdziałania awariom przemysłowym prowadzi Państwowa Straż Pożarna oraz Inspekcja Ochrony Środowiska.

II-6.3. Zagrożenia pożarowe

Lasy miejskie w szczególny sposób narażone są na oddziaływania antropogeniczne. Dotyczą one nie tylko wnętrza lasu, ale także jego strefy ekotonowej (okrajki), czyli strefy przejściowej pomiędzy różnymi zespołami biotycznymi. Okresem największego zagrożenia pożarowego jest z kolei okres od wczesnej wiosny do maja. Lasy Gminy Miejskiej Bolesławiec zaliczono do II kategorii zagrożenia pożarowego.

II-6.4. Zagrożenia przestępczością

Istotnym elementem są zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia wynikające z działalności przestępczej i wykroczeń. Na podstawie informacji uzyskanych od Komendy Powiatowej Policji w Bolesławcu, do najczęstszych wykroczeń na obszarze miasta należały:

- spożywanie alkoholu w miejscu publicznym (Park przy ul. Parkowej i Obrońców Helu, Rynek i ulice przyległe, w szczególności zaplecza budynków, ul Prusa, ul. Staszica);
- wybryki nieobyczajne (teren całego miasta ze szczególnym uwzględnieniem dworca PKP, ul. Kaszubskiej, Kościuszki (domy socjalne), ul. Komuny Paryskiej;
- zakłócanie porządku publicznego (teren całego miasta ze szczególnym uwzględnieniem ul. Gdańskiej, w sąsiedztwie dyskoteki „Imperium", Rynek, ul Komuny Pryskiej, ul. Kościuszki - domy socjalne, os. Piastów – Jana Pawła II, ul. Gałczyńskiego, os. 40lecia – ul. Kilinskiego, Starzyńskiego - bar „Joker", place zabaw przy ul. Łukasiewicza, Staszica, Bielskiej, Tyrankiewiczów);
- zniszczenie mienia (dworzec PKP, ulice Asnyka, Łukaszewicza);

- kradzież (szkoły gimnazjalne Nr 2 i 3, Zespół Szkół Budowlanych, Zespół Szkół Elektronicznych, hipermarkety, markety i stacje benzynowe (ulice: Zgorzelecka, Spółdzielcza, Tysiąclecia, Gałczyńskiego, Dolne Młyny).

Miejscami, w których dochodzi do wykroczeń są także ogródki działkowe (ulice: Staroszkolna, Piastów). Powszechne są również akty wandalizmu, szczególnie związane z niszczeniem elewacji budynków (graffiti dewastacyjne). Jest to problem powszechnie występujący – nie tylko w polskich w miastach, który szczególnie boleśnie dotyka obszaru staromiejskiego poddanego pieczołowitej rewitalizacji i renowacji.

Zjawiska patologiczne mają wiele źródeł, z których można wymienić choćby zjawiska społeczne, takie jak ubóstwo, wykluczenie społeczne, patologia rodzin, uzależnienia i zjawiska do nich podobne. Nie bez znaczenia jest kwestia dostępu do edukacji i realizacja powszechnego obowiązku szkolnego, jak również kwestie związane z infrastruktura miejską (dostępność mieszkań, niezbędnej infrastruktury technicznej, degradacja techniczna zabudowy i utrudnienia w dostępie do przestrzeni miejskiej ze względu na położenie (np. osiedla socjalne położone w rejonie ul. Kościuszki).

W celu przeciwdziałania przestępczości, uchwałą Nr XXV/249/04 Rady Miasta Bolesławiec z dnia 27 października 2004 r. powołano Straż Miejską w Bolesławcu. W Bolesławcu wprowadzono system monitoringu, wspomagający działania straży miejskiej i policji. Prowadzone są również działania profilaktyczne.

Istotny wpływ na ograniczenie niektórych negatywnych zjawisk ma proces rewitalizacji najbardziej zagrożonych obszarów miasta. Oświetlenie terenu, ograniczenie możliwości penetracji wnętrz kwartałów zabudowy, dziedzińców i podwórek, porządkowanie przestrzeni przyczyniają się do poprawy stanu bezpieczeństwa publicznego.

II-6.5. Zagrożenia związane z komunikacją samochodową

Bolesławiec z racji swego szczególnego położenia jest bardzo narażony na negatywne zjawiska związane ze znacznym obciążeniem dróg ruchem pojazdów – zarówno w ruchu tranzytowym jak i lokalnym. Na obszarze miasta zbiegają się najważniejsze szlaki komunikacyjne w tym rejonie – korytarz drogi krajowej nr 94, drogi wojewódzkie nr 350, 297 i 363 oraz drogi powiatowe. Wzmożony ruch pojazdów powoduje występowanie kolizji pojazdów oraz potrąceń pieszych i zwierząt.

II-7. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU MIASTA

Bolesławiec jest ośrodkiem administracyjnym o randze lokalnej i powiatowej, jak również miastem o bogato rozwiniętych funkcjach społeczno-gospodarczych.

Według danych pochodzących z Urzędu Statystycznego we Wrocławiu (wg. stanu na dzień 31 grudnia 2012 r.):

- dochody budżetowe miasta wyniosły ogółem 119 561 600 zł, z czego dochody własne 79 083 800 zł, dotacje celowe z budżetu państwa 12 109 200 zł, a subwencja ogólna z budżetu państwa 21 512 600 zł;
- wydatki budżetowe miasta wyniosły ogółem 126 036 500 zł, z czego wydatki bieżące 98 900 700 zł, a wydatki majątkowe 27 135 800 zł.

Uchwała budżetowa na rok 2014 zakłada:

- dochody budżetowe miasta w wysokości 145 005 873 zł, z czego dochody własne 84 466 179 zł (58,25 % dochodów ogółem), dotacje celowe z budżetu państwa 38 043 908 zł (26,24 % dochodów ogółem), a subwencja ogólna z budżetu państwa 22 495 786 zł (15,51 % dochodów ogółem);
- wydatki budżetowe miasta w wysokości 138 893 977 zł., z czego wydatki bieżące 113 139 636 zł (81,2 % wydatków ogółem), a wydatki majątkowe 25 754 341 (18,8 % wydatków ogółem).

W 2012 r. na 1 mieszkańca miasta przypadało średnio 2 989,65 zł dochodu, a średnie wydatki na 1 mieszkańca kształtowały się na poziomie 3151,54 zł.

W 2012 r. zarejestrowano w rejestrze REGON 4 416 podmiotów gospodarki narodowej (wyłączając osoby prowadzące indywidualne gospodarstwa rolne), z czego:

- w sektorze publicznym – 286

- w sektorze prywatnym – 4 130

Liczba osób fizycznych prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą w roku 2012 wyniosła 2 773.

Dla porównania, dane z rejestru REGON z 2013 r. wykazują nieznaczny wzrost ilości podmiotów gospodarki narodowej do 4 524.

- w sektorze publicznym: 276
- w sektorze prywatnym - 4 248

Liczba osób fizycznych prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą w roku 2012 wyniosła 2 832.

Jak wynika z powyższych zestawień, w Bolesławcu przybywa podmiotów gospodarki narodowej w sektorze prywatnym, w tym osób fizycznych prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą.

Stan mienia komunalnego (porównanie stanu na dzień 31 grudnia 2012 r. i 31 grudnia 2013 r.) przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Nazwa	Stan na 31.12.2012 r.	Stan na 31.12.2013 r.	Zwiększenia	Zmniejszenia
1.	działki budowlane zabudowane	144,7497	143,2949		1,4548
2.	działki budowlane niezabudowane	51,9696	50,2788		1,6908
3.	tereny zieleni	47,7914	47,9112	0,1198	
4.	ogrody działkowe	118,3674	118,3674		
5.	cmentarze	18,8662	18,8662		
6.	drogi i tereny kolejowe	121,3755	122,5896	1,2141	
7.	lasy i grunty zadrzewione	72,0809	71,274		0,8069
8.	użytki rolne przeznaczone w planie pod budownictwo mieszkaniowe, bazy, składy, cmentarz komunalny	246,3409	239,3485		6,9924
9.	użytki kopalne	23,3088	23,3088		
10.	grunty pod rowami	0,6473	0,6615	0,0142	
11.	grunty pod wodami	6,1486	6,1486		
12.	nieużytki	11,7172	11,7172		
13.	tereny różne	39,5221	39,5221		
	Razem:	**902,8856**	**893,2888**	**1,3481**	**10,9449**
	Różnica:	**-9,5968**		**-9,5968**	

Jak wynika z powyższego zestawienia, największy udział w strukturze gruntów należących do Gminy Miejskiej Bolesławiec mają użytki rolne przeznaczone w planie pod budownictwo mieszkaniowe, bazy, składy i cmentarz komunalny (26,7 %). Kolejne miejsca zajmują działki budowlane zabudowane (16 %), drogi i tereny kolejowe (13,7 %) i ogrody działkowe (13,2 %).

Wiodącymi sektorami gospodarki w mieście są przemysł (ponad 40 % ogółu zatrudnionych) i usługi (niemal 60 % ogółu zatrudnionych), natomiast sektor rolniczy jest całkowicie marginalny (ok. 0,3 % ogółu zatrudnionych). Struktura branż i firm prowadzących działalność na terenie Bolesławca nie uległa radykalnym zmianom. Gmina Miejska Bolesławiec podejmuje szereg działań mających wpłynąć na rozwój gospodarczy miasta. Z jednej strony są to działania wspierające małe i średnie podmioty gospodarcze, a z drugiej strony - działania zwiększające atrakcyjność gospodarczą Bolesławca dla inwestorów. W ramach struktury urzędu (Wydział Rozwoju i Promocji) działa Referat Centrum Wspierania Przedsiębiorczości. Centrum służy promocji gospodarczej Bolesławca oraz podmiotów gospodarczych subregionu, wymianie doświadczeń, transferowi technologii oraz pośrednictwu w kontaktach biznesowych. Do drugiej grupy działań wspierających rozwój gospodarczy miasta i regionu wpisuje się pozyskiwanie nowych terenów inwestycyjnych, powstanie Bolesławieckiej Strefy Aktywności Gospodarczej (powołanej uchwałą Rady Miasta Bolesławiec Nr XXXVIII/370/05 z dnia 31 sierpnia 2005 r.) oraz Podstrefy Bolesławiec Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Invest-Park" Sp. z o.o.

Miasto posiada dobre wyposażenie w infrastrukturę techniczną, która jest systematycznie modernizowana i rozwijana – w miarę postępu rozwoju przestrzennego miasta. Dotychczas uchwalone plany zagospodarowania przestrzennego pokrywają cały obszar miasta i są sukcesywnie aktualizowane. W planach wyznaczono perspektywiczne tereny rozwojowe, dzięki czemu

konsekwentnie prowadzona przez miasto polityka przestrzenna gwarantuje możliwość dalszego wzrostu potencjału gospodarczego, społecznego i technicznego Bolesławca.

Nowa strategia wojewódzka „Dolny Śląsk 2020" uchwalona w 2013 r. wprowadza nowy, dotychczas nie stosowany, podział regionu na funkcjonalnie wyodrębnione obszary, które nie pokrywają się z dotychczasowym podziałem terytorialnym stosowanym w dokumentach planistycznych. W strategii wojewódzkiej wprowadzono podział regionu, którego zasada opiera się na wyodrębnieniu obszarów problemowych – obszarów integracji i interwencji. Miasto Bolesławiec ujęte jest w trzech z wyodrębnionych obszarów interwencji:

- w Legnicko – Głogowskim Okręgu Przemysłowym,

  „Obszar gospodarczy, którego siła ekonomiczna oparta jest na zasobach rudy miedzi i jej przetwórstwie. Obszar monokulturowy, o postępującym dużym stopniu urbanizacji i przekształceń środowiska. Szczególnej uwagi wymaga rozwinięcie nowych kompetencji tego subregionu w kontekście ograniczoności zasobów miedzi. Obszar występowania złóż węgla brunatnego, wymaga kierunkowych decyzji państwa"

- w Obszarze Transgranicznym,

  „Obszar transgraniczny – obejmuje tereny leżące wzdłuż zachodniej i południowej granicy Dolnego Śląska, wyróżnione ze względu na rozwijające się społeczne i gospodarcze związki polsko-niemieckie i polsko-czeskie. Obszar zagrożony jest peryferyzacją ze strony polityki kraju, w kontekście geopolitycznym znajdujący się w ścisłym centrum Europy Środkowej. Ze względu na uwarunkowania przyrodnicze i kulturowe (Sudety i Łużyce) stanowi jeden z najciekawszych wyróżników tożsamości dolnośląskiej"

- w Obszarze Autostrada Nowej Gospodarki.

  „Obszar o docelowo najwyższej w regionie dostępności transportowej, osadzony na istniejących i projektowanych ciągach autostrad i dróg szybkiego ruchu oraz integrujący transport kolejowy i wodny. Jest terenem o najwyższej atrakcyjności lokalizacji produkcji na Dolnym Śląsku. Wymaga wzmocnienia i wprowadzenia najwyższych standardów technologicznych w dziedzinie teleinformatycznej oraz szczególnie aktywnej obsługi prawnej i planistycznej, sprzyjającej powstawaniu i ukorzenianiu podmiotów gospodarczych, szczególnie tych o rodowodzie dolnośląskim. Obszar ten swym zasięgiem obejmuje również miasta, będące niegdyś fundamentem gospodarczej prosperity tego regionu, które dziś wymagają rewitalizacji i nowych miejsc pracy. Do tych ośrodków adresowana jest polityka przyciągania inwestorów, ich zakorzeniania i tworzenia trwałych miejsc pracy powiązanych z nowoczesną gospodarką. Obszar ten może stać się kołem zamachowym całego regionu, pod warunkiem racjonalnych decyzji lokalizacyjnych i inwestycyjnych"

Takie ulokowanie miasta Bolesławiec w strategii wojewódzkiej, zgodnie z terytorialnym podejściem określonym w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego, stanowi wyjątkową szansę na skorzystanie z nowych instrumentów finansowych Unii Europejskiej, które zakładają wyodrębnienie specjalnych strumieni środków finansowych przeznaczonych na rozwiązywanie problemów wyodrębnionych terytorialnie obszarów. Rola miasta Bolesławiec w regionie jest definiowana w oparciu o już przyjęte dokumenty planistyczne (strategia „Dolny Śląsk 2020"), ale również w kontekście założeń dokumentów, które są w fazie opracowywania (Regionalny Program Operacyjny, Strategia Zachodniego Obszaru Integracji).

II-8. STAN PRAWNY GRUNTÓW

Miasto Bolesławiec posiada powierzchnię 2 281 ha. Właścicielem większości gruntów położonych w granicach administracyjnych miasta jest Gmina Miejska Bolesławiec (ponad 37 oraz Skarb Państwa (niemal 33 %). Grunty należące do osób fizycznych stanowią ok. 21,6 % powierzchni Gminy Miejskiej.

właściciel	powierzchnia gruntów [ha]
Gmina Miejska Bolesławiec	850,15
osoby fizyczne	492,80
osoby prawne	47,47
osoby prawne / spółki	29,31
Powiat Bolesławiecki	39,39
Skarb Państwa	748,92
Spółdzielnie mieszkaniowe	29,33
Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna (WSSE)	20,05

Towarzystwo Budownictwa Społecznego (TBS)	1,48
Województwo Dolnośląskie	26,02

Na gruntach stanowiących własność (szczególnie Gminy Miejskiej Bolesławiec oraz Skarbu Państwa) ustanowiono w wielu przypadkach użytkowanie wieczyste, które ma charakter zbliżony do prawa własności.

rodzaj władania	powierzchnia gruntów [ha]
administrowanie MZGM na działkach miejskich	6,19
Powiat Bolesławiecki	6,85
trwały zarząd	543,36
użytkowanie na działkach miejskich	19,25
użytkowanie wieczyste na działkach miejskich	42,89
własność Gminy Miejskiej Bolesławiec	58,30
Województwo Dolnośląskie	21,18
Gmina Bolesławiec	0,15
zarząd	1,35

II-9. WYSTĘPOWANIE OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

Obiektami i terenami chronionymi na podstawie przepisów odrębnych są:

1) na podstawie ustawy z dnia z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (tj. Dz. U. z 2009 r., Nr 151 poz. 1220, z późn. zm.)
   - pomniki przyrody;
   - siedliska przyrodnicze podlegające ochronie;
   - gatunki zwierząt, roślin i grzybów podlegające ochronie;
2) ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz. U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.):
   - zabytki nieruchome, ich otoczenie oraz historyczne zespoły wpisane do rejestru zabytków;
   - zabytki nieruchome ujęte w gminnej ewidencji zabytków,
   - tereny objęte strefami ochrony konserwatorskiej, ustanowionymi w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;
3) ustawy z dnia 3 lutego 1994 r. *o ochronie gruntów rolnych i leśnych* (tj. Dz. U. z 2004 r. Nr 121, poz. 1266 z późn. zm.):
   - tereny gruntów leśnych;
4) ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. *Prawo geologiczne i górnicze* (Dz. U. z 2011 r. Nr 163 poz. 981 z późn. zm.):
   - udokumentowane złoża surowców naturalnych;
   - udokumentowane zasoby wód podziemnych;
5) ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. *Prawo wodne* (tj. Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 z późn. zm.).:
   - tereny ujęć wody wraz ze strefami ochrony,
   - obszary szczególnego zagrożenia powodzią,
   - jednostki planistyczne gospodarowania wodami – Jednolite Części Wód Powierzchniowych (JCWP);
   - główny zbiornik wód podziemnych (GZWP);
6) ustawy z dnia 17 maja 1989 r. − *Prawo geodezyjne i kartograficzne* (Dz. U. z 2010 r. Nr 193, poz. 1287 z późn. zm.)

- tereny zamknięte i ich strefy ochronne.

II-10. WYSTĘPOWANIE OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH

W granicach administracyjnych miasta Bolesławiec nie udokumentowano występowania obszarów osuwania się mas ziemnych, jak również obszarów występowania ruchów masowych (osuwiska, obrywy, spełzania).

Granicami administracyjnymi miasta są objęte stosunkowo rozległe, lekko zafalowane powierzchnie oraz szeroka, głęboko wcięta dolina rzeki Bóbr, wraz z systemem teras. Większość terenów (70%) obejmuje wysoczyznę mającą prawie płaskie wierzchowiny i głęboko położone zwierciadło wód gruntowych oraz na obszarach zbudowanych z piaszczysto-żwirowych gruntów sypkich. Szacuje się, że nośność tych gruntów wynosi 2÷3 Kg/cm². Obszary te charakteryzują się generalnie korzystnymi warunkami geologiczno-inżynierskimi (występują tzw. „proste warunki gruntowe").

Niekorzystne warunki geologiczno-inżynierskie panują w dolinie Bobru. Występują tutaj dwa typy podłoża budowlanego:

- Piaski, żwiry i mułki tarasu holoceńskiego, 1,5÷3,0 m nad poziomem Bobru, o miąższości maksymalnej 6 m; w obrębie zewnętrznych stref osadów tego tarasu zalęgają napływy równi zalewowej o miąższości ok. 2,5m reprezentowane przez poziomo laminowane mułki kwarcowe, niekiedy bardzo zaglinione, tworzące w bezpośrednim sąsiedztwie koryta Bobru stropową partie tego tarasu o miąższości 30 do 50 cm. Pierwszy poziom wód gruntowych pojawia się tutaj na głębokości 1,5 do 3,7 m.
- Piaski, żwiry i mułki tarasów zalewowych, 0,5÷2,0 m n.p. Bobru reprezentowane przez gruboziarniste żwiry przewarstwione różnoziarnistymi piaskami. Wody gruntowe występują tu już na głębokości 0,3 do 1 m, w czasie wzmożonych opadów atmosferycznych poziom wody znacznie się podnosi, co uwidacznia się powstającymi podmokłościami.

II-11. WYSTĘPOWANIE UDOKUMENTOWANYCH ZŁÓŻ KOPALIN, ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH ORAZ UDOKUMENTOWANYCH KOMPLEKSÓW PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA

W granicach miasta Bolesławiec udokumentowano występowanie następujących złóż kruszywa naturalnego (piasków i żwirów) w kat. C1 z określeniem jakości w kat. B:

- złoże „Bolesławice Pole I" w kat. C1 o powierzchni 74 204 m²,
- złoże kruszywa naturalnego (piasków i żwirów) „Bolesławice Pole II" o powierzchni 35 271 m²,
- złoże kruszywa naturalnego (piasków i żwirów) „Bolesławice Pole III" w kat. C1 o powierzchni 40 900 m².

Dla złoża „Bolesławice Pole II-I" zasoby kopaliny możliwe do wydobycia wynoszą 887 540 ton, a wskaźnik wykorzystania złoża wynosi 0,77.

Dla złoża „Bolesławice Pole III zakłada się roczne wydobycie na poziomie 928,8 tys. ton.

Ponadto na obszarze miasta Bolesławiec ujmowana jest woda podziemna w ujęciach należących do systemu „SUW Miejskie" (SUW Modłowa, SUW Nowe, SUW Rakowice i SUW Stare). Na obszarze miasta występują cztery użytkowe piętra wodonośne: czwartorzędowe, trzeciorzędowe, kredowe (późny santon) i triasowe (poziom wapienia muszlowego i poziom pstrego piaskowca). Teren miasta zlokalizowany jest na obszarze głównego zbiornika wód podziemnych GZWP Nr 317 - *Niecka Zewnętrznosudecka Bolesławiec*, gromadzącego wodę w kredowych utworach szczelinowo-porowych.

Szczegółowe dane o wydajności poszczególnych ujęć wód podziemnych zamieszczono w rozdziale II-1.2., a informacje o zasobach wodnych - w rozdziale II-3.3. niniejszego *Studium*.

II-12. WYSTĘPOWANIE TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

Zgodnie z art. 104 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. - *Prawo geologiczne i górnicze* (Dz. U. z 2011 r., Nr 163, poz. 981 z późn., zm.), *„obszary i tereny górnicze uwzględnia się w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego".*

W granicach miasta Bolesławiec stanowiono następujące tereny górnicze:

- dla złoża „Bolesławice - Pole I” - decyzją Wojewody Dolnośląskiego Nr 1/2004 z dnia 12 stycznia 2004 r. (SR.IV.7412-95/2003) ustanowiony jest obszar górniczy „Bolesławice Pole I A” o powierzchni 79 147 m² oraz teren górniczy „Bolesławice Pole I A” o powierzchni 84 475m²;
- dla złoża „Bolesławice - Pole II” - decyzją Marszałka Województwa Dolnośląskiego Nr 18/2010 z dnia 16 czerwca 2010 r. (DM-G/WK/7512-60/10, DM-G.7512-9/10) ustanowiony jest obszar i teren górniczy „Bolesławice Pole II-I” o powierzchni 32 592,48 m²;
- dla złoża „ Bolesławice - Pole III” – koncesją Wojewody Dolnośląskiego Nr 15/E/2004 z dnia 8 grudnia 2003 r. (SR.IV.7412-96/2003) ustanowiony jest obszar i teren górniczy „Bolesławice Pole III” o powierzchni 40 857,45 m².

II-13. STAN SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

II-13.1. Stan systemów komunikacji

Bolesławiec stanowi ważny węzeł komunikacyjny w zachodniej części województwa dolnośląskiego. Miasto leży na skrzyżowaniu drogi międzynarodowej i krajowej 94 z Medyki, przez Kraków, Wrocław do Jędrzychowic oraz

1) dróg wojewódzkich:
   - nr 297 relacji: Pasiecznik – Nowa Sól (całkowita długość tej drogi na terenie miasta wynosi 7,9 km),
   - nr 363 relacji: Bolesławiec - Złotoryja - Jawor - Jenków (długość tej drogi na terenie miasta wynosi 1,9 km,
   - nr 350 relacji: Bolesławiec – Ruszów – Przewóz – Łęknica (długość tej drogi na terenie miasta wynosi 1,5 km);
2) dróg powiatowych:
   - nr 2272D: Bolesławiec – Gromadka – Chocianów,
   - nr 2273D: Bolesławiec – Ocice – Lubań,
   - nr 2280D: Bolesławiec – Żeliszew – Ustronie,
   - nr 2286D: Bolesławiec- Dąbrowa – Kraśnik Dolny – Tomaszów – Wilczy Las,
   - nr 2305D: Bolesławiec ul.: Żwirki i Wigury, K. Miarki,
   - nr 2306D: Bolesławiec ul.: Podgórna i Zygmunta Augusta,
   - nr 2307D: Bolesławiec ul.: Tyrankiewiczów i Wojska Polskiego,
   - nr 2308D: Bolesławiec ul. Żeromskiego,
   - nr 2309D: Bolesławiec ul. Łasicka,
   - nr 2310D: Bolesławiec ul.: Zwycięstwa i Leśna,
   - nr 2311D: Bolesławiec ul.: Kubika i Gdańska,
   - nr 2312D: Bolesławiec ul. Śluzowa,
   - nr 2312D: Bolesławiec ul.: Polna i Modłowa do średnicy miejskiej,
   - nr 2312D: Bolesławiec ul. Ogrodowa,
   - nr 2312D: Bolesławiec ul. Mickiewicza,
   - nr 2312D: Bolesławiec ul. Sądowa,
   - nr 2312D: Bolesławiec ul. Dolne Młyny,
   - nr 2312D: Bolesławiec ul. Mostowa,
   - nr 2312D: Bolesławiec ul. Komuny Paryskiej,
   - nr 2312D: Bolesławiec ul. Staroszkolna,
   - nr 2312D: Bolesławiec ul. Spacerowa,

Drogi wojewódzkie wewnątrz miasta prowadzone są głównie w zwartej zabudowie, co praktycznie uniemożliwia podniesienie ich parametrów technicznych poprzez poszerzenie pasa drogowego. Prowadzone są jedynie prace związane z poprawą stanu ich nawierzchni.

Główny strumień pojazdów tranzytowych omija centrum miasta od północy drogą krajową nr 94. Wewnętrzne połączenia drogowe oparte są o pierścieniowy układ dróg (ulice Podgórna, Garncarska, Łokietka, Wesoła, Bohaterów Getta, Tamka, Chrobrego Spółdzielcza i Zygmunta Augusta), które okalają zabytkową część Bolesławca i stanowią istotne odciążenie centralnych części miasta z ruchu ponadlokalnego. Ulice te stanowią tak zwaną „obwodnicę wewnętrzną miasta" obsługującą Śródmieście oraz układ promieniście odchodzących tras wylotowych z miasta, pokrywających się z przebiegiem dróg wojewódzkich i powiatowych przechodzących przez miasto.

Poważnym elementem ograniczającym prawidłowy ruch tranzytowy i wewnętrzny miasta jest rzeka Bóbr, dzieląca miasto na część zachodnią i wschodnią. W mieście są tylko dwa mosty, z czego jeden z nich usytuowany jest w ciągu drogi krajowej nr 94 (ulice II Armii Wojska Polskiego-Zgorzelecka) i zdecydowanie wymaga poszerzenia (lub dobudowania drugiego mostu), a drugi w ciągu drogi powiatowej nr 2312D (ul. Mostowa). Kolejnym elementem utrudniającym ruch tranzytowy jest wąski przejazd pod wiaduktem kolejowym w ciągu drogi wojewódzkiej nr 297 i brak technicznych możliwości jego powiększenia.

Miasto posiada kilka parkingów w centrum miasta, jednakże nie zaspokajają one potrzeb. W mieście działa zorganizowany system komunikacji zbiorowej - MZK, w pełni zaspokajający potrzeby przewozowe.

Bolesławiec znajduje się na szlaku linii kolejowej nr 284 E-30, CE-30 należącej do III Paneuropejskiego Korytarza Transportowego łączącego Niemcy, Polskę i Ukrainę. Przez Polskę linia ta przebiega na trasie od granicy państwa z Niemcami przez Zgorzelec – Bolesławiec- Legnicę – Wrocław – Opole - Kędzierzyn-Koźle - Zabrze - Katowice - Jaworzno - Trzebinię - Kraków - Tarnów - Rzeszów - Przemyśl do granicy z Ukrainą w Medyce. Modernizacja linii E-30 realizowana jest przez PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. etapami od 2000 roku. Trasa ma spełniać parametry głównych międzynarodowych linii kolejowych (objęte umowami AGC) i głównych międzynarodowych linii kolejowych transportu kombinowanego (AGTC), czyli zapewnić prędkości do 160 km/h dla pociągów pasażerskich i 120 km/h dla pociągów towarowych, a także dopuszczalny nacisk do 221 kN na oś. Na niektórych odcinkach linii jest już możliwa jazda z powyższymi parametrami. Termin zakończenia inwestycji przewidywany jest w 2015 roku.

Przez miasto przebiegają również:

- niezelektryfikowana, jednotorowa linia kolejowa nr 314, relacji: Bolesławiec BC – Modła MD;
- niezelektryfikowana, jednotorowa linia kolejowa nr 777, relacji: Bolesławiec Wschód BCW - Bolesławiec BC1;
- niezelektryfikowana, jednotorowa linia kolejowa nr 973 relacji: Bolesławiec - Bolesławiec ZKSM (bocznica szlakowa) - Zakłady Chemiczne Wizów S.A. (bocznica szlakowa).

Linia nr 314 była sukcesywnie wyłączana z ruchu:

- (1983) zamknięcie odcinka linii: Wizów – Trzebień
- (2000) zamknięcie odcinka linii: Trzebień – Modła
- (2008) zamknięcie odcinka linii: Bolesławiec Wschód - Bolesławiec Bc1.

Częściowa likwidacja linii (rozebranie) nastąpiło w roku 1985 (Wizów – Trzebień) oraz w roku 2004 (Trzebień – Modła).

Przez Bolesławiec przebiegały także nieistniejące obecnie linie kolejowe, w tym niezelektryfikowana, jednotorowa linia nr 323, relacji: NWG Nowa Wieś Grodziska - Bolesławiec Wschód BCW. Linia została zamknięta 28 listopada 2000 r., a zlikwidowana (definitywnie rozebrana) około 2004 r.

Dworzec kolejowy w Bolesławcu zlokalizowany jest przy ul. Bolesława Chrobrego, na wysokości Pl Wolności. W latach 2005-2007 stacja przeszła gruntowną modernizację. Wybudowano wtedy dwa jednokrawędziowe perony o długości 400 m, wymieniono urządzenia trakcji elektrycznej, podkłady, rozjazdy oraz wszystkie szyny. Wybudowano również przejście podziemne i nową nastawnię. Modernizacja objęła także budynek dworca, którego remont zakończył się w kwietniu 2008 roku.

W pobliżu Dworca, w odległości ok. 650 m na południowy-wschód znajduje się drugi, aktualnie już nieczynny dworzec - tzw. „Dworzec Wschodni", który obsługiwał ruch towarowy, przeładunkowy i związany był z częścią przemysłową miasta. Obecnie tereny położone w rejonie Dworca Wschodniego podlegają transformacjom funkcjonalnym, w tym kierunkowej adaptacji na potrzeby handlu wielkopowierzchniowego.

II-13.2. Stan systemów infrastruktury technicznej

Szczegółowo aktualny stan systemów infrastruktury technicznej, w tym stopień uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami opisano w rozdziale II-1.2. niniejszego *Studium*, zatytułowanego „Dotychczasowe uzbrojenie terenu".

W generalnym ujęciu stan systemów infrastruktury technicznej na obszarze miasta Bolesławiec jest dobry – mieszkańcy i podmioty gospodarcze posiadają dostępność wszystkich mediów. Sukcesywnie miejskie systemy infrastruktury technicznej są modernizowane i rozbudowywane.

II-14. ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH

Zgodnie z treścią wniosku Zarządu Województwa Dolnośląskiego IRT/PR.422-127/1860/13 (załącznik Nr 49 do Uchwały Nr 4491/IV/13 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 30 lipca 2013 r.), w *„Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego"* (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego z 2003 r., Nr 4, poz. 100), na obszarze miasta Bolesławiec nie zostały wskazane obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego zgodnie z ustaleniami programów zawierających zadania rządowe, służące realizacji celu publicznego o znaczeniu krajowym.

II-15. WYMAGANIA DOTYCZĄCE OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ

Obszar dorzecza Bobru cechuje duża różnorodność form oraz znaczne spadki zboczy, dolin i cieków. Sprawia to, że powodzie są tutaj szczególne groźne z uwagi na dużą szybkość formowania się fal (szybki spływ i niewielka retencja obszaru). Wezbrania wód są gwałtowne i mają charakter żywiołowy. Spływ wód Bobru regulowany jest kaskadą zbiorników retencyjnych w górnym odcinku rzeki (Bukówka, Pilchowice, Wrzeszczyn), oraz poniżej Bolesławca w Dychowie. Przebieg powodzi w rejonie Bolesławca (km 140) zależny jest od skuteczności redukcji fali powodziowej przez zbiornik Pilchowice (km 192) oraz wielkości dopływu ze zlewni na tym odcinku Bobru. W wyniku redukcyjnej pracy tego zbiornika wielkości przepływów i wartości kulminacji są w Bolesławcu niższe niż w przekrojach powyżej zbiornika. Redukcyjne działanie zbiornika ujawnia się szczególnie w zakresie przepływów wysokich.

Duże powodzie na Bobrze wystąpiły ostatnio w latach 1977 i 1981. Największa powódź miała jednak miejsce w 1997 roku, a prawdopodobieństwo pojawienia się tak wysokiego przepływu oszacowano na 0,7%. Według danych Hydroprojektu podczas wezbrań 1997 roku zostały podtopione budynki gospodarcze zlokalizowane na terenie Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji, baseny, stadion oraz niżej położone ogródki działkowe.

Dla zasięgu zagrożenia powodziowego określonego przepływem $Q_{1\%}$ = 598 m³/s w obrębie Bolesławca, to jest od km 147,5 do 139,8 oszacowano, że podtopionych może zostać ok. 99 ha terenów zieleni, 21 budynków umownych oraz 0,26 km dróg lokalnych. Częściowemu uszkodzeniu mogą ulec konstrukcje dwóch mostów drogowych i mostu kolejowego.

Zgodnie z Dyrektywą 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. *w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim* (Dyrektywa Powodziowa) Państwa członkowskie UE zostały zobligowane do sporządzenia:

- wstępnej oceny ryzyka powodziowego do grudnia 2011 roku,
- map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego do grudnia 2013 roku,
- planów zarządzania ryzykiem powodziowym do grudnia 2015 roku.

Na mapach zagrożenia powodziowego przedstawia się w szczególności:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat lub na których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia ekstremalnego;
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią;
- obszary obejmujące tereny narażone na zalanie w przypadku: a) przelania się wód przez koronę wału przeciwpowodziowego, b) zniszczenia lub uszkodzenia wału

przeciwpowodziowego, c) zniszczenia lub uszkodzenia budowli piętrzących, d) zniszczenia lub uszkodzenia budowli ochronnych pasa technicznego.

W czasie opracowywania niniejszego *Studium* mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego były w trakcie opracowania, a wcześniej Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej nie sporządził *Studium ochrony przed powodzią* (o którym mowa w przepisach ustawy *Prawo wodne* w brzmieniu sprzed 18 marca 2013 r.).

W *Studium* uwzględniono zasięgi zalewów wód powodziowych $Q_{1\%}$ i $Q_{10\%}$ od rzeki Bóbr (na podstawie roboczej wersji map zagrożenia powodziowego MZP). Zasięgi te należy traktować jako oznaczenia informacyjne.

CZĘŚĆ III - KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

III-1. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ MIASTA ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW

Obecnie miasto Bolesławiec posiada kompletne pokrycie planami miejscowymi, jednak w związku z różnorodnymi zmianami (np. w zakresie własności gruntów, bieżących potrzeb inwestycyjnych, warunków wynikających z przepisów prawa powszechnego itp.), nieustannym korektom i zmianom muszą ulegać określone w planach miejscowych sposoby przeznaczenia terenów, a także warunki, na jakich może odbywać się ich zabudowa i zagospodarowanie.

Analiza wykazała, że wiele obszarów posiada charakter silnie zróżnicowany funkcjonalnie, o nie dającym się łatwo zdefiniować przeważającym kierunku rozwoju. Wynika to z wielofunkcyjnego charakteru obszaru (np. jednostka „A" obejmująca zespół zabudowy śródmiejskiej, w granicach której koegzystują funkcje administracyjne, usługowe oraz mieszkaniowe), bądź z dynamiki zmian funkcjonalno-przestrzennych danego obszaru (np. pozostałości zabudowy przemysłowej w bezpośrednim sąsiedztwie śródmieścia lub enklawy zabudowy mieszkaniowej w strefie aktywności gospodarczej w rejonie ul. Tadeusza Kościuszki).

Poniżej przedstawiono charakterystykę kierunków zmian w strukturze przestrzennej miasta oraz w przeznaczeniu terenów w granicach poszczególnych jednostek urbanistycznych:

Jednostka „A"

W granicach jednostki urbanistycznej „A" nie przewiduje się żadnych daleko idących przeobrażeń w przeznaczeniu i sposobie zagospodarowania terenów. Jest to jednostka o wysoce zdefiniowanej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, w granicach której możliwe są przede wszystkim:

- działania związane z konserwacją, restauracją, rewitalizacją i rehabilitacją w obrębie historycznego układu urbanistycznego Starego Miasta,
- uzupełnienia w ciągłości tkanki miejskiej (głównie tzw. „plomby" w obrębie istniejących pierzei),
- działania zmierzające do wykreowania czytelnych przestrzeni publicznych o atrakcyjnej nawierzchni, wzbogaconej obiektami małej architektury oraz zielenią kształtowaną,
- zdefiniowanie polityki miasta zakresie lokalizacji nośników reklamowych.

Najważniejsze uwarunkowania determinujące kierunki rozwoju przestrzennego jednostki urbanistycznej „A" to:

- układ urbanistyczny Starego Miasta wpisany do rejestru zabytków,
- występowanie monumentalnych budowli o znaczącej wartości historycznej (m. in.: Ratusz i Rynek, kościół Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny i św. Mikołaja przy ul. Kościelnej oraz kościół Matki Boskiej Nieustającej Pomocy przy Pl. Zamkowym),
- występowanie pozostałych obiektów ujętych w rejestrze zabytków i w gminnej ewidencji zabytków,
- system historycznej, kształtowanej zieleni, w szczególności planty miejskie, park przy Sądzie Rejonowym oraz park przy ul. Obrońców Helu,
- ustalenia wynikające z ustalenia obszarów wsparcia w „Lokalnym Planie Rewitalizacji Miasta Bolesławiec",

- koncentracja zabudowy śródmiejskiej charakteryzującej się zwartością, wysokim wskaźnikiem intensywności oraz łączeniem funkcji mieszkaniowych, usługowych i administracyjnych,
- koncentracja obiektów administracji i użyteczności publicznej (m. in.: Rynek-Ratusz, budynki Urzędu Miasta Bolesławiec, Bolesławieckiego Ośrodka Kultury oraz Starostwa Powiatowego w Bolesławcu przy Pl. Piłsudskiego, Urząd Gminy Bolesławiec przy ul. Teatralnej);
- lokalizacja Bolesławieckiego Parku Wodnego „ORKA" oraz inwestycji towarzyszących w rejonie Pl. ks. J. Popiełuszki).

Należy kontynuować dotychczasowe działania zmierzające do odrestaurowania historycznej zabudowy Starówki, uporządkowania podwórek w poszczególnych kwartałach zabudowy oraz w generalnym ujęciu - systematycznego podnoszenia standardów zagospodarowania przestrzeni i jej walorów użytkowych.

Jednostka „B"

W granicach jednostki urbanistycznej „B" przewiduje się przede wszystkim koncentrację i kontynuację rozwoju obszarów aktywności gospodarczej oraz usług (w tym lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży przekraczającej 2000 m²). Przeznaczenie terenów na obszarze tej jednostki determinują:

- lokalizacja zakładów przemysłowych, w szczególności: Zakładów Ceramicznych „BOLESŁAWIEC" Sp. z o.o. oraz sąsiednich terenów aktywności gospodarczej,
- lokalizacja terenów infrastruktury miejskiej (m.in.: Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Bolesławcu Sp. z o.o. i Miejski Zakład Gospodarki Mieszkaniowej Sp. z o.o. przy ul. Dolne Młyny, Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. i Zakład Gazowniczy Zgorzelec – BOK Bolesławiec przy ul. St. Staszica,
- koncentracja zabudowy o charakterze usługowym (m. in. w rejonie ulic: Zgorzeleckiej, W. Wróblewskiego, S. Staszica i T. Kościuszki),
- przebieg linii kolejowej nr 284 E-30, CE-30 należącej do III Paneuropejskiego Korytarza Transportowego łączącego Niemcy, Polskę i Ukrainę oraz usytuowanie dworca kolejowego.

Jest to jednostka o strukturze funkcjonalno-przestrzennej wymagającej uporządkowania, w granicach której:

- w przypadku enklaw zabudowy mieszkaniowej zlokalizowanych w rejonie ulic: Dolne Młyny i St. Staszica należy dążyć do zapewnienia standardów zamieszkania na poziomie wynikającym z przepisów odrębnych lub docelowej transformacji funkcjonalnej tejże zabudowy w kierunku usług i handlu,
- w przypadku zespołów zieleni urządzonej (przede wszystkim park przy ul Zgorzeleckiej) należy zapewnić ochronę tym terenom, jako komponentowi przestrzeni unikalnemu na obszarze jednostki,
- należy dążyć do podnoszenia standardów zagospodarowania przestrzeni, przy uwzględnieniu industrialnego charakteru zabudowy (dotyczy to przede wszystkim wyeksponowanych w przestrzeni instalacji o niskim walorze estetycznym, takich jak nadziemne odcinki magistrali ciepłowniczych),
- wzdłuż ul. W. Wróblewskiego, na odcinku od skrzyżowania z ul. Zgorzelecką (rondo) do skrzyżowania z ul. Dolne Młyny zakłada się docelowe utworzenie pasma terenów o funkcjach sportowo-rekreacyjnych i usługowych, które będą pozostawały w przestrzennej relacji z terenem parku przy ul Zgorzeleckiej oraz otwartymi terenami po północnej stronie ul. W. Wróblewskiego (tereny stanowiące obudowę biologiczną rzeki Bóbr).
- dopuszcza się transformację funkcjonalną terenów przemysłowych zlokalizowanych w rejonie ulic A. Cieszkowskiego i T. Kosciuszki w kierunku usług (w tym lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży przekraczającej 2000 m²).

Zgodnie z zapisami zawartymi w rozdziale III-6.*Studium,* zakłada się realizację celu publicznego - budowę centrum przesiadkowego (zintegrowanych przystanków komunikacji kolejowej i autobusowej) w rejonie Dworca PKP Bolesławiec przy ul. Bolesława Chrobrego, na wysokości Pl. Wolności.

Jednostka „C"

Jednostka urbanistyczna „C" jest jednostką o stosunkowo zróżnicowanym funkcjonalnie charakterze. Kierunki rozwoju przestrzennego tej jednostki determinują:

- lokalizacja zakładów przemysłowych, w szczególności: zakładów Gerresheimer Group (producenta sprzętu jednorazowego użytku i opakowań farmaceutycznych) w rejonie ulic: Polnej, Ciesielskiej i Hutniczej oraz sąsiednich terenów aktywności gospodarczej, a także terenów aktywności gospodarczej w rejonie ulic: Staroszkolnej i K.I. Gałczyńskiego,
- lokalizacja wielkopowierzchniowych obiektów handlowych (hipermarket w rejonie ulic: K.I. Gałczyńskiego i Al. Tysiąclecia),
- koncentracja zabudowy wielorodzinnej (Osiedle „Piastów"),
- występowanie licznych obiektów oświaty i wychowania (m. in. Miejskie Przedszkole Publiczne nr 1 i Miejski Zespół Szkół nr 2 przy ul. Jana Pawła II, Zespół Szkół Budowlanych przy ul. K.I. Gałczyńskiego),
- lokalizacja terenów infrastruktury miejskiej (Zakład Energetyki Cieplnej Sp. z o. o. przy ul. K.I. Gałczyńskiego),
- koncentracja zabudowy o charakterze usługowym (w rejonie ul. A. Cieszkowskiego),
- występowanie zwartych terenów ogrodów działkowych (POD „Polfa", „Kolejarz" i „Relax" w rejonie ul. A. Cieszkowskiego i Al. Tysiąclecia).

Jest to jednostka o wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, jednak wymagająca uporządkowania w obrębie terenów aktywności gospodarczej, w granicach której:

- dla terenów zabudowy mieszkaniowej należy dążyć do zapewnienia standardów zamieszkania na poziomie wynikającym z przepisów odrębnych (w szczególności dotyczy to terenów Osiedla „Piastów" sąsiadujących z terenem Zakładu Energetyki Cieplnej i terenami przemysłowymi), w szczególności poprzez sukcesywną modernizację ZEC i stosowanie źródeł energii cieplnej o niskim poziomie oddziaływania na środowisko,
- w przypadku zespołów zieleni urządzonej (przede wszystkim park przy ul Zgorzeleckiej) należy zapewnić ochronę tym terenom, jako komponentowi przestrzeni unikalnemu na obszarze jednostki,
- należy dążyć do podnoszenia standardów zagospodarowania terenów przemysłowych, przy uwzględnieniu industrialnego charakteru zabudowy.
- dopuszcza się transformację funkcjonalną terenów, na których są zlokalizowane zespoły garaży w kierunku mieszkaniowym i usługowym.
- dopuszcza się transformację funkcjonalną terenów przemysłowych zlokalizowanych w rejonie ulic Staroszkolnej i K.I. Galczyńskiego w kierunku usług (w tym lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży przekraczającej 2000 m²).

Jednostka „D"

Jednostka urbanistyczna „D" jest jednostką o stosunkowo zróżnicowanym funkcjonalnie charakterze i dużym udziale centralnie zlokalizowanych obszarów zieleni. Kierunki rozwoju przestrzennego tej jednostki determinują:

- lokalizacja Wojewódzkiego Szpitala dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w rejonie Al. Tysiąclecia i ul. Piastów, który stanowi także cenny historycznie zespół zabudowy,
- lokalizacja Stadionu Miejskiego w rejonie ulic: Spółdzielczej, Spokojnej i Piastów,
- występowanie zwartych terenów ogrodów działkowych (POD „Gwarek-2" w rejonie ul. Piastów i Spokojnej, na południowy-wschód od ul. B. Kosiby),
- występowanie zwartych terenów zieleni leśnej (o charakterze parku leśnego) i parkowej w rejonie ul. Piastów (obejmujących miejsce dawnego cmentarza i zabytkową wieżę widokową),
- koncentracja zabudowy jedno i kilkurodzinnej, szczególnie w rejonie ulic: Piastów, Jagiellonów, Kosiby, M. Kopernika i Konradowskiej,
- grupy zabudowy usługowej i wielorodzinnej usytuowane wzdłuż Al. Tysiąclecia,

- teren aktywności gospodarczej w rejonie Al. Tysiąclecia i granicy miasta (Zespół Elewatorów oraz inne formy aktywności gospodarczej).

Jest to jednostka o wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, w granicach której:

- przewiduje się dalszy rozwój terenów zabudowy jednorodzinnej w rejonie ulic: Piastów, B. Kosiby i Zielonej, przy czym struktura funkcjonalna tych terenów powinna zostać w miarę potrzeb uzupełniona o niezbędne usługi, także o charakterze publicznym,
- dopuszcza się możliwość docelowej transformacji funkcjonalnej zespołu zabudowy o charakterze folwarcznym zlokalizowanej w rejonie ul. Konradowskiej w kierunku mieszkaniowym i usługowym,
- dopuszcza się transformację funkcjonalną terenów, na których są zlokalizowane zespoły garaży w kierunku mieszkaniowym i usługowym,
- należy dążyć do przywrócenia terenom dawnych parków leśnych pierwotnych funkcji związanych z wypoczynkiem i rekreacją.

Jednostka „E"

Jednostka urbanistyczna „E" jest jednostką o stosunkowo zróżnicowanym funkcjonalnie charakterze i dużym udziale obszarów leśnych. Kierunki rozwoju przestrzennego tej jednostki determinują:

- zespoły zabudowy jednorodzinnej i wielorodzinnej w północnej części jednostki urbanistycznej (rejon ulic: Jeleniogórskiej, Podgórnej, Zygmunta Augusta, B. Kosiby i Altyleryjskiej),
- zespół zabudowy Szpitala Powiatowego przy ul. Jeleniogórskiej,
- tereny zamknięte w zarządzie Ministerstwa Obrony Narodowej (obszar jednostki wojskowej) położone na południe od ul. Altyleryjskiej i na wschód od ul. Jeleniogórskiej,
- lokalizacja terenów infrastruktury miejskiej (głównie Przedsiębiorstwo wodociągów i Kanalizacji przy ul. Łasickiej z ujęciem SUW „Stare", ujęcie wód SUW „Nowe" i hydrofornia przy ul. Kosiby),
- znaczny udział terenów leśnych (południowa część jednostki, ograniczona ul. Jeleniogórską i granicami administracyjnymi miasta), w granicach których występują siedliska przyrodnicze podlegające ochronie oraz liczne stanowiska zwierząt, roślin i grzybów chronionych.

Jest to jednostka o wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, w granicach której:

- przewiduje się rozwój terenów zabudowy jednorodzinnej w rejonie ulic: Jeleniogórskiej, Zwycięstwa, Rzemieślniczej oraz w rejonie ulic: St. Staszica i Kosiby, przy czym struktura funkcjonalna tych terenów powinna zostać w miarę potrzeb uzupełniona o niezbędne usługi, także o charakterze publicznym,
- dopuszcza się transformację funkcjonalną terenów, na których są zlokalizowane zespoły garaży w kierunku mieszkaniowym i usługowym,
- należy dążyć do przywrócenia terenom dawnych parków leśnych pierwotnych funkcji związanych z wypoczynkiem i rekreacją,
- uwzględnia się ograniczenia w zagospodarowaniu terenów wynikające z ustanowienia terenów zamkniętych, przy czym zakłada się sukcesywne włączanie terenów, które utraciły charakter terenów zamkniętych w strukturę terenów miejskich (mieszkaniowych i usługowych),
- przewiduje się przeznaczenie terenów w obniżeniu *Złotego Strumienia* w rejonie ul. Jeleniogórskiej (dawniej teren restauracji „Leśny Zamek") na cele sportu, turystyki i rekreacji, jak również pod zbiorniki małej retencji,
- uwzględnia się ograniczenia w zagospodarowaniu terenów wynikające z ustanowienia stref ochronnych dla ujęć wód podziemnych.

Zgodnie z zapisami zawartymi w rozdziale III-7.*Studium,* zakłada się realizację następujących inwestycji celu publicznego - projektowanej obwodnicy Bolesławca.

W rejonie skrzyżowania ulic: Jeleniogórskiej i Podgórnej (teren dawnej mleczarni) przewiduje się lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży przekraczającej 2000 m².

Jednostka „F"

Jednostka urbanistyczna „F", podobnie jak jednostka „E", jest jednostką o stosunkowo zróżnicowanym funkcjonalnie charakterze i dużym udziale obszarów leśnych, w obrębie której nie przewiduje się istotnych zmian w sposobie zagospodarowania terenów. Kierunki rozwoju przestrzennego tej jednostki determinują:

- zespoły zabudowy jednorodzinnej i wielorodzinnej w północnej części jednostki urbanistycznej (rejon ulic: Lubańskiej, Willowej, Śluzowej i Leśnej),
- kompleks zabudowy usługowej u zbiegu ulic: Jeleniogórskiej i Willowej (targowisko miejskie, supermarket),
- teren cmentarza (stary cmentarz katolicki i cmentarz Armii Radzieckiej przy ul. Lubańskiej) oraz Pl. św. Krzyża z monumentalnym Krzyżem Millenijnym),
- obniżenie *Złotego Strumienia* pomiędzy ulicami: Jeleniogórską i Willową – J. Matejki z towarzyszącymi ciekowi wodnemu terenami ogrodów działkowych (POD „Malwa") i terenami rekreacyjnymi (Miejski Klub Tenisowy), w strefie którego udokumentowano siedlisko przyrodnicze podlegające ochronie,
- lokalizacja terenów infrastruktury miejskiej (Główny Punkt Zasilania - GPZ R-304 przy ul. J. Matejki),
- znaczny udział terenów leśnych (południowa część jednostki, ograniczona ul. Jeleniogórską i granicami administracyjnymi miasta), w granicach których wyznaczono tereny zamknięte w zarządzie Ministerstwa Obrony Narodowej (wraz ze strefą ochronną tych terenów); na obszarze lasów stanowiska zwierząt, roślin i grzybów ochronnych.

Jest to jednostka o wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, w granicach której:

- przewiduje się rozwój terenów zabudowy jednorodzinnej w rejonie ulic: Jeleniogórskiej, Zwycięstwa, Rzemieślniczej oraz w rejonie ulic: St. Staszica i Kosiby, przy czym struktura funkcjonalna tych terenów powinna zostać w miarę potrzeb uzupełniona o niezbędne usługi, także o charakterze publicznym,
- dopuszcza się transformację funkcjonalną terenów, na których są zlokalizowane zespoły garaży w kierunku mieszkaniowym i usługowym,
- należy dążyć do przywrócenia terenom dawnych parków leśnych pierwotnych funkcji związanych z wypoczynkiem i rekreacją,
- uwzględnia się ograniczenia w zagospodarowaniu terenów wynikające z ustanowienia terenów zamkniętych i ich stref ochronnych.

Jednostka „G"

Jednostka urbanistyczna „G" jest jednostką o bardzo zróżnicowanym funkcjonalnie charakterze i dużym udziale terenów zielonych (zieleń działkowa, cmentarna i leśna). w obrębie której przewiduje się zmiany w sposobie zagospodarowania terenów. Ważnym elementem podkreślającym charakter jednostki jest dolina rzeki Bóbr. Kierunki rozwoju przestrzennego tej jednostki determinują:

- dolina rzeki Bóbr, w której zlokalizowane są tereny sportowe, turystyczne i rekreacyjne, a także tereny stanowiące biologiczną obudowę rzeki,
- obszary zagrożone powodzią,
- przebieg drogi krajowej nr 94 (ul. II Armii wojska Polskiego),
- tereny produkcyjne oraz koncentracji usług (w tym obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży przekraczającej 2000 m²) w rejonie ulic: Zgorzeleckiej, Gdańskiej, Orlej i Pl. Piastowski,
- rozległe zespoły zabudowy jednorodzinnej i mieszkaniowo-usługowej (głównie Zabobrze),
- tereny powierzchniowej eksploatacji (spod wody) ze złóż „Bolesławice - Pole I", „Bolesławice - Pole III", „Bolesławice - Pole III" oraz wyznaczone dla tych złóż granice obszarów i terenów górniczych,
- teren cmentarza komunalnego w rejonie ulic: Gdańskiej i Śluzowej),

- tereny sportowe, turystyczne i rekreacyjne (Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji – Ośrodek Wodno-Sportowy przy ul. Spacerowej, stadion przy ul. Sportowej-Rajskiej),
- tereny związane z obsługą podróżnych usytuowane przy ul. II Armii Wojska Polskiego, biegnącej w ciągu drogi krajowej nr 94,
- występowanie zwartych terenów ogrodów działkowych (POD „Tulipan" i „Serbinowo" w rejonie ul. Piastów i Spokojnej, na południowy-wschód od ul. B. Kosiby).

Jest to jednostka o wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, w granicach której:

- przewiduje się znaczny rozwój terenów zabudowy jednorodzinnej w rejonie ulic: II Armii Wojska Polskiego, Zabobrze i Spacerowej oraz w rejonie ulic: Gdańskiej, Garncarskiej, Lubańskiej i Śluzowej, przy czym struktura funkcjonalna tych terenów powinna zostać w miarę potrzeb uzupełniona o niezbędne usługi, także o charakterze publicznym,
- przewiduje się rozwój terenów sportowych, rekreacyjnych i turystycznych w dolinie rzeki Bóbr,
- na obszarach zlokalizowanych w sąsiedztwie terenu cmentarza komunalnego przy ul. Gdańskiej dopuszcza się lokalizację parkingów oraz zabudowy usługowej powiązanej funkcjonalnie z cmentarzem,
- na obszarach zlokalizowanych w sąsiedztwie terenu drogi krajowej nr 94 dopuszcza się funkcje terenów związane z obsługą ruchu samochodowego i pasażerów oraz lokalizację tzw. dróg serwisowych o przebiegu równoległym do drogi krajowej (w celu eliminacji bezpośrednich włączeń do ul. II Armii Wojska Polskiego),
- dopuszcza się możliwość docelowej transformacji funkcjonalnej zespołu zabudowy związanej z obsługą produkcji w gospodarstwach rolnych (w rejonie ul. Leśnej) w kierunku usługowym lub mieszkaniowym,
- dopuszcza się adaptację historycznych budynków stanowiących część dawnej przędzalni bawełny Spinnerei und Weberei „Concordia" na cele mieszkaniowe (tzw. „lofty"),
- uwzględnia się potrzeby ochrony terenów narażonych na zalanie wodami powodzi, w tym wprowadzenie ograniczeń w zagospodarowaniu terenów (łącznie z zakazem zabudowy), przewidzianych w przepisach odrębnych.

Zgodnie z zapisami zawartymi w rozdziale III-6.*Studium,* zakłada się realizację celu publicznego - budowę instalacji wytwarzających energię elektryczną z odnawialnych źródeł energii poprzez realizację małej elektrowni wodnej (MEW) na rzece Bóbr, w rejonie Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji – Ośrodka Wodno-Sportowego przy ul. Spacerowej.

Jednostka „H"

Jednostka urbanistyczna „H" jest jednostką o stosunkowo jednorodnym funkcjonalnie charakterze i dużym udziale obszarów obecnie niezabudowanych, w obrębie której przewiduje istotne zmiany w sposobie zagospodarowania terenów. Kierunki rozwoju przestrzennego tej jednostki determinują:

- przebieg drogi krajowej nr 94 (ul. II Armii wojska Polskiego),
- przebieg linii kolejowej nr 284 E-30, CE-30 należącej do III Paneuropejskiego Korytarza Transportowego łączącego Niemcy, Polskę i Ukrainę,
- zespoły zabudowy jednorodzinnej i mieszkaniowo-usługowej (osiedla „Kwiatowe" i „Przylesie" oraz zabudowa w rejonie ulic: Widok i Ptasiej),
- zespoły zabudowy usługowej i mieszkaniowo-usługowej zlokalizowane w rejonie ul. Widok,
- teren cmentarza (Cmentarz Wojenny im. M. Kutuzowa),
- tereny związane z obsługą podróżnych usytuowane przy ul. II Armii Wojska Polskiego, biegnącej w ciągu drogi krajowej nr 94.

Jest to jednostka o strukturze funkcjonalno-przestrzennej wymagającej wykształcenia, w granicach której:

- przewiduje się znaczny rozwój terenów zabudowy jednorodzinnej w obszarze pomiędzy osiedlami „Kwiatowe" i „Przylesie" a granicą miasta, przy czym struktura funkcjonalna tych

terenów powinna zostać w miarę potrzeb uzupełniona o niezbędne usługi, także o charakterze publicznym,

- przewiduje się rozwój terenów usługowych w rejonie ul. Widok, jak również w rejonie ul. II Armii Wojska Polskiego,
- na obszarach zlokalizowanych w sąsiedztwie terenu drogi krajowej nr 94 dopuszcza się funkcje terenów związane z obsługą ruchu samochodowego i pasażerów oraz lokalizację tzw. dróg serwisowych o przebiegu równoległym do drogi krajowej (w celu eliminacji bezpośrednich włączeń do ul. II Armii Wojska Polskiego).

Zgodnie z zapisami zawartymi w rozdziale III-6.*Studium,* zakłada się realizację celu publicznego - budowę zespołu sportowo-rekreacyjnego w rejonie ulic: Jarzębinowej i Czerwonych Maków (w sąsiedztwie kościoła p.w. Serca Pana Jezusa).

Jednostka „I"

Jednostka urbanistyczna „I" jest jednostką bardzo zróżnicowanym funkcjonalnie charakterze, w obrębie której przewiduje istotne w sposobie zagospodarowania terenów. Kierunki rozwoju przestrzennego tej jednostki determinują:

- dolina rzeki Bóbr, w której zlokalizowane są tereny sportowe, turystyczne i rekreacyjne, a także tereny stanowiące biologiczną obudowę rzeki,
- obszary zagrożone powodzią,
- lokalizacja terenów infrastruktury miejskiej (oczyszczalnia ścieków przy ul. Granicznej),
- przebieg tzw. Średnicy Miejskiej w ciągu drogi krajowej nr 94 (ulice: W. Wróblewskiego, A. Cieszkowskiego),
- przebieg drogi wojewódzkiej nr 297 (ul. T. Kościuszki),
- zespoły zabudowy jednorodzinnej i mieszkaniowo-usługowej (osiedle „Staszica" oraz zabudowa w rejonie ulic: Ceramicznej i Mostowej),
- występowanie siedlisk przyrodniczych podlegających ochronie, jak również stanowisk zwierząt, roślin i grzybów chronionych,
- występowanie zabytków archeologicznych – grodziska kasztelańskiego w rejonie ulic: topolowej i Wierzbowej (osiedle „Staszica"), jak również zabytkowego wiaduktu kolejowego nad rzeką Bóbr,
- występowanie zwartych terenów ogrodów działkowych (POD „Hutnik", „Chemik" i „Wizów" w rejonie ul. T. Kościuszki),
- zespoły zabudowy produkcyjnej i usługowej zlokalizowane w rejonie ul. Widok i linii kolejowej nr 284, Dolne Młyny i Mostowej, Granicznej, T. Kościuszki,
- tereny sportowe, turystyczne i rekreacyjne (stadion przy ul. Granicznej-Topolowej).

Jest to jednostka o wykształconej już strukturze funkcjonalno-przestrzennej, w granicach której:

- w północnej części jednostki, w rejonie ul. Kościuszki przewiduje się stworzenie wielofunkcyjnego centrum handlowo-rozrywkowego (z uwzględnieniem lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży przekraczającej 2000 m²), a także rozwój terenów mieszkaniowych i usługowych,
- przewiduje się uzupełnienia zabudowy w obszarze istniejących osiedli,
- przewiduje się rozwój terenów usługowych w rejonie ul. Widok i linii kolejowej nr 284,
- przewiduje się rozwój terenów sportowych, rekreacyjnych i turystycznych w dolinie rzeki Bóbr.
- uwzględnia się potrzeby ochrony terenów narażonych na zalanie wodami powodzi, w tym wprowadzenie ograniczeń w zagospodarowaniu terenów (łącznie z zakazem zabudowy), przewidzianych w przepisach odrębnych.

Zgodnie z zapisami zawartymi w rozdziale III-6.*Studium,* zakłada się realizację celu publicznego - budowę instalacji wytwarzających energię elektryczną z odnawialnych źródeł energii poprzez realizację

małej elektrowni wodnej (MEW) na rzece Bóbr, w rejonie ul. Mostowej i zabytkowego wiaduktu kolejowego oraz w rejonie dawnego jazu położonego przy granicy administracyjnej miasta z obrębami wsi Bolesławice, Krępnica i Łąka.

Jednostka „J"

W granicach jednostki „J" przewiduje się przede wszystkim koncentrację i kontynuację rozwoju obszarów aktywności gospodarczej. Przeznaczenie terenów na obszarze tej jednostki determinuje lokalizacja Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej – Podstrefy Bolesławiec obejmującej łącznie obszar o powierzchni 71,77 ha, a także otaczające tą strefę tereny przemysłu, transportu i logistyki oraz infrastruktury miejskiej (m.in. ujęcie wód podziemnych „Modłowa"). Jest to jednostka o strukturze funkcjonalno-przestrzennej wymagającej uporządkowania, w granicach której:

- należy dążyć do docelowego wyeliminowania enklawy zabudowy mieszkaniowej zlokalizowanej w rejonie ul. T. Kościuszki, z uwagi na konfliktowy charakter sąsiedztwa aktywności gospodarczej i mieszkalnictwa, przy czym do czasu realizacji niniejszego postulatu konieczne jest (w miarę ograniczonych możliwości) zapewnienie standardów zamieszkania na poziomie wynikającym z przepisów odrębnych,
- zakłada się możliwość włączania kolejnych terenów w granice WSSE – Podstrefy Bolesławiec, przy czym priorytetowy charakter mają działania zmierzające do promocji i wzmocnienia ekonomicznego znaczenia bolesławieckiej podstrefy,
- należy dążyć do podnoszenia standardów zagospodarowania przestrzeni, przy uwzględnieniu industrialnego charakteru zabudowy,
- uwzględnia się ograniczenia w zagospodarowaniu terenów wynikające z ustanowienia stref ochronnych dla ujęć wód podziemnych.

Zgodnie z zapisami zawartymi w rozdziale III-7.*Studium,* zakłada się realizację następujących inwestycji celu publicznego:

- projektowanej obwodnicy Bolesławca,
- projektowanej linii elektroenergetycznej 110 kV relacji: S-320 - projektowany GPZ Bolesławiec - Modłowa (wraz z projektowanym GPZ),
- projektowanego gazociągu wysokiego ciśnienia MOP 8,4 MPa relacji: Granica Rzeczypospolita Polska (Lasów) – Taczalin – Radakowice – Gałów – Wierzchowice, wraz z infrastrukturą niezbędną do jego obsługi wzdłuż istniejącego gazociągu DN 300.

W rejonie ul. T. Kościuszki przewiduje się lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży przekraczającej 2000 m².

III-2. KIERUNKI I WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW, W TYM TERENY WYŁĄCZONE SPOD ZABUDOWY

Przedstawione na rysunku *Studium* dyspozycje przestrzenne mają wysoce zgeneralizowany charakter. W praktyce występowanie zespołów zabudowy o homogenicznych cechach funkcjonalnych jest rzadkie - nawet na obszarach stosunkowo jednorodnych pod względem przeznaczenia terenów mamy do czynienia z terenami o odmiennym sposobie zabudowy lub zagospodarowania, które uzupełniają lub wzbogacają dominujący na danym obszarze sposób przeznaczenia terenów, bądź z nim koegzystują.

W ramach każdej z 10 wyznaczonych na obszarze miasta **jednostek urbanistycznych** (o których mowa w rozdziale II-1.1. *Studium*) wyodrębniono **obszary funkcyjne**, które są podstawową jednostką opisową w zakresie kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta. Obszary funkcyjne zostały oznaczone symbolem jednostki urbanistycznej (A, B, C, D, E, F, G, H, I oraz J), w obrębie której położony jest dany obszar funkcyjny, oraz po myślniku - symbolem literowym opisującym sposób przeznaczenia terenów, dominujący na tym obszarze funkcyjnym.

Należy podkreślić, że **obszar funkcyjny** określony w *Studium* nie jest tożsamy z **terenem**, który jest wydzielany liniami rozgraniczającymi w planie miejscowym (zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 1 *ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*) – w ramach każdego obszaru funkcyjnego można wyodrębnić w planie miejscowym (w zależności od potrzeb) szereg terenów o odmiennym przeznaczeniu i o zróżnicowanych zasadach ich zagospodarowania – zgodnie z wytycznymi zawartymi w niniejszym *Studium*.

Przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, za zgodne z ustaleniami niniejszego *Studium* uznaje się:

1) utrzymanie przeznaczenia terenu określonego w obowiązującym, w dniu wejścia w życie niniejszego *Studium,* miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego;

2) utrzymanie dotychczasowego sposobu użytkowania terenu i obiektów z nim związanych, niezależnie od docelowego kierunku zagospodarowania wskazanego w niniejszym *Studium,* przy czym za dotychczasowy sposób użytkowania uznaje się użytkowanie zgodne z ewidencją gruntów i budynków, wydanymi pozwoleniami na budowę oraz zgłoszonymi właściwemu organowi zmianami sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części; dotyczy to także pozostawienia w użytkowaniu leśnym terenu ze względu na brak zgody na przeznaczenie tego terenu na cele nierolnicze i nieleśne;

3) korygowanie przebiegu granic sąsiadujących ze sobą obszarów funkcyjnych z tolerancją ± 50 m, rozumiane jako ustalanie przeznaczenia terenu (lub jego części) zgodne z kierunkami zagospodarowania przestrzennego przewidzianymi w *Studium* dla sąsiedniego obszaru funkcyjnego, przy czym za sąsiedni obszar funkcyjny uznaje się obszar bezpośrednio przylegający, styczny przynajmniej w jednym punkcie lub położony po przeciwnej stronie drogi rozdzielającej obszary funkcyjne;

4) korygowanie minimalnych i maksymalnych parametrów i wskaźników urbanistycznych określonych w *Studium* dla poszczególnych obszarów funkcyjnych, w dostosowaniu do minimalnych i maksymalnych parametrów i wskaźników urbanistycznych występujących w obrębie danego obszaru funkcyjnego lub sąsiedniego obszaru funkcyjnego;

5) sporządzanie planu miejscowego obejmującego swymi granicami mniejszą powierzchnię, niż powierzchnia wyznaczonego w *Studium* obszaru funkcyjnego;

6) korygowanie wskazanych na rysunku *Studium* przebiegów planowanych drogowych połączeń komunikacyjnych, bez konieczności prowadzenia połączenia w określonym na rysunku *Studium* przebiegu, przy czym dopuszcza się również odstąpienie od umieszczania tych połączeń komunikacyjnych planach;

7) wydzielanie w planie miejscowym niezbędnych elementów towarzyszących, takich jak: zieleń urządzona i izolacyjna, drogi, place, parkingi, oraz obiekty i sieci infrastruktury technicznej i melioracji wodnych, jako odrębnych terenów, w ramach określonego w *Studium* obszaru funkcyjnego;

8) o ile nie naruszy to przepisów odrębnych - dopuszczanie w granicach wszystkich wyznaczanych w planie terenów lokalizacji:

   a) urządzeń budowlanych zapewniających możliwość użytkowania obiektów budowlanych zgodnie z przeznaczeniem określonym w planie (np. przyłącza i urządzenia instalacyjne , przejazdy, ogrodzenia, place postojowe i place pod śmietniki),

   b) sieci i urządzeń infrastruktury technicznej o charakterze przesyłowym i rozdzielczym,

   c) ścieżek rowerowych,

   d) obiektów małej architektury,

   e) zieleni o funkcjach ozdobnych, izolacyjnych lub rekreacyjnych,

   f) terenowych urządzeń sportowych i rekreacyjnych, takich jak place zabaw i boiska;

9) uwzględnianie zmian w gminnej ewidencji zabytków, rejestrze zabytków, w szczególności wpisów i skreśleń obszarów i obiektów odpowiednio z ewidencji rejestru zabytków;

10) uwzględnianie zmian w zakresie objęcia obiektów i obszarów prawnymi formami ochrony przyrody, w szczególności wpisów i skreśleń wymienionych obszarów i obiektów z odpowiednich rejestrów i wykazów;

11) uwzględnianie ustanowionych granic obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, wynikających z map zagrożenia powodziowego.

W *Studium* określono następujące rodzaje obszarów funkcyjnych:

1. Obszar funkcyjny mieszkalnictwa o niskiej intensywności zabudowy [MN]

Obszar funkcyjny o przeważającym udziale mieszkalnictwa o niskiej intensywności zabudowy - zabudowy jednorodzinnej (w rozumieniu przepisów odrębnych) oraz budynków wielorodzinnych o formie architektonicznej i gabarytach zbliżonych do budynku jednorodzinnego, ale o liczbie mieszkań większej niż 2.

1) dopuszcza się przeznaczenie maksymalnie 40 % powierzchni obszaru funkcyjnego jako terenów:
   a) mieszkaniowo-usługowych,
   b) usług i handlu,
   c) użyteczności publicznej,
   d) obsługi komunikacji drogowej,
   e) kościołów i innych związków wyznaniowych,
   f) zieleni publicznej,
   g) sportu i rekreacji;
2) dla działek budowlanych położonych w granicach obszaru funkcyjnego, przeznaczonych pod zabudowę jednorodzinną, określa się następujące parametry i wskaźniki urbanistyczne:
   a) maksymalna intensywność zabudowy (uwzględniając ewentualne podpiwniczenie budynku):
      - dla zabudowy wolnostojącej = 1,20,
      - dla zabudowy bliźniaczej = 1,40,
      - dla zabudowy szeregowej = 1,60,
   b) maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy:
      - dla zabudowy wolnostojącej = 0,30,
      - dla zabudowy bliźniaczej = 0,35,
      - dla zabudowy szeregowej = 0,40,
   c) minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej:
      - dla zabudowy wolnostojącej = 40 %,
      - dla zabudowy bliźniaczej = 35 %,
      - dla zabudowy szeregowej = 30 %,
   d) maksymalna wysokość zabudowy = 12 m,
   e) minimalna powierzchnia nowo wydzielonych działek budowlanych:
      - dla zabudowy wolnostojącej = 600 m²,
      - dla zabudowy bliźniaczej = 450 m²,
      - dla zabudowy szeregowej = 250 m².

2. Obszar funkcyjny mieszkalnictwa o wysokiej intensywności zabudowy [MW]

obszar funkcyjny o przeważającym udziale mieszkalnictwa o wysokiej intensywności zabudowy - zabudowy wielorodzinnej.

1) dopuszcza się przeznaczenie maksymalnie 40 % powierzchni obszaru funkcyjnego jako terenów:
   a) zabudowy jednorodzinnej,
   b) mieszkaniowo-usługowych,
   c) zabudowy śródmiejskiej (wyłącznie na obszarze jednostki urbanistycznej „A" oraz na obszarze jednostek do niej przyległych – terenów położonych w promieniu nie większym niż 100 m od granic jednostki „A"),
   d) usług i handlu,

e) użyteczności publicznej,

f) kościołów i innych związków wyznaniowych,

g) zieleni publicznej,

h) sportu i rekreacji,

i) obsługi komunikacji drogowej - parkingów i garaży;

2) dopuszcza się wyodrębnienie lokali użytkowych w parterach budynków mieszkalnych wielorodzinnych wielorodzinnej;

3) dla działek budowlanych położonych w granicach obszaru funkcyjnego określa się następujące parametry i wskaźniki urbanistyczne:

a) maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy = 0,40,

b) minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej = 25 %,

c) maksymalna wysokość zabudowy = 20 m, przy czym obowiązuje dostosowanie wysokości budynków do istniejącej zabudowy o takim samym sposobie użytkowania, usytuowanej w promieniu 100 m od granic działki budowlanej, na której planuje się usytuowanie zabudowy.

3. Obszar funkcyjny zabudowy śródmiejskiej [MS]

Obszar funkcyjny o przeważającym udziale zabudowy śródmiejskiej (w rozumieniu przepisów odrębnych), która tworzą budynki o sposobie użytkowania związanym z zaspokajaniem potrzeb mieszkaniowych i usługami (w tym użyteczności publicznej), przy czym te sposoby użytkowania lokali wyodrębnionych w budynku mogą występować w dowolnych proporcjach lub być wymiennym sposobem użytkowania. Obowiązuje dostosowanie charakteru zabudowy do historycznego otoczenia Starego Miasta, przy jednoczesnym dopuszczeniu współczesnych rozwiązań architektonicznych i materiałowych, takich jak przeszklenia strukturalne.

1) dopuszcza się przeznaczenie maksymalnie 40 % powierzchni obszaru funkcyjnego jako terenów:

a) użyteczności publicznej,

b) kościołów i innych związków wyznaniowych,

c) zieleni publicznej,

d) sportu i rekreacji,

e) obsługi komunikacji;

2) dla działek budowlanych położonych w granicach obszaru funkcyjnego określa się następujące parametry i wskaźniki urbanistyczne:

a) maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy = 1,00,

b) minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej = 0 %,

c) maksymalna wysokość zabudowy = 20 m, przy czym obowiązuje dostosowanie wysokości budynków do istniejącej zabudowy o takim samym sposobie użytkowania, usytuowanej w promieniu 100 m od granic działki budowlanej, na której planuje się usytuowanie zabudowy.

4. Obszar funkcyjny usług i handlu [U]

Obszar funkcyjny o przeważającym udziale zabudowy usługowej i handlowej o powierzchni sprzedaży nie przekraczającej 2000 m².

1) dopuszcza się przeznaczenie maksymalnie 40 % powierzchni obszaru funkcyjnego jako terenów:

a) zabudowy jednorodzinnej,

b) zabudowy wielorodzinnej,

c) zabudowy śródmiejskiej (wyłącznie na obszarze jednostki urbanistycznej „A" oraz na obszarze jednostek do niej przyległych – terenów położonych w promieniu nie większym niż 100 m od granic jednostki „A"),

d) mieszkaniowo-usługowe,

e) obiektów użyteczności publicznej,

f) tereny zieleni publicznej,

g) sportu i rekreacji,

h) obsługi komunikacji drogowej;

2) dopuszcza się mieszkania towarzyszące rozumiane jako lokale mieszkalne wydzielone w budynku usługowym, o powierzchni całkowitej nieprzekraczającej 40 % powierzchni całkowitej tego budynku;

3) dla działek budowlanych położonych w granicach obszaru funkcyjnego określa się następujące parametry i wskaźniki urbanistyczne:

a) maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy = 1,00,

b) minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej = 0 %,

c) maksymalna wysokość zabudowy = 20 m, przy czym obowiązuje dostosowanie wysokości budynków do istniejącej zabudowy o takim samym sposobie użytkowania, usytuowanej w promieniu 100 m od granic działki budowlanej, na której planuje się usytuowanie zabudowy.

5. Obszar funkcyjny użyteczności publicznej [UP]

Obszar funkcyjny o przeważającym udziale terenów i obiektów użyteczności publicznej, rozumianych jako obiekty administracji publicznej, wymiaru sprawiedliwości, bezpieczeństwa publicznego, ratownictwa, kultury i sztuki, oświaty, szkolnictwa wyższego, nauki, wychowania, opieki zdrowotnej, opieki społecznej i socjalnej, usług pocztowych, telekomunikacyjnych lub finansowych.

1) dopuszcza się przeznaczenie całości bądź części obszaru funkcyjnego jako terenów:

a) zabudowy wielorodzinnej,

b) zabudowy śródmiejskiej (wyłącznie na obszarze jednostki urbanistycznej „A" oraz na obszarze jednostek do niej przyległych – terenów położonych w promieniu nie większym niż 100 m od granic jednostki „A"),

c) sportu i rekreacji,

d) zamieszkania zbiorowego, ze szczególnym uwzględnieniem hoteli, schronisk, internatów i burs szkolnych,

e) kościołów i innych związków wyznaniowych.

2) maksymalna wysokość zabudowy = 20 m, przy czym obowiązuje dostosowanie wysokości budynków do istniejącej zabudowy o takim samym sposobie użytkowania, usytuowanej w promieniu 100 m od granic działki budowlanej, na której planuje się usytuowanie zabudowy.

6. Obszar funkcyjny sportu, rekreacji i turystyki [UST]

Obszar funkcyjny o przeważającym udziale terenów i obiektów sportu wyczynowego i amatorskiego, wychowania fizycznego, rehabilitacji oraz wypoczynku, rekreacji i turystyki.

1) dopuszcza się przeznaczenie całości bądź części obszaru funkcyjnego jako terenów:

a) zamieszkania zbiorowego, ze szczególnym uwzględnieniem hoteli i schronisk,

b) użyteczności publicznej,

c) wód powierzchniowych śródlądowych,

d) zieleni publicznej,

e) lasów;

2) dopuszcza się przeznaczenie maksymalnie 30 % powierzchni obszaru funkcyjnego jako terenów usług i handlu;

3) maksymalna wysokość zabudowy = 20 m, przy czym obowiązuje dostosowanie wysokości budynków do istniejącej zabudowy, usytuowanej w promieniu 100 m od granic działki budowlanej, na której planuje się usytuowanie zabudowy;

4) ze względu na indywidualny charakter obiektów sportu, rekreacji i turystyki pozostałe parametry i wskaźniki urbanistyczne pozostawia się do ustalenia w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego;

5) w przypadku obszarów funkcyjnych zlokalizowanych w granicach jednostek urbanistycznych „G" oraz „I" uwzględnia się potrzeby ochrony terenów narażonych na zalanie wodami powodzi, w tym wprowadzenie ograniczeń w zagospodarowaniu terenów (łącznie z zakazem zabudowy), przewidzianych w przepisach odrębnych;

6) w przypadku obszarów funkcyjnych zlokalizowanych w granicach jednostek urbanistycznych „E", „G" oraz „I" uwzględnia się potrzeby ochrony siedlisk przyrodniczych podlegających ochronie, jak również stanowisk zwierząt, roślin i grzybów chronionych, w tym wprowadzenie ograniczeń w zagospodarowaniu terenów (łącznie z zakazem zabudowy), przewidzianych w przepisach odrębnych.

7. Obszar funkcyjny usług i handlu wielkopowierzchniowego [UC]

Obszar funkcyjny o przeważającym udziale usług i handlu wielkopowierzchniowego, rozumiany jako obszar rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².

1) dopuszcza się przeznaczenie całości bądź części obszaru funkcyjnego jako terenów:
   a) zabudowy śródmiejskiej – wyłącznie w granicach jednostki urbanistycznej „A" przy zastrzeżeniu, że lokale mieszkalne mogą być lokalizowane wyłącznie powyżej pierwszej kondygnacji,
   b) usług i handlu,
   c) sportu i rekreacji,
   d) zamieszkania zbiorowego, ze szczególnym uwzględnieniem hoteli,
   e) użyteczności publicznej,
   f) tereny zieleni urządzonej,
2) w granicach jednostki urbanistycznej „A":
   a) zakazuje się wznoszenia budynków:
      - parterowych,
      - wykonanych w stalowej konstrukcji szkieletowej,
      - nie posiadających przeszkleń w elewacjach zewnętrznych,
   b) obowiązuje nadanie obiektom charakteru miejskiej galerii handlowej, przy zastosowaniu materiałów budowlanych (w szczególności elewacyjnych) o wysokiej jakości i walorach estetycznych, takich jak okładziny z kamienia naturalnego, szkła, aluminium, blachy tytanowej, drewna oraz materiałów do nich posobnych
   c) obowiązuje zastosowanie rozwiązań architektonicznych zapewniających estetyczny wgląd na dachy zespołu zabudowy z otaczających budynków o wysokościach przekraczających sześć kondygnacji naziemnych;
3) dla działek budowlanych położonych w granicach obszaru funkcyjnego określa się następujące parametry i wskaźniki urbanistyczne:
   a) maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy = 0,90,
   b) minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej = 10 ,
   c) maksymalna wysokość zabudowy = 18 m, przy czym dopuszcza się dominantę o maksymalnej wysokości = 21 m, przy maksymalnej powierzchni tej dominanty (liczonej w rzucie poziomym obrysu zewnętrznego dominanty, na wysokości stropu najwyższej

kondygnacji budynku) nie większej niż 25 % powierzchni dachu budynku oraz nie większej niż 600 m²,

d) maksymalna wysokość zabudowy w granicach pozostałych jednostek urbanistycznych = 16 m.

8. Obszar funkcyjny rolnictwa [R]

Obszar funkcyjny o przeważającym udziale gruntów rolnych.

Dopuszcza się przeznaczenie całości bądź części obszaru funkcyjnego jako terenów

1) zabudowy jednorodzinnej,
2) zabudowy zagrodowej,
3) ogrodów działkowych.

9. Obszar funkcyjny obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych [RU]

Obszar funkcyjny o przeważającym udziale usług z zakresu obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, rozumianych jako działalność związana z zaopatrzeniem gospodarstw rolnych, leśnych, hodowlanych i ogrodniczych w środki do produkcji, nawozy mineralne, środki ochrony roślin, pasze, nasiona oraz sprzedaż, wynajem i serwis maszyn i urządzeń rolniczych, a także produkty i usługi do nich podobne.

1) dopuszcza się przeznaczenie całości bądź części obszaru funkcyjnego jako terenów:
   a) zabudowy jednorodzinnej,
   b) zabudowy wielorodzinnej,
   c) usług i handlu,
   d) sportu, rekreacji i turystyki;
2) dla działek budowlanych położonych w granicach obszaru funkcyjnego określa się następujące parametry i wskaźniki urbanistyczne:
   a) maksymalna intensywność zabudowy = 1,60,
   b) maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy = 0,80,
   c) minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej = 0 %,
   d) maksymalna wysokość zabudowy = 9 m.

10. Obszar funkcyjny zabudowy zagrodowej [RM]

Obszar funkcyjny o przeważającym udziale terenów zabudowy zagrodowej.

1) dopuszcza się przeznaczenie całości bądź części obszaru funkcyjnego jako terenów:
   a) zabudowy jednorodzinnej,
   b) zabudowy wielorodzinnej,
   c) usług i handlu,
   d) sportu, rekreacji i turystyki;
2) maksymalna wysokość zabudowy = 12 m.

11. Obszar funkcyjny aktywności gospodarczej [AG]

Obszar funkcyjny o przeważającym udziale zabudowy aktywności gospodarczej, rozumianej jako zakłady przemysłowe, obiekty i urządzenia produkcyjne, logistyki, transportu, składowania i magazynowania oraz pozostałej działalności usługowej i handlowej, w tym rzemieślniczej.

1) dopuszcza się przeznaczenie maksymalnie 40 % powierzchni obszaru funkcyjnego jako terenów:
   a) użyteczności publicznej,
   b) zieleni publicznej,

c) sportu i rekreacji,

d) zabudowy jednorodzinnej i wielorodzinnej – w zakresie:

- utrzymania istniejących lokali mieszkalnych,
- mieszkań towarzyszących, rozumianych jako wydzielone lokale mieszkalne w budynku o innym sposobie użytkowania,
- przeznaczania na cele mieszkaniowe obiektów lub ich części, które utraciły charakter przemysłowy, produkcyjny, gospodarczy, magazynowy lub usługowy;

2) dla działek budowlanych położonych w granicach obszaru funkcyjnego określa się następujące parametry i wskaźniki urbanistyczne:

a) maksymalna intensywność zabudowy = 2,80,

b) maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy = 0,70,

c) minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej = 10 %,

d) maksymalna wysokość zabudowy = 20 m lub w dostosowaniu do istniejącej, sąsiadującej zabudowy o takim samym sposobie użytkowania, przy czym wysokość tą mogą przekraczać części budynków i budowlanych urządzeń technicznych (kotłów, pieców przemysłowych i innych, podobnych urządzeń), wolno stojących masztów antenowych oraz instalacji przemysłowych lub urządzeń technicznych.

12. Obszar funkcyjny wydobywania kopalin [PG]

Obszar funkcyjny o przeważającym udziale terenów wydobywania kopalin ze złoża przez co rozumie się poszukiwanie, rozpoznanie złóż oraz wydobywanie kopalin ze złoża na podstawie udzielonych koncesji, zgodnie z przepisami odrębnymi.

1) dopuszcza się przeznaczenie maksymalnie 30 % powierzchni obszaru funkcyjnego jako terenów usług i handlu;

2) w zakresie sposobu przeznaczenia terenów poeksploatacyjnych wynikającego z ustalonego kierunku rekultywacji dopuszcza się w szczególności przeznaczenie obszaru funkcyjnego jako terenów:

a) wód powierzchniowych śródlądowych,

b) zieleni publicznej,

c) lasów,

d) sportu, rekreacji i turystyki.

13. Obszar funkcyjny lasów [ZL]

Obszar funkcyjny o przeważającym udziale gruntów leśnych.

1) dopuszcza się przeznaczenie maksymalnie 10 % powierzchni obszaru funkcyjnego jako terenów:

a) zabudowy jednorodzinnej,

b) usług i handlu,

c) sportu, rekreacji i turystyki

d) obsługi komunikacji samochodowej - parkingów;

2) dopuszcza się przeznaczenie całości bądź części obszaru funkcyjnego jako terenów zieleni publicznej;

3) uwzględnia się potrzeby ochrony siedlisk przyrodniczych podlegających ochronie, jak również stanowisk zwierząt, roślin i grzybów chronionych, w tym wprowadzenie ograniczeń w zagospodarowaniu terenów (łącznie z zakazem zabudowy), przewidzianych w przepisach odrębnych;

4) w przypadku obszarów funkcyjnych zlokalizowanych w granicach jednostek urbanistycznych „E” oraz „F” uwzględnia się ograniczenia wynikające z ustanowienia terenów zamkniętych oraz ich stref ochronnych.

14. Obszar funkcyjny zieleni publicznej [ZP]

Obszar funkcyjny o przeważającym udziale zieleni publicznej, rozumianej jako tereny parków, parków leśnych, skwerów i zieleńców oraz terenów zielonych do nich podobnych.

Dopuszcza się przeznaczenie maksymalnie 20 % powierzchni obszaru funkcyjnego jako terenów:

1) zabudowy jednorodzinnej;
2) usług i handlu;
3) sportu, rekreacji i turystyki;
4) obsługi komunikacji samochodowej – parkingów,

przy czym dopuszczenie to nie dotyczy zabytkowych zespołów zieleni kształtowanej, takich jak planty miejskie.

15. Obszar funkcyjny ogrodów działkowych [ZD]

Obszar funkcyjny o przeważającym udziale ogrodów działkowych.

dopuszcza się przeznaczenie całości bądź części obszaru funkcyjnego jako terenów:

1) zabudowy jednorodzinnej;
2) usług i handlu;
3) sportu, rekreacji i turystyki;
4) obsługi komunikacji samochodowej – parkingów.

16. Obszar funkcyjny cmentarzy [ZC]

Obszar funkcyjny o przeważającym udziale terenów cmentarzy oraz związanych z nimi obiektów służących chowaniu zmarłych, organizacji uroczystości pogrzebowych i usług pogrzebowych.

1) dopuszcza się przeznaczenie całości bądź części obszaru funkcyjnego jako terenów:
   a) zieleni publicznej,
   b) kościołów i innych związków wyznaniowych;
2) dopuszcza się przeznaczenie maksymalnie 30 % powierzchni obszaru funkcyjnego jako terenów:
   a) usług i handlu,
   b) użyteczności publicznej,
   c) obsługi komunikacji drogowej - parkingów;
3) ze względu na indywidualny charakter obiektów cmentarnych, minimalne i maksymalne parametry i wskaźniki urbanistyczne pozostawia się do ustalenia w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

17. Obszar funkcyjny terasy zalewowej w dolinie rzeki Bóbr [RZ]

Obszar funkcyjny o przeważającym udziale terenów położonych w terasie zalewowej w dolinie rzeki Bóbr, w szczególności tereny położone między linią brzegu a wałami przeciwpowodziowymi lub naturalnym, wysokim brzegiem, a także otaczające je tereny łąk, gruntów ornych, gruntów zadrzewionych i zakrzewionych, wód śródlądowych oraz nieużytków.

1) uwzględnia się potrzeby ochrony terenów narażonych na zalanie wodami powodzi, w tym wprowadzenie ograniczeń w zagospodarowaniu terenów (łącznie z zakazem zabudowy), przewidzianych w przepisach odrębnych;
2) uwzględnia się potrzeby ochrony siedlisk przyrodniczych podlegających ochronie, jak również stanowisk zwierząt, roślin i grzybów chronionych, w tym wprowadzenie ograniczeń

w zagospodarowaniu terenów (łącznie z zakazem zabudowy), przewidzianych w przepisach odrębnych;

3) dopuszcza się przeznaczenie części obszaru funkcyjnego położonej poza obszarami szczególnego zagrożenia powodzią, a także poza zasięgiem zalewów wód powodziowych $Q_{1\%}$ i $Q_{10\%}$ od rzeki Bóbr, jako terenów sportu, rekreacji i turystyki.

18. Obszar funkcyjny wód powierzchniowych śródlądowych [WS]

Obszar funkcyjny o przeważającym udziale terenów wód powierzchniowych śródlądowych.

1) dopuszcza się przeznaczenie całości bądź części obszaru funkcyjnego jako terenów:
   a) sportu, rekreacji i turystyki,
   b) budowli hydrotechnicznych,
   c) zieleni publicznej;
2) dopuszcza się przeznaczenie maksymalnie 30 % powierzchni obszaru funkcyjnego jako terenów:
   a) usług i handlu,
   b) użyteczności publicznej,
   c) obsługi komunikacji drogowej – parkingów.

19. Obszar funkcyjny obsługi komunikacji drogowej [KS]

Obszar funkcyjny o przeważającym udziale terenów obsługi komunikacji drogowej, rozumianej jako obiekty i urządzenia związane z obsługą ruchu samochodowego i pasażerów, w szczególności: stacje diagnostyki i napraw, warsztaty i myjnie samochodowe, wypożyczalnie pojazdów, stacje dystrybucji paliw, parkingi terenowe i garaże oraz motele.

1) dopuszcza się przeznaczenie całości bądź części obszaru funkcyjnego jako terenów:
   a) usług i handlu,
   b) zabudowy wielorodzinnej,
   c) zabudowy śródmiejskiej (wyłącznie na obszarze jednostki urbanistycznej „A” oraz na obszarze jednostek do niej przyległych – terenów położonych w promieniu nie większym niż 100 m od granic jednostki „A”);
2) w zależności od przyjętego kierunku przekształceń funkcyjnych obszaru, minimalne i maksymalne parametry i wskaźniki urbanistyczne pozostawia się do ustalenia w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

20. Obszar funkcyjny transportu kolejowego [TK]

Obszar funkcyjny o przeważającym udziale terenów transportu kolejowego, takich jak: linie kolejowe, drogi szynowe wewnątrzzakładowe i bocznice, stacje i dworce oraz inne budowle kolejowe, w tym budowle służące do prowadzenia ruchu kolejowego, utrzymania linii kolejowych oraz obsługi kolejowego ruchu pasażerskiego i towarowego.

1) dopuszcza się przeznaczenie całości bądź części obszaru funkcyjnego jako terenów:
   a) usług i handlu,
   b) użyteczności publicznej,
   c) obsługi komunikacji drogowej,
   d) zieleni publicznej;
2) w zależności od przyjętego kierunku przekształceń funkcyjnych obszaru, minimalne i maksymalne parametry i wskaźniki urbanistyczne pozostawia się do ustalenia w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

21. Obszar funkcyjny infrastruktury technicznej [IT]

Obszar funkcyjny o przeważającym udziale terenów infrastruktury technicznej, rozumianej jako sieci i urządzenia (w tym sieci o charakterze magistralnym oraz rozdzielczym): wodociągowe,

kanalizacyjne, elektroenergetyki, ciepłownictwa, gazownictwa oraz telekomunikacji i teleinformatyki a także tereny i obiekty gospodarowania odpadami, przy czym uwzględnia się również zabudowę związaną z utrzymaniem, zarządzaniem oraz obsługą techniczną i administracyjną sieci i urządzeń infrastruktury technicznej.

Minimalne i maksymalne parametry i wskaźniki urbanistyczne pozostawia się do ustalenia w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego – sposób zagospodarowania terenów, jak również formę i gabaryty budynków, obiektów, urządzeń i instalacji infrastruktury technicznej należy dostosować do ich parametrów technicznych oraz wymagań wynikających z przepisów odrębnych.

III-3. OBSZARY ORAZ ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, OCHRONY PRZYRODY, KRAJOBRAZU KULTUROWEGO I UZDROWISK

Na obszarze miasta Bolesławiec najbardziej zagrożonymi komponentami środowiska są: powietrze atmosferyczne i klimat akustyczny. Stan środowiska opisano w rozdziale II-3. *Studium*.

Cele ochrony środowiska na obszarze Gminy Miejskiej Bolesławiec dotyczą zachowania standardów środowiska we wszystkich jego aspektach. W planach miejscowych należy zapewnić utrzymanie standardów środowiska poprzez wprowadzenie wymogu utrzymania poziomu emisji substancji (wprowadzonych bezpośrednio lub pośrednio w wyniku działalności człowieka do wód, powietrza, gleby lub ziemi) oraz emisji energii (takich jak: hałas, wibracje, gazy, pyły, substancje złowonne, ścieki, niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne) na poziomie nie wyższym niż określony w przepisach wydanych na podstawie ustawy Prawo ochrony środowiska.

Do działań priorytetowych, związanych ze zwalczaniem negatywnych zjawisk mających wpływ na stan środowiska atmosferycznego i klimatu akustycznego miasta należy zaliczyć:

- rozwój miejskiego systemu zaopatrzenia w energię cieplną w taki sposób, aby umożliwić podłączenie do tego systemu jak największą ilość obiektów budowlanych, na jak najkorzystniejszych (w stosunku do innych, indywidualnych źródeł zaopatrzenia w ciepło) warunkach ekonomicznych,
- restrykcyjne przestrzeganie wymogów ochrony środowiska, w szczególności do zakładów produkcyjnych, które są źródłem emisji największej ilości gazów i pyłów do atmosfery,
- promocja tzw. „wysokich technologii" produkcji,
- w przypadku indywidualnych źródeł grzewczych - stymulowanie procesu przechodzenia użytkowników z ogrzewania opartego na paliwach stałych na rzecz źródeł grzewczych o wysokiej sprawności spalania i niskiej emisji do atmosfery,
- promowanie rozwoju systemów wytwarzania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych i dążenie do jak największego udziału tych źródeł w systemie zaopatrzenia miasta w energię,
- w okresie grzewczym - intensywna i skuteczna kontrola oraz eliminacja przypadków stosowania niedozwolonych materiałów i substancji do celów grzewczych (spalanie opon, tworzyw sztucznych i innych, nieprzeznaczonych do spalania energetycznego materiałów i substancji, które stanowią źródło zagrożeń dla środowiska i zdrowia ludzi),
- udrożnienie systemu transportowego miasta, w szczególności na przebiegu drogi krajowej nr 94 i dróg wojewódzkich nr 297, 350 i 363 (likwidacja tzw. „wąskich gardeł"),
- wyprowadzenie jak największej części ruchu tranzytowego poza obszar miasta (w szczególności poprzez realizację wschodniej obwodnicy miasta),
- poprawa stanu nawierzchni dróg i modernizacja torowisk kolejowych.

Wyżej wymienione działania często wykraczają poza zakres możliwy do realizacji i wyegzekwowania na poziomie planowania miejscowego, powinny jednak stać się elementem szerszej i perspektywicznej polityki strategicznej miasta. W zakresie wykraczającym poza władztwo planistyczne Gminy Miejskiej Bolesławiec oraz poza kompetencje przyznane samorządowi na mocy ustaw, realizacja wyżej wymienionych celów powinna być realizowana poprzez ścisłą współpracę z samorządami powiatu i województwa, jak również z organami państwowymi.

W zakresie ochrony przyrody konieczne jest uwzględnienie w planach miejscowych najcenniejszych elementów środowiska przyrodniczego. Na obszarze Bolesławca są to przede wszystkim obszary i obiekty już objęte ochroną prawną:

- pomniki przyrody ożywionej i nieożywionej,
- siedliska przyrodnicze podlegające ochronie,
- gatunki zwierząt roślin i grzybów chronionych,

Ponadto ochroną należy uwzględnić w planach miejscowych taki sposób zagospodarowania terenów cennych przyrodniczo, aby zachować ich walory naturalne i chronić występująca na ich obszarze bioróżnorodność. Dotyczy to przede wszystkim:

- Doliny Bobru wraz z holoceńskimi tarasami zalewowymi i występującymi fragmentarycznie łęgami: wierzbowymi, topolowymi, olszowymi i jesionowymi oraz fragmentem grądu środkowoeuropejskiego oraz kompleksami zbiorników wodnych,
- historycznie ukształtowanych zespołów zieleni: plantów, zabytkowych parków i cmentarzy oraz parków leśnych,
- ok. 450 ha ok. gruntów leśnych na obszarze miasta, a w szczególności leśną strefę południową, obejmującą Lasy Bolesławieckie, które stanowią pozostałość Puszczy Zgorzelecko-Bolesławieckiej z fragmentami kwaśnej buczyny,
- Doliny Złotego Strumienia (Młynówki).

W celu zachowania ciągłości i funkcjonalności ekologicznego systemu przestrzennego gminy powinno się prowadzić następujące działania:

- uwzględnianie wymogów ochrony obiektów i obszarów przyrodniczych (zabytkowe zespoły zieleni parkowej i cmentarnej, pomniki przyrody, siedliska przyrodnicze, stanowiska zwierząt, roślin i grzybów objęte formami ochrony prawnej) w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
- w miarę możliwości i potrzeb obejmowanie obszarów i obiektów o wyróżniających się walorach przyrodniczych ochroną prawną w formie użytków ekologicznych lub stanowisk dokumentacyjnych,
- dążenie do eliminacji rodzajów inwestycji negatywnie oddziałujących na obszary przyrodniczo cenne i na krajobraz naturalny, a w razie braku rozwiązań alternatywnych (możliwości wyboru innej lokalizacji) - stosowanie rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych minimalizujących zidentyfikowane ,negatywne oddziaływanie na wyżej wymienione obszary oraz realizacja działań kompensujących utratę wartości przyrodniczych,
- odtwarzanie (renaturalizacja) siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków wymagających prowadzenia tego typu działań,
- w dolinie Bobru:
  - ✓ zapewnienie w niezbędnym zakresie ochrony przykorytowych, zalewowych obszarów doliny Bobru poprzez eliminację form zagospodarowania przestrzennego wpływających negatywnie na walory przyrodnicze lub utrudniających ochronę przeciwpowodziową,
  - ✓ zwiększanie powierzchni podmokłych obszarów łąkowych i pastwiskowych w obszarze dolinie Bobru oraz na terenach bezodpływowych,
  - ✓ dążenie do odtworzenia lasów łęgowych i olsowych w dolinie Bobru i obniżeniach bezodpływowych,
  - ✓ wypracowanie zasad prowadzenia gospodarki na zbiornikach wodnych z uwzględnieniem zachowania ich walorów florystycznych i faunistycznych,
- realizacja programu zwiększania zadrzewień i terenów zielonych oraz przeciwdziałanie rozdrobnieniu ekosystemów leśnych.

W zakresie ochrony krajobrazu kulturowego należy podejmować działania zmierzające do wyeksponowania najwartościowszych elementów zagospodarowania przestrzennego miasta (przede wszystkim Stare Miasto z zachowanymi pozostałościami murów obronnych i plantami oraz historyczne zespoły zabudowy śródmiejskiej i przemysłowej) i obiektów wyróżniających się w panoramie miasta, decydujących o jego identyfikacji (przede wszystkim: wiadukt kolejowy nad rzeką Bóbr, Ratusz, Sanktuarium Maryjne p.w. Wniebowziętej Matki Kościoła, kościół p.w. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy). Wyżej wymienione obiekty i obszary powinny być w planach miejscowych chronione przed

wprowadzaniem nowych elementów zagospodarowania przestrzennego, które mogłyby w szczególności przesłaniać lub zdominować gabarytami lub wysokością cenne obiekty i obszary. Ponadto w odniesieniu do nowych inwestycji lokalizowanych na obszarach cennych krajobrazowo należy wyegzekwować ich odpowiednie walory urbanistyczne, architektoniczne i estetyczne, w celu zapewnienia ich harmonijnego wkomponowania w otoczenie. W szczególnych przypadkach dopuszcza się wprowadzenie innowacyjnych pod względem formy architektonicznej i użytych materiałów budowlanych obiektów, które mogłyby stać się elementami w istotny wzbogacającymi panoramę miasta (przy uwzględnieniu zasady poszanowania dla historii i tradycji budowlanej miasta).

Bezwzględną ochroną należy otoczyć ukształtowane historycznie zespoły zieleni (założenia parkowe i cmentarne oraz tzw. parki leśne). Dopuszcza się w granicach tych założeń prowadzenie działań zmierzających do ich restauracji i rehabilitacji, jak również prace odtworzeniowe. Dopuszcza się również wzbogacenie programu funkcjonalo-użytkowego tychże założeń parkowych i cmentarnych (tworzenie ogrodów tematycznych, wprowadzanie nowych elementów zagospodarowania tych terenów, zwiększających ich atrakcyjność, takich jak: oczka wodne, obiekty małej architektury, sceny letnie i amfiteatry, place zabaw, ścieżki zdrowia i terenowe urządzenia służące uprawianiu kultury fizycznej a także obiekty do nich podobne).

Gmina Miejska Bolesławiec nie posiada statusu uzdrowiska albo obszaru ochrony uzdrowiskowej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. *o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych* Dz. U. z 2012 r. poz. 651 z późn. zm.), w związku z czym w niniejszym Studium nie określono Obszary oraz zasady ochrony uzdrowisk.

III-4. OBSZARY I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

Zgodnie z treścią art. 7 ustawy z 23 lipca 2003 r. *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz. U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.), formami ochrony zabytków są:

- wpis do rejestru zabytków,
- uznanie za pomnik historii,
- utworzenie parku kulturowego,
- ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

W niniejszym *Studium* uwzględniono wymogi ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków poprzez wskazanie obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków, dla których zakres ochrony ustalono w decyzji o wpisie do rejestru zabytków. Dla najcenniejszych historycznie zespołów zabudowy i zieleni kształtowanej wyznaczono w *Studium* **strefy ochrony konserwatorskiej – ścisłej**, którymi objęto:

- obszar Starego Miasta,
- historyczny zespół przędzalni bawełny Spinnerei und Weberei „Concordia" przy ul. Orlej 3,
- grodzisko kasztelańskie w rejonie ul. Topolowej i Akacjowej (osiedle „Staszica").

Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków podlegają bezwzględnej ochronie, której zakres określają przepisy ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. *o ochronie zabytków* i opiece nad zabytkami oraz treść decyzji obejmującej zabytek (a także jego otoczenie) wpisem do rejestru zabytków.

Zgodnie z art. 39 ust 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. *Prawo Budowlane*, prowadzenie robót budowlanych przy obiekcie budowlanym wpisanym do rejestru zabytków lub na obszarze wpisanym do rejestru zabytków wymaga, przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę, uzyskania pozwolenia na prowadzenie tych robót, wydanego przez właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Ponadto wskazuje się do objęcia ochroną w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego wszystkie obiekty i obszary ujęte w gminnej ewidencji zabytków. Na obszarach koncentracji obiektów i obszarów ujętych w gminnej ewidencji zabytków w *Studium* **strefę ochrony konserwatorskiej – podstawowej**, w granicach której:

- ochronie konserwatorskiej podlegają w szczególności zachowane, oryginalne elementy budynków, w tym: bryła, forma dachu, kompozycja i wystrój elewacji, forma, kształt i obramienia otworów okiennych i drzwiowych, stolarka okienna i drzwiowa, układ przestrzenny wnętrz oraz elementy wyposażenia i wystroju,

- obowiązuje kolorystyka stolarki okiennej oraz jej podziały z pełnoplastycznymi elementami konstrukcyjnymi ramiaków zgodne z pierwotnie zastosowanymi (wykluczony podział międzyszybowy),
- obowiązuje nawiązanie formą architektoniczną nowej zabudowy do cech charakterystycznych budynków ujętych w gminnej ewidencji zabytków, takich jak: rozplanowanie, gabaryty i sposób ukształtowania bryły budynku, użyte materiały budowlane i kolorystyka, wystrój i kompozycja elewacji oraz stolarka okienna i drzwiowa.

Przewiduje się bieżącą weryfikację i aktualizację gminnej ewidencji zabytków, a w szczególności objęcie ochroną obiektów i obszarów zabytkowych, figurujących w wykazie wojewódzkiego konserwatora zabytków. Są to przede wszystkim:

- cmentarz wojenny im. M. Kutuzowa przy ul. II Armii Wojska Polskiego,
- budynek przy ul. Piaskowej 2.

W zakresie ochrony zabytków archeologicznych w *Studium* **strefę ochrony konserwatorskiej – zabytków archeologicznych**, obejmującą niemal cały obszar miasta z wyłączeniem jego części zlokalizowanej po południowej stronie drogi krajowej nr 94 (ul. II Armii Wojska Polskiego) oraz na wschód od drogi wojewódzkiej nr 350 (ul. Widok), w granicach której:

- przedmiotem ochrony są zabytki archeologiczne,
- dla inwestycji związanych z pracami ziemnymi wymagane jest prowadzenie badań archeologicznych zgodnie z przepisami ustawy o zabytkach i opiece nad zabytkami,
- zasady postępowania w przypadku odkrycia (w trakcie prowadzenia robót budowlanych lub ziemnych) przedmiotów, co do których istnieje przypuszczenie, że są one zabytkiem, a także zasady prowadzenia badań archeologicznych oraz kwalifikacje osób uprawnionych do prowadzenia tych badań określają przepisy ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

W przypadku wykreślenia obiektu lub obszaru odpowiednio z rejestru zabytków oraz gminnej ewidencji zabytków, odnoszące się do tego obiektu lub obszaru oznaczenie i ustalenia zawarte w *Studium* stają się nieobowiązujące.

W przypadku ujęcia obiektu lub obszaru nie uwzględnionego w niniejszym *Studium*, odpowiednio w rejestrze zabytków oraz gminnej ewidencji zabytków, uwzględnienie wymogów ochrony tego obiektu lub obszaru w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego nie narusza ustaleń *Studium*.

III-5. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

III-5.1. Kierunki rozwoju systemów komunikacji drogowej

Sieć drogowa na obszarze miasta jest systematycznie modernizowana i rozbudowywana. Przewiduje się:

- budowę wschodniej obwodnicy Bolesławca, o której mowa w rozdziale III-7. *Studium*;
- przebudowę (poszerzenie) lub budowę drugiej, biegnącej równolegle przeprawy przez rzekę Bóbr w ciągu drogi krajowej nr 94,
- przebudowę wiaduktu kolejowego w rejonie skrzyżowania z ulicami: S. Staszica – Grunwaldzka oraz T. Kościuszki – Tamka,
- budowę centrum przesiadkowego w rejonie dworca kolejowego przy ul. Bolesława Chrobrego, o której mowa w rozdziale III-6. *Studium*;
- w niezbędnym zakresie - stopniową rozbudowę układu dróg miejskich, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów przewidzianych pod rozwój zabudowy mieszkaniowej zlokalizowanych na zachód od osiedli „Przylesie" i „Kwiatowe" (jednostka urbanistyczna „H"), w rejonie ulic: Piastów i B. Kosiby (jednostka urbanistyczna „D") oraz ulic: Śluzowej, Spacerowej i Zabobrze (jednostka urbanistyczna „G").

Obowiązuje zapewnienie miejsc do parkowania na działce budowlanej z którą związany jest obiekt, któremu te miejsca towarzyszą (w tym miejsc do parkowania zlokalizowanych w garażach), w ilości nie mniejszej niż:

- 1 miejsce do parkowania na 1 mieszkanie,
- w przypadku wydzielenia lokalu użytkowego - 1 miejsce do parkowania na 25 m² powierzchni całkowitej tego lokalu użytkowego, nie mniej niż 2 miejsca do parkowania,
- 1 miejsce do parkowania na 50 m² powierzchni całkowitej zabudowy usługowej, nie mniej niż 2 miejsca do parkowania,
- 1 miejsce do parkowania na 4 stanowiska pracy w zakładach przemysłowych i produkcyjnych.

Liczbę miejsc przeznaczonych na parkowanie pojazdów kierowanych przez osoby niepełnosprawne, zaopatrzonych w kartę parkingową należy ustalać zgodnie z przepisami odrębnymi.

III-5.2. Kierunki rozwoju systemów komunikacji kolejowej

Przewiduje się modernizację i rozbudowę linii kolejowej nr 282 E-30 do podwyższonych prędkości oraz modernizację istniejącego dworca kolejowego. Ponadto zakłada się kontynuacje prac związanych z rehabilitacją terenów Dworca Wschodniego, zgodnie z założeniami wynikającymi z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Docelowo tereny te powinny uzyskać nowe walory funkcyjne i przestrzenne.

III-5.3. Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej

W zakresie rozwoju systemów infrastruktury technicznej przewiduje się:

- realizację małych elektrowni wodnych (MEW) na rzece Bóbr;
- budowę linii elektroenergetycznej 110 kV relacji: S-320 - projektowany GPZ Bolesławiec - Modłowa (wraz z projektowanym GPZ);
- budowę gazociągu wysokiego ciśnienia MOP 8,4 MPa relacji: Granica Rzeczypospolita Polska (Lasów) – Taczalin – Radakowice – Gałów – Wierzchowice, wraz z infrastrukturą niezbędną do jego obsługi na terenie województwa dolnośląskiego, którego trasa będzie przebiegać wzdłuż istniejącego gazociągu DN 300, w jego bezpośredniej bliskości.

Przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy uwzględnić warunki wynikające z Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013 r. *w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie* (Dz. U. 2013 r. poz. 640) w zakresie ustanowionych dla gazociągów stref kontrolowanych.

Ponadto przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy uwzględnić ustanowione strefy ochronne dla ujęć wód podziemnych:

- dla ujęcia SUW Rakowice - Rozporządzeniem Nr 8/2010 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej We Wrocławiu z dnia 17 grudnia 2010 r. *w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wód podziemnych w Rakowicach, na terenie gminy Bolesławiec, powiat bolesławiecki, województwo dolnośląskie* (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego z 2011 r. Nr 6, poz. 64), zmienionego Rozporządzeniem Nr 11/2013 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej We Wrocławiu z dnia 18 września 2013 r. (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego z 2013 r., poz. 5027),
- dla ujęcia SUW Modłowa - Rozporządzeniem Nr 6/2010 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej We Wrocławiu z dnia 17 grudnia 2010 r. *w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej przy ul. Modłowej w Bolesławcu, gmina Bolesławiec, powiat bolesławiecki, województwo dolnośląskie* (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego z 2011 r. Nr 6, poz. 62),
- dla ujęcia SUW Nowe ustanowiono strefy ochronne Rozporządzeniem Nr 7/2010 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej We Wrocławiu z dnia 17 grudnia 2010 r. *w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wód podziemnych „Nowe" przy ulicy Łasickiej 53 w Bolesławcu, gmina Bolesławiec, powiat bolesławiecki, województwo dolnośląskie* (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego z 2011 r. Nr 6, poz. 63).

Ponadto zakłada się systematyczną rozbudowę systemów infrastruktury technicznej w sposób zapewniający docelowo obsługę wszystkim terenom wyznaczonym pod zainwestowanie, na zasadach określonych w przepisach odrębnych.

III-6. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM

W zakresie rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym na obszarze miasta Bolesławiec, przewiduje się:

- budowę centrum przesiadkowego – zintegrowanych przystanków komunikacji kolejowej i autobusowej w rejonie Dworca PKP Bolesławiec przy ul. Bolesława Chrobrego, na wysokości Pl. Wolności;

  Budowa centrum przesiadkowego przyczyni się do poprawy jakości obsługi komunikacyjnej pasażerów. Obecnie dworzec kolejowy przy ul. Bolesława Chrobrego i dworzec autobusowy przy ul. Wesołej 1 dzieli odległość ponad pół kilometra. Inwestycja pozwoli także na docelowe zagospodarowanie obszaru obecnego dworca autobusowego funkcjami śródmiejskimi (mieszkalnictwo, handel, usługi).

- budowę zespołu sportowo-rekreacyjnego w rejonie ulic: Jarzębinowej i Czerwonych Maków (w sąsiedztwie kościoła p.w. Serca Pana Jezusa);

  Budowa zespołu sportowo-rekreacyjnego w rejonie ulic: Jarzębinowej i Czerwonych Maków ma na celu zapewnienie mieszkańcom osiedli „Kwiatowe i „Przylesie" terenów umożliwiających aktywny wypoczynek.

- wspieranie rozwoju instalacji wytwarzających energię elektryczną z odnawialnych źródeł energii poprzez realizację małych elektrowni wodnych (MEW) na rzece Bóbr.

  Budowa MEW przewidziana jest w trzech lokalizacjach: w rejonie ul. Mostowej, w rejonie Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji – Ośrodka Wodno-Sportowego przy ul. Spacerowej oraz w rejonie dawnego jazu położonego przy granicy administracyjnej miasta z obrębami wsi Bolesławice, Krępnica i Łąka.

Orientacyjną lokalizację wyżej wymienionych inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym oznaczono na rysunku *Studium*.

Dopuszcza się odstąpienie od realizacji wyżej wymienionych inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym w opisanym kształcie i lokalizacji wskazanej na rysunku *Studium*:

- w przypadku centrum przesiadkowego i zespołu sportowo-rekreacyjnego - jeżeli realizacja tych inwestycji celu publicznego nie będzie leżała w interesie publicznym lub przekraczała możliwości budżetowe Gminy Miejskiej.
- w przypadku MEW - jeżeli decyzja taka wynikać będzie z dokonanej oceny oddziaływania na środowisko przedmiotowych inwestycji lub realizacja tych inwestycji celu publicznego nie będzie leżała w interesie publicznym, jak również w interesie ekonomicznym podmiotu realizującego inwestycję.

Dopuszcza się, na całym obszarze miasta Bolesławiec, realizację inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym przyjętych do realizacji w Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Miejskiej Bolesławiec, a także zadań doraźnych, wynikających z potrzeb własnych samorządu lub poprawy jakości życia mieszkańców.

III-7. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM

Zgodnie z treścią wniosku Zarządu Województwa Dolnośląskiego IRT/PR.422-127/1860/13 (załącznik Nr 49 do Uchwały Nr 4491/IV/13 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 30 lipca 2013 r.), w *„Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego"* (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego z 2003 r., Nr 4, poz. 100), na obszarze miasta Bolesławiec nie zostały wskazane obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego zgodnie z ustaleniami programów zawierających zadania rządowe, służące realizacji celu publicznego o znaczeniu krajowym.

Zgodnie z wnioskiem Zarządu Województwa Dolnośląskiego, w *Studium* uwzględnia się następujące inwestycje celu publicznego:

- wschodnią obwodnicę Bolesławca (inwestycja została wprowadzona do *„Wykazu zadań przewidzianych do finansowania w ramach limitów zobowiązań określonych w Wieloletniej Prognozie Finansowej Samorządu Województwa Dolnośląskiego"* jako zadanie: „Usprawnienie połączeń z drogami krajowymi i autostradami - Przebudowa drogi wojewódzkiej Nr 297 - Etap II" oraz „Przebudowa drogi wojewódzkiej Nr 297 - Etap III – południowo-wschodnie obejście Bolesławca w ciągu drogi wojewódzkiej nr 297",

- linię elektroenergetyczną 110 kV relacji: S-320 - projektowany GPZ Bolesławiec - Modłowa (wraz z projektowanym GPZ) (inwestycja celu publicznego zgłoszona przez EnergiaPro Grupa Tauron S.A. do zmiany *„Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego”*),
- projektowany gazociąg wysokiego ciśnienia MOP 8,4 MPa relacji: Granica Rzeczypospolita Polska (Lasów) – Taczalin – Radakowice – Gałów – Wierzchowice, wraz z infrastrukturą niezbędną do jego obsługi na terenie województwa dolnośląskiego, którego trasa będzie przebiegać wzdłuż istniejącego gazociągu DN 300, w jego bezpośredniej bliskości (inwestycja celu publicznego zgłoszona przez Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A. do zmiany *„Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego”*).

Wyżej wymienione inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym oznaczono orientacyjnie na rysunku *Studium*, za wyjątkiem projektowanego gazociągu wysokiego ciśnienia MOP 8,4 MPa relacji: Granica Rzeczypospolita Polska (Lasów) – Taczalin – Radakowice – Gałów – Wierzchowice, z uwagi na brak na obecnym etapie wskazania trasy tego gazociągu.

Dopuszcza się odstąpienie od realizacji wyżej wymienionych inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym w opisanym kształcie i lokalizacji wskazanej na rysunku *Studium*, jeżeli decyzja taka wynikać będzie ze zmian w strategii energetycznej państwa i województwa lub z innych przyczyn realizacja wyżej wymienionych inwestycji celu publicznego nie będzie leżała w interesie publicznym.

Dopuszcza się, na całym obszarze miasta Bolesławiec, realizację inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym zgodnie z ustaleniami przyjętych programów zawierających zadania rządowe, służące realizacji celu publicznego o znaczeniu krajowym.

III-8. OBSZARY, DLA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

III-8.1. Obszary wymagające scaleń i podziału nieruchomości

Na obszarze miasta nie występują obszary wymagające scaleń i podziału nieruchomości w rozumieniu ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. *o gospodarce nieruchomościami* (Dz. U. z 1997 r. Nr 115, poz. 741, z późn. zm.).

III-8.2. Obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²

Na obszarze miasta wskazano zarówno obszary już obecnie zabudowane wielkopowierzchniowymi obiektami handlowymi (obszary funkcyjne oznaczone symbolem **UC**) np. w rejonie Al. Tysiąclecia i ulicy K.I. Gałczyńskiego oraz w rejonie ulic 10 Marca i Zgorzeleckiej), jak i wskazanymi w obowiązujących planach miejscowych (np. plac ks. Jerzego Popiełuszki, teren w rejonie skrzyżowania ulic Jeleniogórskiej i Podgórnej). Ponadto wskazano perspektywiczne obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży, powyżej 2000 m² w granicach obszarów funkcyjnych, w obrębie których aktualnie tereny są użytkowane w inny sposób – przy założeniu możliwej ich transformacji funkcjonalnej (np. Zakłady Ceramiczne Bolesławiec rejonie ulic T. Kościuszki i A. Cieszkowskiego).

W granicach jednostki urbanistycznej „A”, jak również dopuszcza się realizację nowych handlowych obiektów wielkopowierzchniowych wyłącznie w formie galerii handlowych oraz wielofunkcyjnych zespołów rozrywkowo-kulturalnych (łączących takie funkcje jak sale kinowe, fitness-kluby, gastronomię, handel detaliczny, baseny, zespoły odnowy biologicznej), wyposażonych w odpowiednie zaplecze infrastrukturalne oraz komunikacyjne (niezbędna ilość miejsc parkingowych w ramach inwestycji). Ze względu na położenie w bezpośrednim sąsiedztwie najwartościowszej części obszaru miasta (zespół staromiejski oraz zabudowa śródmiejska), należy zapewnić wysokie walory estetyczne i architektoniczne realizowanych obiektów, które powinny w sposób harmonijny wkomponowywać się w historyczną tkankę miejską (ze szczególnym uwzględnieniem kubatury, wysokości zabudowy oraz detalu architektonicznego). Dopuszcza się współczesne rozwiązania technologiczne, które powinny pozostawać jednak w relacji z zabudową historyczną miasta.

Obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży, powyżej 2000 m² wskazano na załączniku graficznym *Studium*.

III-8.3. Obszary przestrzeni publicznej

Obszary przestrzeni publicznej, w rozumieniu art. 2 pkt 6 ustawy *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,* to *„obszary o szczególnym znaczeniu dla zaspokajania potrzeb, poprawy jakości życia i integracji mieszkańców miasta”*. Na terenie Bolesławca obszarami spełniającymi powyższe postulaty są w szczególności:

- tereny publiczne (place, parki, skwery),
- tereny publiczne lub prywatne, udostępniane na określonych zasadach (ośrodki rekreacyjno-sportowe i kulturalno-rozrywkowe).

W *Studium* wskazano następujące tereny, posiadające cechy funkcjonalno-przestrzenne charakterystyczne dla przestrzeni publicznej:

- Rynek,
- ulice Prusa, Armii Krajowej, Braci Śniadeckich, Sierpnia 80, Adama Asnyka,
- Plac Józefa Piłsudskiego i Plac Wolności,
- stadiony przy ulicach: Spółdzielczej i Rajskiej,
- parki i skwery w rejonie stacji kolejowej, ul. Tamka, Sądowej, Głowackiego, Kubika, Tyrankiewiczów i Parkowej,
- obszary sportowe, rekreacyjne i turystyczne wyznaczone w dolinie rzeki Bóbr (szczególnie na bazie zbiorników wodnych, takich jak Jezioro Zabobrze i zbiorniki powstałe w wyniku rekultywacji terenów wcześniej objętych powierzchniową eksploatacją kopalin).

Zagospodarowanie przestrzeni publicznych powinna cechować:

- szczególna dbałość o reprezentacyjny charakter, poprzez odpowiednie ukształtowanie nawierzchni (place, chodniki, aleje) z zastosowaniem wysokiej jakości materiałów,
- wyposażenie w elementy małej architektury (atrakcyjne siedziska i ławki, latarnie, ogrodzenia, gazony, rzeźby i pomniki, fontanny),
- eliminacja niepożądanych elementów, takich jak rozmieszczane w sposób niekontrolowany na elewacjach budynków i ogrodzeniach reklamy (szczególnie wielkoformatowe), anteny (szczególnie anteny telewizji naziemnej i satelitarnej, maszty antenowe telekomunikacyjne oraz nadawcze – krótkofalowe),
- eksponowanie najwartościowszych elewacji budynków oraz sylwety Starego Miasta poprzez odpowiednią iluminację,
- wprowadzenie czytelnego systemu informacji miejskiej (w tym informacji dla turystów),
- zachowanie czystości poprzez rozmieszczenie właściwej ilości pojemników na śmieci, stosowanie powłok anty-graffiti na elewacjach budynków i działania do nich podobne.

III-9. OBSZARY, DLA KTÓRYCH MIASTO ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MIEJSCOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Miasto Bolesławiec posiada całkowite pokrycie obowiązującymi planami miejscowymi. Biorąc pod uwagę powyższe, nie wskazuje się w *Studium* obszarów, na których należy sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Należy jednak wziąć pod uwagę fakt, że część planów miejscowych została opracowana stosunkowo dawno, pod rządami nieobowiązującej już obecnie ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. *o zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. z 1999 r. Nr 15 poz. 139 z późn. zm.). Plany te istotnie odbiegają od obecnych standardów przewidzianych dla opracowywania planów miejscowych i w dużym stopniu podlegają dezaktualizacji. Wskazane jest sukcesywne zastępowanie ich nowymi planami.

Zakłada się, w miarę występowania takich potrzeb, opracowywanie nowych planów zagospodarowania przestrzennego, w celu wprowadzenia niezbędnych zmian w istniejącej lub projektowanej strukturze przestrzennej, zgodnej z kierunkami zagospodarowania przestrzennego miasta określonymi w *Studium*.

III-10. KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

III-10.1. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Zakłada się sukcesywne ograniczenie rozwoju funkcji rolniczych na obszarze miasta. Dopuszcza się zarówno dotychczasowy, rolny sposób użytkowania gruntów rolnych, jak również działalność gospodarstw rolnych, ogrodniczych, hodowlanych i rybackich oraz działalność w zakresie obsługi produkcji w tychże gospodarstwach. Tereny o niekorzystnym dla potrzeb rolnictwa ukształtowaniu, tereny zdegradowane oraz tereny o niskiej bonitacji mogą być przeznaczone pod zadrzewienie i zalesienie.

III-10.2. Kierunki i zasady kształtowania leśnej przestrzeni produkcyjnej

W zakresie gospodarki leśnej ustala się utrzymanie funkcji ochronnej i rekreacyjnej lasów na terenie miasta. Dopuszcza się przeznaczanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gruntów leśnych na cele nieleśne, w szczególności:

- z przeznaczeniem na parki leśne, przeznaczone do bezpośredniej penetracji ludności, z zachowaniem naturalnego drzewostanu;
- na pozostałe cele nieleśne - grunty leśne niezadrzewione.

III-11. OBSZARY SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ ORAZ OBSZARY OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH

III-11.1. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią

Wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej opisano w rozdziale II-15. *Studium*.

W czasie opracowywania niniejszego *Studium* mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego były w trakcie opracowywania, a wcześniej Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej nie sporządził studium ochrony przed powodzią (o którym mowa w przepisach ustawy *Prawo wodne* w brzmieniu sprzed 18 marca 2013 r.). Uwzględniając powyższe, **do czasu sporządzenia map zagrożenia powodziowego, za obszary szczególnego zagrożenia powodzią uznaje się jedynie obszary międzywala**, zgodnie przepisami ustawy *Prawo wodne*. Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zabrania się wykonywania robót oraz czynności utrudniających ochronę przed powodzią lub zwiększających zagrożenie powodziowe, o których mowa w art. 881 tejże ustawy.

W *Studium* uwzględniono zasięgi zalewów wód powodziowych $Q_{1\%}$ i $Q_{10\%}$ od rzeki Bóbr (wyznaczone w oparciu o robocze wersje map zagrożenia powodziowego MZP). Zasięgi te po przekazaniu map zagrożenia powodziowego stanowić będą docelowo obszar szczególnego zagrożenia powodzią, na którym obowiązywać będą zakazy określone w przepisach ustawy *Prawo wodne*. W planach miejscowych sporządzanych po opracowaniu map zagrożenia powodziowego należy uwzględnić obszary szczególnego zagrożenia powodzią wyznaczone na tych mapach.

III-11.2. Obszary osuwania się mas ziemnych

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 20 czerwca 2007 r. *w sprawie informacji dotyczących ruchów masowych ziemi* (Dz. U. z 2007 r., Nr 121, poz. 840) organem właściwym w sprawach prowadzenia rejestru osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi jest Starosta Powiatu Bolesławieckiego. Na obszarze miasta Bolesławiec nie udokumentowano występowania obszarów osuwania się mas ziemnych.

III-12. OBIEKTY LUB OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY

Zgodnie z art. 104 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. *Prawo geologiczne i górnicze* (Dz. U. z 2011 r. Nr 163, poz. 981, z późn. zm.), „*Jeżeli w wyniku zamierzonej działalności określonej w koncesji przewiduje się istotne skutki dla środowiska, dla terenu górniczego bądź jego fragmentu można sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, na podstawie przepisów o zagospodarowaniu przestrzennym. Plan (..) może w szczególności określić obiekty lub obszary, dla których wyznacza się filar ochronny, w granicach którego ruch zakładu górniczego może być zabroniony bądź może być dozwolony tylko w sposób zapewniający należytą ochronę tych obiektów obszarów”*.

W planach miejscowych obowiązujących na obszarze miasta Bolesławiec nie wyznaczono dotąd filarów ochronnych.

Przy ustalaniu wymiarów stałych zboczy wyrobisk odkrywkowych eksploatacyjnych i poeksploatacyjnych oraz przy ustalaniu lokalizacji obiektów stałych w pobliżu tych wyrobisk należy stosować Polską Normę PN-G-02100 „Górnictwo odkrywkowe – Szerokość pasów ochronnych wyrobisk odkrywkowych".

III-13. OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH

Na obszarze miasta Bolesławiec nie występują obszary pomników zagłady ani strefy ochronne wyznaczone dla tychże obszarów zgodnie z przepisami ustawy z dnia z dnia 7 maja 1999 r. *o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady* (Dz. U. Nr 41, poz. 412, z późn. zm.).

W wykazie podobozów pracy przymusowej Groß-Rosen można odnaleźć informacje o dwóch podobozach zlokalizowanych w obrębie miasta Bolesławiec, przeznaczonych wyłącznie dla mężczyzn:

Lp.	Nazwa obozu	Współczesna lokalizacja	Czas istnienia	Przeznaczenie i uwagi	Liczba więźniów	Najemca
1.	AL Bunzlau I	Bolesławiec, rejon ulic: Staroszkolnej i Augusta Cieszkowskiego	01.05.1941 r. (w ramach Groß-Rosen od 05.1994 r.) – 15.04.1945 r.	Przemysł drzewny / zbrojeniowy	Stan dzienny: 1000-1200, przede wszystkim Żydzi, również Polacy i Rosjanie.	Holzbau Hubert Land i inne spółki
2.	AL Bunzlau II	Bolesławiec, rejon ulicy Orlej	Jesień 1944 – 11.02.1945 r.	Przemysł lotniczy / zbrojeniowy	500-600 osób (2/3 Polacy, 1/3 Sowieci)	Fahrzeug und Motorenwerke

Wobec szczątkowego zachowania archiwów SS dotyczących *Groß-Rosen*, krótkiego czasu funkcjonowania niektórych komand zewnętrznych, oraz burzliwego czasu ich istnienia (przy zbliżającym się froncie wschodnim), brak jest wystarczających danych, by stworzyć jednoznaczną listę podobozów *Groß-Rosen*. Listy publikowane w pracach naukowych różnią się w niektórych aspektach.

AL Bunzlau I został utworzony na bazie istniejącego wcześniej obozu pracy przymusowej dla Żydów. 1 maja 1944 r. – jako jeden z pierwszych na Dolnym Śląsku - został przekształcony w obóz koncentracyjny. Więźniowie wykorzystywani byli do pracy w przemyśle drzewnym – w zakładach Hubert Land, przy produkcji baraków drewnianych i makiet samolotów. Ewakuacja obozu rozpoczęła się z 10 na 11 lutego 1945 r. Kolumna więźniów złożona z 541 osób po kilku tygodniach marszu dotarła do obozu koncentracyjnego *Mittelbau-Dora*, gdzie nie przyjęto transportu. Następnie podjęto decyzję o dalszej ewakuacji - więźniów załadowano do otwartych wagonów i odprawiono w dalszą drogę do *Bergen-Belsen*. Nie wiadomo ilu więźniów z bolesławieckiej filii Gross-Rosen dotarło żywych do *Bergen-Belsen* i ilu doczekało wyzwolenia obozu przez wojska angielskie 15 kwietnia1945 r. W bolesławieckim obozie pozostało około 120 więźniów niezdolnych do marszu, którzy doczekali nadejścia wojsk radzieckich.

Miejsce istnienia podobozu AL Bunzlau I upamiętnia obecnie pomnik.

Działalność obozu **AL Bunzlau II** związana była z przemysłem lotniczym, a więźniowie zatrudnieni byli przy montażu samolotów wojskowych „Wieseler Flug", co odbywało się w budynkach fabrycznych firmy Spinerei und Weberei „Concordia". Ewakuacja obozu rozpoczęła się 11 lutego 1945 r. Miejscem docelowym było *Nordhausen*, gdzie kolumny więźniów dotarły dopiero 15 marca 1945 r. Z podobozu *Bunzlau* dotarło tam jedynie 440 osób.

Historyczny zespół budowlany stanowiący część dawnej przędzalni bawełny Spinnerei und Weberei „Concordia" z 1873 r. zlokalizowany przy ul. Orlej 3 został wpisany do rejestru zabytków pod nr A/5/5266/1-7 z dnia 24 czerwca 2011 r., a także ujęty w gminnej ewidencji zabytków.

Na rysunku *Studium* oznaczono historyczne lokalizacje obydwu byłych hitlerowskich podobozów pracy przymusowej Groß-Rosen. Należy uwzględnić potrzebę oznaczenia wyżej wymienionych miejsc jako miejsc pamięci, na przykład w postaci tablicy informacyjnej lub pomnika (jak w przypadku miejsca lokalizacji podobozu AL Bunzlau I, gdzie istnieje już pomnik).

III-14. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCEŃ, REHABILITACJI LUB REKULTYWACJI

Przekształcenia, rehabilitacja oraz rekultywacja obszarów wymagających takich zabiegów odbywać powinny się w oparciu o kompleksową diagnozę stanu miasta, wraz ze wskazaniem kierunków koniecznych zmian i z wyodrębnieniem poszczególnych zadań. W procesie wyodrębniania obszarów problemowych szczególnie uwzględniono wartość historyczną oraz stan techniczny budynków

i towarzyszącej im infrastruktury, zjawiska demograficzne i natężenie zjawisk patologicznych (bezrobocie, przestępczość, zapotrzebowanie na opiekę socjalną).

Najistotniejszym dokumentem wskazującym tzw. „obszary wsparcia”*) jest *Lokalny Plan Rewitalizacji Miasta Bolesławiec.* Celem głównym *Lokalnego Planu Rewitalizacji* było przeciwdziałanie marginalizacji obszarów miasta, na których nasilają się niepożądane zjawiska społeczne i ekonomiczne oraz ulega degradacji stan i zagospodarowanie przestrzeni. Pierwotnie w dokumencie wskazano 2 obszary obejmujące „Obszar Staromiejski” o powierzchni ok. 20 ha oraz „Obszar Powojskowy” o powierzchni ok. 7,4 ha zlokalizowany w południowej części miasta, przy drodze krajowej nr 297 prowadzącej na Jelenią Górę. Aktualizacja *Lokalnego Planu Rewitalizacji* zakłada objęcie obszarami wsparcia tereny położone w centralnej części miasta, rozciągające się na obszarze:

- od ul. St. Staszica i dworca kolejowego przy ul. B. Chrobrego na północy,
- od ul. K. Miarki, Tyrankiewiczów, Parkowej, Podgórnej i Jeleniogórskiej na wschodzie;
- do Góry Holsteina na Północy,
- od ul. Willowej, Garncarskiej, Warszawskiej, Gdańskiej, Górne Młyny i Targowej na Zachodzie.

W ślad za założeniami do *Lokalnego Planu Rewitalizacji,* w *Studium* wskazano granice powyższych obszarów jako wymagających przekształceń i rehabilitacji.

Ważnymi obszarami, które w *Studium* został wskazany jako wymagające rekultywacji, są obszary eksploatacji złóż żwirów „Bolesławice Pole I”, „Bolesławice Pole II”, „Bolesławice Pole III”.

Zgodnie z art. 4 pkt 18 z dnia 3 lutego 1995 r. *o ochronie gruntów rolnych i leśnych* (Dz. U. z 2004 r. Nr 121, poz. 1266, z późn zm.) „*Ilekroć w ustawie jest mowa o (..) rekultywacji gruntów – rozumie się przez to nadanie lub przywrócenie gruntom zdegradowanym albo zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg”*.

Rekultywacja gruntów może przebiegać sukcesywnie, wraz z postępem robót górniczych bądź po zakończeniu działalności górniczej. Przewiduje się docelowo nadanie obszarom wcześniej poddanym działalności wydobywczej nowych wartości przyrodniczych, krajobrazowych i gospodarczych, zgodnych z ustalonymi dla nich kierunkami rekultywacji.

Granice obszarów wymagających przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji mogą być uwzględniane w planach miejscowych. W przypadku uwzględnienia tych granic w planie miejscowym mogą one zostać doprecyzowane lub zmodyfikowane zgodnie z występującymi na danym obszarze uwarunkowaniami.

III-15. GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH I ICH STREF OCHRONNYCH

Zgodnie z art. 2 pkt 9 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. − *Prawo geodezyjne i kartograficzne* (Dz. U. z 2010 r. Nr 193, poz. 1287 z późn. zm.), „*Ilekroć w ustawie jest mowa o (..) terenach zamkniętych – rozumie się przez to tereny o charakterze zastrzeżonym ze względu na obronność i bezpieczeństwo państwa, określone przez właściwych ministrów i kierowników urzędów centralnych*”.

Zgodnie z art. 11 ust. 1 pkt 15 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,* w *Studium* określa się w szczególności granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych.

III-15.1. Tereny zamknięte określone przez ministra właściwego do spraw obrony narodowej

Na rysunku *Studium* oznaczono, zgodnie z Decyzją Ministra Obrony Narodowej *w sprawie ustalenia terenów zamkniętych w resorcie obrony narodowej* (według stanu na dzień 30 lipca 2014 r.), następujące tereny zamknięte znajdujące się pod zarządem Ministerstwa Obrony Narodowej:

- obręb Bolesławiec 12 AM-3, dz. nr: 299/18, 299/21, 299/22, 299/23, 299/25, 299/26, 299/52, 299/53, 299/54, 299/62, 299/63, 299/64, 299/65, 299/66, 299/67, 299/68;

*) Ustawa z dnia 24 stycznia 2014 r. *o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. 2014 poz. 379) wprowadziła nowe pojęcie „obszarów funkcjonalnych” (o znaczeniu ponadregionalnym, regionalnym i lokalnym). Ponadto cytowana wyżej zmiana ustawy wyeliminowała z ustawy z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 647 z późn. zm.) pojęcia „obszaru problemowego”, „obszaru wsparcia” i „obszaru metropolitalnego”.

- obręb Bolesławiec 15 AM-1, dz. nr: 2, 507/2, 507/3, 513/1, 522/1, 527, 528.

Dla wyżej wymienionych terenów należy zapewnić możliwość ich wykorzystania zgodnego z ich dotychczasowym przeznaczeniem (tereny zamknięte – wojskowe) oraz dojazd z istniejącego i projektowanego układu komunikacyjnego.

Ponadto W *Studium* uwzględniono strefę ochronną terenu zamkniętego (strzelnicy garnizonowej), w granicach której ustala się następujące ograniczenia w zagospodarowaniu i korzystaniu z terenów:

1) dopuszcza się lokalizację:
   a) budynków i obiektów służących bezpośrednio do obsługi strzelnicy garnizonowej,
   b) strzelnic, placów treningów ogniowych oraz innych obiektów terenowej bazy Sił Zbrojnych, lokalizowanych zgodnie z przepisami odrębnymi,
2) zakazuje się lokalizacji:
   a) obiektów i pomieszczeń związanych ze stałym lub czasowym pobytem ludzi,
   b) lotnisk i pól wzlotu,
   c) dróg kołowych i kolejowych, z wyłączeniem drogi dojazdowej do strzelnicy,
   d) magazynów środków bojowych, materiałów toksycznych, promieniotwórczych, łatwo palnych i innych materiałów niebezpiecznych,
   e) obiektów użyteczności publicznej oraz służących prowadzeniu działalności gospodarczej lub hodowlanej.

III-15.2. Tereny zamknięte określone przez ministra właściwego do spraw transportu

Na rysunku *Studium* oznaczono, zgodnie z Decyzją Ministra Infrastruktury *w sprawie ustalenia terenów, przez które biegną linie kolejowe, jako terenów zamkniętych,* granice terenów zamkniętych znajdujących się w zarządzie kolei (według stanu na dzień 24 marca 2014 r.):

- obręb Bolesławiec 03, dz. nr 135;
- obręb Bolesławiec 04, dz. nr: 20, 47, 48, 126/3, 126/4, 126/5, 127/1, 127/2, 127/7, 138, 157/2 i 203/2;
- obręb Bolesławiec 06, dz. nr: 177/1, 178/1, 192/1 i 193;
- obręb Bolesławiec 07, dz. nr: 30, 35/1, 36/1, 55, 56/1, 57/1, 58/1, 582;
- obręb Bolesławiec 10, dz. nr 18/2.

Zakłada się stopniowe znoszenie terenów zamkniętych i zagospodarowywanie tych terenów pod funkcje miejskie. Działki ewidencyjne, wyłączone z ewidencji terenów zamkniętych wymagać będą w pierwszej kolejności określenia kierunków polityki przestrzennej w „*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Bolesławiec”* (a więc aktualizacji ustaleń tego dokumentu w niezbędnym zakresie), *a następnie* sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w celu określenia przeznaczenia terenów oraz sposobu ich zagospodarowania.

III-16. OBSZARY FUNKCJONALNE O ZNACZENIU LOKALNYM, W ZALEŻNOŚCI OD UWARUNKOWAŃ I POTRZEB ZAGOSPODAROWANIA WYSTĘPUJĄCYCH NA TERENIE MIASTA

W niniejszym *Studium* nie określono obszarów funkcjonalnych o znaczeniu lokalnym - z uwagi na brak takich uwarunkowań i potrzeb **[**)].

**) Na poziomie lokalnym (do dnia 25 września 2014 r.) w *Studium* można było określić obszary problemowe zgodnie z art. 10 ust. 2 pkt 16 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 647 z późn. zm.). Zgodnie z art. 22 ustawy z dnia 24 stycznia 2014 r. *o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. 2014 poz. 379), z dniem 25 września 2014 r. *"Obszary problemowe określone w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy stają się obszarami funkcjonalnymi o znaczeniu lokalnym”*. Na obszarze miasta Bolesławiec dotychczas nie wyznaczono takich obszarów.

CZĘŚĆ IV – UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ I SYNTEZA USTALEŃ STUDIUM

Niniejsze *Studium* zostało sporządzone na podstawie uchwały Nr XXXV/288/2013 Rady Miasta Bolesławiec z dnia 27 marca 2013 r. *w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium* uwarunkowań i kierunków *zagospodarowania przestrzennego miasta Bolesławiec.* Rada Miasta Bolesławiec podjęła wyżej wymieniona uchwałę biorąc pod uwagę fakt, że od czasu opracowania pierwotnego dokumentu *Studium* upłynęło 14 lat, a od ostatniej kompleksowej aktualizacji dokumentu – 5 lat. Mimo że obszar miasta posiada całkowite pokrycie obowiązującymi planami miejscowymi, zakres i charakter dokonujących się na przestrzeni lat zmian (ekonomicznych i gospodarczych, własnościowych i wynikających ze zmian przepisów prawa powszechnego oraz potrzeb własnych samorządu) wywołał konieczność dokonania oceny aktualności wyznaczonych wcześniej kierunków polityki przestrzennej miasta, a w efekcie – potrzebę podjęcia działań zmierzających do zaktualizowania *Studium*.

Weryfikacji poddano wszystkie opisane w dotychczas obowiązującym *Studium* uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego miasta Bolesławiec. Przeprowadzona analiza wykazała znaczny stopień dezaktualizacji zawartych w dokumencie informacji i konieczność dokonania niezbędnych uzupełnień w zakresie diagnozy uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego miasta. Sformułowano również zaktualizowane kierunki polityki przestrzennej Gminy Miejskiej Bolesławiec, opierając się za równo na wynikach analizy uwarunkowań, o których mowa w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 647, z późn. zm.), jak również na ocenie potrzeb własnych oraz zasadności wniosków złożonych przez osoby prawne i fizyczne w sprawie dokonania zmian w sposobie przeznaczenia terenów.

Ponieważ ostatnia kompleksowa aktualizacja *Studium* miała miejsce w roku 2008, a następnie dokument był aktualizowany dwukrotnie w latach 2011 i 2014 (zmiany dotyczyły łącznie 6 obszarów na obszarze miasta), niniejsze *Studium* nie proponuje rewolucyjnych zmian w kierunkach polityki przestrzennej, koncentrując się na uwzględnieniu bieżących potrzeb miasta oraz kontynuacji wcześniej rozpoczętych procesów transformacji i uporządkowania struktury przestrzennej terenów.

Kompleksowa aktualizacja *Studium* umożliwiła również wprowadzenie inwestycji celu publicznego (o znaczeniu ponadlokalnym), które z racji fragmentarycznego charakteru dotychczasowych zmian *Studium* (w latach 2011 i 2014) lub braku skonkretyzowanych projektów dla inwestycji, nie mogły być w pełni uwzględnione. Dotyczy to planowanej obwodnicy wschodniej Bolesławca. W zakresie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym uwzględniono także linię elektroenergetyczną 110 kV relacji: S-320 - projektowany GPZ Bolesławiec - Modłowa (wraz z projektowanym GPZ), gazociąg wysokiego ciśnienia MOP 8,4 MPa relacji: Granica Rzeczypospolita Polska (Lasów) – Taczalin – Radakowice – Gałów – Wierzchowice.

W zakresie inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym uwzględniono m.in. budowę centrum przesiadkowego – zintegrowanych przystanków komunikacji kolejowej i autobusowej w rejonie Dworca PKP Bolesławiec (która wiąże się z możliwością docelowej likwidacji obecnego dworca autobusowego i przeznaczeniu terenu, na którym jest on zlokalizowany na inne, śródmiejskie funkcje), jak również realizację małych elektrowni wodnych na rzece Bóbr (w trzech proponowanych lokalizacjach).

Uwzględniając fakt, że wiele obszarów posiada charakter silnie zróżnicowany funkcjonalnie, w niniejszym *Studium* zaproponowano:

- utrzymanie (w celach opisowych) podziału struktury przestrzennej miasta na 10 **jednostek urbanistycznych** (A, B, C, D, E, F, G, H, I oraz J), prezentując zarówno analizę uwarunkowań, jak i wskazując kierunki polityki przestrzennej miasta odrębnie dla każdej z tych jednostek,
- przedstawienie kierunków i wskaźników dotyczących zagospodarowania oraz użytkowania terenów w istotnie zgeneralizowany sposób, przyjmując za podstawową jednostkę opisową **obszar funkcyjny**.

Zarówno opisane w dokumencie uwarunkowania jak i kierunki zagospodarowania przestrzennego miasta Bolesławiec zostały przedstawione w sposób graficzny na mapach sporządzonych w skali 1:10 000 (z wykorzystaniem urzędowej kopii mapy topograficznej), stanowiących załączniki nr 1 i 2 do niniejszego *Studium*.

Zaktualizowane *Studium uwarunkowań i kierunki zagospodarowania przestrzennego miasta Bolesławiec* pozwoli na przyjęcie w najbliższym czasie szeregu zmian w dotychczas obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (wynikających z bieżących potrzeb inwestycyjnych). Zmieniony sposób, w jaki w niniejszym *Studium* zostały sformułowane kierunki polityki przestrzennej miasta ma na celu zapewnienie jak największej elastyczności tego dokumentu (a również osiągnięcie celu, jakim jest maksymalne wydłużenia czasu, w jakim może *Studium* pozostać aktualne), przy jednoczesnym zachowaniu zasad ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju.

Biorąc pod uwagę powyższe, uznaje się przyjęte w *Studium uwarunkowań i kierunki zagospodarowania przestrzennego miasta Bolesławiec* rozwiązania za zasadne.

BIBLIOGRAFIA

(źródła informacji wykorzystane przy opracowywaniu „*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Bolesławiec*")

dokumenty studialne, plany, strategiczne, oceny, analizy i raporty:

- *„Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego - Perspektywa 2020" (Uchwała Nr XLVIII/1622/2014 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 27 marca 2014 r.);*
- *„Ocena jakości powietrza w województwie dolnośląskim za rok 2012", Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu, 2013 r.;*
- *„Raport o stanie środowiska w województwie dolnośląskim w 2012 roku", Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Wrocław 2013 r.;*
- *„Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych w posiadaniu Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Bolesławcu Sp. z o.o. na lata 2012-2016" (uchwała Nr XII/26/13 Zgromadzenia Związku Międzygminnego „Bóbr" z dnia 25 czerwca 2013 r.);*
- *„Strategia Rozwoju Miasta Bolesławiec na lata 2014-2020" (uchwała Nr XLIV/354/2013 Rady Miasta Bolesławiec z dnia 27 listopada 2013 r.);*
- *„Projekt aktualizacji założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Miasta Bolesławiec", Grupa Doradcza Altima Sp. z o.o., Park Naukowo-technologiczny Euro-Centrum sp. z o.o. 2012 r.;*
- *„Inwentaryzacja przyrodnicza miasta Bolesławiec", (Redakcja dr Krzysztof Spałek), BIO-PLAN Krasiejów, 2012 r.;*
- *„Wpływ projektowanej budowli piętrzącej w km 145+160 rzeki Bóbr na tereny przyległe. Obliczenie hydrauliczne", Instytut Badawczo-Rozwojowy PPC, Wrocław 2011 r.;*
- *„Koncepcja MEW Bolesławiec; Jaz ruchomy H=0,00m-2,80m; Turbiny VHL 2xDN 3150; Przepławka Ryb" INECO Aleksander Rutkiewicz, Wrocław;*
- *„Lokalny Plan Rewitalizacji na lata 2007 – 2013" (uchwała Nr XXIX/216/2012 Rady Miasta Bolesławiec dnia 31 października 2012 r.) oraz projekt aktualizacji LPR z 2014 r.;*
- *„Program ochrony środowiska dla Miasta Bolesławiec na lata 2010-2013 z uwzględnieniem lat 2014-2017. Aktualizacja", Bolesławiec, 2010 r.;*
- *„Raport z realizacji w latach 2007-2008 Programu Ochrony Środowiska dla miasta Bolesławiec na lata 2005-2012", Bolesławiec, 2010 r.;*
- *„Aktualizacja planu gospodarki odpadami dla miasta Bolesławca na lata 2009 – 2012, z uwzględnieniem lat 2013 – 2016" (uchwała nr XXXII/317/05 z dnia 30 marca 2005r. zaktualizowana uchwałą nr X/85/07 dnia 27 kwietnia 2007 r.);*
- *„Strategia Mieszkalnictwa dla Gminy Miejskiej Bolesławiec na lata 2008-2015" (uchwała Nr XVI/139/07 Rady Miasta Bolesławiec z dnia 28 listopada 2007 r.);*
- *„Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych będących w posiadaniu Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Bolesławcu na lata 2008 – 2012" (uchwała Rady Miasta Bolesławiec nr XVI/138/07 z dnia 28 listopada 2007 r.);*
- *„Opracowanie ekofizjograficzne dla miasta Bolesławiec", Karkonoskie Centrum Ochrony Środowiska - Zakład Decybel, 2004 r.;*
- *„Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego" (uchwała Nr XLVIII/873/2002 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 30 sierpnia 2002 r.);*
- *„Gminna Ewidencja Zabytków";*
- *„Wieloletni Program Inwestycyjny Miasta Bolesławiec";*
- *Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (rejestr planów dostępny na stronie internetowej: http://miastoceramiki.eu/konsultacje/index.php/plany-obowizujce).*

strony internetowe:

- *www.irt.wroc.pl / (Instytut Rozwoju Terytorialnego)*
- *www.pwik.boleslawiec.pl (Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Bolesławcu)*
- *www.zec.boleslawiec.pl (Zakład Energetyki Cieplnej w Bolesławcu)*

- *www.mzgk.com.pl (Miejski Zarząd Gospodarki Komunalnej w Bolesławcu)*
- *www.mzgm.boleslawiec.pl (Miejski Zarząd Gospodarki Mieszkaniowej w Bolesławcu)*
- *www.um.boleslawiec.pl (Urząd Miasta Bolesławiec)*
- *www.miastoceramiki.eu / (Urząd Miasta Bolesławiec)*
- *http://powiatboleslawiecki.pl / (Powiat Boleslawiecki)*
- *bip.wroclaw.rdos.gov.pl (Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska we Wrocławiu)*
- *wosoz.ibip.wroc.pl (Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków we Wrocławiu)*
- *www.bip.wroclaw.pios.gov.pl (Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu)*
- *www.stat.gov.pl/wroc (Urząd Statystyczny we Wrocławiu)*
- *www.invest-park.com.pl/ (Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna)*

geoportale:

- *http://gis.miastoceramiki.eu/imap/ (System Informacji Przestrzennej UM Bolesławiec)*
- *http://maps.geoportal.gov.pl/ (Geoportal rządowy)*
- *http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/ (Geoportal Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska)*
- *http://ikar2.pgi.gov.pl/ (Geoportal Państwowego Instytutu Geologicznego)*
- *http://www.codgik.gov.pl/ (Geoportal Centralnego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej)*
- *http://78.10.96.42/geoportal/f?p=MAPA:110:3627982004051386 (Geoportal Powiatu Bolesławieckiego).*

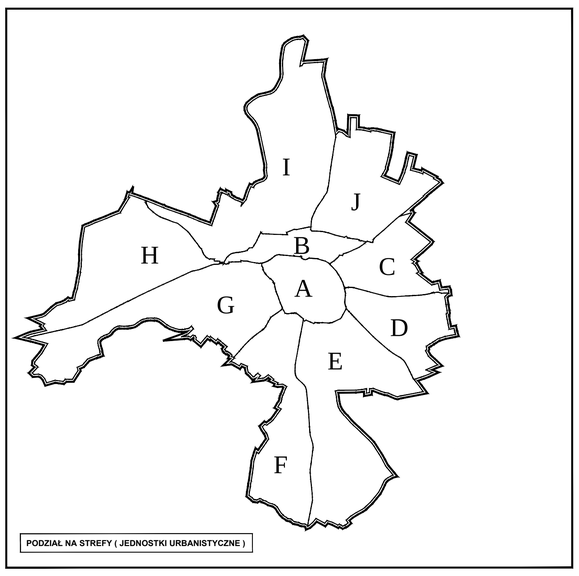
STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA BOLESŁAWIEC

UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

SKALA 1:10 000

0 500 1000

Załacznik graficzny nr 2a do uchwały
Rady Miasta Bolesławiec
Nr LVI/...../2014 z dnia 12 listopada 2014 r.

PODZIAŁ NA STREFY (JEDNOSTKI URBANISTYCZNE)

OZNACZENIA OGÓLNE

	GRANICA MIASTA
	GRANICE JEDNOSTEK URBANISTYCZNYCH

OBSZARY FUNKCYJNE:

MN	MIESZKALNICTWA O NISKIEJ INTENSYWNOŚCI ZABUDOWY
MW	MIESZKALNICTWA O WYSOKIEJ INTENSYWNOŚCI ZABUDOWY
MS	ZABUDOWY ŚRÓDMIEJSKIEJ
U	USŁUG I HANDLU
UP	UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ
UST	SPORTU, REKREACJI I TURYSTYKI
UC	USŁUG I HANDLU WIELKOPOWIERZCHNIOWEGO
R	ROLNICTWA
RU	OBSŁUGI PRODUKCJI W GOSPODARSTWACH ROLNYCH
RM	ZABUDOWY ZAGRODOWEJ
AG	AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ
PG	WYDOBYWANIA KOPALIN
ZL	LASÓW
ZP	ZIELENI PUBLICZNEJ
ZD	OGRODÓW DZIAŁKOWYCH
ZC	CMENTARZY
RZ	TERASY ZALEWOWEJ W DOLINIE RZEKI BÓBR
WS	WÓD POWIERZCHNIOWYCH ŚRÓDLĄDOWYCH
KS	OBSŁUGI KOMUNIKACJI DROGOWEJ
TK	TRANSPORTU KOLEJOWEGO
IT	INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ
TN	TERENY NIEZABUDOWANE

OZNACZENIA DOTYCZĄCE KOMUNIKACJI

S7 lub DK 7	DROGI KRAJOWE
S5 lub DW 308	DROGI WOJEWÓDZKIE
DP nr 3015 R	DROGI POWIATOWE
	WAŻNIEJSZE DROGI GMINNE

OZNACZENIA DOTYCZĄCE INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

E-319 110 kV	LINIE ELEKTROENERGETYCZNE NAPOWIETRZNE WYSOKIEGO NAPIĘCIA 110 kV
GPZ	ISTNIEJACY GPZ
	GAZOCIĄGI WYSOKIEGO CIŚNIENIA DN 300, DN 100, PN 6,3 MPz wraz ze strefą ochronną
	GAZOCIĄGI ŚREDNIEGO CIŚNIENIA DN 300 s/c

OZNACZENIA DOTYCZĄCE ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KULTUROWEGO

	ZABYTKI NIERUCHOME WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW
	HISTORYCZNA LOKALIZACJA BYŁYCH HITLEROWSKICH PODOBOZÓW PRACY PRZYMUSOWEJ GROß-ROSEN
	PLANTY MIEJSKIE I PARK WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW ORAZ HISTORYCZNY ZESPÓŁ BUDOWLANY „CONCORDIA"
	OBSZARY WYSTĘPOWANIA SIEDLISK PRZYRODNICZYCH PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE
	MIEJSCA WYSTĘPOWANIA CHRONIONYCH GATUNKÓW ROŚLIN
	MIEJSCA WYSTĘPOWANIA CHRONIONYCH GATUNKÓW ZWIERZĄT
	MIEJSCA WYSTĘPOWANIA CHRONIONYCH GATUNKÓW GRZYBÓW
	PROPONOWANE FORMY OCHRONY PRZYRODY
	POMNIKI PRZYRODY OŻYWIONEJ
	POMNIKI PRZYRODY NIEOŻYWIONEJ
	GRANICE STREF OCHRONY BEZPOŚREDNIEJ UJĘĆ WODY
	GRANICE STREF OCHRONY POŚREDNIEJ UJĘĆ WODY

POZOSTAŁE OZNACZENIA

	OBSZARY, NA KTÓRYCH PRAWDOPODOBIEŃSTWO WYSTĄPIENIA POWODZI JEST ŚREDNIE I WYNOSI RAZ NA 100 LAT (Q 1%)
	OBSZARY, NA KTÓRYCH PRAWDOPODOBIEŃSTWO WYSTĄPIENIA POWODZI JEST WYSOKIE I WYNOSI RAZ NA 10 LAT (Q 10%)
	OBWAŁOWANIA RZEKI BÓBR
	GRANICE TERENÓW ZAMKNIETYCH
	GRANICA STREFY OCHRONNEJ TERENU ZAMKNIĘTEGO
	GRANICE TERENÓW GÓRNICZYCH
	GRANICE OBSZARÓW GÓRNICZYCH
	GRANICE UDOKUMENTOWANYCH ZŁÓŻ

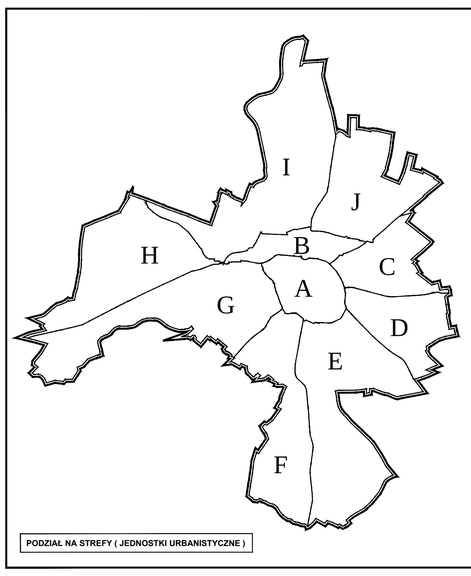
STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA BOLESŁAWIEC

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

SKALA 1:10 000

0 500 1000

Załacznik graficzny nr 2b do uchwały
Rady Miasta Bolesławiec
Nr LVI/...../2014 z dnia 12 listopada 2014 r.

PODZIAŁ NA STREFY (JEDNOSTKI URBANISTYCZNE)

OZNACZENIA OGÓLNE

	GRANICA MIASTA
	GRANICE JEDNOSTEK URBANISTYCZNYCH

OBSZARY FUNKCYJNE:

MN	MIESZKALNICTWA O NISKIEJ INTENSYWNOŚCI ZABUDOWY
MW	MIESZKALNICTWA O WYSOKIEJ INTENSYWNOŚCI ZABUDOWY
MS	ZABUDOWY ŚRÓDMIEJSKIEJ
U	USŁUG I HANDLU
UP	UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ
UST	SPORTU, REKREACJI I TURYSTYKI
UC	USŁUG I HANDLU WIELKOPOWIERZCHNIOWEGO
R	ROLNICTWA
RU	OBSŁUGI PRODUKCJI W GOSPODARSTWACH ROLNYCH
RM	ZABUDOWY ZAGRODOWEJ
AG	AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ
PG	WYDOBYWANIA KOPALIN
ZL	LASÓW
ZP	ZIELENI PUBLICZNEJ
ZD	OGRODÓW DZIAŁKOWYCH
ZC	CMENTARZY
RZ	TERASY ZALEWOWEJ W DOLINIE RZEKI BÓBR
WS	WÓD POWIERZCHNIOWYCH ŚRÓDLĄDOWYCH
KS	OBSŁUGI KOMUNIKACJI DROGOWEJ
TK	TRANSPORTU KOLEJOWEGO
IT	INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

OZNACZENIA DOTYCZĄCE KOMUNIKACJI

DK	DROGI KRAJOWE
DW	DROGI WOJEWÓDZKIE
DP	DROGI POWIATOWE
	WAŻNIEJSZE DROGI GMINNE
	PROJEKTOWANA OBWODNICA BOLESŁAWCA
	REJON LOKALIZACJI CENTRUM PRZESIADKOWEGO

OZNACZENIA DOTYCZĄCE INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

S-315 110 kV	LINIE ELEKTROENERGETYCZNE NAPOWIETRZNE WYSOKIEGO NAPIĘCIA 110 kV
GPZ	ISTNIEJACY GPZ
GPZ	REJON LOKALIZACJI PROJEKTOWANEGO GPZ
	GAZOCIĄGI WYSOKIEGO CIŚNIENIA DN 300 i DN 100 PN 6,3 MPz
	GAZOCIĄGI ŚREDNIEGO CIŚNIENIA DN 300 s/c
	REJON LOKALIZACJI MAŁYCH ELEKTROWNI WODNYCH
	OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ URZĄDZENIA WYTWARZAJĄCE ENERGIĘ Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII O MOCY PRZEKRACZAJĄCEJ 100kW

OZNACZENIA DOTYCZĄCE ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KULTUROWEGO

	GRANICA STREFY OCHRONY KONSERWATORSKIEJ - ŚCISŁEJ
	GRANICA STREFY OCHRONY KONSERWATORSKIEJ - PODSTAWOWEJ
	GRANICA STREFY OCHRONY KONSERWATORSKIEJ - ZABYTKÓW ARCHEOLOGICZNYCH
	GRANICE OBSZARÓW WYMAGAJĄCYCH PRZEKSZTAŁCEŃ, REHABILITACJI LUB REKULTYWACJI
	ZABYTKI NIERUCHOME WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW
	HISTORYCZNA LOKALIZACJA BYŁYCH HITLEROWSKICH PODOBOZÓW PRACY PRZYMUSOWEJ GROß-ROSEN
	PLANTY MIEJSKIE I PARK WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW ORAZ HISTORYCZNY ZESPÓŁ BUDOWLANY „CONCORDIA"
	OBSZARY WYSTĘPOWANIA SIEDLISK PRZYRODNICZYCH PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE
	POMNIKI PRZYRODY OŻYWIONEJ
	POMNIKI PRZYRODY NIEOŻYWIONEJ
	GRANICE STREF OCHRONY BEZPOŚREDNIEJ UJĘĆ WODY
	GRANICE STREF OCHRONY POŚREDNIEJ UJĘĆ WODY

POZOSTAŁE OZNACZENIA

	OBSZARY, NA KTÓRYCH PRAWDOPODOBIEŃSTWO WYSTĄPIENIA POWODZI JEST ŚREDNIE I WYNOSI RAZ NA 100 LAT (Q 1%)
	OBSZARY, NA KTÓRYCH PRAWDOPODOBIEŃSTWO WYSTĄPIENIA POWODZI JEST WYSOKIE I WYNOSI RAZ NA 10 LAT (Q 10%)
	OBWAŁOWANIA RZEKI BÓBR
	GRANICE TERENÓW ZAMKNIETYCH
	GRANICA STREFY OCHRONNEJ TERENU ZAMKNIĘTEGO
	GRANICE TERENÓW GÓRNICZYCH
	GRANICE OBSZARÓW GÓRNICZYCH
	GRANICE UDOKUMENTOWANYCH ZŁÓŻ
	OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ
	OBSZARY ROZMIESZCZENIA OBIEKTÓW HANDLOWYCH O POW. SPRZEDAŻY PO WYŻEJ 2000 m ²

Załącznik nr 3

Rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag wniesionych do projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Bolesławiec Rada Miasta Bolesławiec rozstrzyga, co następuje:

Na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 647, poz. 951 i 1445, z 2013 r. poz. 21, 405, 1238 i 1446, z 2014 r. z 2014 r. poz. 379, 768 i 1133) i art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 594, 645 i 1318, z 2014 r. poz. 379 i 1072),

Rada Miasta Bolesławiec rozstrzyga, co następuje:

Po zapoznaniu się z treścią:

1) „Rozstrzygnięcia Prezydenta Miasta Bolesławiec o sposobie rozpatrzenia uwag wniesionych do wyłożonego do publicznego wglądu projektu *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Bolesławiec*", sporządzonego w dniu 25 czerwca 2014 r.;

2) „Listy nieuwzględnionych uwag wniesionych do projektu *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Bolesławiec*" sporządzonej w dniu 3 listopada 2014 r. przez Prezydenta miasta Bolesławiec;

3) uwag wniesionych do wyłożonego do publicznego wglądu w dniach od 30 kwietnia do 21 maja 2014 r. projektu *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Bolesławiec* :

a) uwagi z dnia 10.06.2014 r. (data wpływu 11.06.2014 r.) w części dotyczącej uzupełnienia w treści *Studium* (III-1. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ MIASTA ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW, jednostka urbanistyczna „B", akapit pierwszy, tiret pierwsze) zapisu, w sposób następujący:

„W granicach jednostki urbanistycznej „B" przewiduje się przede wszystkim koncentrację i kontynuację rozwoju obszarów aktywności gospodarczej oraz usług (w tym lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży przekraczającej 2000 m²). Przeznaczenie terenów na obszarze tej jednostki determinują:

- lokalizacja zakładów przemysłowych, w szczególności: Zakładów Ceramicznych „BOLESŁAWIEC" Sp. z o.o. oraz sąsiednich terenów aktywności gospodarczej, ***które mogą podlegać gruntownej przebudowie, rozbudowie lub wyburzeniu z uwagi na brak przymiotu obiektu zabytkowego****"*;

2) uwagi z dnia 11.06.2014 r. (pismo nadano za pośrednictwem Poczty Polskiej w dniu 1.06.2014 r., wpłynęło do Urzędu Miasta Bolesławiec w dniu 12.06.2014 r.). dotyczącej przeznaczenia dz. nr 45 obr. X pod budownictwo mieszkaniowe z dopuszczeniem nieuciążliwych usług (działka w projekcie *Studium* jest położona w granicach obszaru funkcjonalnego ogrodów działkowych **C-ZD**).

Rada Miasta Bolesławiec rozstrzyga o nieuwzględnieniu przedmiotowych uwag, wniesionych do wyłożonego do publicznego wglądu w dniach od 30 kwietnia do 21 maja 2014 r. projektu *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Bolesławiec.*

UZASADNIENIE DO ROZSTRZYGNIĘCIA RADY MIASTA BOLESŁAWIEC o sposobie rozpatrzenia uwag wniesionych do projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Bolesławiec

Zgodnie z art. 11 pkt 10 i 11 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym projekt Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Bolesławiec (wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko), został wyłożony do publicznego wglądu w dniach od 30 kwietnia do 21 maja 2014 r. W ustalonym terminie do dnia 11 czerwca 2014 r. do wyłożonego projektu *Studium* wpłynęły dwie uwagi, które Prezydent Miasta Bolesławiec rozpatrzył w dniu 25 czerwca 2014 r.

1. Uwaga z dnia 10.06.2014 r. (data wpływu 11.06.2014 r.). dotycząca dotyczącej uzupełnienia w treści *Studium* (III-1. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ MIASTA ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW, jednostka urbanistyczna „B", akapit pierwszy, tiret pierwsze) zapisu, w sposób następujący:

„W granicach jednostki urbanistycznej „B" przewiduje się przede wszystkim koncentrację i kontynuację rozwoju obszarów aktywności gospodarczej oraz usług (w tym lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży przekraczającej 2000 m²). Przeznaczenie terenów na obszarze tej jednostki determinują:

- lokalizacja zakładów przemysłowych, w szczególności: Zakładów Ceramicznych „BOLESŁAWIEC" Sp. z o.o. oraz sąsiednich terenów aktywności gospodarczej, ***które mogą podlegać gruntownej przebudowie, rozbudowie lub wyburzeniu z uwagi na brak przymiotu obiektu zabytkowego****"*

została nieuwzględniona przy uzasadnieniu, że w treści wyłożonego do publicznego wglądu projektu *Studium* (III-1. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ MIASTA ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW, jednostka urbanistyczna „B", akapit drugi, tiret piąte) znajduje się zapis odnoszący się do możliwości transformacji przedmiotowych terenów w brzmieniu:

„dopuszcza się transformację funkcjonalną terenów przemysłowych zlokalizowanych w rejonie ulic A. Cieszkowskiego i T. Kościuszki w kierunku usług (w tym lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży przekraczającej 2000 m²)".

Zdaniem organu sporządzającego *Studium* brzmienie zapisów projektu Studium podlegającego wyłożeniu do publicznego wglądu spełnia żądanie wnoszącego uwagę i nie wymaga dalszych modyfikacji.

2. Uwaga z dnia 11.06.2014 r. (pismo nadano za pośrednictwem Poczty Polskiej w dniu 1.06.2014 r., wpłynęło do Urzędu Miasta Bolesławiec w dniu 12.06.2014 r.). dotycząca przeznaczenia dz. nr 45 obr. X pod budownictwo mieszkaniowe z dopuszczeniem nieuciążliwych usług (działka w projekcie Studium jest położona w granicach obszaru funkcjonalnego ogrodów działkowych C-ZD) została nieuwzględniona przy uzasadnieniu, że w treści wyłożonego do publicznego wglądu projektu Studium znajduje się zapis dla obszaru funkcjonalnego ogrodów działkowych, odnoszący się do możliwości przeznaczenia dz. nr 45 obr. X pod budownictwo mieszkaniowe z dopuszczeniem nieuciążliwych usług (III-2. KIERUNKI I WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW, W TYM TERENY WYŁĄCZONE SPOD ZABUDOWY) w brzmieniu:

„15. Obszar funkcjonalny ogrodów działkowych [ZD]

Obszar funkcjonalny o przeważającym udziale ogrodów działkowych.

dopuszcza się przeznaczenie całości bądź części obszaru jako terenów:

1) *zabudowy jednorodzinnej;*

2) *usług i handlu;*

3) *sportu, rekreacji i turystyki;*

4) *obsługi komunikacji samochodowej – parkingów."*

Zdaniem organu sporządzającego *Studium* brzmienie zapisów projektu Studium podlegającego wyłożeniu do publicznego wglądu spełnia żądanie wnoszącego uwagę i nie wymaga dalszych modyfikacji.

Rada Miasta Bolesławiec uznała argumentację przedstawioną przez Prezydenta Miasta Bolesławiec za zasadną, postanawiając o nieuwzględnieniu wyżej wymienionych uwag.

Przewodniczący Rady Miasta

Józef Pokładek

Uzasadnienie

Pierwotny dokument Studium został przyjęty uchwałą Rady Miasta Bolesławiec Nr XIII/84/99 z dnia 28 września 1999 r. Uwzględniając fakt, że od czasu jego opracowania upłynęło 14 lat, a od ostatniej kompleksowej aktualizacji dokumentu – 5 lat, zaistniała potrzeba dokonania oceny jego aktualności. Prezydent Miasta Bolesławiec przeprowadził taką ocenę, stwierdzając konieczność dokonania kompleksowej aktualizacji dokumentu. Konieczność taka wynikała za równo z analizy własnych potrzeb gminy, jak również oceny zasadności wniosków złożonych przez osoby prawne i fizyczne w sprawie dokonania zmian w sposobie przeznaczenia terenów położonych w granicach administracyjnych miasta Bolesławiec. Do sporządzania Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Bolesławiec Rada Miasta Bolesławiec przystąpiła uchwałą Nr XXXV/288/2013 z dnia 27 marca 2013 r. Studium zostało sporządzone jest w granicach administracyjnych Gminy Miejskiej Bolesławiec, jako całkowicie nowy dokument, zastępujący w pełni dotychczas obowiązujące Studium (wraz z wprowadzonymi do niego kolejnymi zmianami).

Opisane w dokumencie uwarunkowania i kierunki zagospodarowania przestrzennego miasta zostały przedstawione w sposób graficzny na mapach sporządzonych w skali 1:10 000. Studium nie proponuje rewolucyjnych zmian w kierunkach polityki przestrzennej miasta, koncentrując się na uwzględnieniu bieżących potrzeb Bolesławca oraz kontynuacji wcześniej rozpoczętych procesów transformacji i uporządkowania struktury przestrzennej terenów. W dokumencie utrzymano podział struktury przestrzennej miasta na 10 „jednostek urbanistycznych", prezentując zarówno analizę uwarunkowań, jak i wskazując kierunki polityki przestrzennej miasta odrębnie dla każdej z tych jednostek. Za podstawową jednostkę opisową przyjęto „obszar funkcyjny". Wyznaczone kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów zostały w istotny sposób zgeneralizowane, co ma na celu zapewnienie jak największej elastyczności tego dokumentu, jak również maksymalne wydłużenia czasu, w jakim może Studium pozostać aktualne (przy jednoczesnym zachowaniu zasad ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju). Kompleksowa aktualizacja Studium umożliwiła również wprowadzenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, które z racji fragmentarycznego charakteru dotychczasowych zmian Studium (w latach 2011 i 2014) lub braku skonkretyzowanych projektów dla tychże inwestycji, nie mogły być wcześniej w pełni uwzględnione. Dotyczy to przede wszystkim planowanej obwodnicy wschodniej Bolesławca. W zakresie inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym uwzględniono m.in. budowę centrum przesiadkowego – zintegrowanych przystanków komunikacji kolejowej i autobusowej w rejonie Dworca PKP Bolesławiec. Zaktualizowane Studium pozwoli na przyjęcie w najbliższym czasie szeregu zmian w dotychczas obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

Procedura sporządzania Studium została przeprowadzona zgodnie z art. 11 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, przy uwzględnieniu zakresu przedmiotowego określonego w art. 10 tejże ustawy. Projekt dokumentu został opracowany przy uwzględnieniu wniosków złożonych do Studium, a następnie uzyskał niezbędne opinie oraz uzgodnienia. Wyłożenie do publicznego wglądu projektu Studium nastąpiło w dniach od 30 kwietnia do 20 maja 2014 r. W wyznaczonym, nieprzekraczalnym terminie (do dnia 11 czerwca 2014 r.) wpłynęły dwie uwagi które Prezydent Miasta Bolesławiec rozpatrzył w dniu 25 czerwca 2014 r. Sposób rozpatrzenia uwag wywołał konieczność ponowienia czynności, o których mowa w art. 11 pkt 6, 10 i 11 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym - w niezbędnym zakresie. Ponowne wyłożenie do publicznego wglądu projektu Studium nastąpiło w dniach od 17 września do 8 października 2014 r. W wyznaczonym, nieprzekraczalnym terminie (do dnia 30 października 2014 r.) nie wpłynęły uwagi do projektu Studium.

Biorąc pod uwagę powyższe, Prezydent Miasta Bolesławiec uznaje się przyjęte w Studium uwarunkowań i kierunki zagospodarowania przestrzennego miasta Bolesławiec rozwiązania za zasadne i przedstawia Radzie Miasta Bolesławiec do uchwalenia, wraz z listą nieuwzględnionych uwag, o których mowa w art. 11 pkt 12 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

MG/JK

Przewodniczący Rady Miasta

Józef Pokładek